

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen vapaakauppasopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lokakuussa 2010 Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä allekirjoitetun vapaakauppasopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Vapaakauppasopimus liittyy Korean tasavallan kanssa neuvoteltuun puitesopimukseen ja ne muodostavat yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

Sopimuksen tavoitteena on asteittainen ja vastavuoroinen sekä täysin Maailman kaup-

pajärjestön säännösten ja veloitteiden mukainen kaupan vapauttaminen olennaisilta osin kaiken tavara- ja palvelukaupan osalta.

Sopimus tulee voimaan 60 päivää sen jälkeen, kun osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen voimaantulon edellyttämien menettelyjen saattamisesta päätökseen tai jonain muuna osapuolten sopimana päivänä. Sopimusta sovelletaan unionin toimivaltaan kuuluvien osin väliaikaisesti, kunnes sopimus on tullut voimaan. Esitykseen sisältyvä laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset	5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	6
4.3 Ympäristövaikutukset	6
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	6
5 ASIAN VALMISTELU	6
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa	6
5.2 Asian kansallinen valmistelu	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	8
I LUKU: TAVOITTEET JA YLEISET MÄÄRITELMÄT	8
II LUKU: TAVAROIDEN KANSALLINEN KOHTELU JA MARKKINOILLE- PÄÄSY	8
III LUKU: KAUPAN SUOJAKEINOT	9
IV LUKU: KAUPAN TEKNISET ESTEET	10
V LUKU: TERVEYS- JA KASVINSUOJELUTOIMET	10
VI LUKU: TULLIMENETTELYJÄ JA KAUPPAA KOSKEVAT HELPOTUK- SET	11
VII LUKU: PALVELUKAUPPA, SIOITTAUTUMINEN JA SÄHKÖINEN KAUPPA	12
VIII LUKU: MAKSUT JA PÄÄOMANLIIKKEET	16
IX LUKU: JULKISET HANKINNAT	17
X LUKU: TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET	17
XI LUKU: KILPAILU	21
XII LUKU: AVOIMUUS	22
XIII LUKU: KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS	23
XIV LUKU: RIITOJEN RATKAISEMINEN	24
XV LUKU: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYK- SET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	25
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	29
3 VOIMAANTULO	29
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJES- TYS	30
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	30
4.2 Käsittelyjärjestys	33
LAKIEHDOTUS	34

Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä tehdyn vapaakauppasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansattamisesta.....	34
SOPIMUSTEKSTI.....	35

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut Euroopan unionin (EU) ja Korean tasavallan välisestä vapaakauppasopimuksesta huhtikuussa 2007. Samalla ajankohtaistui neuvottelujen aloittaminen uudesta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta tai päivitetystä puitesopimuksesta, joka korvaisi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen kaupasta ja yhteistyöstä vuodelta 1996. Päivitetyn puitesopimuksen tavoitteena on lisätä monenkeskistä yhteistyötä useilla eri aloilla ja syventää laajalaista kumppanuutta sekä vuoropuhelua osapuolten välillä (HE 163/2013 vp). Sopimusneuvotteluja vapaakauppasopimuksesta haluttiin käydä rinnakkain puitesopimuksen kanssa vapaakaupan kokonaisvaltaisen käsittelyn vuoksi. Vapaakauppasopimus tarkoittaa puitesopimuksen kauppasuhteita koskevia määräyksiä ja muodostaa yhdessä puitesopimuksen kanssa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välinen vapaakauppasopimus on kattavin EU:n neuvottelema vapaakauppasopimus ja ensimmäinen Aasian maan kanssa tehty sitoumus vapaakauppa-alueen perustamisesta. Vapaakauppasopimuksen ansiosta suomalaisyritykset saavat muiden EU-maiden yritysten ohella edullisen kilpailuaseman Korean tasavallan haastavina pidentyillä markkinoilla.

Vapaakauppasopimuksen tavoitteena on asenteittainen ja vastavuoroinen sekä täysin Maailman kauppajärjestön, jäljempänä WTO, säännösten ja velvoitteiden mukainen kaupan vapauttaminen olennaisilta osin kaiken tavara- ja palvelukaupan osalta. Tavoitteena on ollut myös saavuttaa vähintään yhtä hyvä markkinoillepääsy Korean tasavallan markkinoille kuin Yhdysvallat sai Korean tasavallan kanssa neuvottelemassaan vapaakauppasopimuksessa.

Vapaakauppasopimus on luonteeltaan sekkasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain EU:n toimivaltaan. Näin ollen jäsenvaltiot ovat osapuolia EU:n lisäksi, ja sopimus edellyttää sekä unionin että jäsenvaltioiden hyväksymistä.

2 Nykytila

EU on suurin ulkomainen investoija Korean tasavallassa. Korean tasavalta on ollut EU:n toiseksi suurin vientialue Kiinan jälkeen vuodesta 2005 lähtien. EU:n kauppa on ylijäämäinen kemian tuotteissa, teollisuuskohteissa, teräksessä ja metallituotteissa. Korean tasavallan kauppa puolestaan on ylijäämäinen kuljetusvälineissä (autot ja laivat), teollisuuden ja kotitalouden tuotteissa, tekstiileissä sekä muovituotteissa. Merkittävintä kauppa on henkilöautoissa, joiden osalta sekä Korean tasavallalla että EU:lla on laajaa teollista kilpailukykyä ja osaamista.

Suomen ja Korean tasavallan välillä on tehty sopimus taloudellisesta, teollisesta ja teknisestä yhteistyöstä vuonna 1979 (SopS 9/1980), sopimus tieteellisestä ja teknologisesta yhteistyöstä vuonna 1989 (SopS 48/1989) sekä investointisuojausopimus vuonna 1993 (SopS 24–25/1996). Muita kahdenvälisiä sopimuksia ovat lentoliikennesopimus (SopS 96/1996), verotusta koskeva sopimus (SopS 74–75/1981) sekä patenti- ja tavaramerkkisopimus (SopS 57/1979).

Korean tasavalta on Suomen seitsemänneksi suurin kauppakumppani EU:n ulkopuolisista maista ja sen merkityksen arvioidaan kasvavan. Aasian maista Korean tasavalta on Suomen kolmanneksi tärkein kauppakumppani heti Kiinan ja Japanin jälkeen. Suomen ja Korean tasavallan kahdenvälisen kaupan arvo vuonna 2012 ylitti 1,65 miljardia euroa. Vuonna 2012 viennin määrä oli 690 miljoonaa euroa, mikä tarkoitti 22 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna. Tuonti puolestaan oli 960 miljoonaa euroa, ja kasvu edellisvuodesta 60 prosenttia. Korean tasavallan osuus Suomen kokonaisviennistä oli 1,2 prosenttia

ja tuonnista 1,6 prosenttia. Vuonna 2012 Korean tasavalta oli siten Suomen 20. suurin vientimaa ja 15. suurin tuontimaa maailmassa.

Suomen suhteiden järjestämistä Korean tasavaltaan EU:n puitteissa tehtävällä vapaakauppasopimuksella voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Vapaakauppasopimuksen tavoitteena on osapuolten välisen tavara- ja palvelukaupan ja sijoitusten vapauttaminen ja helpottaminen; kilpailun edistäminen; julkisten hankintojen markkinoiden vapauttaminen vastavuoroisuuden pohjalta; teollis- ja tekijänoikeuksien asianmukainen ja tehokas suojeleminen; maailmankaupan harmonisen kehityksen ja laajentumisen edistäminen poistamalla kaupan esteitä ja luomalla kasvaville sijoitusvirroille suotuisat olosuhteet; sitoutuminen kansainvälisen kaupan kehitykseen siten, että edistetään kestävä kehityksen tavoitetta; sekä suorien ulkomaisten sijoitusten edistäminen ilman, että madalletaan tai vähennetään ympäristö-, työvoima- tai työterveys- ja työturvallisuusstandardien tasoa osapuolten ympäristö- ja työmarkkinolainsäädäntöä sovellettaessa ja täytäntöönpanossa.

Sopimus sisältää kaikki ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen sellaisen vapaakauppa-alueen perustamiseksi, joka on WTO:n tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (SopS 4-5/1995), jäljempänä GATT 1994 –sopimus, XXIV artiklan määräysten mukainen. Mainittu artikla koskee alueellista soveltamista, rajaliikennettä, tulliliittoja ja vapaakauppa-alueita.

Sopimus sisältää palveluja, sijoittautumista ja sähköistä kaupankäyntiä koskevan luvun, joka on palvelujen kaupan vapauttamista koskevan WTO:n yleissopimuksen (SopS 4-5/1995), jäljempänä GATS-sopimus, taloudellista yhdentymistä koskevien määräysten mukainen. Sopimus täydentää WTO:n teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehtyä sopimusta (SopS 4-5/1995), jäljempänä TRIPS-sopimus, muun muassa EU:n teollis- ja tekijänoikeuksien

noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin (2004/48/EY) mukaisesti, ja se sisältää myös määräyksiä rikosoikeudellisista sanktioista. Julkisissa hankinnoissa sopimus menee osin WTO:n julkisia hankintoja koskevaa sopimusta (SopS 4-5/1995), jäljempänä GPA-sopimus, pidemmälle. Sopimus sisältää myös määräyksiä, jotka koskevat tullimenettelyjen ja kaupan helpottamista, kaupan teknisiä esteitä, terveys- ja kasvinsuojelutoimia, maksuja ja pääomanliikkeitä, kilpailua, rahoituskysymyksiä koskevaa vuoropuhelua, avoimuutta ja parhaita käytänteitä veropolitiikan alalla sekä ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia näkökohtia.

Sopimus mahdollistaa nopean, tehokkaan ja ennakoivan riitojenratkaisumekanismien, jonka puitteissa voidaan ratkoa sopimuksen soveltamisesta johtuvia erimielisyyksiä osapuolten välillä.

Sopimuksella perustetaan kauppakomitea, joka muodostuu EU:n ja Korean tasavallan edustajista. Komitean päätehtävänä on valvoa sopimuksen täytäntöönpanoa sekä edistää sen tavoitteita. Kauppakomitean alaisuuteen perustetaan useita erikoistuneita komiteoita ja työryhmiä, jotka tarjoavat konsultatiota erilaisissa kauppakysymyksissä.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä vaikutuksia valtion talousarvioon Suomessa.

Sopimuksen odotetaan edistävän Korean tasavallan liiketoimintaympäristön avoimuutta, torjuvan protektionismia ja vaikuttavan siten myönteisesti eurooppalaisten yritysten markkinoillepääsyyn ja toimintaedellytyksiin. Eurooppalainen teollisuus on katsonut tullien ulkopuoliset kaupanesteet merkittävimiksi vienninesteiksi Korean tasavaltaan. Teknisten kaupanesteiden purkaminen ja sääntelyviitekehyksen yhtenäistäminen selkeyttävät toimintaympäristöä. Sopimuksen

myötä Korean tasavalta hyväksyy monien eurooppalaisten standardien vastaavuuden ja tunnustaa eurooppalaiset todistukset. Tämä vähentää olennaisesti kauppaan liittyvää byrokratiaa. Suuria hyötyjä odotetaan myös palvelualoilla kuten televiestintä-, kuljetus-, lakiasiain- ja rahoituspalveluissa sekä investoinneissa.

Sopimus tuo merkittäviä etuja myös suomalaisille yrityksille ja kuluttajille poistamalla kaupanesteitä laaja-alaisesti, luomalla uusia toimintamahdollisuuksia Korean tasavallassa sekä alentamalla vientituotteiden hintoja. Suomen vientiteollisuuden kannalta sopimus on tärkeä, sillä Suomen keskeisimpien vientituotteiden tullit alenevat pääasiassa välittömästi sopimuksen voimaantultua tai lyhyiden siirtymäaikojen jälkeen. Arviolta 97 prosentissa osapuolten välisestä kaupasta tullit poistuvat täysin viiden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulopäivästä. Teollisuustuotteissa osuudet ovat Korean tasavallan kohdalla 99 prosenttia ja EU:n kohdalla 100 prosenttia.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella perustetaan kauppakomitea, erityiskomiteoita ja sektorikohtaisia työryhmiä, joihin liittyvään seuranta- ja vaikuttamistyöhön tarvittavat henkilöstövoimavarat tulee varmistaa. Sopimuksen keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan II täytäntöönpanosta vastaavat tulliviranomaiset. Sopimuksella ei kuitenkaan ole mainittavia vaikutuksia viranomaisten toimintaan eikä henkilöstöresursseihin Suomessa.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksen keskeisiin periaatteisiin sisältyy kestävä kehitys ja ympäristönormien kunnioittaminen ja edistäminen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Kestävä kehityksen osalta sopimus sisältää myös vahvan institutionaalisen mekanismin sitoumusten valvonnasta, joka kattaa yhteistyön kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa. Sopimuksella ei kuitenkaan ole välittömiä ympäristövaikutuksia.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Osapuolet sitoutuvat ihmisoikeuksien vahvistamiseen sekä avoimuuden edistämiseen kaikkien asianomaisten osalta, yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt mukaan lukien. Osapuolet sitoutuvat työoikeuksien suojeluun ja edistämiseen, ja sopimus sisältää vaatimuksia työelämän periaatteista. Sopimuksella ei kuitenkaan ole välittömiä yhteiskunnallisia vaikutuksia Suomessa.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

EU:n neuvosto hyväksyi 23 päivänä huhtikuuta 2007 neuvotteluohjeen vapaakauppa-sopimuksen neuvottelemiseksi muiden muassa Korean tasavallan kanssa. Neuvosto painotti päätelmissään myös neuvottelujen aloittamista pikaisesti uudesta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta tai päivitetystä puite-sopimuksesta, joka yhdessä vapaakauppa-sopimuksen kanssa muodostaa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

Euroopan komissio aloitti vapaakauppa-neuvottelut Korean tasavallan kanssa touku-kuussa 2007 ja neuvottelutulos parafoitiin 15 päivänä lokakuuta 2009. Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä parafoituun tekstiin on tehty tarvittavia muutoksia. Lisäksi tullialennusaikatauluja on täsmennetty. Komissio teki 9 päivänä huhtikuuta 2010 neuvostolle ehdotuksen EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen vapaakauppa-sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta. Neuvosto teki asiaa koskevan päätöksen 16 päivänä syyskuuta 2010 ja Euroopan parlamentin hyväksyntä sopimukselle saatiin 27 päivänä syyskuuta 2010.

Sopimus allekirjoitettiin 6 päivänä lokakuuta 2010. Sopimuksen väliaikainen soveltaminen alkoi sen unionin toimivaltaan kuuluvien osin 1 päivänä heinäkuuta 2011.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Sopimuksen neuvotteluvaiheita ja sopimustekstiä on käsitelty kauppapoliittisessa jaos-

tossa. Eduskunnalle on annettu asiasta tietoja eri käsittelyvaiheiden aikana. Euroopan komissiolle annetusta vapaakauppasopimuksia koskevasta neuvottelumandaatista annettiin eduskunnalle selvitys 31 päivänä tammikuuta 2007 (E 158/2006 vp). Tämän jälkeen neuvottelutilanteesta on annettu eduskunnalle tarkempia tietoja 6 päivänä maaliskuuta 2009 (E 20/2009 vp) sekä 8 päivänä huhtikuuta ja 11 päivänä toukokuuta 2009 (U 30/2009 vp).

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty 6 päivänä marraskuuta 2013 lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusmi-

nisteriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta sekä Tullilta.

Lausunnot saatiin liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Useimmissa lausunnoissa ei nähty esitykseen huomautettavaa. Teknisluonteiset muutosehdotukset on huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

I LUKU: TAVOITTEET JA YLEISET MÄÄRITELMÄT

1.1 artikla. Sopimuksella perustetaan tavarat, palvelut, sijoittautumisen ja liitännäissäännöt käsittävä vapaakauppa-alue. Sopimuksen tavoitteena on osapuolten välisen tavarakaupan vapauttaminen ja helpottaminen GATT 1994 -sopimuksen XXIV artiklan mukaisesti; palveluiden kaupan ja sijoitusten vapauttaminen ja helpottaminen; kilpailun edistäminen; osapuolten julkisten hankintojen markkinoiden vapauttaminen; teollis- ja tekijänoikeuksien asianmukainen ja tehokas suojeleminen; maailmankaupan harmonisen kehityksen ja laajentumisen edistäminen poistamalla kaupan esteitä ja luomalla sijoitusvirroille suotuisat olosuhteet; sitoutuminen kansainvälisen kaupan kehitykseen samalla edistäen kestävän kehityksen tavoitetta; ja suorien ulkomaisten sijoitusten edistäminen.

1.2 artikla. Artikla sisältää sopimuksen kannalta olennaiset yleiset määritelmät. Osapuolilla viitataan EU:hun tai sen jäsenvaltioihin taikka EU:hun ja sen jäsenvaltioihin niiden asianomaisilla Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta (SEU) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta (SEUT) johtuvilla toimivallan aloilla, jäljempänä EU-osapuoli, sekä Korean tasavaltaan. Puitesopimuksella tarkoitetaan Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1996 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välistä kauppaa ja yhteistyötä koskevaa puitesopimusta tai sopimusta, jolla sitä muutetaan tai se korvataan. Tullisopimuksella tarkoitetaan Brysselissä 10 päivänä huhtikuuta 1997 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan välistä sopimusta yhteistyöstä ja keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasi-oissa.

II LUKU: TAVAROIDEN KANSALLINEN KOHTELU JA MARKKINOILLEPÄÄSY

Luku jakautuu viiteen jaksoon, jotka käsittelevät yhteisiä määräyksiä (A jakso), tullien poistamista (B jakso), muita kuin tariffitoimenpiteitä (C jakso), tavaroihin liittyviä erityispoikkeuksia (D jakso) sekä institutionaalisia määräyksiä (E jakso).

A JAKSO Yhteiset määräykset

2.1–2.4 artiklat. Artiklat kattavat luvun tavoitteet sekä sen aihepiirin kannalta keskeiset käsitteet. Osapuolten välinen tavarakauppa vapautetaan asteittain ja vastavuoroisesti sopimuksen voimaantulosta alkavan siirtymäkauden aikana. Tavaroiden tarkoitetaan GATT 1994 -sopimuksen mukaisia tavaroita, jollei erikseen toisin määrätä. Tulliin sisältyvät kaikki tullit, verot tai muut maksut, joita sovelletaan tavarain tuonnissa tai sen yhteydessä. Tavaroiden luokittelu toteutuu kumminkin osapuolen oman tullinimikkeistön mukaisesti.

B JAKSO Tullien poistaminen

2.5–2.6 artiklat. Artiklat sisältävät määräykset osapuolten välisen tavarakaupan tullien poistamisesta. Lähtökohtana on lisäksi, että nykyisiä tulleja ei saa korottaa eikä uusia tulleja saa ottaa käyttöön. Kolmen vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta kumpi tahansa osapuoli voi tehdä aloitteen tullien poistamisen nopeuttamisesta tai laajentamisesta.

2.7 artikla. Artikla kattaa määrällisin kiintiöin rajoitetun tavarakaupan hallinnointia koskevat määräykset. Osapuolet sitoutuvat tariffikiintiöiden hallintomenettelyihin, jotka ovat läpinäkyvät, yleisesti saatavilla, ajantasaiset, syrjimättömät, markkinaolosuhteita vastaavat, mahdollisimman vähän kauppaa rasittavat ja käyttäjäystävälliset.

C JAKSO Muut kuin tariffitoimenpiteet

2.8–2.13 artiklat. Artiklat sisältävät määräyksiä kansallisesta kohtelusta sekä tuontija vientirajoituksista. Markkinoille tulleille toisen osapuolen tuotteille on myönnettävä vähintään samanlainen kohtelu kuin omille tuotteille eikä niihin saa soveltaa kieltoja tai rajoituksia, lukuun ottamatta tulleja tai muita maksuja. Toisen osapuolen alueelle tarkoitettuun vientiin tai vientimyyntiin ei saa soveltaa kieltoja tai rajoituksia eikä myöskään tulleja tai muita maksuja. Artiklat käsittelevät lisäksi tullausarvon määrittämistä sekä valtion kaupparytyksiä. Artiklan määräykset pohjautuvat pitkälti GATT 1994 -sopimukseen.

2.14 artikla. Artikla koskee sopimusliitteissä 2-B–2-E eriteltyjä sitoumuksia alakohdaisiin toimenpiteisiin elektroniikka-alalla, moottoriajoneuvoissa, lääketieteellisyydessä ja lääkinnällisissä laitteissa sekä kemian teollisuudessa. Toimenpiteet kattavat alasta riippuen tullien ulkopuolisten kaupanesteiden purkamista, kilpailukykyisten markkinaolosuhteiden luomista, kansallisen sääntelyn yhdenmukaistamista kansainvälisiin standardeihin, terveys-, turvallisuus- ja ympäristönäkökohtien parempaa huomioimista sekä kahdenvälisen alakohtaisen yhteistyön tiivistämistä. Kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta kumpi tahansa osapuoli voi tehdä aloitteen sitoumusten laajentamisesta.

D JAKSO Tavaroihin liittyvät erityispoikkeukset

2.15 artikla. Artikla täsmentää GATT 1994 -sopimuksen yleisiä poikkeuksia käsittelevän XX artiklan soveltamista osapuolten väliseen tavarakauppaan. Ennen XX artiklan i ja j alakohdassa tarkoitettujen kotimaisten tuotteiden saannin turvaamista koskevien toimenpiteiden toteuttamista on osapuolten keskenään pyrittävä kummankin hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun.

E JAKSO Institutionaaliset määräykset

2.16–2.17 artiklat. Artiklat käsittelevät osapuolten kesken perustettavan tavarakaupakomitean tehtäviä sekä hallinnollista yhteistyötä koskevia erityismääräyksiä.

III LUKU: KAUPAN SUOJAKEINOT

Luku jakautuu viiteen jaksoon, jotka käsittelevät kahdenvälisiä suojatoimenpiteitä (A jakso), maatalouden suojatoimenpiteitä (B jakso), yleisiä suojatoimenpiteitä (C jakso), polkumyyni- ja tasoitustulleja (D jakso) sekä institutionaalisia määräyksiä (E jakso).

A JAKSO Kahdenväliset suojatoimenpiteet

3.1 artikla. Artikla sisältää yleiset edellytykset tilanteista, joissa kahdenvälisen suojatoimenpiteen soveltaminen on mahdollista.

3.2–3.5 artiklat. Artiklat sisältävät yksityiskohtaisia määräyksiä ehdoista ja rajoituksista kahdenvälisen suojatoimenpiteen soveltamiseksi, ehdot väliaikaisten suojatoimenpiteiden soveltamiselle, määräykset korvauksista sekä vakavan haitan ja vakavan haitan uhan sekä siirtymäkauden määritelmät.

B JAKSO Maatalouden suojatoimenpiteet

3.6 artikla. Artikla sisältää erityiset määräykset maatalouden suojatoimenpiteistä.

C JAKSO Yleiset suojatoimenpiteet

3.7 artikla. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, joihin ne ovat sitoutuneet WTO:n suojalausekesopimuksessa (SopS 4–5/1995). Lisäksi määrätään, että kumpikaan osapuoli ei saa samaan aikaan soveltaa samaan tavaraan kahdenvälisiä suojatoimenpiteitä ja yleistä suojatoimenpidettä. Kumpikaan osapuoli ei myöskään voi turvautua XIV luvun mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn yleisten suojatoimien osalta.

D JAKSO Polkumyynti- ja tasoitustullit

3.8 artikla. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, joihin ne ovat sitoutuneet GATT 1994 -sopimuksen VI artiklan soveltamista koskevassa sopimuksessa (SopS 4–5/1995), jäljempänä polkumyyntisopimus, ja WTO:n tukia ja tasoitustulleja koskevassa sopimuksessa (SopS 4–5/1995). Artikla sisältää myös määräyksiä yleisistä tutkintamenettelyistä.

3.9 artikla. Artiklassa määrätään, miten ja minkä ajan kuluessa toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava toiselle osapuolelle polkumyynti- tai tasoitustullihakemuksen vastaanottamisesta.

3.10–3.14 artiklat. Osapuolet sopivat yleisten etujen huomioon ottamisesta ennen polkumyynti- tai tasoitustullien määräämistä ja alemman tullin sääntöä koskevan periaatteen soveltamisesta tulleja määrättäessä. Artiklat sisältävät myös määräyksiä 12 kuukauden moratoriosta, tuontien kumulatiivisesta arvioinnista sekä polkumyyntimarginaalin vähimmäistasosta uudelleen tarkastelun ja toimien asettamisen osalta.

3.15 artikla. Osapuolet sopivat, että ne eivät voi turvautua XIV luvun mukaiseen riitomenettelyyn polkumyynti- ja tasoitustullitutkintaan liittyvissä asioissa.

E JAKSO Institutionaaliset määräykset

3.16 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteistyötä kauppapoliittisten suojakeinojen alalla käsittelevän työryhmän tehtävistä ja kokoontumisesta.

IV LUKU: KAUPAN TEKNISET ESTEET

4.1 artikla. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, joihin ne ovat sitoutuneet WTO:n kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa (SopS 4–5/1995). Mainittu sopimus liitetään vapaakauppasopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin.

4.2 artikla. Artikla käsittelee luvun soveltamisalaa, soveltamisalan poikkeuksia ja määritelmiä. Lukua sovelletaan sellaisten standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden

valmisteluun, hyväksymiseen ja soveltamiseen, jotka voivat vaikuttaa osapuolten väliseen tavarakauppaan.

4.3 artikla. Osapuolet tehostavat yhteistyötään standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden alalla lisätäkseen toistensa järjestelmien tuntemusta ja helpottaakseen pääsyä toistensa markkinoille. Tätä varten osapuolet voivat aloittaa sääntelyä koskevia vuoropuheluja.

4.4–4.5 artiklat. Osapuolet sopivat käyttävänsä teknisiä määräyksiä laatiessaan mahdollisimman hyvin kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa määrättyä hyvää sääntelytapaa ja vahvistavat, että niiden standardointielimet hyväksyvät kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen käytäntönsäonnöt ja kaupan teknisiä esteitä koskevan WTO:n komitean esittämät periaatteet.

4.6–4.8 artiklat. Vaatimustenmukaisuuden arviointiin ja akkreditointiin liittyen osapuolet lisäävät yhteistyötä helpottaakseen toisen osapuolen alueella toteutettujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten hyväksymistä. Osapuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä markkinavalvonnasta ja täytäntöönpanotoiminnasta ja vahvistavat uudelleen kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaiset velvollisuutensa pakollisesta vaatimustenmukaisuuden arvioinnista perittävistä maksuista.

4.9 artikla. Artikla käsittelee merkintöjä. Osapuolet hyväksyvät, että pakollisten merkintävaatimusten osalta ne noudattavat kaupan teknisiä esteitä koskevaa sopimusta ja sopivat erityisesti toimintasäännöistä vaadittaessa tuotteiden pakollista merkintää.

4.10 artikla. Osapuolet sopivat nimittäväänsä kaupan teknisiä esteitä käsittelevät koordinaattorit, jotka työskentelevät yhdessä helpottaakseen luvun täytäntöönpanoa ja osapuolten välistä yhteistyötä kaikissa luvun alaan kuuluvissa asioissa. Artiklassa määritellään myös koordinaattorien tehtävät.

V LUKU: TERVEYS- JA KASVINSUOJELUTOIMET

5.1 artikla. Tavoitteena on suojella ihmisten, eläinten tai kasvien elämää ja terveyttä osapuolten alueella ja helpottaa samalla osa-

puolten välistä kauppaa terveys- ja kasvin-
suojelutoimien alalla. Lisäksi tavoitteena on
vahvistaa eläinten hyvinvointia koskevaa
osapuolten välistä yhteistyötä.

5.2–5.9 artiklat. Artikloissa rajataan osa-
puolten WTO:n terveys- ja kasvinsuojelu-
toimia koskevan sopimuksen (SopS
4–5/1995) mukaisten oikeuksien ja velvolli-
suuksien soveltamisala kaikkiin terveys- ja
kasvinsuojelutoimiin, jotka voivat suoraan tai
välillisesti vaikuttaa osapuolten väliseen
kauppaan. Lisäksi sovitaan avoimuudesta ja
tietojenvaihdosta, kansainvälisten standardi-
en käytöstä ja yhteistyöstä niiden kehittämi-
seksi. Osapuolten on luotava tiivis yhteistyö
tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden
määrittämistä varten kahden vuoden kuluessa
sopimuksen voimaantulosta.

5.10–5.11 artiklat. Artiklassa määritellään
terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevän
erityiskomitean tehtävät sekä sovitaan, ettei-
vät osapuolet voi turvautua terveys- ja kas-
vinsuojelutoimiin liittyvissä kysymyksissä
XIV luvun mukaiseen riitojenratkaisumenet-
telyyn.

VI LUKU: TULLIMENETTELYJÄ JA KAUPPAA KOSKEVAT HEL- POTUKSET

6.1–6.4 artiklat. Osapuolet sopivat teke-
vänsä yhteistyötä tavoitteenaan kaupan hel-
pottaminen ja tulliyhteistyön edistäminen
kahden- ja monenväliseltä pohjalta. Osapuo-
let sopivat hyväksyvänsä ja soveltavansa ta-
varoiden vientiä, tuontia ja kauttakuljetusta
koskevia vaatimuksiaan ja menettelyjään si-
ten, että vaatimukset ja menettelyt ovat teh-
okkaita ja oikeasuhtaisia, ne perustuvat kan-
sainvälisiin kauppaa ja tullia koskeviin sään-
töihin ja normeihin ja ne ovat avoimia ja en-
nakoitavia asianomaisille. Merkittävistä uu-
sista tai muutettavista vaatimuksista ja me-
nettelyistä tulee neuvotella kauppayhteisön ja
muiden asianosaisten osapuolten kanssa en-
nen niiden hyväksymistä. Osapuolet sovelta-
vat riskinhallinnan periaatteita ja menettelyjä
sekä toimivat yhteistyössä ja vaihtavat tietoja
kauppaa helpottavien toimenpiteiden sovel-
tamiseksi ja noudattamiseksi. Riskinhallinta-
järjestelmiä sovelletaan elektronisesti siinä
määrin kuin mahdollista. Kukin osapuoli hy-

väksyy ja soveltaa yksinkertaistettuja ja teh-
okkaita tullia koskevia ja muita kauppaan
liittyviä vaatimuksia ja menettelyitä osapuol-
ten välisen kaupan helpottamiseksi. Osapuo-
let pyrkivät lyhentämään tavaroiden luovut-
tamiseen tarvittavaa aikaa ja soveltamaan
osapuolen määrittämät perusteet täyttäviin ta-
louden toimijoihin yksinkertaistettuja tuonti-
ja vientimenettelyitä.

6.5–6.7 artiklat. Artikloissa määrätään, et-
tä osapuolten tullia ja kauppaa koskevat lait,
asetukset ja yleiset hallinnolliset menettelyt
sekä muut vaatimukset tulee olla helposti
kaikkien asianomaisten saatavilla. Kukin
osapuoli ylläpitää yhtä tai useampaa yhteys-
pistettä asianomaisten henkilöiden tullista ja
muista kauppaan liittyvistä kysymyksistä
esittämiä tiedusteluja varten. Osapuolet sit-
toutuvat antamaan pyynnöstä ennen tavarän
tuontia sen alueelle kirjallisen ennakkopää-
töksen koskien tavaroiden tariffiluokitusta,
alkuperää tai osapuolen päätöksen mukaisesti
muuta vastaavia seikkoja. Lisäksi osapuolet
varmistavat, että asianosaisilla on mahdolli-
suus hakea muutosta tuontiin, vientiin ja
kauttakuljetukseen liittyviin määrityksiin ja
vaatimuksiin.

6.8 artikla. Artiklan mukaan kaikkia tieto-
ja, joita toisen osapuolen henkilöt tai viran-
omaiset toimittavat toiselle osapuolelle tä-
män luvun määräysten nojalla, on käsiteltävä
luottamuksellisina kunkin osapuolen lakien
ja asetusten mukaisesti. Tietoja ei saa käyttää
muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne
on toimitettu eikä julkaista tai muutoin pal-
jastaa ilman tiedot toimittaneen suostumusta,
paitsi jos tämä on pakollista tai sallittua vas-
taanottaneen osapuolen lainsäädännön ja ase-
tusten mukaisesti. Henkilötietoja voidaan
vaihtaa ainoastaan, jos vastaanottava osapuo-
li sitoutuu suojaamaan niitä vähintään samal-
la tavalla kuin tietoja toimittava osapuoli
suojaisi niitä samassa tapauksessa.

6.9–6.11 artiklat. Artikloissa määrätään,
että muita maksuja ja palkkioita kuin tulleja
ja 2.3 artiklassa tarkoitettuja eriä voidaan
määrätä ainoastaan tarjotuista palveluista tai
muodollisuuksista, joita kyseinen tuonti tai
vientä edellyttää. Maksut eivät saa ylittää
palvelun likimääräisiä kustannuksia eikä niitä
peritä arvoon perustuvina tai konsulipalve-
luista. Tiedot palkkioista ja maksuista tulee

julkaista eikä uusia tai muutettuja maksuja tai palkkioita saa määrätä, ennen kuin tiedot on julkaistu ja saatettu helposti saataville. Kuljetuksia edeltäviä tarkastuksia ei edellytetä ja selvityksen jälkeisten tarkastusten on oltava tehokkaita.

6.12 artikla. Artiklassa määrätään, että WTO:n tullaussopimus (SopS 4–5/1995) liitetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin ja ilman sen 20 artiklassa ja III liitteen 2–4 kohdassa tarkoitettuja varauksia ja vaihtoehtoja.

6.13–6.16 artiklat. Artikloiden mukaan osapuolet sopivat tehostavansa yhteistyötä tulliin liittyvissä asioissa. Ne sitoutuvat kehittämään kauppaa helpottavia toimia tullialalla ja vahvistavat sitoumuksensa tavaroiden laillisen liikkuvuuden helpottamiseen sekä vaihtavat tullimenettelyjen ja -tekniikoiden sekä tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvää asiantuntemusta. Osapuolet sitoutuvat jatkamaan kaupassa käytettävien asiakirjojen ja tietojen yhdenmukaistamista kansainvälisten standardien mukaisesti sekä tehostamaan tullilaboratorioidensa yhteistyötä. Osapuolet järjestävät yhdessä koulutusohjelmia tullivirkamiehille, järjestävät virkamiesvaihtoa ja avustavat toisiaan tariffiluokittelussa sekä tullausarvon ja etuuskohtelualkuperän määrittämisessä siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista. Osapuolet sitoutuvat kehittämään viestintää yritysmaailman kanssa ja edistämään tehokasta teollista tekijänoikeuksien suojan täytäntöönpanoa. Osapuolet antavat toisilleen hallinnollista apua tullikysymyksissä keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan mukaisesti. Hallinnollisen yhteistyön alaan kuuluvien kysymysten käsittelyä ja käsitteen ”alkuperätuotteet” määrittelyä varten osapuolet nimeävät yhteyspisteitä, jotka pyrkivät ratkaisemaan esille tulevat kysymykset neuvotteluteitse. Asiat, joita yhteyspisteet eivät pysty ratkaisemaan, annetaan perustettavan tullikomitean käsiteltäväksi. Tullikomitea keskustelee osapuolten välisistä erimielisyyksistä tähän lukuun sekä käsitteen ”alkuperätuotteet” määrittelyyn, hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevaan pöytäkirjaan ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevaan pöytäkirjaan liittyvissä asioissa ja pyrkii ratkaisemaan erimielisyy-

det. Tullikomitea voi antaa päätöslausemia ja laatia suosituksia tai lausuntoja.

VII LUKU: PALVELUKAUPPA, SIIJOITTAUTUMINEN JA SÄHKÖINEN KAUPPA

Luku jakautuu seitsemään jaksoon, jotka käsittelevät yleisiä määräyksiä (A jakso), rajat ylittävää palvelujen tarjoamista (B jakso), yritysten sijoittautumista eri aloille (C jakso), luonnollisten henkilöiden tilapäistä maahan-tuloa ja maassa oleskelua liiketoimintaa varten (D jakso), sääntelykehystä (E jakso), sähköistä kaupankäyntiä (F jakso) ja velvoitteisiin soveltuvia poikkeuksia (G jakso). Lukuun liittyvät liitteet 7-A–7-C sisältävät osapuolten markkinoillepääsyä ja kansallista kohtelua koskevat erityiset sitoumukset liitteissä mainituilla aloilla ja niihin soveltuvat ehdot ja rajoitukset sekä osapuolten suosituimmuuskohtelun osalta tekemät rajoitukset.

Luvun määräykset sivuavat useita Suomessa voimassa olevia säädöksiä, jotka koskevat kolmansien maiden yritysten toimintaa ja edellytyksiä Suomessa. Siltä osin kuin luvun määräykset liittyvät kuljetuspalveluihin, niistä säädetään muun muassa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa (122/1919), merilaissa (674/1994), rautatie-laissa (304/2011), joukkoliikennelaissa (869/2009), kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetussa laissa (693/2006) ja taksiliikennelaissa (217/2007).

A JAKSO Yleiset määräykset

7.1 artikla. Artiklassa määritellään luvun tavoite ja laajuus. Artiklassa suljetaan luvun määräysten ulkopuolelle muun muassa julkiset hankinnat, valtiontuet tai muut avustukset, mukaan lukien valtion tukemat lainat, takaukset sekä vakuudet. Lisäksi vahvistetaan osapuolten oikeus sääntelyyn oikeutettujen politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi. Luvun velvoitteita ei saa tulkita niin, että niistä seuraisi oikeuksia luonnollisille henkilöille työmarkkinoille tuloon, kansalaisuuteen, asuinpaikkaan tai pysyvään työskentelyyn osapuolten alueella. Luvun määräykset eivät estä osapuolia soveltamasta toimenpiteitä, joilla säädellään luonnollisten henkilöiden pääsyä

tai väliaikaista oleskelua osapuolten alueella. Tällaisia toimenpiteitä ei kuitenkaan tule soveltaa siten, että ne tekisivät tyhjäksi ne edut, joita jokin osapuoli saa tämän luvun ja sen liitteiden mukaisesti, tai heikentäisivät näitä etuja.

7.2 artikla. Artikla sisältää luvussa sovellettavat määritelmät.

7.3 artikla. Artiklassa määritellään perustettavan palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevän komitean tehtävät ja pääedustaja. Komitea muun muassa valvoo ja arvioi luvun toimeenpanoa sekä käsittelee lukua koskevia kysymyksiä, jotka osapuoli on antanut sen käsiteltäväksi, ja jonka puitteissa viranomaiset voivat vaihtaa tietoja rahoituspalveluiden vakavaraisuutta koskevista määräyksistä 7.46 artiklan osalta.

B JAKSO Rajat ylittävä palvelujen tarjoaminen

7.4 artikla. Artikla sisältää määräyksiä jakson soveltamisalasta ja määritelmistä. Soveltamisalan ulkopuolelle suljetaan audiovisuaalisen alan palvelut, kansallinen meriliikenteen kabotaasi ja lentoliikennepalvelut lukuun ottamatta tietyt lentoliikenteen oheispalveluja, kuten ilma-alusten huolto- ja korjauspalvelut, lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi, tietokonepohjaisia varausjärjestelmiä koskevat palvelut sekä maahuolintapalvelut, ilma-alusten vuokrauspalvelut miehistöineen ja lentokentän hallintopalvelut. Jakson määräyksiä ei myöskään sovelleta julkista valtaa käytettäessä tarjottaviin palveluihin, joilla tarkoitetaan kaikkia palveluja, joita ei tarjota kaupallisesti eikä kilpailemalla yhden tai useamman palveluntarjoajan kanssa. Suomen osalta tämän on tulkittu kattavan lakisääteiset palvelut. Edelleen EU on tehnyt rajauksen omiin sitoumuksiinsa, jonka mukaan EU:n sitoumukset sosiaali- ja terveysalalla (asiantuntijapalvelut poislukien) koskevat vain yksityisesti rahoitettuja palveluja.

7.5–7.6 artiklat. Artiklat sisältävät rajat ylittävän palveluntarjoamisen osalta markkinoillepääsyä ja kansallista kohtelua koskevat velvoitteet, joiden mukaan osapuolet myöntävät toisen osapuolen palveluille ja palvelun tarjoajille vähintään sen kohtelun, joka on

ilmoitettu liitteeseen 7-A sisältyvissä sitoumusluetteloissa niissä ilmoitetuin ehdoin, rajoituksin ja edellytyksin. Liitteen 7-A mukaan Suomi tekee suhteessa Korean tasavaltaan GATS-sopimuksen puitteissa tehtyjä pidemmälle meneviä sitoumuksia palveluiden osalta muun muassa laki-, kirjanpito-, tutkimus- ja kehityspalveluissa sekä teollisuustuotantoon liittyvissä neuvonta- ja konsultointipalveluissa, sisustussuunnittelu-, huolto- ja korjaus-, posti- ja kuriiri-, rakennus-, jakelu- ja kuljetuspalveluissa. Lisäksi Suomi tekee GATS-sitoumuksia pidemmälle meneviä sitoumuksia yksityisesti tuotetuissa ja rahoitetuissa sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä tämän alan asiantuntijapalveluissa kulutuksen ulkomailla (toimitusmuoto 2) osalta. Tältä osin on huomattava, että valtiontuet ja avustukset laajasti on suljettu sopimuksen ulkopuolelle. Siltä osin kuin artiklojen määräykset koskevat kuljetuspalveluja, sisältävät määräykset myös osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyvät muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, merilaki ja laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä. Artiklat eivät kuitenkaan edellytä lainsäädännön muuttamista.

7.7 artikla. Artiklan mukaan liberalisoidut sektorit ja niihin soveltuvat rajoitukset ilmoitetaan liitteeseen 7-A sisältyvissä sitoumusluetteloissa. Osapuolet eivät voi ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka ovat syrjiviä tai syrjivämpiä verrattuna liitteessä 7-A mainittujen sitoumusten nojalla myönnettyyn kohteluun.

7.8 artikla. Artiklan mukaan osapuolet sitoutuvat myöntämään toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille vähintään yhtä hyvän kohtelun kuin minkä ne myöntävät tämän sopimuksen jälkeen minkä tahansa kolmannen maan kanssa tekemänsä taloudellista yhdentymistä koskevan sopimuksen puitteissa. Poikkeuksena tähän suosituimmuuskohteluperiaatteeseen on kuitenkin alakohtaiset tai laajakatteiset alueelliset sopimukset, joiden puitteissa toinen osapuoli tekee merkittävästi pidemmälle meneviä sitoumuksia kuin tässä sopimuksessa (muun muassa EU:n lähialueiden kanssa tekemät kattavat vapaakauppasopimukset tai EU:hun liittymässä olevien maiden kanssa tehtävät vakautus- ja assosiaatiosopimukset). Edelleen suosituimmuuskohtelua ei sovelleta toi-

miin muun muassa palveluntarjoajien pätevyuden vastavuoroiseen tunnustamiseen, rahoituspalveluihin liittyviin vakavaraisuusvaatimuksiin, verotukseen tai liitteessä 7-C ilmoitettuihin toimiin.

C JAKSO Sijoittautuminen

7.9–7.10 artiklat. Artiklat sisältävät määräyksiä jakson soveltamisalasta ja määrittelmistä. Soveltamisalan ulkopuolelle suljetaan 7.4 artiklaa vastaavasti audiovisuaalisen alan palvelut, kansallinen meriliikenteen kabotaa- si ja lentoliikennepalvelut lukuun ottamatta tiettyjä lentoliikenteen oheispalveluja sekä julkiset palvelut. Lisäksi yritysten sijoittautumisen osalta sopimus ei koske ydinaineita koskevaa kaivos-, valmistus- ja jalostustoimintaa tai aseiden, ammusten tai sotatarvikkeiden tuotantoa ja kauppaa.

7.11–7.12 artiklat. Artiklat sisältävät yritysten sijoittautumisen osalta markkinoillepääsyä ja kansallista kohtelua koskevat velvoitteet, joiden mukaan osapuolet myöntävät toisen osapuolen sijoittautuneille yrityksille ja sijoittajille vähintään sen kohtelun, joka on ilmoitettu liitteeseen 7-A sisältyvissä sitoumusluetteloissa niissä ilmoitetuin ehdoin, rajoituksin ja edellytyksin. Liitteen 7-A mukaan Suomi tekee suhteessa Korean tasavaltaan GATS-sopimuksen puitteissa tehtyjä pidemmälle meneviä sitoumuksia yritysten sijoittautumisen osalta muun muassa maatalous-, metsätalous-, kalastus-, kaivos-, energia- ja teollisuustuotantoaloilla sekä laki-, kirjanpito-, tutkimus- ja kehityspalveluissa sekä teollisuustuotantoon liittyvissä konsultointipalveluissa, sisustussuunnittelu-, posti- ja kuriiri-, rakennus- ja kuljetuspalveluissa (esimerkiksi merirahti, rautatieliikenne, liikenteen oheispalvelut). Siltä osin kuin artiklojen määräykset koskevat kuljetuspalveluja, sisältävät määräykset myös osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyvät muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, merilaki, rautatielaki, joukkoliikennelaki, laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä ja taksiliikennelaki. Artiklat eivät kuitenkaan edellytä lainsäädännön muuttamista.

7.13 artikla. Artiklan mukaan liberalisoidut sektorit ja niihin soveltuvat rajoitukset

ilmoitetaan liitteeseen 7-A sisältyvissä sitoumusluetteloissa. Artiklassa määritellään 7.7 artiklaa vastaavasti, että osapuolet eivät voi ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka ovat syrjiviä tai syrjivämpiä verrattuna 7-A liitteessä ilmoittamiensa sitoumusten nojalla myönnettyyn kohteluun.

7.14 artikla. Osapuolet sitoutuvat liitteen 7-A mukaisesti myöntämään tämän jakson kattamien toimien osalta toisen osapuolen alueelle sijoittautuneille yrityksille ja investoijille vähintään yhtä hyvän kohtelun kuin minkä ne myöntävät tämän sopimuksen jälkeen minkä tahansa kolmannen maan kanssa tekemänsä taloudellista yhdentymistä koskevan sopimuksen puitteissa. Poikkeuksena tähän periaatteeseen on kuitenkin alakohtaiset tai laajakatteiset alueelliset sopimukset, joiden puitteissa toinen osapuoli tekee merkittävästi pidemmälle meneviä sitoumuksia kuin tässä sopimuksessa (muun muassa EU:n lähialueiden kanssa tekemät kattavat vapaa-kauppasopimukset tai EU:hun liittymässä olevien maiden kanssa tehtävät vakautus- ja assosiaatiosopimukset). Edelleen suosituim- muuskohtelua ei sovelleta toimiin muun muassa palveluntarjoajien pätevyuden, toimilupien tai vakavaraisuusvaatimusten vastavuoroiseen tunnustamiseen, rahoituspalveluihin liittyviin vakavaraisuusvaatimuksiin, verotukseen tai liitteessä 7-C ilmoitettuihin toimiin.

7.15 artikla. Luvun määräykset eivät rajoita osapuolten ja niiden sijoittajien niitä oikeuksia, joista määrätään olemassa olevissa tai tulevaisuudessa kansainvälisissä EU:n jäsenvaltion ja Korean tasavallan välisissä sijoituksia koskevissa sopimuksissa. Luvun määräysten ei voi myöskään tulkita poikkeavan osapuolten niiden sopimusten mukaisista kansainvälisistä velvoitteista, jotka tuottavat osapuolten sijoittajille tämän sopimuksen määräyksiä parempaa kohtelua.

7.16 artikla. Osapuolet tarkastelevat viimeistään kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta sijoitusten oikeudellista kehystä, sijoitusympäristöä ja alueidensa välisiä sijoitusvirtoja. Tarkastelun puitteissa osapuolet arvioivat sijoituksille aiheutuneita esteitä ja neuvottelevat niiden poistamisesta.

D JAKSO Liiketoimintaa varten tapahtuva luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu

7.17 artikla. Artikla sisältää määräyksiä jakson soveltamisalasta ja määritelmistä.

7.18–7.20 artiklat. Artiklat sisältävät velvoitteet kunkin 7.17 artiklassa määritellyn ryhmän osalta, mukaan lukien maassaoloaikojen rajat kullekin ryhmälle. Kumpikin osapuoli tekee sitoumuksia yritysten avainhenkilöstön sekä tutkinnon suorittaneiden harjoittelijoiden osalta niillä aloilla, joilla se tekee (sopimuksen C jakson mukaan) yritysten sijoittautumista koskevia sitoumuksia. Kumpikin osapuoli tekee lisäksi sitoumuksia palveluiden myyjien osalta niillä aloilla, joilla se tekee sitoumuksia rajat ylittävissä palveluissa tai yritysten sijoittautumisen osalta (sopimuksen B ja C jakson mukaan). Liitteessä 7-A ilmoitetaan näitä maahantuloryhmiä koskevat ehdot, edellytykset ja rajoitukset. EU ilmoittaa sitoumuksensa liitteessä 7-A niin kutsutun sekalistamallin mukaisesti kun taas Korean tasavalta ilmoittaa sitoumuksensa niin kutsutun positiivilistan mukaisesti. Sopimusperusteisten palveluntarjoajien sekä itsenäisten ammatinharjoittajien osalta sopimuksella vahvistetaan osapuolten GATS-sopimuksen puitteissa tekemät sitoumukset ja sovitaan sitoumusten tarkastelusta kaksi vuotta WTO:n Dohan kauppaneuvottelukierroksen päättymisen jälkeen.

E JAKSO Sääntelykehys

Jakso jakautuu kuuteen alajaksoon: yleisesti sovellettavat määräykset (A alajakso), tietokonepalvelut (B alajakso), posti- ja kuriiripalvelut (C alajakso), televiestintäpalvelut (D alajakso), rahoituspalvelut (E alajakso) sekä kansainväliset meriliikennepalvelut (F alajakso).

7.21 artikla. Artiklassa määrätään muun muassa edellytyksistä, joiden täytyttyä osapuolet voivat aloittaa neuvottelut palveluntarjoajien ammattipätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskevista sopimuksista. Luvun määräykset eivät estä osapuolia vaatimasta palvelualalla sellaista pätevyyttä ja/tai ammatillista kokemusta, jota edellytetään asianomaisen palvelualan osalta sillä maantieteellisellä alueella, jolla palvelua tarjotaan.

Lisäksi artikla sisältää perustettavan vastavuoroista tunnustamista koskevaa sopimusta käsittelevän työryhmän tehtävät.

7.22 artikla. Artiklassa sovitaan menettelyistä toisen osapuolen tietopyyntöihin vastaamiseksi ja luottamuksellisten tietojen käsittelystä tämän yhteydessä. Artiklassa määritellään muun muassa osapuolten velvollisuus julkaista palveluntarjontaan liittyvät lupavaatimukset, antaa tietoa hakijalle hakemuksen käsittelytilanteesta tai hakemuksen hylkäämisen syistä sekä rajatylittävän palveluntarjoajan jättämän hakemuksen käsittelyn määräajasta.

7.23 artikla. Artikla sisältää tiettyjä kansallista sääntelyä koskevia velvoitteita. Velvoitteet koskevat aloja, joilla osapuolet ovat tehneet erityisiä sitoumuksia. Tilanteissa, joissa palvelun tarjoaminen tai sijoittautuminen edellyttää lupaa, osapuolet sitoutuvat ilmoittamaan hakijalle kohtuullisessa ajassa hakemusta koskevasta päätöksestä sekä antamaan pyynnöstä tietoja lupahakemuksen käsittelyvaiheista. Lisäksi artikla sisältää velvoitteen ylläpitää tai perustaa oikeudellisia, välitys- tai hallinnollisia tuomioistuimia tai menettelyjä, jotka suojaavat vahinkoa kärsintä sijoittajaa tai palveluntarjoajaa. Lisäksi artiklassa määrätään, että pätevyyttä koskevat vaatimukset tai menettelyt sekä teknisiä standardeja tai lupavaatimuksia koskevat vaatimukset tulee perustaa objektiivisiin ja läpinäkyviin kriteereihin, jotta standardeihin ja lupavaatimuksiin liittyvät toimenpiteet eivät muodosta tarpeettomia palvelukaupan esteitä. Lisäksi lupamenettelyt sellaisenaan eivät saa muodostaa estettä palveluiden kaupalle.

7.24 artikla. Artiklan mukaan osapuolten tulee rahoituspalveluiden osalta varmistaa, siinä määrin kuin mahdollista, kansainvälisesti sovittujen sääntelyä ja valvontaa sekä veronkiertoa koskevien standardien toimeenpano ja soveltaminen alueellaan.

7.25 artikla. Artikla sisältää tietokonepalveluja koskevia määritelmiä.

7.26 artikla. Artikla sisältää posti- ja kuriiripalveluja koskevan määräyksen siitä, että kolmen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta osapuolet sopivat alaa koskevista sääntelyperiaatteista.

7.27–7.36 artiklat. Artiklat sisältävät yksityiskohtaisia velvoitteita televiestintäpalveluiden sääntelyperiaatteista, yleisradiotoimintaa lukuun ottamatta. Artiklat sisältävät lisäksi määräyksiä televiestintäpalvelujen soveltamisalasta ja määritelmistä. Velvoitteet koskevat muun muassa sääntelyviranomaisen riippumattomuutta, alaa koskevia lupamenetelyitä, toimia sen estämiseksi, että suuret palveluntarjoajat ottaisivat käyttöön kilpailua rajoittavia toimintatapoja, verkkojen yhteen liittämistä, numeron siirrettävyyttä, rajallisten voimavarojen kuten taajuuksien, numeroiden ja reititysoikeuksien myöntämistä ja käyttöä, yleispalveluvelvoitetta, tietojen luotettavuutta sekä televiestintäalaa koskevien riitojen ratkaisemista tietyissä tapauksissa.

7.37–7.46 artiklat. Artikloissa määrätään rahoituspalveluja koskevien sitoumusten soveltamisalasta, vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskevista niin kutsutuista prudentiaalipoikkeuksista, sääntelyn avoimuuden edistämisestä, itsesääntelyorganisaatioista, pääsystä julkisten elinten ylläpitämiin maksu- ja selvitysjärjestelmiin, velvoitteista sallia syrjimättömältä pohjalta uusien palveluiden tarjoaminen, tietojenkäsittelystä sekä alaa koskevista poikkeuksista muun muassa keskuspankkitoimintaan ja yleisen eläkejärjestelmän tai lakisääteisen sosiaaliturvajärjestelmän ylläpitämiseen liittyen sekä riitojen ratkaisusta tietyissä tapauksissa.

7.47 artikla. Artikla sisältää kansainvälisten meriliikennepalvelujen sääntelyä koskevia periaatteita kuten periaatteen toisen osapuolen palveluntarjoajien syrjimättömästä pääsystä satamiin tai satamapalveluihin, sekä lastinjakojärjestelyjen kiellon. Osapuolten tulee lisäksi sallia toisen osapuolen palveluntarjoajien sijoittautuminen alueelleen yhtä edullisin ehdoin kuin omat tai jonkin kolmannen maan palveluntarjoajat. Määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta ja laki yksityisistä yleisistä satamista (1156/1994). Artikla ei kuitenkaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista.

F JAKSO Sähköinen kaupankäynti

7.48–7.49 artiklat. Artikloissa määrätään muun muassa sähköisen kaupan kehityksestä kansainvälisten tietosuojastandardien mukaisesti, sähköisten toimitusten tullittomuudesta sekä yhteistyön vahvistamisesta sääntelyä koskevissa kysymyksissä. Artikloissa tunnustetaan sähköisen kaupan mahdollisuus lisätä kauppaa ja sovitaan sähköistä kauppaa koskevasta yhteistyöstä ja vuoropuhelusta, joka kattaa muun muassa sähköisiin allekirjoituksiin, tiedonvälitykseen ja tallentamiseen, kulltajansuojaan, paperittomaan kaupankäyntiin sekä sähköisen kaupan lainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä.

G JAKSO Poikkeukset

7.50 artikla. Artikla sisältää luvun määräysten osalta noudatettavat yleiset poikkeukset. Mikään ei estä osapuolia ottamasta käyttöön toimia, jotka ovat tarpeen muun muassa yleisen turvallisuuden suojelemiseksi, ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi ja tarpeen lakien ja säännösten noudattamisen turvaamiseksi, mukaan lukien säännökset jotka liittyvät harhaanjohtavien ja petollisten toimintatapojen ehkäisemiseen, yksityisyyden suojan turvaamiseen ja turvallisuuteen.

VIII LUKU: MAKSUT JA PÄÄOMAN-LIIKKEET

8.1 artikla. Artikla sisältää määräyksiä juoksevista maksuista. Osapuolet sitoutuvat Kansainvälisen valuuttarahaston sääntöjen mukaisesti juoksevien maksujen vapauttamiseen vaihdettavassa valuutassa. Määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa maksupalvelulaki (290/2010). Artikla ei kuitenkaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista.

8.2 artikla. Artiklassa määrätään pääomaliikkeistä. Osapuolet sitoutuvat vapauttamaan kaikki suoria sijoituksia koskevat pääomaliikkeet samoin kuin palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa koskevat pääomaliikkeet. Ne eivät myöskään rajoita edellä mainittujen sijoitusten ja niistä saatu-

jen voittojen rahaksi muuttamista ja kotiuttamista. Liiketoimiin liittyvien luottojen, rahoituslainoihin tai yrityksen pääomaan tehtyihin luottoihin liittyvien pääomanliikkeiden vapaus on pyrittävä varmistamaan. Uusia rajoituksia ei saa ottaa käyttöön. Osapuolet voivat neuvotella uusista helpotuksista. Määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa laki ulkomaisten yritysostojen seurannasta (172/2012). Artikla ei kuitenkaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista.

8.3. artikla. Artiklassa määrätään pääomanliikkeitä koskevista poikkeuksista.

8.4 artikla. Artikla käsittelee suojatoimenpiteitä. Jos osapuolten väliset maksut ja pääomanliikkeet poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia raha- tai valuuttakurssipolitiikan toteuttamiselle EU:n jäsenvaltioissa taikka Korean tasavallassa, ne voivat toteuttaa pääomanliikkeitä koskevia suojatoimenpiteitä enintään kuuden kuukauden ajan, jos ne ovat ehdottomasti tarpeen. Suojatoimenpiteen käyttöönotosta ja sen poistamisaikataulusta on ilmoitettava kauppaomitealle.

IX LUKU: JULKISET HANKINNAT

9.1 artikla. Artiklan yleisissä määräyksissä osapuolet vahvistavat GPA-sopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvoitteensa. Osapuolet sitoutuvat jatkamaan yhteistyötään kansainvälisillä foorumeilla. Luvun tulkitaan olevan GPA-sopimuksen tai sen korvaavan sopimuksen määräysten ja sitoumusten mukainen. Osapuolet soveltavat luvun piiriin kuuluviin hankintoihin väliaikaisesti hyväksytyä, tarkistettua GPA-sopimuksen tekstiä tietyn poikkeuksin.

9.2 artikla. Artiklassa määritellään luvun soveltamisala. Luvun määräyksiä sovelletaan osapuolten GPA-sitoumuksiin ja niiden muutoksiin. Liitteen 9 määräyksiä sovelletaan Build-Operate-Transfer-sopimukseen (BOT-sopimus) ja urakoita koskeviin käyttöoikeussopimuksiin. BOT-sopimuksilla ei ole vakiintunutta oikeudellista määritelmää unionin hankintalainsäädännössä. Urakkaa koskevan käyttöoikeussopimuksen määritelmä on otettu EU:n hankintadirektiivistä (2004/18/EY).

9.3 artikla. Osapuolten väliseksi yhteistyöelimeksi perustetaan julkisten hankintojen työryhmä. Artiklassa määritellään työryhmän tehtävät.

X LUKU: TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET

Luku jakautuu kolmeen jaksoon, jotka käsittelevät yleisiä määräyksiä (A jakso), teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa (B jakso) sekä oikeuksien täytäntöönpanoa (C jakso).

Luvun määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa laki yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin (32/1991) ja hyödyllisyysmallilaki (800/1991). Rikosoikeudellista täytäntöönpanoa koskevat kansalliset säännökset sisältyvät rikoslain 49 lukuun (578/1995).

A JAKSO Yleiset määräykset

10.1–10.2 artiklat. Artikloissa määritellään luvun tavoitteet, velvoitteiden luonne ja soveltamisala. Sopimus täydentää TRIPS-sopimuksen määräyksiä osapuolten välillä. Teollis- ja tekijänoikeuksilla tarkoitetaan tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia, patenteja, tavara- ja palvelumerkkejä, malleja, integroitujen piirien piirimalleja (topografiat), maantieteellisiä merkintöjä, kasvilajikkeita ja julkistamattoman tiedon suojaa. Lisäksi sopimus kattaa suojan vilpillistä kilpailua vastaan.

10.3–10.4 artiklat. Artiklat sisältävät määräyksiä teknologian siirrosta sekä teollis- ja tekijänoikeuksien sammumisesta.

B JAKSO Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat normit

Jakso jakautuu kuuteen alajaksoon: tekijänoikeus ja lähioikeudet (A alajakso), tavaramerkit (B alajakso), maantieteelliset merkinnät (C alajakso), mallit (D alajakso), patentit (E alajakso) sekä muut määräykset (F alajakso).

10.5–10.14 artiklat. Osapuolet noudattavat 10.5 artiklan mukaisesti tekijänoikeutta koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Näitä ovat kansainvälinen yleissopimus esittävien taitei-

lijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radiorytysten suojaamisesta eli Rooman yleissopimus (SopS 56/1983), Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta (SopS 78–79/1986), WIPO:n tekijänoikeussopimus (SopS 16–17/2010) sekä WIPO:n esitys- ja äänitesopimus (SopS 18–19/2010). Tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suoja määritellään artikloissa niin, että se kattaa keskeisten tekijänoikeuden alan kansainvälisten yleissopimusten mukaisen suojan. Siltä osin kuin EU:n jäsenvaltioissa noudatettava suoja-aika on pidempi kuin yleissopimusten mukainen suoja-aika, sopimus sisältää määräyksiä suoja-ajasta. Artiklat sisältävät myös muutamia EU:n direktiivien säännösten pohjalta muotoiltuja sopimusmääräyksiä, jotka täydentävät 10.5 artiklassa mainittujen kansainvälisten sopimusten määräyksiä. Nämä määräykset koskevat lähettäjäritysten eli yleisradio-organisaatioiden oikeuksia sekä esittävien taiteilijoiden oikeuksia esitystensä yleisradiointiin ja yleisölle välittämiseen. Edellä mainitun lisäksi 10.7 artiklan 2 kappale sisältää televisio-ohjelmien edelleen välittämistä yleisölle Internetin välityksellä koskevan määräyksen, joka ei aiheuta tekijänoikeuslain (404/1961) muutostarvetta. Lisäksi sopimus sisältää EU-lainsäädännön mukaiset määräykset teknisten toimenpiteiden suojaamisesta sekä oikeuksien hallinnointitietojen suojaa koskevista velvoitteista. Korean tasavallalla on sopimuksen voimaantulosta kahden vuoden siirtymäaika tekijänoikeuksien voimassaoloaikaa ja lähettäjäritysten suojaa koskevien määräysten noudattamiseen.

10.15–10.17 artiklat. Artiklat sisältävät määräyksiä rekisteröintimenettelystä, kansainvälisten tavaramerkkisopimusten noudattamisesta EU:n ja Korean tasavallan osalta sekä poikkeuksista tavaramerkillä myönnettyihin oikeuksiin. Sopimuksen määräykset edellyttävät, että EU:lla ja Korean tasavallalla on käytössä tavaramerkkien rekisteröintijärjestelmä ja, että yleisön saataville tarjotaan sähköinen tietokanta tavaramerkkihakemuksista ja tavaramerkkien rekisteröinneistä.

10.18–10.26 artiklat. Artiklat sisältävät määräykset maataloustuotteiden, elintarvikkeiden, viinien, maustettujen viinien ja väkevien alkoholijuomien maantieteellisten mer-

kintöjen tunnustamisesta, suojatun nimen käyttöoikeudesta, suojan soveltamisalasta, suojan täytäntöönpanosta ja maantieteellisten merkintöjen suhteesta tavaramerkkeihin. Määräykset pohjautuvat EU-lainsäädäntöön. Liitteet 10-A ja 10-B sisältävät luettelot tällä sopimuksella suojattavista EU:n ja Korean tasavallan maantieteellisistä merkinnöistä. Uusien maantieteellisten merkintöjen lisäämisestä suojan piiriin sekä edellä mainittujen liitteiden muuttamisesta päätetään maantieteellisiä merkintöjä käsittelevässä työryhmässä.

10.27–10.32 artiklat. Artikloissa määritellään rekisteröityjen mallien suoja, rekisteröinnillä saavutettavat oikeudet, rekisteröimättömälle ulkomuodolle myönnettävä suoja, suoja-aika ja poikkeukset.

10.33–10.38 artiklat. Osapuolet pyrkivät noudattamaan patenttioikeuden muodollisia määräyksiä harmonisoinutta patenttilakisopimusta (SopS 6–7/2006). Artiklat sisältävät lisäksi määräyksiä TRIPS-sopimusmuutoksen noudattamisesta ja täytäntöönpanosta, farmaseuttisten tuotteiden ja kasvinsuojelutuotteiden patenttisuojan keston pidentämisestä (lisäsuojatodistus) sekä näiden tuotteiden myyntiluvan hankkimiseksi annettujen tietojen suojasta, samoin kuin patenttimääräysten täytäntöönpanosta. Farmaseuttiset tuotteet määritellään sopimuksen liitteessä 2-D. Suomessa tietosuojaa koskevia määräyksiä sisältyy lääkelakiin (395/1987) ja kemikaalilakiin (744/1989).

10.39–10.40 artiklat. Artikloiden määräykset koskevat uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen noudattamista (SopS 17/1993) sekä geenivarjoja, perinteistä tietoa ja kansanperinnettä. Geenivarjoja, perinteistä tietoa ja kansanperinnettä koskevaa artiklaa tarkastellaan uudelleen kauppakomiteassa joko EU:n tai Korean tasavallan pyynnöstä sitten, kun asiaa koskevat monenkeskiset neuvottelut on saatu päätökseen.

C JAKSO Teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano

Jakso jakautuu neljään alajaksoon: yksityisoikeudelliset toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot (A alajakso), rikosoikeu-

dellinen täytäntöönpano (B alajakso), verkkopalvelun tarjoajien vastuu (C alajakso) sekä muut määräykset (D alajakso).

10.41–10.42 artiklat. Artikloissa määritellään osapuolten yleiset velvoitteet ja hakijat, jotka ovat oikeutettuja hakemaan tässä jaksossa ja TRIPS-sopimuksen täytäntöönpanoa koskevassa osassa tarkoitettuja toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja. Jakson soveltamisala rajataan tiettyihin teollis- ja tekijänoikeuksiin, joita ovat tekijänoikeudet ja lähioikeudet, patentit, tavara- ja palvelumerkit, mallit, integroitujen piirien piirimallit, maantieteelliset merkinnät ja kasvilajikkeet.

10.43–10.53 artiklat. Artiklat sisältävät määräyksiä todistusaineistosta, väliaikaisista toimista todistusaineiston suojaamiseksi, tiedonsaantioikeudesta, turvaamis- ja säilyttämistoimenpiteistä, korjaavista toimenpiteistä, kieltotuomioista, vahingonkorvauksista, oikeudenkäyntikuluista, tuomioistuimen päätösten julkistamisesta sekä tekijänoikeutta ja lähioikeutta koskevasta olettamasta. Velvoitteet ovat voimassa olevan teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa koskevan EU:n direktiivin (2004/48/EY) ja EU:n tuoteväärennösetuksen (1383/2003/EY) mukaisia. Suomessa siviilioikeudellisia säännöksiä sisältyy todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettuun lakiin (344/2000), oikeudenkäymiskaareen (4/1734), tekijänoikeuslakiin, tavaramerkkilakiin (7/1964), mallioikeuslakiin (221/1971), kasvinjalostajanoikeudesta annettuun lakiin (1279/2009), patenttilakiin (550/1967), yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annettuun lakiin ja hyödyllisyysmallilakiin.

10.54 artikla. Artikla velvoittaa kriminalisoimaan kaupallisessa laajuudessa tapahtuvan tahallisen tavaramerkkien väärentämisen tai tekijänoikeuteen tai lähioikeuksiin kohdistuvan piratismiin. Osapuolet määrittelevät lähioikeudet kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti. Rikoslain 49 luku sisältää säännökset eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta. Tekijänoikeusrikokseksi katsotaan 1 §:n mukaisten edellytysten täytyessä tietyn oikeuden loukkaaminen tekijänoikeuslain vastaisesti. Teollisoikeusrikosta koskeva 2 § soveltuu muun muassa tavaramerkkilain ja mallioikeuslain loukkaa-

miseen pykälässä säädetyin edellytyksin. Rikoslaisissa säädetyjä tilanteita lievempiin tekoihin sovelletaan tekijänoikeuslain 7 luvun 56 a §:n säännöstä tekijänoikeusrikkomuksesta ja säännöksiä muista lain 7 luvussa tarkoitetuista seuraamuksista sekä tavaramerkkilain 7 luvun 39 §:ssä säännöstä tavaramerkkirikkomuksesta. Sopimuksen kriminalisointia koskevan artiklan mukaan teon tulee olla tehty kaupallisessa laajuudessa ja tahallisesti, jotta se olisi rangaistava. Rikoslaisissa säädetyt tekijänoikeus- ja teollisoikeusrikokset ovat rangaistavia ainoastaan tahallisuutensa vuoksi. Molemmista rikoksista edellytetään lisäksi, että teosta aiheutuu huomattavaa haittaa tai vahinkoa tai huomattavaa taloudellista vahinkoa.

10.55 artikla. Artiklan mukaan osapuolten tulee harkita maantieteellisten merkintöjen ja mallien väärentämisen kriminalisointia kansallisen lainsäädännön valossa. Artiklan sanamuoto on harkinnanvarainen eikä se näin ollen velvoita kriminalisoimaan kyseisten oikeuksien väärentämistä. Teollisoikeusrikosta koskeva rikoslain 49 luvun 2 § soveltuu myös mallioikeuslain loukkaustilanteisiin ja mallioikeusrikkomuksesta säännellään mallioikeuslain 7 luvun 35 §:ssä. Sen sijaan maantieteellisten merkintöjen loukkauksia ei ole kriminalisoitu rikoslaisissa. Ottaen huomioon kansallinen lainsäädäntö ja se, että artikla on harkinnanvarainen, ei tässä esityksessä ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi laajentaa kansallisia säännöksiä. Kansallinen lainsäädäntö täyttää edellä selostetun perusteella sopimuksen kriminalisointivelvoitteet.

10.56 artikla. Artikla sisältää määräyksen oikeushenkilön vastuusta. Kunkin osapuolen on oikeusperiaatteidensa mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet oikeushenkilöiden vastuun vahvistamiseksi 10.54 artiklassa tarkoitetuista rikoksista. Tällainen vastuu ei rajoita rikoksen tehneiden luonnollisten henkilöiden rikosoikeudellista vastuuta. Artikla on muotoiltu sanamuodoltaan joustavaksi siten, ettei oikeushenkilön vastuun välttämättä tarvitse olla rikosoikeudellista vaan se voi olla myös esimerkiksi siviilioikeudellista tai hallinto-oikeudellista. Siviilioikeudellista vastuuta on esimerkiksi vahingonkorvausvastuu, joka voi Suomessa kohdata oikeushenkilöä sen toiminnassa aiheutetun vahingon

osalta. Rikoslain 49 luvun 7 §:n mukaan tekijänoikeusrikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään. Oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään rikoslain 9 luvussa. Oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä ei näin ollen sovelleta teollisoikeusrikokseen. Koska Suomessa oikeushenkilö voi joutua myös rikosperusteiseen vahingonkorvausvastuuseen eikä artikla nimenomaisesti velvoita säätämään oikeushenkilön rikosoikeudellisesta vastuusta, kansallisen lainsäädännön voidaan katsoa täyttävän artiklan mukaisen velvoitteen.

10.57 artikla. Artikla sisältää määräyksen yllytyksestä ja avunannosta. Suomessa rikoslain 5 luku sisältää säännökset osallisuudesta. Yllytystä ja avunantoa koskevia säännöksiä sovelletaan ainoastaan tahallisiin rikoksiin ja tekijänoikeus- ja teollisoikeusrikokset ovat rangaistavia ainoastaan tahallisina. Kansallinen lainsäädäntö täyttää näin ollen artiklan sisältämän velvoitteen.

10.58 artikla. Artikla sisältää takavarikkoa koskevan määräyksen, joka velvoittaa mahdollistamaan tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan tuotteen takavarikoinnin 10.54 artiklan mukaisissa rikoksissa. Määräys koskee epäillyn rikoksen suorittamiseen pääasiassa käytettyjä materiaaleja ja välineitä sekä epäiltyyn rikokseen liittyviä kirjallisia todisteita sekä epäilystä rikoksesta tai sen ansiosista välittömästi tai välillisesti saatuja varoja. Teollis- ja tekijänoikeuteen kohdistuvan rikoksen esitutkinnassa voidaan käyttää rikosprosessuaalisia pakkokeinoja samoin edellytyksin kuin muidenkin rikosten esitutkinnassa. Näin ollen kyseisiin rikoksiin voidaan soveltaa voimassa olevan pakkokeinolain (1987/450) säännöksiä takavarikosta, hukkaamiskiellosta ja vakuustakavarikosta. Takavarikosta säädetään lisäksi tavaramerkkilain 6 luvussa. Uuden pakkokeinolain (806/2011) 7 luku sisältää säännökset muun muassa takavarikoinnista ja 6 luku vakuustakavarikosta. Mainittujen kansallisten säännösten perusteella tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan tuotteen takavarikointi on mahdollista ja näin ollen kansallinen lainsäädäntö täyttää artiklan mukaiset edellytykset.

10.59 artikla. Artiklassa määrätään seuraamuksista. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Seuraamusvalikoimaan on kuuluttava vankeus- ja/tai sakkorangaistukset. Tämän tarkemmin määräys ei rajoita sopimusosapuolten seuraamuksia koskevaa harkintavaltaa eikä määräys näin ollen sisällä rangaistusten tasoa koskevaa velvoitetta. Sekä tekijänoikeus- että teollisoikeusrikoksesta voidaan tuomita sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Näin ollen rikoslain rangaistussäännösten voidaan katsoa täyttävän artiklan sisältämät velvoitteet.

10.60 artikla. Artikla velvoittaa tuomitsemaan menetetyksi ja/tai hävittämään tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan tuotteen luomiseen käytetyt materiaalit ja välineet sekä loukkaavasta teosta välittömästi tai välillisesti saadut varat. Jos tuotteita ei hävitetä eivätkä ne ole vaaraksi terveydelle tai turvallisuudelle, ne tulee poistaa markkinoilta. Menetetyksi tuomitseminen ja hävittäminen tulee suorittaa ilman korvausta loukkaajalle. Rikoslain 10 luvussa säädetään rikoksen tuottaman hyödyn, rikosentekovälineen, rikoksen tuotteen ja rikoksen kohteena olevan omaisuuden menettämisestä ja toissijaisesta arvon menettämisestä. Lisäksi teollis- ja tekijänoikeuksia koskevassa lainsäädännössä on useita säännöksiä menettämisestä muulle kuin valtiolle. Esimerkiksi tekijänoikeuslain 58 § ja tavaramerkkilain 41 § sisältävät tällaiset menettämisestä koskevat säännökset. Kyseisiä menettämiseseuraamuksia rikoslain 10 luvussa säädettyt menettämiseseuraamukset eivät kuitenkaan koske. Kuitenkin rikosentekovälineen ja rikoksen tuottaman hyödyn osalta rikoslain säännöksiä voidaan myös tällaisiin tilanteisiin soveltaa (HE 80/2000 vp). Hävittämisestä säädetään tekijänoikeus- ja tavaramerkkilain mainituissa pykälissä. Edellä kuvatun mukaisesti tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan tuotteen konfiskaatio ja hävittäminen on mahdollista ja näin ollen kansallinen lainsäädäntö täyttää artiklan mukaiset edellytykset.

10.61 artikla. Artiklassa määrätään kolmansien osapuolten oikeuksista. Kunkin osapuolen on varmistettava kolmansien osapuol-

ten oikeuksien suoja ja niiden takeet. Määräys on lähinnä toteava eikä se edellytä toimia.

10.62–10.66 artiklat. Artikloissa määritellään palveluntarjoaja ja osapuolten velvoitteet erilaisten verkkopalvelun tarjoajien suhteen. Verkkopalvelut jaotellaan pelkkään siirtotoimintaan, välimuistiin tallentamiseen ja säilytykseen. Yleisen valvontavelvoitteen asettaminen artikloissa määritellyille palveluntarjoajille on kielletty. Suomessa artiklan mukaisista velvoitteista on säädetty lailla tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (458/2002).

10.67–10.69 artiklat. Artiklojen määräykset koskevat oikeudenhaltijan oikeuksia ja tulliviranomaisten toimia teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausta epäiltäessä. Velvoitteet ovat EU:n tuoteväarennösasetuksen mukaisia. Korean tasavallalle on annettu kaksi vuotta siirtymäaikaa sopimuksen voimaantulosta lähtien niiden velvoitteiden toimeenpanolle, jotka koskevat tulliviranomaisten toimia patenttien ja rekisteröityjen mallien osalta. Osapuolet sopivat tätä lukua koskevasta keskinäisestä yhteistyöstä ja vuoropuhelusta.

XI LUKU: KILPAILU

Luku jakautuu kilpailua (A jakso) ja tukia (B jakso) käsitteleviin jaksoihin.

A JAKSO Kilpailu

11.1–11.8 artiklat. Artikloissa määrätään kilpailusta. Osapuolet tunnustavat vapaan ja vääristymättömän kilpailun merkityksen kauppasuhteissaan ja sitoutuvat soveltamaan kilpailulainsäädäntöään siten, että kaupan vapauttamisesta seuraavia etuja tavara- ja palvelukaupassa sekä sijoittautumisoikeudessa ei poisteta kilpailunvastaisella liiketoiminnalla tai liiketoimilla. Osapuolten kansallisen kilpailulainsäädännön tulee tehokkaasti puuttua yhden tai useamman yrityksen kilpailua rajoittaviin sopimuksiin, yhteistoimintamenettelyihin ja määrävän aseman väärinkäyttöön sekä valvoa tehokkaasti yrityskeskittymiä. Yritysten väliset sopimukset kilpailun rajoittamiseksi, kilpailun rajoittamiseen tähtäävät yhteistoimintamenettelyt, määrävän markkina-aseman väärinkäyttö ja yrityskeskittymät ovat yhteensopimattomia sopimuk-

sen kanssa. Osapuolten velvollisuutena on ylläpitää kilpailulainsäädännöstä vastaavaa viranomaista ja toimittaa toisen osapuolen pyynnöstä julkisia tietoja kilpailulainsäädännön toimeenpanosta ja sopimuksen kilpailuvelvoitteisiin liittyvästä lainsäädännöstä. Osapuolet eivät saa ottaa käyttöön kilpailua vääristäviä toimenpiteitä liittyen julkisiin yrityksiin ja yrityksiin, joille on myönnetty erityis- tai yksinoikeuksia. Kilpailulainsäädännön tulee koskea myös tällaisia yrityksiä sikäli kuin sopimuksen periaatteiden ja osapuolten kilpailulainsäädännön soveltaminen ei oikeudellisesti tai käytännössä estä yrityksiä suorittamasta niille määrättyjä erityistehäviä. Osapuolten tulee mukauttaa liiketoimintaa harjoittavat valtion monopolinsa varmistaa, että tavaranhankinnan ja -markkinoinnin edellytyksissä ei esiinny syrjivää kohtelua osapuolten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden välillä. Kilpailuviranomaisia rohkaistaan lisäksi yhteistyöhön, jolla edistetään kilpailulainsäädännön tehokkaampaa täytäntöönpanoa ja karsitaan kilpailunvastaisia liiketapoja. Osapuolten välisestä yhteistyöstä on lisäksi määrättyä vuonna 2009 allekirjoitetussa Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan hallituksen välisessä kilpailunvastaisia toimia koskevassa yhteistyösopimuksessa. Jos tässä sopimuksessa ei ole asiasta erityisiä määräyksiä, osapuolten tulee konsultoida toisiaan valitustapauksissa ja neuvotella kilpailusääntöjen tulkintakysymyksistä. Osapuolet eivät voi turvautua XIV luvun mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn tähän jaksoon liittyvissä kysymyksissä.

B JAKSO Tuet

11.9–11.15 artiklat. Artikloissa määrätään tuista. Osapuolet pyrkivät korjaamaan tai poistamaan kilpailun vääristymät, jotka ovat aiheutuneet tuista, sikäli kuin ne vaikuttavat kansainväliseen kauppaan, ja ehkäisemään tällaisten tilanteiden esiintymisen. Jaksoon sovelletaan WTO:n tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen määritelmiä. Jakson määräyksiä sovelletaan tukeen vain, jos se on erityinen tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2 artiklan mukaisesti. Sopimus kieltää tietyt tuet siltä osin, kuin ne vaikutta-

vat osapuolten kansainväliseen kauppaan kielteisesti. Sopimus kieltää sellaiset tuet, jossa hallitus tai muu julkinen elin on vastuussa tiettyjen yritysten veloista tai vastuista ilman mitään oikeudellisia tai tosiasiallisia rajoituksia, jotka koskevat näiden velkojen tai vastuiden määrää tai kyseisen vastuun ajallista kestoja. Sopimus kieltää myös tuet, jotka annetaan maksukyvyttömillä tai huonossa kunnossa oleville yrityksille ilman realistisiin oletuksiin perustuvaa rakenneuudistusohjelmaa yrityksen palauttamiseksi elinkelpoiseksi pitkällä aikavälillä ja ilman, että yritys itse osallistuu rakenneuudistuksen kustannuksiin. Tämä ei kuitenkaan estä osapuolia tarjoamasta tukia tilapäisenä maksuvalmiustukena sellaisen lainatakuun tai lainan muodossa, joka on rajoitettu siihen määrään, joka tarvitaan huonossa kunnossa olevan yrityksen toiminnan jatkamiseksi rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen saakka. Kiellettyjä tukia koskevia määräyksiä sovelletaan vain sellaisiin tukiihin, jotka on saatu sopimuksen tultua voimaan. Kiellettyjä tukia koskevat määräykset eivät koske tukia, jotka ovat myönnetty pienille ja keskisuurille yrityksille tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen mukaisten objektiivisten perusteiden tai ehtojen mukaisesti. Osapuolet varmistavat tukien avoimuuden toimittamalla vuosittain toiselle osapuolelle kertomuksen niiden tukien kokonaismäärästä, tyypistä ja alakohtaisesta jakautumisesta, jotka ovat erityisiä ja voivat vaikuttaa kansainväliseen kauppaan. Tukia koskevaa jaksoa sovelletaan tavaroiden tukiihin lukuun ottamatta kalastusalan tukia, maataloutta koskevan sopimuksen 1 liitteessä tarkoitettujen tuotteiden tukia ja muita maataloudesta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettuja tukia. Artiklat sisältävät myös tavoitteen laatia palvelujen tukiihin sovellettavia sääntöjä ja vaihtaa tietoja jommankumman osapuolen pyynnöstä. Osapuolet sopivat vaihtavansa näkemyksiä palvelujen tuista kolmen vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Jakson määräykset eivät rajoita osapuolten tuki- ja tasoitustullisopimuksen koskevien määräysten mukaisia oikeuksia.

XII LUKU: AVOIMUUS

12.1–12.2 artiklat. Artikloissa määritellään luvussa tarkoitettut toimenpiteet ja soveltamisala. Yleisesti sovellettavan toimenpiteen määritellään koskevan mitä tahansa yleistä tai käsitteellistä tekoa, menettelyä, tulkintaa tai muuta tarvetta, mutta ei päätöstä, joka koskee yksityistä henkilöä. Asianomainen henkilö voi olla joko luonnollinen tai oikeushenkilö, jolla on oikeuksia tai velvollisuuksia sääntelyjärjestelmän tehokkuuden ja avoimuuden osalta. Osapuolet pyrkivät sääntelyjärjestelmän tehokkuuteen ja ennakoitavuuteen etenkin pienten yritysten osalta. Osapuolet sitoutuvat edelleen noudattamaan WTO-sopimuksen velvoitteita ja ottavat niiden lisäksi käyttöön avoimuuteen ja hyvään hallintoon tähtäviä selvennyksiä ja parannettuja järjestelyjä.

12.3–12.4 artiklat. Artikloissa sovitaan tietojen ja menettelytapojen julkaisemisesta sekä siitä, miten tarvittavat tiedot ovat löydettävissä. Osapuolet sitoutuvat siihen, että toimenpiteet ja menettelyt perusteluineen ja tavoitteineen ovat helposti ja syrjimättömästi saatavilla ja ne tehdään tiettäväksi hyvissä ajoin. Osapuolten on pyrittävä julkaisemaan etukäteen ehdottamansa toimenpiteet perusteluineen, annettava mahdollisuus ja riittävä aika kommentoida toimenpide-ehdotuksia ja pyrittävä huomioimaan kommentit. Tiedusteluihin vastaamista varten on oltava yhteyspisteitä, joista osapuolet saavat tietoa voimassaolevista tai ehdotetuista menettelyistä. Määräykset kuuluvat jaettuun toimivaltaan, joka kuuluu edelleen jäsenvaltioille. Suomessa hallinto-oikeudellista sääntelyä sisältyy hallintolakiin (434/2003), hallintolainkäyttölakiin (586/1996), julkisuuslakiin (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin (13/2003), Ahvenanmaan itsehallintolakiin (1144/1991), kirkkolakiin (1054/1993), kuntalakiin (365/1995) sekä lakiin ortodoksisesta kirkosta (985/2006).

12.5–12.8 artiklat. Osapuolet sopivat avoimuuteen tähtäävistä hallinnollisista menettelyistä. Osapuolet sopivat toimivansa mahdollisimman nopeasti ja lain edellyttämällä tavalla myös riitatapauksissa ja antavansa asianosaisille mahdollisuuden puolus-

taa näkemyksiään. Osapuolet sopivat myös huolehtivansa siitä, että hallintomenettelyjen tarkastelua tai korjaamista varten on riippumattomia tuomioistuimia, jotka myös noudattavat edellä mainittuja periaatteita, ja siitä, että päätöksiä noudatetaan. Lisäksi osapuolet sitoutuvat hyvän hallinnon periaatteisiin ja sopivat tekevänsä yhteistyötä sääntelyn laadun ja toimivuuden parantamiseksi muun muassa vaihtamalla tietoja parhaista toimintatavoista. Osapuolet sopivat myös syrjimättömyydestä avoimuussääntöjen soveltamisessa. Määräykset kuuluvat jaettuun toimivaltaan, joka kuuluu edelleen jäsenvaltioille. Suomessa hallinto-oikeudellista sääntelyä sisältyy hallintolakiin, hallintolainkäyttölakiin, julkisuuslakiin, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin, Ahvenanmaan itsehallintolakiin, kirkkolakiin, kuntalakiin sekä lakiin ortodoksisesta kirkosta.

XIII LUKU: KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS

13.1 artikla. Artiklassa osapuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kansainvälistä kauppaa siten, että ne edesauttavat keskeisiä kansainvälisesti sovittuja kestävän kehityksen tavoitteita. Osapuolet tunnustavat, että taloudellinen ja sosiaalinen kehitys sekä ympäristönsuojelu ovat toisistaan riippuvaisia. Luvun tarkoituksena ei ole yhdenmukaistaa työtai ympäristönormeja vaan kehittää kauppasuhteita ja yhteistyötä niin, että siitä on hyötyä kestäväälle kehitykselle.

13.2 artikla. Artiklassa täsmennetään, että lukua sovelletaan toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat kauppaan liittyviin työelämän ja ympäristökysymysten näkökohtiin. Artiklassa korostetaan, ettei ympäristöä ja työelämää saa käyttää protektionistisiin tarkoituksiin.

13.3 artikla. Artiklassa tunnustetaan osapuolten oikeudet vahvistaa sekä muuttaa omat ympäristönsuojelun ja työsuojelun tasonsa. Osapuolet pyrkivät varmistamaan korkeatasoista ympäristön- ja työnsuojelua lainsäädännössä ja toimintalinjoissa, kansainvälisesti tunnustettujen normien tai sopimuksien mukaisesti.

13.4 artikla. Artiklassa tunnustetaan työllisyyttä ja työelämää koskevan kansainvälisen

yhteistyön ja sopimusten merkitys ja sitoudutaan tarpeen vaatiessa keskustelemaan ja tekemään yhteistyötä kauppaan liittyvistä työelämän ja työllisyyden kysymyksissä. Artiklassa sitoudutaan kansainvälisiin julistuksiin täystyöllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä, sekä Kansainvälisen työjärjestön, jäljempänä ILO, peruseriaatteisiin ja -oikeuksiin. Osapuolet vahvistavat sitoutuvansa panemaan tehokkaasti täytäntöön ratifioimansa ILO:n yleissopimukset.

13.5 artikla. Artiklassa sitoudutaan monenvälisten ympäristösopimusten tehokkaaseen täytäntöönpanoon sekä ilmastomuutos toimien kehittämiseen Balin toimintasuunnitelman mukaisesti.

13.6 artikla. Artiklassa tunnustetaan keskeisten työnormien ja ihmisarvoisen työn myönteinen vaikutus talouden tehokkuuden, innovaatioiden ja tuottavuuden kannalta. Osapuolet pyrkivät edistämään ympäristöhyödykkeiden ja -palveluiden kauppaa sekä kestäväää kehitystä tukevaa tavarakauppaa, sisältäen esimerkiksi reilun ja eettisen kaupan järjestelmiin kuuluvat tavarat.

13.7 artikla. Artiklassa määritellään, etteivät osapuolet saa laiminlyödä tai heikentää ympäristö- tai työläinsäädäntönsä täytäntöönpanoa tavalla, joka vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan tai sijoituksiin.

13.8–13.11 artiklat. Artikloissa tunnustetaan, että on tärkeää ottaa huomioon tieteellinen ja tekninen tieto sekä kansainväliset standardit ja suositukset tehtäessä ympäristön ja sosiaalisten olojen suojeluun tähtääviä ja kauppaan vaikuttavia toimenpiteitä. Osapuolet sitoutuvat avoimuuteen ympäristön ja työolojen suojelun täytäntöönpanossa, sekä valvomaan ja arvioimaan uudelleen sopimuksen täytäntöönpanon vaikutusta kestävään kehitykseen. Lisäksi osapuolet sitoutuvat ryhtymään yhteistyötoimiin, joista määrätään liitteessä 13.

13.12–13.15 artiklat. Artikloissa määritetään sopimuksen tämän luvun toimeenpanon valvonta ja sen soveltamiseen liittyvät valtioiden väliset neuvottelut. Kumpikin osapuoli nimeää hallinnostaan yhteyspisteen kauppaan liittyvien kestävän kehityksen kysymysten täytäntöönpanoa varten sekä perustaa neuvoo-antavan ryhmän tai ryhmiä, jotka koostuvat riippumattomista ja eri sidosryhmiä

edustavista kansalaisjärjestöistä. Komitea kokoontuu vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulopäivästä sekä sen jälkeen tarvittaessa tarkastelemaan yhteistyötoimien täytäntöönpanoa. Kansalliset neuvoo-antavat ryhmät kokoontuvat kansalaisyhteiskunnan foorumille keskustellakseen kauppasuhteisiin liittyvistä kestävästä kehityksen kysymyksistä. Osapuoli voi pyytää hallitustenvälisiä neuvotteluja mistä tahansa yhteistä etua koskevasta luvun soveltamisalaa kuuluvasta asiasta. Hallitustenvälisiin neuvotteluihin osallistuva osapuoli voi pyytää, että asiantuntijapaneeli kutsutaan koolle tarkastelemaan asiaa, jota ei ole käsitelty hallitustenvälisissä neuvotteluissa tyydyttävästi. Paneeli esittää osapuolille kertomuksensa suosituksineen. Osapuolet pyrkivät parhaansa mukaan noudattamaan paneelin neuvoja ja suosituksia. Kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevä komitea valvoo paneelin suositusten täytäntöönpanoa. Osapuolet laativat luettelon riippumattomista asiantuntijoista, joista paneelin jäsenet valitaan.

13.16 artikla. Artiklassa määrätään, että ympäristön ja työolojen suojelun suhteen riitojen ratkaisussa osapuolet käyttävät vain 13.14–13.15 artikloissa määrättyjä menettelyitä.

XIV LUKU: RIITOJEN RATKAISEMINEN

Luku jakautuu neljään jaksoon, jotka käsittelevät tavoitteita ja soveltamisalaa (A jakso), neuvotteluja (B jakso), riitojenratkaisumenettelyjä (C jakso) ja yleisiä määräyksiä (D jakso).

A JAKSO Tavoite ja soveltamisala

14.1 artikla. Todetaan, että luvun tavoitteena on välttää ja ratkaista sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta osapuolten välille syntyviä riitoja.

14.2 artikla. Artiklassa määrätään luvun soveltamisalasta. Määräyksiä sovelletaan kaikkiin sopimuksen tulkinnassa ja soveltamisessa esiintyviin erimielisyyksiin, ellei sopimuksessa toisin määrätä.

B JAKSO Neuvottelut

14.3 artikla. Artiklassa osapuolet sopivat pyrkivänsä ratkaisemaan kaikki 14.2 artiklassa tarkoitettuja asioita koskevat riidat neuvottelemalla. Artiklassa selostetaan neuvotteluiden aloittaminen, kesto, kulku ja välimiesmenettelyyn siirtyminen.

C JAKSO Riitojenratkaisumenettelyt

Jakso jakautuu kolmeen alajaksoon: välimiesmenettely (A alajakso), välitystuomioiden noudattaminen (B alajakso) ja yhteiset määräykset (C alajakso).

14.4–14.12 artiklat. Artikloissa selostetaan välimiesmenettelyn aloittaminen, välimiespaneelin asettaminen ja väliraportointi, välitystuomion antaminen ja tuomioiden noudattaminen sekä sitä koskevat kohtuulliset määräajat, toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu ja noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet ja välimiespaneelin tuomioiden noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden uudelleen tarkastelu velvoitteiden keskeyttämisen jälkeen.

14.13 artikla. Artiklassa määrätään, että mikäli riidan osapuolet pääsevät yhteisesti sovittuun ratkaisuun, ne ilmoittavat siitä kauppakomitealle, minkä jälkeen riitojenratkaisumenettely päättyy.

14.14 artikla. Artiklassa määrätään, että riitojenratkaisumenettelyissä noudatetaan liitteen 14-B mukaista työjärjestystä ja avoimuutta.

14.15 artikla. Artiklassa sovitaan välimiespaneelin tietojenhankkimisoikeudesta sekä riidan osapuolen alueelle sijoittautuneiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden oikeudesta antaa amicus curiae-lausumia eli ulkoisen asiantuntijan lausumia liitteen 14-B mukaisesti.

14.16 artikla. Artiklassa sovitaan, että välimiespaneelin on tulkittava 14.2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten, Wienin valtiosopimus-oikeutta koskevaan yleissopimukseen (SopS 33/1980) sisältyvien tulkintasääntöjen ja WTO:n riitojenratkaisuelimen antamien tulkintojen mukaisesti. Välimiespaneelilla ei voida lisätä eikä vähentää 14.2 artiklassa annettuja oikeuksia ja velvoitteita.

14.17 artikla. Artiklassa sovitaan, että välimiespaneeli pyrkii yksimielisiin ratkaisuihin. Jos ratkaisua ei voida tehdä yksimielisesti, asiasta päätetään äänen enemmistöllä. Lisäksi artiklassa selostetaan välitystuomioiden yksityiskohtia.

D JAKSO Yleiset määräykset

14.18 artikla. Artiklassa määrätään välimiesluetteloon liittyvistä toimista, kriteereistä ja määräyksistä liitteen 14-C mukaisesti.

14.19 artikla. Artiklassa selostetaan tämän luvun suhdetta WTO:ssa sovittuihin oikeuksiin ja WTO:n riitojenratkaisumenettelyyn.

14.20 artikla. Artiklassa sovitaan tässä luvussa vahvistettujen määräaikaisten laskemistavasta sekä osapuolten mahdollisuudesta pidentää määräaikoja yhteisestä sopimuksesta.

XV LUKU: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPU- MÄÄRÄYKSET

15.1 artikla. Artiklassa osapuolet sopivat yhteisen kauppakomitean perustamisesta, sen toiminnasta ja tehtävistä. Komitea kokoontuu vuorovuosin tai toisen osapuolen pyynnöstä Brysselissä ja Soulissa. Komitean tehtävänä on varmistaa sopimuksen toimivuus, valvoa sopimuksen täytäntöönpanoa ja perustettujen komiteoiden ja työryhmien toimintaa, hoitaa osapuolten välisiä kauppasuhteita, etsiä tapoja ennakoita sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta nousevia ongelmia (ilman, että tämä vaikuttaa luvussa XIV riitojenratkaisusta tai liitteessä 14-A muita kuin tariffitoimenpiteitä koskevasta sovittelujärjestelmästä annettuihin oikeuksiin) ja seurata osapuolten kaupan kehittymistä sekä muita sopimuksen alaan kuuluvia seikkoja. Pöytäkirja kulttuuriyhteistyöstä jättää kuitenkin mainittua alaa koskevat kysymykset pois kauppakomitean toimivallasta ja antaa niiden käsittelyn kulttuuriyhteistyökomitealle. Kauppakomitea voi vahvistaa ja siirtää toimivaltuuksia erikoistuneille komiteoille, työryhmille ja muille elimille, pitää yhteyttä kaikkiin asianomaisiin osapuoliin, harkita muutoksia tähän sopimukseen tai muuttaa sopimuksen määräyksiä siltä osin kuin tässä sopimuksessa määrätään,

antaa tulkintoja sopimuksesta, antaa suosituksia ja päätöksiä sopimuksen mukaisesti ja toteuttaa muita yhdessä hyväksytyjä tehtäviä. Kauppakomitea raportoi sekä omasta että sen alaisten erikoistuneiden komiteoiden ja työryhmien sekä muiden elinten toiminnasta sekakomitealle. Molemmat osapuolet voivat saattaa kauppakomitean käsiteltäväksi sopimuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat kysymyksensä ilman, että tämä vaikuttaa luvussa XIV tai liitteessä 14-A annettuihin oikeuksiin. Toisen osapuolen toimittamia luottamuksellisia tietoja on käsiteltävä komiteoissa, työryhmissä ja muissa elimissä luottamuksellisesti.

15.2 artikla. Artiklassa määrätään erikoistuneiden komiteoiden perustamisesta. Kauppakomitean alaisuuteen perustetaan tavara-kauppakomitea, terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea, tullikomitea, palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevä komitea, kauppaa ja kehitystä käsittelevä komitea ja Korean niemimaan ulkoisen jalostuksen vyöhykkeitä käsittelevä komitea alkuperätuotteiden määrittelyä varten. Tullikomitea toimii vain tullisopimusta koskevissa kysymyksissä myös tulliyhteistyösekkakomiteana. Mainittujen komiteoiden lisäksi kauppakomitea voi perustaa tarpeen mukaan lisää komiteoita ja määrittää niiden tehtävät, kokoonpanon ja toiminnan. Komiteat raportoivat toiminnastaan kauppakomitealle. Kauppakomitea voi muuttaa tai ottaa itselleen erityiskomitealle määrätyn tehtävän taikka hajottaa minkä tahansa erityiskomitean.

15.3 artikla. Artiklassa määrätään kauppakomitean alaisuuteen perustettavista työryhmistä, joita ovat moottoriajoneuvoja ja niiden osia käsittelevä työryhmä, farmaseuttisia tuotteita ja lääkinnällisiä laitteita käsittelevä työryhmä, kemikaalityöryhmä, yhteistyötä kauppapoliittisten suojakeinojen alalla käsittelevä työryhmä, vastavuoroista tunnustamista koskevaa sopimusta käsittelevä työryhmä, julkisten hankintojen työryhmä ja maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä. Kauppakomitea voi perustaa tarpeen mukaan lisää työryhmiä. Se myös määrittelee ryhmien kokoonpanon, tehtävät ja toiminnan. Kaikkia osapuolten välisiä säännöllisiä tai ad hoc -kokouksia, joissa käsitellään tämän so-

pimuksen kysymyksiä, pidetään tämän artiklan tarkoittamina työryhminä. Työryhmät raportoivat toiminnastaan kauppakomitealle. Työryhmien kattamia asioita voidaan tuoda myös suoraan kauppakomitean käsiteltäväksi. Kauppakomitea voi muuttaa tai ottaa itselleen jonkin työryhmälle määrätyn tehtävän taikka hajottaa minkä tahansa työryhmän.

15.4–15.5 artiklat. Artikloissa käsitellään päätöksentekoa ja muutoksia. Kauppakomitealla on päätösvaltaa kaikissa sopimuksen kattamissa asioissa ja sen päätökset sitovat kaikkia osapuolia. Kauppakomitea voi myös antaa suosituksia. Komitea tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa yksimielisesti. Osapuolet voivat sopia sopimukseen tehtävistä muutoksista, jotka tulevat voimaan osapuolten sopimana päivänä sen jälkeen kun ne ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset asiaa koskevien oikeudellisten vaatimusten ja menettelyiden täyttämistä. Komitea voi myös muuttaa sopimuksen liitteitä, lisäyksiä, pöytäkirjoja tai huomautuksia. Osapuolet voivat tehdä päätöksen oikeudellisten vaatimustensa ja menettelyjensä mukaisesti.

15.6 artikla. Artiklassa sovitaan yhteyspisteiden perustamisesta. Osapuolet nimeävät koordinaattorit tietojenvaihtoa helpottamaan. Koordinaattori ilmoittaa toisen osapuolen pyynnöstä, mikä taho mistäkin sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvästä asiasta vastaa, avustaa yhteydenpidossa ja välittää tietoja lainsäädännön rajoissa.

15.7 artikla. Artiklassa käsitellään verotusta. Sopimusta sovelletaan verotuksellisiin toimenpiteisiin vain, jos soveltaminen on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemiseksi. Sopimuksella ei ole vaikutusta osapuolten välisiin verotussopimuksiin. Ristiriitatapauksissa verotussopimus on ensisijainen. Osapuolten toimivaltaiset viranomaiset päättävät yhdessä, onko sopimusten välillä ristiriitaa. Sopimus ei estä osapuolia soveltamasta verolainsäädäntöään eri tavoin ihmisiin heidän kotipaikkansa tai varallisuutensa sijoituspaikan perusteella. Se ei myöskään estä verojen välttämisen ja kiertämisen välttämiseksi tehtyjen sopimusten tai muiden verojärjestelyjen toteuttamista.

15.8 artikla. Artikla koskee maksutaseeseen liittyviä poikkeuksia. Osapuolella on oikeus tavara- ja palvelukauppaan ja asettau-

tumiseen liittyviin rajoituksiin, jos sillä on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyviä ongelmia tai niiden uhka, mutta niitä on pyrittävä välttämään. Rajoitukset eivät saa olla syrjiviä, niiden tulee olla kestoaltaan rajallisia eikä niiden vaikutus saa olla suurempi kuin mitä maksutaseen korjaamiseksi on tarpeen. Lisäksi niiden on oltava WTO-sitoumusten ja Kansainvälistä Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen (SopS 2/1948) mukaisia. Rajoituksista tulee ilmoittaa viipymättä toiselle osapuolelle ja esitettävä aikataulu niiden lopettamiselle. Rajoituksista neuvotellaan kauppakomiteassa ottaen huomioon ongelmien luonne ja laajuus, ulkoiset olosuhteet sekä käytettävissä olevat vaihtoehtoiset toimenpiteet. Neuvotteluissa otetaan myös huomioon Kansainvälisen valuuttarahaston esittämät tiedot ja sen arvio osapuolen maksutaseesta.

15.9 artikla. Artikla koskee turvallisuuteen liittyviä poikkeuksia. Sopimus ei velvoita osapuolia paljastamaan turvallisuuskäsitteensä vastaisia tietoja eikä estä keskeisten turvallisuusetujen suojelemista liittyen esimerkiksi asekauppaan, fuusioituihin tai fissioituihin materiaaleihin tai muuhun sotilaalliseen varusteluun, tai jos kyseessä on kansainvälinen sota- tai hätätilanne. Se ei myöskään estä osallistumasta rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseen.

15.10 artikla. Artiklassa määrätään sopimuksen voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan 60 päivää sen jälkeen kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat täyttäneet asiaa koskevat oikeudelliset vaatimukset ja menettelyt, tai jonain muuna osapuolten sopimana päivänä. Kulttuuriyhteistyötä koskevaa pöytäkirjaa sovelletaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jona Korean tasavalta on tallettanut kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä 20 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifiointiasiakirjansa, tai samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa. Ilmoitukset lähetetään EU:n neuvoston pääsihteerille ja Korean tasavallan ulko- ja kauppaministeriölle. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sitä seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jona EU-osapuoli ja Korean tasavalta

ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa asiaa koskevat menettelynsä päätökseen. Jos osapuoli ei voi jotakin määräystä soveltaa väliaikaisesti, siitä tulee ilmoittaa toiselle osapuolelle, jolla on 10 päivää aikaa reagoida ilmoitukseen. Väliaikaisen soveltamisen voi lopettaa ilmoituksella ja se tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Jos sopimusta tai sen määräyksiä sovelletaan väliaikaisesti, ilmauksella 'sopimuksen voimaantulo' tarkoitetaan väliaikaisen soveltamisen alkamispäivää.

15.11 artikla. Artiklassa määrätään sopimuksen kestosta. Sopimus on voimassa määrittelämättömän ajan, mutta osapuolet voivat halutessaan kirjallisesti irtisanoa sopimuksen, jolloin irtisanominen tulee voimaan kuusi kuukautta kirjallisen ilmoituksen jälkeen.

15.12 artikla. Artiklassa osapuolet sitoutuvat velvoitteiden täyttämiseen. Jos toinen osapuoli irtisanoo sopimuksen kansainvälisen oikeuden vastaisesti, toinen osapuoli voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

15.13 artikla. Todetaan, että liitteet, lisäykset, pöytäkirjat ja huomautukset ovat erottamaton osa sopimusta.

15.14 artikla. Artiklassa määrätään sopimuksen suhteesta muihin sopimuksiin. Sopimuksella ei korvata tai päätetä aiempia EU:n ja Korean tasavallan välisiä sopimuksia, jollei toisin mainita, joskin keskinäistä avunantoa tulliasioissa koskeva pöytäkirja korvaa tullisopimuksen näiden määräysten osalta. Sopimus on erityissopimus, jolla pannaan täytäntöön kauppaa koskevat määräykset puitesopimuksen ja osapuolten WTO-sitoumusten mukaisesti.

15.15 artikla. Artikla käsittelee alueellista soveltamista. Sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan SEU-sopimusta ja SEUT-sopimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Korean tasavallan alueeseen. Lisäksi tavaroiden tullikohtelun osalta sopimusta sovelletaan myös niihin EU:n tullialueeseen kuuluviin alueisiin, joihin ei sovelleta SEU-sopimusta ja SEUT-sopimusta.

15.16 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksen todistusvoimaiset kielet.

Liitteet, pöytäkirjat ja julistukset

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen vapaakauppasopimuksen erottamattomana osana on 18 liitettä ja kolme pöytäkirjaa. Vapaakauppasopimukseen sisältyy lisäksi yhteiset tulkinnat Korean tasavallan postiuudistusohjelmasta; rajat ylittävistä vakuutuspalvelujen tarjonnasta liitteessä 7-A oleviin sitoumusluetteluihin sisältyvien sitoumusten mukaisesti; aluesuunnittelusta, kaupunkisuunnittelusta ja ympäristönsuojelusta; sekä viestintäpalveluja koskevista erityisistä sitoumuksista.

Hallituksen esitykseen liitetään mukaan sopimuksen liite 7-A sekä pöytäkirja III, joihin sisältyy jaettuun toimivaltaan kuuluvia sitoumuksia. Sopimuksen muut pöytäkirjat ja liitteet eivät sisällä jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Liite 2-A (tullien poistaminen) määrittää kaikille tavararyhmille tullien perustasot sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen sekä aikataulut, joiden mukaisesti tullinalennukset eri tuoteryhmissä toteutetaan. Tariffikiintiöt on eriteltä luettelolisäyksessä 2-A-1. Liitteet 2-B, 2-C, 2-D ja 2-E sisältävät sektorikohtaisia määräyksiä (elektroniikka; moottoriajoneuvot ja niiden osat; farmaseuttiset tuotteet ja lääkinnälliset laitteet; kemikaalit).

Liitteessä 3 (maatalouden suojatoimenpiteet) luetellaan alkuperätavarat, joihin voidaan soveltaa maatalouden suojatoimenpiteitä, tällaisten toimenpiteiden soveltamiselle määritetyt kynnystasot ja suojatullien enimmäismäärät, joita voidaan soveltaa kunakin vuonna kuhunkin tällaiseen tavaraan.

Liite 4 sisältää maininnat kaupan teknisiä esteitä käsittelevistä koordinaattoreista. Korean tasavallan tapauksessa koordinaattori on Korean teknologia- ja standardointivirasto. EU:n osalta koordinaattoria ei ole vielä nimetty vaan EU ilmoittaa siitä Korean tasavallalle kuukauden kuluessa sopimuksen voimaantulosta.

Liite 7-A sisältää osapuolten palvelukaupan ja sijoittautumisen osalta tekemät sitoumukset. Se kattaa kaksi erillistä sitoumusluetteloa EU:n osalta (rajat ylittävä tarjonta ja sijoittautuminen) samoin kuin Korean tasavallan osalta (palvelualat ja sijoittautuminen). Liitteessä listataan osapuolen toisen

osapuolen palveluntarjoajiin tai investoijiin kohdistuvat määrälliset rajoitukset ja syrjivät toimet niillä palvelu- ja investointialoilla, joilla sitoumuksia on tehty. Siltä osin kuin osapuoli ei tee sitoumuksia, ei velvoitetta syrjimättömän kohtelun myöntämiseen ole. Suomelle on kirjattu Ahvenanmaata koskeva rajoitus, jonka mukaan Ahvenanmaa voi rajoittaa korealaisten luonnollisten tai oikeushenkilöiden kiinteän omaisuuden hankintaa ja omistusta sekä palveluiden tarjontaa ja sijoittautumista alueellaan. Liitteen 7-A sisältö sivuaa useita Suomessa voimassa olevia säädöksiä, jotka koskevat kolmansien maiden yritysten toimintaa ja edellytyksiä Suomessa. Siltä osin, kuin sitoumukset koskevat kuljetuspalveluja, sisältävät ne myös osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä. Kuljetuspalveluihin liittyvät liitteen 7-A määräykset sivuavat muun muassa seuraavia säädöksiä: laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, merilaki, rautatielaki, joukkoliikennelaki, laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä ja taksiliikennelaki. Liitteen 7-A määräykset eivät kuitenkaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista.

Liite 7-B sisältää suosituimmuuskohtelua koskevan poikkeuksen. Liite 7-C sisältää toimialakohtaisen luettelon suosituimmuuskohtelua koskevista poikkeuksista. Luettelossa kuvataan toimenpide, maat joihin toimenpidettä sovelletaan, toimenpiteen kesto sekä poikkeuksen oikeuttavat olosuhteet. Liite 7-D sisältää rahoituspalveluja koskevat lisäsitoumukset, jotka liittyvät tiedonsiirtoon, tehtävien suorittamiseen, yleisölle postin kautta tarjottavien vakuutusten tarjoamiseen, vakuutuksia myyviin eri alojen osuuskuntiin sekä itsesääntelyorganisaatioihin.

Liite 9 (BOT-sopimukset ja julkiset käyttöoikeussopimukset) sisältää keskeiset määritelmät ja hankintamenettelyjä koskevat määräykset sekä määrittelee soveltamisalan, turvallisuuspoikkeukset, yleiset poikkeukset sekä ilmoitusten julkaisukanavat. Liitettä sovelletaan Korean tasavallan osalta BOT-sopimukseen ja EU:n osalta urakoita koskeviin käyttöoikeussopimukseen. BOT-sopimuksilla tarkoitetaan sopimusjärjestelyjä, joiden tarkoitus on sellaisen rakennuksen, tehtaan, infrastruktuurin tai muun julkisyhteisöomisteisen rakennuksen luominen, jonka

omistus- tai hallintaoikeus sekä hyödyntämisoikeus siirretään väliaikaisesti toimittajalle sopimuskauden ajaksi.

Liite 10-A sisältää maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteelliset merkinnät sekä EU-jäsenvaltioiden että Korean tasavallan osalta. Liite 10-B sisältää viinien, maustettujen viinien ja väkevien alkoholijuomien maantieteelliset merkinnät sekä EU-jäsenvaltioiden että Korean tasavallan osalta.

Liitteen 13 (yhteistyö kaupan alalla ja kestävä kehitys) tarkoituksena on edistää XIII luvun tavoitteiden saavuttamista ja niihin liittyvien velvoitteiden täyttämistä. Liite sisältää viitteellisen luettelon eri yhteistyöaloista.

Liitteen 14-A (muita kuin tariffitoimenpiteitä koskeva sovittelujärjestelmä) tarkoituksena on helpottaa sovintoratkaisun löytymistä osapuolten välistä kauppaa haittaavien muiden kuin tariffitoimenpiteiden tapauksessa soveltamalla kattavaa ja nopeaa menettelyä sovittelijan avustuksella. Liite sisältää määräyksiä muun muassa sovittelumenettelyn aloittamisesta, sovittelijan valinnasta, sovittelumenettelysäännöistä, sovitteluratkaisun täytäntöönpanosta sekä uudelleentarkastelusta. Liite 14-B sisältää välimiesmenettelyn työjärjestyksen. Työjärjestyksessä määrätään muun muassa välimiesmenettelyn aloittamisesta, välimiespaneelien työskentelystä, välimiesten korvaamisesta, istunnoista, kirjallisista kysymyksistä, tietojen luottamuksellisuudesta sekä kääntämisestä ja tulkkauksesta. Liite 14-C sisältää välimiespaneelien jäsenten ja sovittelijoiden käytännesäännöt. Käytännesäännöissä määrätään muun muassa menettelyä koskevista velvollisuuksista, jäsenten tehtävistä, jäsenten riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta sekä tietojen luottamuksellisuudesta.

Pöytäkirja I sisältää määräyksiä alkuperäsäännöistä (käsitteen "alkuperä tuotteet" määrittely ja alueeseen liittyvät vaatimukset). Pöytäkirjan liitteenä on luettelo ei-alkuperäaineisiin sovellettavista valmistus- tai käsittelytoimista, jotka on tehtävä, jotta valmistettu tuote voi saada alkuperäaseman. Pöytäkirjassa määrätään lisäksi alkuperämenettelyistä kuten tullinpalautuksista tai tulleist vapauttamisesta, alkuperäselvityksestä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä. Osapuolten tulliviranomaiset tekevät yhteis-

työtä muun muassa alkuperäselvityksiä tarkastaessaan. Pöytäkirjan tulkintaa koskevat kysymykset saatetaan tullikomitean ratkaisuksi.

Pöytäkirjassa II (keskinäisestä hallinnollisesta avunannossa tulliasioissa) määritellään ne edellytykset ja menettelyt, joiden mukaisesti osapuolten tulliviranomaisten tulee antaa toisilleen tulliasioihin liittyviä tietoja sekä muuta hallinnollista apua. Avunannon tarkoituksena on varmistaa tullilainsäädännön asianmukainen soveltaminen. Erikseen määriteltäviä poikkeuksia lukuun ottamatta osapuolet eivät vaadi toisiltaan korvausta pöytäkirjan soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista. Pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta kansainvälisistä yleissopimuksista tai muista sopimuksista johtuviin velvollisuuksiin, eivätkä niiden EU-säännösten soveltamiseen, jotka koskevat pöytäkirjan perusteella saatujen tietojen vaihtamista komission ja EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. Pöytäkirjan 10 artiklassa määrätään vaihdettavien tietojen luottamuksellisuudesta. Pöytäkirjan 14 artiklan 2 kohdan mukaan tapauksissa, joissa EU:n yksittäisen jäsenvaltion ja Korean tasavallan kahdenvälisen keskinäistä avunantoa koskevan sopimuksen määräykset ovat ristiriidassa pöytäkirjan määräysten kanssa, sovelletaan pöytäkirjan määräyksiä. Pöytäkirja ei rajoita rikosasioissa annettavaa keskinäistä avunantoa koskevien sääntöjen soveltamista.

Pöytäkirja III (kulttuuriyhteistyö) sisältää määräyksiä yhteistyön puitteista kulttuuri- ja audiovisuaalialalla. Audiovisuaalipalvelut ovat VII luvun (palvelukauppa, sijoittautuminen ja sähköinen kauppa) soveltamisalan ulkopuolella. Pöytäkirjassa määrätään muun muassa kulttuurivaihdon ja vuoropuhelun vahvistamisesta alalla, kulttuuriyhteistyökomitean perustamisesta, riitojen ratkaisemisesta, kulttuuriammattilaisten maahantulosta, audiovisuaalialaa koskevista yhteistuotantosopimuksista ja yhteistyöstä sekä alaa koskevien materiaalien ja laitteiston väliaikaisesta tuonnista, eri kulttuurialojen tukemisesta, julkaisuista sekä kulttuuriperintökohteiden ja historiallisten muistomerkkien suojelusta. Lisäksi pöytäkirja sisältää määräyksiä audiovisuaalialan teoksien tukemisesta eri toimin sekä yhteistyöstä radiotoiminnan alalla.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatettaisiin voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan. Suomessa sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten saattamisesta voimaan säädetään perustuslain 95 §:n 1 momentissa. Kyseisen perustuslain säännöksen mukaan muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan asetuksella. Asetuksen antaja määräytyy tällöin perustuslain 80 §:n mukaan siten, että jos asiasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Edellä olevan mukaisesti asetuksenantovaltuus on osoitettu valtioneuvostolle.

3 Voimaantulo

Osapuolet hyväksyvät vapaakauppasopimuksen omien menettelyjensä mukaan. Sopimus tulee voimaan 60 päivää sen jälkeen, kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat täyttäneet asiaa koskevat oikeudelliset vaatimukset ja menettelyt, tai jonain muuna osapuolten sopimana päivänä. Kulttuuriyhteistyötä koskevaa pöytäkirjaa sovelletaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jona Korean tasavalta on tallettanut kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä 20 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifiointiasiakirjansa, tai samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa. Ilmoitukset lähetetään EU:n neuvoston pääsihteerille ja Korean tasavallan ulko- ja kauppaministeriölle.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat liittyneet kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä tehtyyn yleissopimuksen 18 päivänä joulukuuta 2006 (SopS 16-17/2007) ja Korean tasavalta on ratifioinut yleissopimuksen 1 päivänä huhtikuuta 2010.

Kulttuuriyhteistyötä koskevaa pöytäkirjaa on näin ollen sovellettu 1 päivästä heinäkuuta 2010 alkaen.

Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sitä seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jona EU-osapuoli ja Korean tasavalta ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa asiaa koskevat menettelynsä päätökseen. Jos osapuoli ei voi soveltaa jotakin määräystä väliaikaisesti, siitä tulee ilmoittaa toiselle osapuolelle, jolla on 10 päivää aikaa reagoida ilmoitukseen. EU on ilmoittanut, että se ei sovelle väliaikaisesti sopimuksen 10.54–10.61 artiklaan sisältyviä teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä eikä kulttuuriyhteistyötä koskevan pöytäkirjan 4 artiklan 3 kohtaa, 5 artiklan 2 kohtaa, 6 artiklan 1 ja 2 kohtaa, 6 artiklan 4 ja 5 kohtaa sekä 8–10 artiklaa, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Väliaikaisen soveltamisen voi lopettaa ilmoituksella ja se tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä. Sopimusta on sovellettu väliaikaisesti 1 päivästä heinäkuuta 2011 lähtien.

Hallituksen esitykseen sisältyy luonnos blankettilaiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

Sopimuksen kauppapolitiikan alaa käsittelevään osuuteen sisältyy määräyksiä, joilla on yhtymäkohtia Suomen liittymistä EU:iin koskevan sopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan N:o 2 (SopS 103/1994), joka käsittelee Ahvenanmaan asemaa. Osa kyseisistä määräyksistä kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä merkitsee, että Ahvenanmaan erityisasema on otettu huomioon jo kyseisiä sopimusmääräyksiä neuvotellessa. Palveluja ja sijoittautumista koskeviin erityisiin sitoumuksiin sisältyy poikkeus, joka koskee Ahvenanmaan oikeutta rajoittaa palveluiden tarjoamista ja sijoittautumista alueellaan kotiseutuoikeuteen perustuen. Sopimuksen julkisia hankintoja koskeviin määräyksiin ei ole liitetty Ahvenanmaata koskevaa nimenomaista poikkeusta, mutta sopimuksen

alueellista soveltamista koskevan 15.15 artiklan mukaan sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan SEU-sopimusta ja SEUT-sopimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Korean tasavallan alueeseen. Toisin sanoen Suomen liittymissopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 2 määräykset Ahvenanmaasta tulevat sovellettavaksi. Sopimuksen julkisia hankintoja koskevat velvoitteet perustuvat GPA-sitoumuksiin, joihin Suomi on jättänyt Ahvenanmaata koskevan varauman. Mainittu varauma tulee suoraan sovellettavaksi Ahvenanmaan julkisiin hankintoihin. Kulttuuriyhteistyötä koskevan pöytäkirjan 4 artiklan 3 kohta, 5 artiklan 2 kohta, 6 artiklan 1 ja 2 kohta, 6 artiklan 4 ja 5 kohta sekä 8–10 artiklat kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaan myös Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuuluviin asioihin. Lisäksi kuljetuspalveluiden katsotaan edelleen kuuluvan ainakin osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan ja kuljetuspalveluilla elinkeinotoimintaan liittyvänä asiana on vaikutusta Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuuluviin asioihin. Sopimuksen voimaansaattamisäänökselle tulee hankkia Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja Korean tasavallan välillä tehty vapaakauppasopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Jotkut näistä määräyksistä kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan, toiset taas unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Osassa nyt esillä olevan sopimuksen kattamista kysymyksistä toimivalta kuuluu yksinomaan jäsenvaltioille. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin, kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan

(esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001 vp, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako ei ole yksiselitteinen, ja kysymys siitä, miltä osin kolmansien maiden kanssa tehtävät sopimukset kuuluvat jäsenvaltion ja miltä osin unionin toimivaltaan, on Lissabonin sopimuksen voimaantultua 1 päivänä joulukuuta 2009 unionin oikeuden uudessa kehitysvaiheessa. Lissabonin sopimuksella unionin yksinomaisen toimivallan ala laajeni ja kattaa tällä hetkellä tavarakaupan ohella palveluiden kauppaa, ulkomaisia suoria investointeja sekä teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisia näkökohtia koskevia kysymyksiä (SEUT 207 artikla). Unionilla on sopimuksen kauppaa koskevien määräysten osalta toimivaltaa (II luku/ tavaroiden kansallinen kohtelu ja markkinoillepääsy, III luku/ kaupan suojakeinot, VII luku/ palvelukauppa, sijoittautuminen ja sähköinen kauppa, IX luku/ julkiset hankinnat, X luku/ teollis- ja tekijänoikeudet, XI luku/ kilpailu ja XIII luku/ kauppa ja kestävä kehitys). Toimivallan jakautuminen ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Sopimuksessa ei ole määräyksiä, jotka osoittaisivat, miten toimivalta tarkkaan ottaen jakautuu. Suomessa voi myös edelleen olla ja onkin voimassa lain säännöksiä myös unionin toimivaltaan kaupan osalta yleisesti kuuluvilla aloilla.

Vaikka kaupapolitiikka laaja-alaisesti kuuluu unionin toimivaltaan, sopimus sisältää myös osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä. Tällaisia kysymyksiä voidaan katsoa sisältyvän palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevän VII luvun määräyksiin siltä osin, kun nämä koskevat kuljetuspalveluja, sekä X luvun teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviin määräyksiin, erityisesti kun nämä koskevat rikosoikeudellista täytäntöönpanoa. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan X lukuun sisältyvä 10.2. artiklan (velvoitteiden luonne ja soveltamisala) 1 kohta sisältää viittauksen TRIPS-sopimukseen, joka on tehty sekasopimuksena ja joka sisältää muun muassa rikosoikeudellista sääntelyä. Tällainen rikosoikeudellinen sääntely kuuluu lähtökohtaisesti unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ole halunneet unionin käyttävän rikosoikeudellista toimivaltaansa. Sopimuksen 10.2. artiklan 1

kohdan määräys kuuluu näin ollen jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Myös VIII luvun maksuja ja pääomanliikkeitä koskevien määräysten osalta toimivallan voidaan katsoa olevan luonteeltaan jaettua unionin ja jäsenvaltioiden välillä muun muassa SEUT 63–66 ja SEUT 144 artiklojen perusteella. Sopimuksen VIII luvun 8.1 (juoksevat maksut) ja 8.2 (pääomanliikkeet) sekä 8.4 (suojatoimenpiteet) artiklojen määräykset perustuvat soveltuvin osin SEUT 63–66 artikloihin ja mahdollistavat näiden noudattamisen. Jäsenvaltioilla on mainittujen kysymysten osalta edelleen toimivaltaa. Sopimuksen määräykset eivät kuitenkaan rajoita jäsenvaltioilla SEUT 63–66 ja SEUT 133 artiklojen mukaan olevia oikeuksia. Lisäksi hallintomenettelyitä koskevat XII lukuun sisältyvät 12.3–12.8 artiklat kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Kulttuuriyhteistyötä koskevan pöytäkirjan tietyt määräykset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tällaisia ovat määräykset siitä, että osapuolet helpottavat taiteilijoiden ja kulttuuriammattilaisten koulutusta sekä lisäävät yhteyksiä näiden välillä lainsäädäntönsä mukaisesti (4 artiklan 3 kohta), kannustavat tekemään audiovisuaalialaa koskevia yhteistuotantosopimuksia jäsenvaltioiden ja Korean tasavallan välillä (5 artiklan 2 kohta), pyrkivät tukemaan toisen osapuolen audiovisuaalisia teoksia järjestämällä muun muassa festivaaleja ja seminaareja (6 artikla 1 kohta), edistävät yhteistyötä yleisradiotoiminnan alalla (6 artiklan 2 kohta) ja pyrkivät helpottamaan muun muassa teknisten laitteiston vuokrausta audiovisuaalisten teosten luomista varten ja audiovisuaalisten arkistojen digitalisointia (6 artiklan 4–5 kohta). Lisäksi pöytäkirjan määräykset siitä, että osapuolet edistävät esittävien taiteidenharjoittajien yhteyksiä, yhteistuotantohankkeita ja kansainvälisten teatteritekniikkastandardien kehittämistä sekä julkaisujen vaihtoa lainsäädäntönsä mukaisesti (8 ja 9 artikla) kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Edelleen määräykset osapuolten toimista edistää muun muassa kulttuuriperintökohteiden ja historiallisten muistomerkkien suojelua koskevan asiantuntemuksen ja parhaiden käytänteiden vaihtoa kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan (10 artikla).

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevän VII luvun sekä liitteen 7-A määräysten kuljetuspalveluja koskevista osista säädetään Suomessa muun muassa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa, merilaissa, rautatielaissa, joukkoliikennelaissa, kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetussa laissa ja taksiliikennelaissa. Kyseiset määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta eivät edellytä lainsäädännön muuttamista. Sopimuksen puitteissa tehdyt velvoitteet rajaavat osittain mahdollisuuksia muuttaa näiden lakien sisältöä.

Maksuja ja pääomanliikkeitä koskevien VIII luvun 8.1–8.2 artiklaan sisältyvien määräysten kattamista asioista säädetään Suomessa muun muassa maksupalvelulaissa ja ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetussa laissa. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta eivät edellytä lainsäädännön muuttamista.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan X lukuun sisältyvien määräysten kattamista

asioista säädetään Suomessa muun muassa yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetussa laissa, tekijänoikeuslaissa ja patenttilaissa. Kyseiset määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta eivät edellytä lainsäädännön muuttamista. Samoin rikoslain rangaistussäännösten voidaan katsoa täyttävän X luvun 10.54–10.61 artiklaan sisältyvät velvoitteet.

Hallintomenettelyitä koskevat, XII luvun 12.3–12.8 artiklaan sisältyvien määräysten kattamista seikoista säädetään Suomessa muun muassa hallintolaissa, hallintolainkäyttölaissa, julkisuuslaissa, kielilaissa, Saamen kielilaissa sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa. Määräykset kuuluvat täten lainsäädännön alaan, mutta eivät edellytä lainsäädännön muuttamista.

Hallituksen esityksen liitteeksi ei ole otettu lainkaan vapaakauppasopimuksen liitteitä 2A-4 ja 7B-14C eikä pöytäkirjoja I-II, joiden sisältöä on kuitenkin selostettu yksityiskohtaisissa perusteluissa. Vakiintuneen käytännön mukaan eduskunta hyväksyy kansainväliset sopimukset kokonaisuudessaan (esim. PeVL 13/2008 vp ja PeVL 5/2007 vp), mikä vastaa myös perustuslain 94 §:n 1 momentin sanamuotoa. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että ei ole ehdotonta estettä sille, että eduskunnan hyväksyminen rajataan joissakin tilanteissa koskemaan vain eduskunnan hyväksymistä vaativia velvoitteen määräyksiä. Valiokunnan mielestä tällaisesta poikkeuksellisesta tilanteesta voi olla kyse ainoastaan, jos eduskunnan hyväksymistä vaativa velvoitteen osa muodostaa sen muista osista selvästi erillisen ja niistä niin teknisesti kuin asiallisesti riippumattoman kokonaisuuden. Eduskunnan hyväksymisen ulkopuolelle teknisesti rajattavissa oleviin velvoitteen osiin ei voi sisältyä lainsäädännön alaan kuuluvia - eikä niihin vaikuttavia - tai muutoin eduskunnan hyväksymistä vaativia määräyksiä (PeVL 18/2002 vp ja PeVL 16/2008 vp).

Kyseessä olevat hallituksen esityksen ulkopuolelle jätetyt liitteet ovat luonteeltaan lähinnä teknisiä. Liitteiden jättämistä hallituksen esityksen ulkopuolelle voidaan perustella myös sillä, että eduskunta hyväksyy sekasopimukset vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan. Koska nyt kyseessä olevat

liitteet kuuluvat unionin toimivaltaan, eivät ne vaadi eduskunnan hyväksyntää.

Hallituksen käsityksen mukaan vapaa-kauppasopimuksen liitteet 2A-4 ja 7B-14C sekä pöytäkirjat I-II muodostavat siten sellaisen edellä selostetun perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisen teknisesti ja asiallisesti eriävän osion, joka ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia - eikä niihin vaikuttavia - tai muutoin eduskunnan hyväksymistä vaativia määräyksiä, joka voidaan jättää hallituksen esityksen ulkopuolelle.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä Brysselissä 6 päivänä lokakuuta 2010 tehdyn vapaakauppasopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä tehdyn vapaakaup-
pasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden
sekä Korean tasavallan välillä Brysselissä 6
päivänä lokakuuta 2010 tehdyn vapaakaup-
pasopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat
määräykset ovat lakina voimassa sellaisina

kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaan-
saattamisesta ja tämän lain voimaantulosta
säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2013

Pääministerin estyneenä ollessa, sosiaali- ja terveysministeri

PAULA RISIKKO

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Alexander Stubb*

*Sopimusteksti***EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ KOREAN TASAVALLAN
VÄLINEN VAPAAKAUPPASOPIMUS**

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARIN TASAVALTA,
MALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
ROMANIA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA,
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolet, jäljempänä 'Euroopan unionin jäsenvaltiot',

ja

EUROOPAN UNIONI

Sekä

KOREAN TASAVALTA, jäljempänä 'Korea',

jotka

TUNNUSTAVAT pitkäaikaisen ja lujan kumppanuutensa, jonka perustana ovat puitesopimuksessa kuvastuvat yhteiset periaatteet ja arvot,

HALUAVAT edelleen vahvistaa läheistä taloussuhdettaan osana yleisiä suhteitaan ja niiden kanssa johdonmukaiselle tavalla ja ovat vakuuttuneita siitä, että tällä sopimuksella luodaan uusi ilmasto osapuolten välisten kaupan ja sijoitusten kehitykselle,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että tällä sopimuksella luodaan entistä laajemmat ja varmemmat markkinat tavaroille ja palveluille sekä vakaa ja ennakoitava sijoitusympäristö, jolloin niiden yritysten kilpailukyky maailmanlaajuisilla markkinoilla tehostuu,

VAHVISTAVAT UUDELLEEN sitoutumisensa San Franciscossa 26 päivänä kesäkuuta 1945 allekirjoitettuun Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan sekä Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 antamaan ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen,

VAHVISTAVAT uudelleen sitoutumisensa kestävään kehitykseen ja ovat vakuuttuneita kansainvälisen kaupan merkityksestä kestäväälle kehitykselle sen taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöulottuvuuksien osalta, mihin sisältyvät taloudellisen kehitys, köyhyyden vähentäminen, täysi ja tuottava työllisyys ja kaikkia koskeva ihmisarvoinen työ sekä ympäristön ja luonnonvarojen suojelu ja säilyttäminen,

TUNNUSTAVAT osapuolten oikeuden toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen julkisen politiikan oikeutettujen julkisten tavoitteiden saavuttamiseksi, soveltuvaan katsomansa suojelun tason pohjalta ja edellyttäen, että tällaiset toimenpiteet eivät merkitse tästä sopimuksesta ilmevätkä kansainvälisen kaupan perusteetonta syrjintää tai peiteltyä rajoittamista.

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää avoimuutta kaikkien asianomaisten osapuolten osalta, mihin sisältyvät yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt,

HALUAVAT nostaa elintasoa, edistää talouskasvua ja talouden vakautta, luoda uusia työllisyysmahdollisuuksia sekä parantaa yleistä hyvinvointia vapauttamalla ja laajentamalla keskinäistä kauppansa ja sijoituksiaan,

PYRKIVÄT luomaan selkeät ja molemminpuolisesti hyödyttävät säännöt kaupalleen ja sijoituksilleen sekä vähentämään niiden keskinäisen kaupan ja sijoitusten esteitä tai poistamaan tällaiset esteet,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää maailmankaupan harmonista kehitystä ja laajentamista poistamalla kaupan esteitä tämän sopimuksen avulla ja välttää sellaisten uusien kaupan tai sijoitusten esteiden luomista alueidensa välille, jotka voisivat vähentää tästä sopimuksesta saatavia hyötyjä,

HALUAVAT vahvistaa työvoimaa ja ympäristöä koskevan lainsäädännön ja toimintalinjojen kehitystä ja täytäntöönpanoa, edistää työntekijöiden perusoikeuksia ja kestäväää kehitystä sekä panna tämän sopimuksen täytäntöön tavalla, joka on yhdenmukainen näiden tavoitteiden kanssa, ja

RAKENTAVAT TOIMINTANSA Maailman kauppajärjestön perustamisesta 15 päivänä huhtikuuta 1994 tehdyn Marrakeshin sopimuksen, jäljempänä 'WTO-sopimus', sekä muiden sellaisten monenkeskisten, alueellisten ja kahdenvälisten sopimusten mukaisille oikeuksille ja velvollisuuksille, joiden osapuolia ne ovat,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

ENSIMMÄINEN LUKU

**TAVOITTEET JA YLEISET
MÄÄRITELMÄT***1.1 artikla***Tavoitteet**

1. Osapuolet perustavat tavarat, palvelut, sijoittautumisen ja liitännäissäännöt käsittävän vapaakauppa-alueen tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

2. Tämän sopimuksen tavoitteena on

a) osapuolten välisen tavarakaupan vapauttaminen ja helpottaminen tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994, jäljempänä 'GATT 1994', XXIV artiklan mukaisesti;

b) osapuolten välisten palveluiden kaupan ja sijoitusten vapauttaminen ja helpottaminen palvelukaupan yleissopimuksen, jäljempänä 'GATS', V artiklan mukaisesti;

c) kilpailun edistäminen osapuolten talouksissa erityisesti osapuolten välisten taloussuhteiden osalta;

d) osapuolten julkisten hankintojen markkinoiden vapauttaminen edelleen vastavuoroisuuden pohjalta;

e) teollis- ja tekijänoikeuksien asianmukainen ja tehokas suojeleminen;

f) maailmankaupan harmonisen kehityksen ja laajentumisen edistäminen poistamalla kaupan esteitä ja luomalla kasvaville sijoitusvirroille suotuisat olosuhteet;

g) sitoutuminen kansainvälisen kaupan kehityksen siten, että edistetään kestävä kehityksen tavoitetta ja pyritään varmistamaan, että tämä tavoite liitetään kaikilla tasoilla osapuolten kauppasuhteisiin ja että se kuvastuu niissä, samalla tunnustaen, että kestävä kehitys on kattava ylemmän tason yleistavoite; ja

h) suorien ulkomaisten sijoitusten edistäminen ilman, että madalletaan tai vähennetään ympäristö-, työvoima- tai työterveys- ja työturvallisuusstandardien tasoa osapuolten ympäristö- ja työmarkkinalainsäädäntöä sovellettaessa ja täytäntöönpannaessa.

*1.2 artikla***Yleiset määritelmät**

Kaikkialla tässä sopimuksilla tarkoitetaan osapuolilla yhtäältä Euroopan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita niiden asianomaisilla Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta johtuvilla toimivallan aloilla, jäljempänä 'EU-osapuoli', sekä toisaalta Koreaa;

puitesopimuksella Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1996 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välistä kauppaa ja yhteistyötä koskevaa puitesopimusta tai mitä hyvänsä sopimusta, jolla sitä päivitetään tai muutetaan taikka se korvataan, ja

tullisopimuksella Brysselissä 10 päivänä huhtikuuta 1997 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan välistä sopimusta yhteistyöstä ja keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa.

TOINEN LUKU

**TAVAROIDEN KANSALLINEN
KOHTELU JA MARKKINOILLE
PÄÄSY***A JAKSO****Yhteiset määräykset****2.1 artikla***Tavoite**

Osapuolet vapauttavat tavarakaupan asteittain ja vastavuoroisesti tämän sopimuksen voimaantulosta alkavan siirtymäkauden aikana tämän sopimuksen ja GATT 1994:n XXIV artiklan mukaisesti.

*2.2 artikla***Soveltamisala**

Tätä lukua sovelletaan osapuolten väliseen tavarakauppaan ⁽¹⁾.

2.3 artikla

Tulli

Tätä lukua sovellettaessa tulliin sisältyvät kaikki tullit tai muut maksut, joita sovelletaan tavaran tuonnissa tai sen yhteydessä, myös kaikki tuontiin sovellettavat tai sen yhteydessä kannettavat lisäverot tai -maksut ⁽²⁾. Tulliin eivät sisälly mitkään seuraavista:

a) sisäiseen veroon verrattavissa oleva maksu, joka 2.8 artiklan kanssa yhteensopivalla tavalla peritään vastaavan kotimaisen tavaran tai sellaisen esineen osalta, josta tuontitavara on valmistettu tai tuotettu kokonaisuudessaan tai osittain;

b) osapuolen lainsäädännön nojalla kolmannen luvun (Kaupan suojakeinot) kanssa yhteensopivalla tavalla määrätty tulli;

c) osapuolen lainsäädännön nojalla 2.10 artiklan kanssa yhteensopivalla tavalla määrätty palkkio tai muu maksu; tai

d) osapuolen lainsäädännön nojalla, WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvän maataloutta koskevan sopimuksen, jäljempänä 'maataloutta koskeva sopimus', 5 artiklan mukaisesti määrätty tulli.

2.4 artikla

Tavaroiden luokittelu

Osapuolten välisessä tavarakaupassa käytetään tavaroiden luokitusta, joka esitetään kummankin osapuolen omassa tullinimikkeistössä, jota tulkitaan Brysselissä 14 päivänä kesäkuuta 1983 tehdyn harmonoitua tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmää koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaisen harmonoidun järjestelmän, jäljempänä 'HS', mukaisesti.

⁽¹⁾ Tässä sopimuksessa tavaroilla tarkoitetaan GATT 1994:n mukaisia tavaroita, jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä.

⁽²⁾ Osapuolet hyväksyvät, että tällä määritelmällä ei rajoiteta kohtelua, jonka osapuolet WTO-sopimuksen mukaisesti voivat myöntää suosituuksikohtelun pohjalta käydylle kaupalle.

B JAKSO

Tullien poistaminen

2.5 artikla

Tullien poistaminen

1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, kumpikin osapuoli poistaa toisesta osapuolesta peräisin olevien tavaroiden tullit liitteeseen 2-A sisältyvän luettelonsa mukaisesti.

2. Kunkin tavaran osalta on tullin perustaso määritelty liitteeseen 2-A sisällytyissä luetteiloissa, ja siihen sovelletaan 1 kohdan mukaisesti perättäisiä tullinalennuksia.

3. Jos osapuoli tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen jonakin ajankohtana alentaa soveltamaansa suosituimmuustullia, tuota tullia on sovellettava tämän sopimuksen piiriin kuuluvaan kauppaan, jos se on alempi kuin liitteeseen 2-A sisällytetyn luettelon mukaisesti laskettu tulli, ja niin kauan kuin tämä tilanne on voimassa.

4. Kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolten on kumman tahansa osapuolen pyynnöstä neuvoteltava harkitakseen niiden välisten tuontitullien poistamisen nopeuttamista ja laajentamista. Osapuolten tällaisen neuvottelun perusteella kauppakomiteassa tekemällä päätöksellä tiettyä tavaraa koskevien tullien poistamisen nopeuttamisesta tai sen poistamisen alan laajentamisesta korvataan kyseiselle tavaralle liitteeseen 2-A sisältyvien luetteloiden mukaisesti määritetty tulli tai vaiheluokka.

2.6 artikla

Vallitsevan tilan säilyttäminen

Ellei tässä sopimuksessa, mukaan luettuna se, mitä liitteeseen 2-A sisältyvissä kummankin osapuolen luettelossa nimenomaisesti esitetään, toisin määrätä, kumpikaan osapuoli ei saa korottaa mitään nykyistä tullia tai ottaa käyttöön uusia tulleja minkään toisesta osapuolesta peräisin olevan tavaran osalta. Tämä ei estä sitä, että kumpi tahansa osapuoli voi korottaa tullin liitteeseen 2-A sisältyvässä luettelossaan vahvistetulle tasolle, jos se on ensin yksipuolisesti alentanut kyseistä tullia.

2.7 artikla

Tariffikiintiöiden hallinto ja täytäntöönpano

1. Kukin osapuoli hallinnoi liitteeseen 2-A sisältyvän luettelonsa lisäyksessä 2-A-1 esitettyjä tariffikiintiöitä ja panee ne täytäntöön GATT 1994:n XIII artiklan mukaisesti, mukaan lukien sen tulkintaan liittyvät huomautukset sekä WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvä tuontilisensioinnin menettelyitä koskeva sopimus.

2. Kumpikin osapuoli varmistaa, että

a) sen omien tariffikiintiöiden hallintomenettelyt ovat avoimet, yleisesti saatavilla, ajantasaiset, syrjimättömät, markkinaolosuhteita vastaavat, mahdollisimman vähän kauppaa rasittavat ja loppukäyttäjien mieltymyksiä kuvastavat;

b) kaikki osapuolen henkilöt, jotka täyttävät tuovan osapuolen oikeudelliset ja hallinnolliset vaatimukset, voivat hakea ja voivat tulla huomioon otetuksi, kun osapuoli jakaa tariffikiintiötä. Jolleivät osapuolet tavara-kauppakomitean päätöksellä toisin sovi, kaikki jalostajat, vähittäiskauppiat, hotellit, elintarvikepalvelujen jakelijat tai niihin liittyvät laitokset tai mikä hyvänsä muu henkilö voi hakea tariffikiintiötä ja voidaan ottaa huomioon sitä jaettaessa. Kaikkien tariffikiintiöhakemukseen liittyvistä palveluista perittävien maksujen on rajoituttava ainoastaan tarjottujen palveluiden todelliseen kustannukseen;

c) liitteeseen 2-A sisältyvän luettelonsa lisäyksessä 2-A-1 tarkemmin mainittua lukuun ottamatta se ei myönnä mitään tariffikiintiön osaa tuottajaryhmälle, aseta tariffikiintiön myöntämisen ehdoksi kotimaisen tuotannon ostamista tai rajoita tariffikiintiön saantia jalostajiin; ja

d) se myöntää tariffikiintiöt kaupallisesti kannattavina toimitusmäärinä ja mahdollisimman suuressa määrin tuojien pyytämien määrinä. Lukuun ottamatta sitä, mikä kunkin tariffikiintiön määräyksissä ja liitteeseen 2-A sisältyvän osapuolen luettelon lisäyksessä 2-A-1 olevassa soveltuvassa tullinimikkeessä on toisin määrätty, kunkin tariffikiintiön myöntämisen on koskettava kaikkia tavaroita tai niiden yhdistelmiä, joihin kyseistä tariffi-

kiintiötä sovelletaan, riippumatta tavarain tai yhdistelmän eritelmistä tai laadusta, eikä sen edellytyksenä voi olla tavarain tai yhdistelmän suunniteltu loppukäyttö tai pakkausko-

3. Kummankin osapuolen on nimettävä elimet, jotka vastaavat sen tariffikiintiöiden hallinnosta.

4. Kummankin osapuolen on kaikin tavoin pyrittävä hallinnoimaan tariffikiintiöitään siten, että tuojat voivat täysimittaisesti hyödyntää tariffikiintiömääriä.

5. Kumpikaan osapuoli ei voi asettaa tariffikiintiön myöntämistä koskevan hakemuksen tai sen tariffikiintiön käytön ehdoksi tavarain uudelleenvientä.

6. Kumman tahansa osapuolen pyynnöstä osapuolten on neuvoteltava tavasta, jolla osapuoli hallinnoi tariffikiintiöitään.

7. Jollei liitteeseen 2-A sisältyvän kyseisen osapuolen luettelon lisäyksessä 2-A-1 toisin määrätä, ensimmäisenä vuonna kumpikin osapuoli tarjoaa mainitussa lisäyksessä vahvistetun tariffikiintiön koko määrän hakijoiden saataville tämän sopimuksen voimaantulo-päivänä ja sen jälkeen tämän sopimuksen voimaantulon vuosipäivänä kunkin seuraavana vuonna. Tuovan osapuolen hallintoviranomaisen on kunkin vuoden kuluessa hyvissä ajoin julkaistava nimeämällänsä julkisesti saatavilla olevalla internet-sivustolla kunkin tariffikiintiön käyttöaste ja jäljellä olevat saatavilla olevat määrät.

C JAKSO

Muut kuin tariffitoimenpiteet

2.8 artikla

Kansallinen kohtelu

Kumpikin osapuoli myöntää kansallisen kohtelun toisen osapuolen tavaroille GATT 1994:n III artiklan mukaisesti, sen tulkintaan liittyvät huomautukset mukaan luettuina. Tätä varten GATT 1994:n III artikla ja sen tulkintaan liittyvät huomautukset liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

*2.9 artikla***Tuonti- ja vientirajoitukset**

Kumpikaan osapuoli ei GATT 1994:n XI artiklan ja sen tulkintaan liittyvien huomautusten mukaisesti saa ottaa käyttöön tai pitää voimassa toisen osapuolen minkään tavaran tuontiin tai toisen osapuolen alueelle tarkoitettuun vientiin tai vientimyyntiin sovellettavia kieltoja tai rajoituksia, lukuun ottamatta tulleja, veroja tai muita palkkioita ja maksuja. Tätä varten GATT 1994:n XI artikla ja sen tulkintaan liittyvät huomautukset liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

*2.10 artikla***Tuontiin sovellettavat palkkiot ja muut maksut**

Kunkin osapuolen on varmistettava, että kaikenlaiset palkkiot ja maksut (lukuun ottamatta tullia ja eriä, jotka on 2.3 artiklan a, b ja d kohdan nojalla suljettu tullin määrittämisen ulkopuolelle), joita peritään tuonnista tai tuonnin yhteydessä, on määrältään rajattu tarjottujen palveluiden likimääräisiin kustannuksiin, niitä ei peritä arvoon perustuvina eivätkä ne merkitse kotimarkkinatuotteiden välillistä suojelua tai tuonnin verotusta.

*2.11 artikla***Vientiin sovellettavat tullit, verot, palkkiot ja maksut**

Kumpikaan osapuoli ei saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön toiseen osapuoleen suuntautuvaan tavaran vientiin sovellettavia tai siihen liittyviä tulleja, veroja tai muita palkkioita tai maksuja tai mitään sisäisiä veroja, palkkioita ja maksuja, jotka koskevat toiseen osapuoleen vietäviä tavaroita ja jotka ylittävät vastaavia sisäiseen myyntiin tarkoitettuja tavaroita koskevat sisäiset verot, palkkiot ja maksut.

*2.12 artikla***Tullausarvon määrittäminen**

WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvä sopimus GATT 1994 -sopimuksen VII artiklan soveltamisesta, jäljempänä 'tullausarvoa koskeva sopimus', liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi. Tullausarvoa koskevan sopimuksen 20 artiklassa ja liitteessä III olevassa 2–4 kohdassa määrättyjä varauksia ja vaihtoehtoja ei sovelleta.

*2.13 artikla***Valtion kaupparyitykset**

1. Osapuolet vahvistavat voimassa olevat oikeutensa ja velvollisuutensa, jotka ovat GATT 1994:n XVII artiklan ja sen tulkintaan liittyvien huomautusten sekä WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvän, GATT 1994:n XVII artiklan tulkinnasta tehdyn sopimuksen mukaisia; nämä liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

2. Jos osapuoli pyytää toiselta osapuolelta tietoja valtion kaupparyityksiä koskevista yksittäistapauksista, niiden toimintatavasta ja niiden toiminnan vaikutuksesta kahdenväliseen kauppaan, pyynnön vastaanottaneen osapuolen on otettava huomioon tarve varmistaa mahdollisimman suuri avoimuus rajoittamatta kuitenkaan luottamuksellisia tietoja koskevan GATT 1994:n XVII artiklan 4 kohdan d alakohdan soveltamista.

*2.14 artikla***Alakohtaisten muiden kuin tariffitoimenpiteiden poistaminen**

1. Osapuolten on pantava täytäntöön sitoumuksensa, jotka koskevat alakohtaisia tavaroihin kohdistuvia muita kuin tariffitoimenpiteitä liitteissä 2-B–2-E esitettyjen sitoumusten mukaisesti.

2. Kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolten on kumman tahansa osapuolen pyynnöstä neuvoteltava harkitakseen tavaroita koskevien alakoh-

taisten muiden kuin tariffitoimenpiteiden alaan kuuluvien sitoumustensa laajentamista.

D JAKSO

Tavaroihin liittyvät erityispoikkeukset

2.15 artikla

Yleiset poikkeukset

1. Osapuolet vahvistavat, että niiden voimassa olevia oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka ovat GATT 1994:n XX artiklan ja sen tulkintaan liittyvien huomautusten mukaisia ja jotka on liitetty tähän sopimukseen ja otettu soveltuvin osin sen osaksi, sovelletaan soveltuvin osin tämän sopimuksen piiriin kuuluvaan tavarakauppaan.

2. Osapuolet hyväksyvät, että ennen GATT 1994:n XX artiklan i ja j alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista on sen osapuolen, joka aikoo toteuttaa toimenpiteet, toimitettava toiselle osapuolelle kaikki merkitykselliset tiedot, jotta voitaisiin päästä osapuolten hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun. Osapuolet voivat sopia mistä tahansa tarvittavista keinoista ongelmien ratkaisemiseksi. Jos sopimukseen ei päästä 30 päivän kuluessa tällaisten tietojen toimittamisesta, kyseinen osapuoli voi soveltaa tämän artiklan mukaisia toimenpiteitä kyseiseen tavaraan. Jos tiedottaminen tai edeltäkin tarkastelu ei välittömästi toimintaa edellyttävien poikkeuksellisten ja kriittisten olosuhteiden vuoksi ole mahdollista, toimenpiteiden käyttöönottoa suunnitteleva osapuoli voi viipymättä soveltaa tilanteen vaatimia varotoimenpiteitä, ja sen on ilmoitettava tästä välittömästi toiselle osapuolelle.

E JAKSO

Institutionaaliset määräykset

2.16 artikla

Tavarakauppakomitea

1. Jäljempänä olevan 15.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) 1 kohdan nojalla perustettu tavarakauppakomitea kokoontuu osapuolen

tai kauppakomitean pyynnöstä tarkastelemaan kaikkia tämän luvun mukaisesti esille tulevia asioita, ja se muodostuu osapuolten edustajista.

2. Komitean tehtäviin kuuluvat seuraavat:

a) osapuolten välisen kaupan edistäminen, myös neuvotteluihin, joiden aiheena on tariffien poistamisen nopeuttaminen ja laajentaminen sekä tämän sopimuksen mukaisten muiden kuin tariffitoimenpiteiden alan laajentaminen sekä tarvittaessa muut kysymykset; ja

b) tariffi- ja muiden toimenpiteiden käsitteleminen osapuolten välisessä tavarakaupassa ja tarvittaessa tällaisten kysymysten siirtäminen kauppakomitean käsiteltäviksi; siinä määrin kuin näitä tehtäviä ei ole osoitettu 15.3 artiklan (Työryhmät) 1 kohdan nojalla perustetulle asianomaiselle työryhmälle.

2.17 artikla

Hallinnollista yhteistyötä koskevat erityismääräykset

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että hallinnollinen yhteistyö on välttämätöntä tämän luvun nojalla myönnetyn tullietuuskohtelun täytäntöönpanemiseksi ja valvomiseksi sekä vahvistavat sitoutuvansa sääntöjenvastaisuuksien ja petosten torjuntaan tullialalla ja siihen liittyvissä asioissa.

2. Jos osapuoli puolueettomien tietojen perusteella toteaa, että hallinnollista yhteistyötä on laiminlyöty ja/tai että sääntöjenvastaisuuksia tai petoksia ilmenee, tullikomitea kokoontuu kyseisen osapuolen pyynnöstä 20 päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä ja pyrkii kiireellisesti ratkaisemaan tilanteen. Tullikomitean puitteissa järjestettävillä neuvotteluilla katsotaan olevan sama tarkoitus kuin 14.3 artiklan nojalla (Neuvottelut) järjestettävillä neuvotteluilla.

KOLMAS LUKU

KAUPAN SUOJAKEINOT

A JAKSO

Kahden väliset suojoimenpiteet

3.1 artikla

Kahdenvälisen suoja-toimenpiteen soveltaminen

1. Jos tämän sopimuksen mukaisen tullien alennuksen tai poiston seurauksena osapuolen alueelta peräisin olevaa tuotetta tuodaan toisen osapuolen alueelle sellaisina lisääntyneinä määrinä joko absoluuttisesti määritetynä tai suhteessa kotimaiseen tuotantoon ja sellaisissa olosuhteissa, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa huomattavaa vahinkoa kotimaiselle tuotannonalalle, joka tuottaa kyseisen tuotteen kanssa samankaltaisia tai sen kanssa suoraan kilpailevia tuotteita, tuova osapuoli voi toteuttaa 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet tässä jaksossa vahvistettujen edellytysten ja menettelyiden mukaisesti.

2. Tuova osapuoli voi toteuttaa kahdenvälisen suoja-toimenpiteen, jolla

a) suspendoidaan kyseiseen tuotteeseen tämän sopimuksen mukaisesti sovellettavan tullin lisäalennus; tai

b) korotetaan tavaran tulli määrään, joka ei ylitä alemmaa seuraavista:

i) tavaraan sovellettu suosituimmuustullin määrä aikana, jona toimenpide toteutetaan; tai

ii) liitteeseen 2-A (Tullien poistaminen) sisällytetyissä luetteloissa 2.5 artiklan (Tullien poistaminen) 2 kohdan mukaisesti esitetty tullin perustaso.

3.2 artikla

Ehdot ja rajoitukset

1. Osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle kirjallisesti 2 kohdassa kuvatun tutkimuksen käynnistämisestä ja neuvoteltava toisen osapuolen kanssa niin kauan etukäteen ennen kahdenvälisen suoja-toimenpiteen soveltamista, kuin on käytännössä mahdollista, jotta voitaisiin tarkastella tästä tutkimuksesta saatavaa tietoa ja vaihtaa näkemyksiä toimenpiteestä.

2. Osapuoli saa soveltaa kahdenvälistä suoja-toimenpidettä vasta, kun sen toimivaltaiset viranomaiset ovat toteuttaneet tutkimuksen WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvän suojalausekkeista tehdyn sopimuksen 3 artik-

lan ja 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti, ja tätä varten suojalausekkeista tehdyn sopimuksen 3 artiklan ja 4 artiklan 2 kohdan c alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

3. Edellä 2 kohdassa kuvatussa tutkimuksessa osapuolen on noudatettava suojalausekkeista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan vaatimuksia, ja tätä varten suojalausekkeista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan c alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

4. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen toimivaltaiset viranomaiset saattavat tällaiset tutkimukset päätökseen vuoden kuluessa niiden aloittamispäivästä.

5. Kumpikin osapuoli voi soveltaa kahdenvälistä suoja-toimenpidettä

a) ainoastaan siinä määrin ja ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen vakavan haitan estämiseksi tai korjaamiseksi ja sopeutumisen helpottamiseksi;

b) enintään kahden vuoden ajan, mistä poiketen sen kesto voidaan jatkaa enintään kahdella vuodella, jos tuovan osapuolen toimivaltaiset viranomaiset määrittävät tässä artiklassa vahvistettujen menettelyiden mukaisesti, että toimenpide on edelleen tarpeen vakavan haitan estämiseksi tai korjaamiseksi ja sopeutumisen helpottamiseksi ja että on näyttöä siitä, että toimiala on sopeutunut, sillä edellytyksellä, että suoja-toimenpiteen soveltamisen kokonaiskesto, mihin sisältyvät sekä alkuperäinen soveltamisjakso että sen mahdolliset jatkamiset, on enintään neljä vuotta; tai

c) enintään siirtymäkauden päättymiseen asti, jollei toinen osapuoli ole antanut suostumustaan.

6. Kun osapuoli päättää kahdenvälisen suoja-toimenpiteet, tullin määrä on se, joka liitteeseen 2-A (Tullien poistaminen) sisältyvien luetteloiden mukaisesti olisi ilman kyseistä toimenpidettä ollut voimassa.

3.3 artikla

Väliaikaiset toimenpiteet

Kriittisissä olosuhteissa, joissa viivytyksistä aiheuttaisi vaikeasti korjattavissa olevan va-

hingon, osapuoli saa soveltaa väliaikaista suojatoimenpidettä, kun alustavan määrätyksen perusteella on ensin saatu selkeää näyttöä siitä, että toisesta osapuolesta peräisin olevien tavaroiden tuonti on lisääntynyt tämän sopimuksen mukaisen tullien alentamisen tai poistamisen seurauksena ja että tällainen tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa huomattavaa vahinkoa kotimaiselle tuotannonalalle. Väliaikaisten toimenpiteiden kesto saa olla enintään 200 päivää, ja tänä aikana osapuolen on noudatettava 3.2 artiklan 2 ja 3 kohdan vaatimuksia. Osapuolen on viipymättä palautettava kaikki tullin korotukset, jos 3.2 artiklan 2 kohdassa kuvattu tutkimus ei osoita 3.1 artiklan vaatimusten täyttyvän. Kaikkien väliaikaisten toimenpiteiden kesto lasetaan osaksi 3.2 artiklan 5 kohdan b alakohdassa kuvattu jaksoa.

3.4 artikla

Korvaukset

1. Väliaikaisia suojatoimenpiteitä soveltavan osapuolen on neuvoteltava toisen osapuolen kanssa, jotta voitaisiin yhdessä sopia soveltuvasta kauppaa vapauttavasta korvauksesta sellaisina myönnytyksinä, jotka kaupan kohdistuvilta olennaisilta vaikutuksiltaan tai arvoltaan vastaavat niitä tullevia, joiden oletetaan johtuvan suojatoimenpiteestä. Osapuolen on tarjottava mahdollisuus tällaisiin neuvotteluihin viimeistään 30 päivän kuluessa kahdenvälisen suojatoimenpiteen soveltamisesta.

2. Jos 1 kohdan mukaisissa neuvotteluissa ei päästä sopimukseen kauppaa vapauttavasta korvauksesta 30 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta, se osapuoli, jonka tavaroihin suojatoimenpidettä sovelletaan, voi suspendoida olennaisilta osin vastaavien myönnytysten soveltamisen siihen osapuoleen, joka soveltaa suojatoimenpidettä.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettua suspendointioikeutta ei saa käyttää suojatoimenpiteen ensimmäisten 24 voimassaolokuukauden aikana, mikäli suojatoimenpide on tämän sopimuksen määräysten mukainen.

3.5 artikla

Määritelmät

Tässä jaksossa

vakava haitta ja vakavan haitan uhka on tulkittava suojalausekkeista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti. Tätä varten 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi; ja

siirtymäkaudella tarkoitetaan tavaran osalta jaksoa, joka alkaa tämän sopimuksen voimaantulosta ja päättyy 10 vuoden kuluttua kunkin tavaran osalta tapauskohtaisesti joko tullin alennuksen tai poistamisen loppuun saattamisen päivämäärästä.

B JAKSO

Maatalouden suojatoimenpiteet

3.6 artikla

Maatalouden suojatoimenpiteet

1. Osapuoli voi 2–8 kohdan mukaisesti soveltaa toimenpidettä, joka muodostuu sitä koskevassa, liitteeseen 3 sisältyvässä luettelossa lueteltujen maatalousalkuperä tuotteiden korotetusta tuontitullista, jos kyseisen tavaran tuonin aggregoitu määrä minä tahansa vuonna ylittää kynnyksen, joka on määritetty sitä koskevassa, liitteeseen 3 sisältyvässä luettelossa.

2. Edellä olevan 1 kohdan mukainen tulli saa olla enintään pienin seuraavista: voimassa oleva sovellettu suosituimmustulli tai sovellettu suosituimmustulli, joka on voimassa päivänä, joka välittömästi edeltää tämän sopimuksen voimaantulopäivää, tai liitteeseen 3 sisältyvässä osapuolen luettelossa vahvistettu tulli.

3. Kummankin osapuolen 1 kohdan mukaisesti soveltamat tullit asetetaan liitteeseen 3 sisältyvien sitä koskevien luetteloiden mukaisesti.

4. Kumpikaan osapuoli ei saa soveltaa tai pitää voimassa tämän artiklan mukaista maatalouden suojatoimenpidettä ja samaan ai-

kaan soveltaa tai pitää voimassa samaan tavaraan kohdistuvaa

a) 3.1 artiklan mukaista kahdenvälistä suojatoimenpidettä;

b) GATT 1994 XIX artiklan ja suojalausekkeista tehdyn sopimuksen mukaista toimenpidettä; tai

c) maataloutta koskevan sopimuksen 5 artiklan mukaista erityistä suojatoimenpidettä.

5. Osapuolen on pantava kaikki maataloutta koskevat suojatoimenpiteet täytäntöön avoimella tavalla. Tällaista suojatoimenpidettä soveltavan osapuolen on 60 päivän kuluessa toimenpiteen määrittämisestä ilmoitettava toiselle osapuolelle siitä kirjallisesti ja annettava toiselle osapuolelle toimenpidettä koskevat olennaiset tiedot. Vievän osapuolen kirjallisesta pyynnöstä osapuolten on neuvoteltava toimenpiteen soveltamisesta.

6. Tämän artiklan täytäntöönpanoa ja toimintaa voidaan käsitellä ja tarkastella 2.16 artiklassa (Tavarakauppakomitea) tarkoitettussa tavarakauppakomiteassa.

7. Kumpikaan osapuoli ei saa soveltaa tai pitää voimassa maatalousalkuperätuotetta koskevaa maatalouden suojatoimenpidettä,

a) jos liitteeseen 3 sisältyvässä sitä koskevassa luettelossa vahvistettu maatalouden suojasäännöksiä koskeva aika on kulunut umpeen; tai

b) jos toimenpiteellä korotetaan kiintiön sisäistä tullia sellaisen tavaransaltoa, jota koskee liitteeseen 2-A (Tullien poistaminen) sisältyvässä kyseisen osapuolen luettelon lisäyksessä 2-A-1 vahvistettu tariffikiintiö.

8. Mitkä tahansa kyseisen tuotteen toimitukset, jotka ovat matkalla sellaisen sopimuksen perusteella, joka on tehty ennen kuin tavaransaltoa on asetettu 1–4 kohdan nojalla, on vapautettava kaikesta tällaisesta lisätulosta sillä edellytyksellä, että ne voidaan laskea kyseisen tuotteen seuraavan vuoden tuontimääriin määritettäessä 1 kohdan sovellettavaksi tuloa kyseisenä vuonna.

C JAKSO

Yleiset suojatoimenpiteet

3.7 artikla

Yleiset suojatoimenpiteet

1. Kumpikin osapuoli säilyttää GATT 1994:n XIX artiklan ja suojalausekkeista tehdyn sopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, tällä sopimuksella ei myönnetä osapuolille uusia oikeuksia eikä luoda uusia velvollisuuksia GATT 1994:n XIX artiklan ja suojalausekkeista tehdyn sopimuksen mukaisesti toteutettuihin toimenpiteisiin nähden.

2. Osapuolen, joka aikoo toteuttaa suojatoimenpiteitä, on toisen osapuolen pyynnöstä välittömästi annettava tapauskohtaisesti kirjallisesti kaikki olennaiset tiedot suojatoimenpiteiden käyttöönottoa varten tehtävän tutkimuksen aloittamisesta sekä tutkimuksen alustavista ja lopullisista päätelmistä sillä edellytyksellä, että asiaan liittyy toisen osapuolen huomattava etu.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan, että asiaan liittyy osapuolen huomattava etu, jos se on ollut viimeksi kuluneen kolmen vuoden aikana yksi tuodun tavaransaltoa viidestä tärkeimmästä toimittajasta, joko tavaransaltoa absoluuttisena määränä tai sen arvona ilmaistuna.

4. Kumpikaan osapuoli ei saa samaan aikaan soveltaa samaan tavaraan

a) 3.1 artiklan mukaista kahdenvälistä suojatoimenpidettä; ja

b) GATT 1994:n XIX artiklan ja suojalausekkeista tehdyn sopimuksen mukaista toimenpidettä.

5. Kumpikaan osapuoli ei voi turvautua neljännen luvun (Riitojen ratkaiseminen) mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn tähän osastoon liittyvissä kysymyksissä.

D JAKSO

Polkumyynti- ja tasoitustullit

3.8 artikla

Yleiset määräykset

1. Jollei tässä luvussa toisin määrätä, osapuolet säilyttävät oikeutensa ja velvollisuutensa, jotka johtuvat GATT 1994:n VI artiklasta, WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvästä sopimuksesta GATT 1994 -sopimuksen VII artiklan soveltamisesta, jäljempänä 'polkumyyntiä koskeva sopimus',

sekä WTO sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvästä tukia ja tasoitustulleja koskevasta sopimuksesta, jäljempänä 'tukia ja tasoitustulleja koskeva sopimus'.

2. Osapuolet sopivat, että polkumyyni- ja tasoitustulleja olisi käytettävä täysin asiaa koskevia WTO:n vaatimuksia noudattaen ja että niiden olisi perustuttava oikeudenmukaiseen ja avoimeen järjestelmään toisesta osapuolesta peräisin olevia tavaroita koskevien menettelyiden osalta. Osapuolten on tämän vuoksi varmistettava, että kaikki ne olennaiset tosiseikat ja näkökannat, joihin niiden päätös toimenpiteiden soveltamisesta pohjautuu, ilmoitetaan täysimittaisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla välittömästi mahdollisten väliaikaisten toimenpiteiden määräämisen jälkeen ja joka tapauksessa ennen toimenpiteiden lopullista määräämistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta polkumyyniä koskevan sopimuksen 6 artiklan 5 kohtaa sekä tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 12 artiklan 4 kohtaa. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, ja asianomaisille osapuolille on annettava riittävästi aikaa näkemystensä esittämiseen.

3. Jotta varmistetaan polkumyyni- tai tasoitustullia koskevien tutkimusten mahdollisimman tehokas käsittely ja erityisesti jotta voidaan ottaa huomioon riittävä oikeus puolustukseen, osapuolet hyväksyvät sen, että polkumyyni- ja tasoitustullia koskevissa tutkimuksissa esitettävissä asiakirjoissa käytetään englantia. Tämän kohdan määräykset eivät estä Koreaa pyytämästä koreaksi kirjoitettua selvennystä, jos

a) Korean tutkivat viranomaiset katsovat, että toimitettujen asiakirjojen merkitys ei ole polkumyyni- tai tasoitustullia koskevan tutkimuksen kannalta riittävän selvä; ja

b) pyyntö on tarkoin rajattu koskemaan ainoastaan osaa, joka ei ole polkumyyni- tai tasoitustullia koskevan tutkimuksen kannalta riittävän selvä.

4. Sillä edellytyksellä, että tutkimuksen toteuttaminen ei tarpeettomasti lykkäänny, asianomaisille osapuolille on tarjottava mahdollisuus tulla kuulluksi, jotta ne voivat esittää näkemyksiään polkumyyni- tai tasoitustullia koskevien tutkimusten aikana.

3.9 artikla

Ilmoittaminen

1. Sen jälkeen kun osapuolen toimivaltaiset viranomaiset ovat ottaneet vastaan toisesta osapuolesta polkumyyninä tapahtuvaa tuontia koskevan hakemuksen asianmukaisine asiakirjoineen ja viimeistään 15 päivää ennen tutkimuksen aloittamista, tämän osapuolen on kirjallisesti ilmoitettava toiselle osapuolelle hakemuksen vastaanottamisesta.

2. Sen jälkeen kun osapuolen toimivaltaiset viranomaiset ovat ottaneet vastaan toisesta osapuolesta tapahtuvaa tuontia koskevan tasoitustullihakemuksen asianmukaisine asiakirjoineen ja ennen tutkimuksen aloittamista, tämän osapuolen on kirjallisesti ilmoitettava toiselle osapuolelle hakemuksen vastaanottamisesta ja tarjottava toiselle osapuolelle mahdollisuus tapaamiseen, jossa soveltamisesta voidaan neuvotella sen toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

3.10 artikla

Yleisten etujen huomioon ottaminen

Osapuolten on pyrittävä ottamaan huomioon yleiset edut, ennen kuin ne määräävät polkumyyni- tai tasoitustullin.

3.11 artikla

Uudelleentarkastelun perusteella tapahtuneen päättämisen jälkeen toteutettava tutkimus

Osapuolet sopivat, että ne tarkastelevat erityisen huolellisesti kaikkia hakemuksia, jotka koskevat toisesta osapuolesta peräisin olevaa tavaraa koskevan polkumyynitutkimuksen vireille panoa, kun tätä tavaraa koskevat polkumyynitoimenpiteet on edellisten 12 kuukauden aikana uudelleentarkastelun tuloksena päätetty. Ellei tällaisessa vireillepanoa edeltävässä tarkastelussa ilmene, että olosuhteet ovat muuttuneet, tutkimusta ei jatketa.

*3.12 artikla***Kumulatiivinen arviointi**

Jos useammasta kuin yhdestä maasta tulevaan tuontiin kohdistuu samanaikaisesti polkumyyntiä tai tasoitustullia koskeva tutkimus, osapuolen on erityisen huolellisesti tutkittava, osoittautuuko toisen osapuolen tuonin vaikutusta koskeva kumulatiivinen arviointi oikeaksi, kun otetaan huomioon tuotujen tavaroiden väliset kilpailuolosuhteet sekä tuotujen tavaroiden ja samankaltaisten kotimaisten tavaroiden väliset kilpailuolosuhteet.

*3.13 artikla***Tarkasteluun sovellettava vähimmäistaso**

1. Kaikki toimenpiteet, joita koskee polkumyyntiä koskevan sopimuksen 11 artiklan mukainen tarkastelu, on päätettävä, jos todetaan, että todennäköinen toistuva polkumyyntimarginaali on pienempi kuin polkumyyntiä koskevan sopimuksen 5 artiklan 11 kohdassa vahvistettu vähimmäistaso.

2. Määritettäessä polkumyyntiä koskevan sopimuksen 9 artiklan 5 kohdan mukaisia yksilöllisiä marginaaleja ei tullia saa asettaa niille viejille tai vievän osapuolen tuottajille, joiden osalta edustavan vientimyynnin perusteella määritetään, että polkumyyntimarginaali on pienempi kuin polkumyyntiä koskevan sopimuksen 5 artiklan 8 kohdassa vahvistettu vähimmäistaso.

*3.14 artikla***Pienempää tullia koskeva sääntö**

Jos osapuoli päättää määrätä polkumyynti- tai tasoitustullin, tällaisen tullin määrä ei saa ylittää polkumyyntimarginaalia tai tasoitus-toimenpiteiden alaisen tuen marginaalia ja sen olisi oltava marginaalia pienempi, jos tällainen alhaisempi tulli on riittävä kotimaiselle tuotannonalalle koituneen vahingon poistamiseksi.

*3.15 artikla***Riitojen ratkaiseminen**

Kumpikaan osapuoli ei voi turvautua neljännen luvun (Riitojen ratkaiseminen) mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn tähän osastoon liittyvissä kysymyksissä.

*E JAKSO****Institutionaaliset määräykset****3.16 artikla***Yhteistyötä kauppapoliittisten suoja-keinojen alalla käsittelevä työryhmä**

1. Yhteistyötä kauppapoliittisten suoja-keinojen alalla käsittelevä työryhmä, joka on perustettu 15.3 artiklan (Työryhmät) 1 kohdan nojalla, sen vuoropuhelun foorumi, jota käydään kauppapoliittisia suoja-keinoja koskevasta yhteistyöstä.

2. Työryhmän tehtävänä on

a) parantaa osapuolen tuntemusta ja ymmärrystä, joka koskee toisen osapuolen kauppapoliittisia suoja-keinoja koskevaa lainsäädäntöä, toimintalinjoja ja toimintatapoja;

b) valvoa tämän luvun määräysten täytäntöönpanoa;

c) parantaa kauppapoliittisiin suoja-keinoihin liittyvistä kysymyksistä vastaavien osapuolten viranomaisten yhteistyötä;

d) tarjota osapuolille foorumi, jossa voidaan vaihtaa tietoja polkumyyntiin, tukiin, tasoitustoimenpiteisiin ja suojoitoimenpiteisiin liittyvistä kysymyksistä;

e) tarjota osapuolille foorumi, jolla voidaan keskustella muista alaan liittyvistä ja osapuolia kiinnostavista aiheista, kuten

i) kauppapoliittisiin suoja-keinoihin liittyvät kansainväliset kysymykset, myös WTO:n Dohan kierroksen neuvotteluihin liittyvät kysymykset; ja

ii) polkumyynti- ja tasoitustullia koskevissa osapuolten tutkimuksissa toimivaltaisten viranomaisten toimintatavat, kuten ”saatavilla olevien tietojen” soveltaminen ja tarkistusmenettelyt; ja

f) toimia yhteistyössä kaikissa muissa osapuolten tarpeelliseksi sopimissa asioissa.

3. Työryhmä kokoontuu yleensä vuosittain, ja ylimääräisiä kokouksia voidaan tarvittaessa järjestää kumman tahansa osapuolen pyynnöstä.

NELJÄS LUKU

KAUPAN TEKNISET ESTEET

4.1 artikla

Kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen vahvistaminen

Osapuolet vahvistavat WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvästä kaupan teknisiä esteitä koskevasta sopimuksesta, jäljempänä 'kaupan teknisiä esteitä koskeva sopimus', johtuvat olemassa olevat oikeutensa ja velvollisuutensa toisiaan kohtaan; mainittu sopimus liitetään tähän sopimukseen ja otetaan soveltuvin osin sen osaksi.

4.2 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä lukua sovelletaan kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa määritelyjen sellaisien standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden valmisteluun, hyväksymiseen ja soveltamiseen, jotka voivat vaikuttaa osapuolten väliseen tavarakauppaan.

2. Rajoittamatta 1 kohdan soveltamista tätä lukua ei sovelleta seuraaviin:

a) valtion elinten omia tuotanto- tai kulusvaatimuksiaan varten laatimat tekniset eritelmät; tai

b) terveys- ja kasvinsuojelutoimet, sellaisina kuin ne on määritelty WTO-sopimuksen liitteessä 1A olevassa terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä 'terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskeva sopimus'.

3. Tähän lukuun sovelletaan kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteen 1 määritelmiä.

4.3 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet tehostavat yhteistyötään standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden alalla, jotta ne voisivat lisätä vastavuoroisesti toistensa järjestelmien tuntemusta ja helpottaa pääsyä toistensa markkinoille. Tätä varten osapuolet voivat aloittaa sääntelyä koskevia vuoropuheluja sekä laaja-alaisesti että ala-kohtaisesti.

2. Kahdenvälisessä yhteistyössään osapuolet pyrkivät tunnistamaan, kehittämään ja tukemaan kauppaa helpottavia aloitteita, joihin voi kuulua myös seuraavia:

a) tehostetaan sääntelyalan yhteistyötä muun muassa vaihtamalla tietoja, kokemuksia ja tietoaineistoa sekä tekemällä tieteellistä ja teknistä yhteistyötä osapuolten teknisten määräysten laadun parantamiseksi ja sääntelykeinojen saamiseksi tehokkaaseen käyttöön;

b) tarvittaessa yksinkertaistetaan teknisiä määräyksiä, standardeja ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä;

c) osapuolten suostumuksella ja tarpeen mukaisesti vältetään turhia eroja sääntelyssä ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyissä sekä pyritään tekemään teknisten vaatimusten lähentäminen ja yhdensuuntaistaminen mahdolliseksi esimerkiksi siinä tapauksessa, ettei kansainvälisiä standardeja ole;

d) edistetään ja tuetaan kahdenvälisiä yhteistyötä metrologian, standardoinnin, testauksen, varmentamisen ja akkreditoinnin aloilla toimivien osapuolten julkisten tai yksityisten organisaatioiden välillä.

3. Osapuolen on pyynnöstä asiamukaisesti harkittava toisen osapuolen tekemiä ehdotuksia, jotka koskevat tämän luvun mukaista yhteistyötä.

4.4 artikla

Tekniset määräykset

1. Osapuolet sopivat käyttävänsä mahdollisimman hyvin kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa määrättyä hyvää sääntelytapaa. Erityisesti osapuolet sopivat, että

a) ne täyttävät kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa ilmaistut avoimuutta koskevat osapuolten velvollisuudet;

b) ne käyttävät asianmukaisia kansainvälisiä standardeja pohjana teknisille määräyksille, vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelyt mukaan luettuina, paitsi silloin, kun tällaiset kansainväliset standardit olisivat tehoton tai sopimaton keino oikeutettujen tavoitteiden saavuttamiseen, ja selvittävät toisen osapuolen pyynnöstä syyt, miksi tällaiset standardit on katsottu sopimattomiksi tai tehottomiksi tavoitteeseen nähden, kun niitä ei ole käytetty tällaisena toiminnan pohjana;

c) kun osapuoli on antanut teknisen määräyksen tai ehdottaa sellaisen antamista, se antaa toiselle osapuolelle pyynnöstä kyseisen teknisen määräyksen tavoitetta, oikeusperustaa ja perustelua koskevat saatavilla olevat tiedot;

d) ne luovat järjestelyjä, joilla parannetaan toisen osapuolen talouden toimijoille tarjottavaa teknisiä määräyksiä koskevaa tietoa (myös julkisen verkkosivuston avulla), ja tarjoavat erityisesti kirjallista tietoa sekä tarvittaessa toisen osapuolen talouden toimijoille viipymättä niiden pyynnöstä saatavilla olevia kirjallisia ohjeita teknisten määräysten noudattamisesta;

e) ne ottavat asianmukaisesti huomioon toisen osapuolen näkemykset, kun osa teknisten määräysten laadintaprosessia on avoin julkiselle kuulemiselle, ja vastaavat pyynnöstä kirjallisesti toisen osapuolen esittämiin huomautuksiin;

f) antaessaan kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisia ilmoituksia ne varaavat ilmoituksen jälkeen toiselle osapuolelle vähintään 60 päivää ehdotusta koskevien kirjallisten huomautusten esittämistä varten; ja

g) ne varaavat riittävästi aikaa teknisten määräysten julkaisun ja niiden voimaantulon väliin, jotta toisen osapuolen talouden toimijat voivat sopeutua määräyksiin, lukuun ottamatta tapauksia, joissa ilmenee kiireellisiä turvallisuuteen, terveyteen, ympäristön suojeluun tai kansalliseen turvallisuuteen liittyviä ongelmia tai niiden uhka, ja ne ottavat, silloin kun se on käytännössä mahdollista, asianmukaisesti huomioon kohtuulliset

pyynnöt, jotka koskevat huomautusten esittämiseen varatun ajan jatkamista.

2. Kunkin osapuolen on varmistettava, että talouden toimijat ja muut toisen osapuolen asianosaiset henkilöt voivat osallistua kaikkiin virallisiin julkisiin kuulemisprosesseihin, jotka koskevat teknisten määräysten laatimista, vastaavin edellytyksin kuin osapuolen omat oikeus- tai luonnolliset henkilöt.

3. Kukin osapuoli pyrkii soveltamaan teknisiä määräyksiään yhdenmukaisesti ja johdonmukaisesti koko alueellaan. Jos Korea ilmoittaa EU-osapuolelle kauppaan liittyvästä ongelmasta, joka näyttää juontuvan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä lainsäädännön eroista ja jonka Korea katsoo olevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kanssa yhteensopimaton, EU-osapuoli pyrkii parhaansa mukaan käsittelemään ongelmaa hyvissä ajoin.

4.5 artikla

Standardit

1. Osapuolet vahvistavat kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaiset velvollisuutensa varmistaa, että niiden standardointielimet hyväksyvät kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteessä 3 olevat standardien valmistelua ja hyväksymistä koskevat käytäntösäännöt ja toimivat niiden mukaisesti sekä ottavat lisäksi huomioon kaupan teknisiä esteitä käsittelevän WTO:n komitean esittämät periaatteet, jotka ovat komitean 1 päivän tammikuuta 1995 jälkeen antamia päätöksiä ja suosituksia koskevassa julkaisussa Decisions and Recommendations adopted by the Committee since 1 January 1995, G/TBT/1/rev.8, 23. toukokuuta 2002, IX jakso (Decision of the Committee on Principles for the Development of International Standards, Guides and Recommendations with relation to Articles 2, 5 and Annex 3 of the Agreement).

2. Osapuolet sitoutuvat vaihtamaan tietoja

a) standardien käytöstään teknisten määräysten yhteydessä;

b) toistensa standardointiprosesseista sekä kansainvälisten standardien käytön laajuudesta niiden kansallisten ja alueellisten standardien pohjana; ja

c) kumman tahansa osapuolen täytäntöönpanemista standardointiyhteistyötä koskevista sopimuksista, esimerkiksi kolmansien osapuolten kanssa tehtyjen vapaakauppasopimusten standardointikysymyksiä koskevista tiedoista.

4.6 artikla

Vaatimustenmukaisuuden arviointi ja akkreditaatio

1. Osapuolet tunnustavat, että on olemassa laajalti välineitä, joilla helpotetaan toisen osapuolen alueella toteutettujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten hyväksymistä; näitä ovat muun muassa seuraavat:

a) sopimukset toisen osapuolen alueella sijaitsevien laitosten toteuttamien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten hyväksymistä erityisten teknisten määräysten osalta;

b) akkreditointimenettelyt, joilla hyväksytään toisen osapuolen alueella sijaitsevat vaatimustenmukaisuuden arviointielimet;

c) valtion nimeämät toisen osapuolen alueella sijaitsevat vaatimustenmukaisuuden arviointielimet;

d) osapuolen antama hyväksyminen toisen osapuolen alueella toteutettujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tuloksille;

e) osapuolen alueella sijaitsevien vaatimustenmukaisuuden arviointielinten väliset vapaaehtoiset järjestelyt; ja

f) tuovan osapuolen antama hyväksyntä toimittajan vaatimustenmukaisuusvakuutukselle.

2. Osapuolet ottavat erityisesti huomioon nämä näkökohdat ja sitoutuvat

a) tehostamaan näitä ja vastaavia mekanismeja koskevaa tietojenvaihtoaan, jotta voidaan helpottaa vaatimustenmukaisuuden arvioinnin tulosten hyväksyntää;

b) vaihtamaan tietoja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja erityisesti perusteista, joita käytetään valittaessa tiettyihin tuotteisiin soveltuvia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä;

c) vaihtamaan tietoja akkreditaatioita koskevista toimintalinjoista ja tarkastelemaan, mi-

ten parhaiten voitaisiin hyödyntää akkreditaatioita koskevia kansainvälisiä standardeja ja kansainvälisiä sopimuksia, joissa osapuolten akkreditaatioilaitokset ovat osallisina, esimerkiksi ILAC:n (International Laboratory Accreditation Cooperation) ja IAF:n (International Accreditation Forum) mekanismien kautta; ja

d) kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaisesti edellyttämään sellaisia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyitä, jotka eivät ole tarpeettoman tiukkoja.

3. Periaatteita ja menettelyjä, jotka on vahvistettu 4.4 artiklan mukaisesti teknisten määräysten kehittämiseksi ja hyväksymiseksi, ja joiden tarkoituksena on välttää tarpeettomat kaupan esteet ja varmistaa avoimuus ja syrjimättömyys, on sovellettava myös pakollisiin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin.

4.7 artikla

Markkinavalvonta

Osapuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä markkinavalvonnasta ja täytäntöönpanotoiminnasta.

4.8 artikla

Vaatimustenmukaisuuden arvioinnista perittävät maksut

Osapuolet vahvistavat uudelleen kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan 5 alakohdan mukaiset velvollisuutensa, joiden mukaan tuotujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden pakollisesta arvioinnista perittävien maksujen on oltava tasapuolisia suhteessa vastaavien alkuperältään kansallisten tai muista maista peräisin olevien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnista perittäviin maksuihin, kun otetaan huomioon viestintä- kuljetus- ja muut kustannukset, jotka johtuvat hakijan tilojen ja vaatimustenmukaisuuden arviointielimen sijainnin eroista, ja sitoutuvat soveltamaan tätä periaatetta tämän luvun piiriin kuuluvilla aloilla.

4.9 artikla

Merkinnät

1. Osapuolet panevat merkille kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteessä 1 olevan 1 kohdan määräykset, joiden mukaan tekninen määräys voi sisältää tai käsitellä yksinomaan merkintöihin liittyviä vaatimuksia, ja hyväksyvät, että ne sellaisten teknisten määräyksiensä osalta, jotka sisältävät pakollisia merkintöjä, noudattavat kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan teknisiä määräyksiä ei olisi laadittava siten, että niiden avulla tai vaikutuksesta luodaan tarpeettomia esteitä kansainväliselle kaupalle, ja jonka mukaan ne eivät saisi olla rajoittavampia, kuin on tarpeen oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi.

2. Osapuolet sopivat erityisesti, että toisen osapuolen vaatiessa tuotteiden pakollista merkintää

a) osapuolen on pyrittävä minimoimaan merkintävaatimuksensa, lukuun ottamatta tuotteen kuluttajille tai käyttäjille merkityksellisiä merkintöjä. Jos edellytetään merkintöjä muihin tarkoituksiin, esimerkiksi verotusta varten, tällaiset vaatimukset on muotoiltava siten, että ne eivät rajoita kauppaa enemmän, kuin on tarpeen oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi;

b) osapuoli voi täsmentää merkintöjen muodon, mutta se ei saa tältä osin edellyttää mitään ennakkohyväksyntää, -rekisteröintiä tai -sertifiointiä. Tällä määräyksellä ei rajoiteta osapuolen oikeutta vaatia merkinnässä annettavien tietojen ennakkohyväksyntää soveltuvan kansallisen sääntelyn mukaisesti;

c) kun osapuoli edellyttää, että talouden toimijat käyttävät yksilöllistä tunnusnumeroa, osapuolen on myönnettävä tällainen numero toisen osapuolen talouden toimijoille viipymättä ja syrjimättömästi;

d) osapuoli voi vapaasti edellyttää, että merkintöjen tiedot annetaan tietyllä kielellä. Jos on olemassa osapuolten hyväksymä kansainvälinen nimikkeistöjärjestelmä, myös sitä voidaan käyttää. Muiden kielten samanaikaista käyttöä ei saa kieltää, kunhan muilla kielillä annettava tiedot ovat samat kuin vaaditulla kielellä annetut tiedot tai lisäkielillä

annetut tiedot eivät ole tuotetta koskeva harhaanjohtava väite; ja

e) osapuolen on pyrittävä hyväksymään ei-pysyvät tai irrotettavat merkinnät tai merkinnät, jotka ovat tuotteeseen liitettyssä aineistossa eivätkä fyysisesti tuotteeseen kiinnitettyinä, kun osapuoli katsoo, että tämä ei vaaranna kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisia oikeutettuja tavoitteita.

4.10 artikla

Koordinointijärjestely

1. Osapuolet sopivat nimittävänsä kaupan teknisiä esteitä käsittelevät koordinaattorit ja antavansa toiselle osapuolelle tarvittavat tiedot, kun niiden kaupan teknisiä esteitä käsittelevä koordinaattori vaihtuu. Kaupan teknisiä esteitä käsittelevät koordinaattorit työskentelevät yhdessä helpottaakseen tämän luvun täytäntöönpanoa ja osapuolten välistä yhteistyötä kaikissa tämän luvun alaan kuuluvissa asioissa.

2. Koordinaattorin tehtäviin kuuluvat seuraavat:

a) tämän luvun täytäntöönpanon ja hallinnoinnin seuranta, kumman tahansa osapuolen esiin tuomiin, standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden laatimiseen, hyväksymiseen, soveltamiseen tai täytäntöönpanoon liittyvien kysymysten riipeä käsittely ja kumman tahansa osapuolen pyynnöstä tapahtuva kaikista tämän luvun piiriin kuuluvista esiin tulevista kysymyksistä neuvottelemine;

b) standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden kehittämiseen ja parantamiseen liittyvän yhteistyön tehostaminen;

c) sääntelyä koskevan vuoropuhelun aloittaminen tarvittaessa 4.3 artiklan mukaisesti;

d) työryhmien perustamisesta huolehtiminen; näihin ryhmiin voi osapuolten yhteisellä suostumuksella sisältyä ja ne voivat kuulla valtiosta riippumattomia asiantuntijoita ja sidosryhmiä;

e) tietojen vaihto valtiosta riippumattomilla, alueellisilla ja monenvälisillä foorumeilla tapahtuneesta kehityksestä standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen alalla; ja

f) tämän luvun tarkastelu kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mahdollisten muutosten pohjalta.

3. Koordinaattorit käyttävät keskinäiseen viestintäänsä mitä tahansa sovittua menetelmää, joka soveltuu niiden tehtävien tehokkaaseen ja toimivaan hoitamiseen.

VIIDES LUKU

TERVEYS- JA KASVINSUOJELU-TOIMET

5.1 artikla

Tavoite

1. Tämän luvun tavoitteena on minimoida terveys- ja kasvinsuojelutoimien kielteinen vaikutus kauppaan ja samalla suojella ihmisten, eläinten tai kasvien elämää tai terveyttä osapuolten alueella.

2. Tämän luvun tavoitteena on lisäksi tehostaa osapuolten yhteistyötä eläinten hyvinvointia koskevissa kysymyksissä ottaen huomioon erilaiset tekijät, kuten osapuolten kotieläintalouden olosuhteet.

5.2 artikla

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan kaikkiin osapuolen terveys- ja kasvinsuojelutoimiin, jotka voivat suoraan tai epäsuorasti vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan.

5.3 artikla

Määritelmä

Tässä luvussa terveys- ja kasvinsuojelutoimilla tarkoitetaan kaikkia terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen liitteessä A olevassa 1 kohdassa määriteltyjä toimenpiteitä.

5.4 artikla

Oikeudet ja velvollisuudet

Osapuolet vahvistavat terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen mukaiset voimassa olevat oikeutensa ja velvollisuutensa.

5.5 artikla

Avoimuus ja tietojen vaihto

Osapuolet

a) pyrkivät kauppaan sovellettavien terveys- ja kasvinsuojelutoimien avoimuuteen;

b) tehostavat vastavuoroisesti toistensa terveys- ja kasvinsuojelutoimien ja niiden soveltamisen tuntemusta;

c) vaihtavat tietoja terveys- ja kasvinsuojelutoimien suunnitteluun ja soveltamiseen liittyvistä seikoista, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan, jotta niiden kielteiset vaikutukset kauppaan voidaan minimoida; ja

d) ilmoittavat osapuolen pyynnöstä vaatimuksista, joita sovelletaan tiettyjen tuotteiden tuontiin.

5.6 artikla

Kansainväliset standardit

Osapuolet

a) tekevät osapuolen pyynnöstä yhteistyötä, jotta päästään yhteisymmärrykseen kansainvälisten standardien soveltamisesta aloilla, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan, jotta kielteiset vaikutukset niiden väliseen kauppaan voidaan minimoida; ja

b) tekevät yhteistyötä kansainvälisten standardien, suuntaviivojen ja suositusten laadinnassa.

5.7 artikla

Tuontiin liittyvät vaatimukset

1. Osapuolen yleisiä tuontia koskevia vaatimuksia sovelletaan toisen osapuolen koko alueeseen.

2. Vievää osapuolta tai sen osia koskevia erityisiä lisävaatimuksia voidaan määrätä

vievää osapuolta tai sen osaa koskevan eläinten tai kasvien terveystilanteen määrittämisen pohjalta, jonka tuova osapuoli on tehnyt terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen, Codex Alimentarius -komission, Kansainvälisen eläintautiviraston, jäljempänä 'OIE', ja kansainvälisen kasvinsuojeluyhteisö-sopimuksen, jäljempänä 'IPPC', suuntaviivojen ja normien mukaisesti.

5.8 artikla

Eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät toimenpiteet

1. Osapuolten on tunnustettava tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden ja sellaisten alueiden, joissa esiintyy vain vähän tuholaisia tai tauteja, käsite terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen, OIE:n ja IPPC:n normien mukaisesti ja pyrittävä luomaan asianmukainen menettely tällaisten alueiden tunnistamiseksi ottaen huomioon kaikki aiheelliset kansainväliset standardit, suuntaviivat tai suositukset.

2. Tällaisia alueita määrittäessään osapuolten on vaikuttavina tekijöinä otettava huomioon esimerkiksi maantieteellinen sijainti, ekosysteemit, epidemiologinen seuranta sekä terveys- ja kasvinsuojeluvälön tehokkuus tällaisilla alueilla.

3. Osapuolten on luotava tiivis yhteistyö tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden ja niiden alueiden, joissa esiintyy vain vähän tuholaisia tai tauteja, määrittämistä varten tavoitteenaan rakentaa luottamus kunkin osapuolen noudattamiin menettelyihin tällaisten alueiden määrittämisessä. Osapuolten on pyrittävä samaan tämä luottamusta rakentava toiminta päätökseen noin kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Jäljempänä 5.10 artiklassa tarkoitettu terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea vahvistaa luottamusta rakentavan yhteistyön onnistuneeseen päätökseen saattamisen.

4. Määrittäessään tällaisia alueita on tuovan osapuolen periaatteessa käytettävä vievän osapuolen tai sen osan eläinten tai kasvien terveystilannetta koskevan oman määrittämisensä pohjana vievän osapuolen toimittamia tietoja terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen sekä OIE:n ja IPPC:n

normien mukaisesti ja otettava huomioon vievän osapuolen tekemä määrittäminen. Jos osapuoli ei tässä yhteydessä hyväksy toisen osapuolen tekemää määrittäystä, sen osapuolen, joka ei hyväksy määrittäystä, on selvitettävä syynsä ja oltava valmis käymään neuvotteluja.

5. Vievän osapuolen on toimitettava tarvittava näyttö osoittaakseen tuovalle osapuolelle objektiivisesti, että tällaiset alueet ovat tuholaisista tai taudeista vapaita alueita tai alueita, joissa esiintyy vain vähän tuholaisia tai tauteja, ja että ne todennäköisesti myös pysyvät sellaisina. Tätä varten tuovalle osapuolelle on tämän pyynnöstä annettava kohtuullinen mahdollisuus suorittaa tarkastuksia, kokeita ja muita asianmukaisia menettelyjä.

5.9 artikla

Eläinten hyvinvointia koskeva yhteistyö

Osapuolet

a) vaihtavat tietoja, asiantuntemusta ja kokemuksia eläinten hyvinvoinnin alalla ja hyväksyvät tällaista toimintaa koskevan työohjelman; ja

b) tekevät kansainvälisillä foorumeilla yhteistyötä eläinten hyvinvointia koskevien standardien laatimiseksi, erityisesti eläinten tainnutuksen ja teurastuksen osalta.

5.10 artikla

Terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea

1. Jäljempänä olevan 15.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) 1 kohdan nojalla perustettu terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea voi

a) laatia tämän luvun täytäntöönpanon edellyttämiä menettelyitä tai järjestelyitä;

b) seurata tämän luvun täytäntöönpanon edistymistä;

c) vahvistaa 5.8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua luottamusta rakentavan toiminnan onnistuneeseen päätökseen saattamisen;

d) laatia hyväksymismenettelyjä eläinperäisiä tuotteita käsitteleviä laitoksia ja tarvitta-

essa kasviperäisten tuotteiden tuotantopaikkoja varten; ja

e) tarjota keskustelufoorumin tiettyjen terveys- tai kasvinsuojelutoimien soveltamisesta johtuvien ongelmien käsittelyä varten kumpaakin osapuolta tyydyttävien vaihtoehtojen löytämiseksi. Tässä tapauksessa komitea kutsutaan osapuolen pyynnöstä koolle kiireellisesti neuvottelujen käymistä varten.

2. Komitea koostuu osapuolten edustajista ja se kokoontuu kerran vuodessa yhdessä sovittuna ajankohtana. Myös kokoontumispaikasta sovitaan yhdessä. Asialistasta on sovittava ennen kokouksia. Osapuolet toimivat vuorotellen komitean puheenjohtajana.

5.11 artikla

Riitojen ratkaiseminen

Kumpikaan osapuoli ei voi turvautua neljäntoista luvun (Riitojen ratkaiseminen) mukaiseen riitojen ratkaisumenettelyyn tähän osastoon liittyvissä kysymyksissä.

KUUDES LUKU

TULLIMENETTELYJÄ JA KAUPPAA KOSKEVAT HELPOTUKSET

6.1 artikla

Tavoitteet ja periaatteet

Osapuolet sopivat tekensä yhteistyötä tavoitteenaan kaupan helpottaminen ja tulliyhteistyön edistäminen kahden- ja monenväliseltä pohjalta sekä hyväksyvänsä ja soveltavansa tavaroiden vientiä, tuontia ja kauttakuljetusta koskevia vaatimuksiaan ja menettelyjään seuraavien tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti:

a) jotta varmistetaan, että tavaroiden tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevat vaatimukset ja menettelyt ovat tehokkaista ja oikeasuhteisia:

i) kunkin osapuolen on hyväksyttävä tai pidettävä voimassa nopeutettuja tullimenettelyjä ja samalla säilytettävä asianmukaiset tullin valvonta- ja valintamenettelyt;

ii) tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevat vaatimukset ja menettelyt eivät saa olla hallinnollisesti raskaampia tai enemmän kauppaa rajoittavia, kuin on tarpeen oikeutettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;

iii) kunkin osapuolen on säädettävä tavaroiden selvityksestä, johon vaaditaan mahdollisimman vähän asiakirja-aineistoa, ja tarjottava tullin käyttäjien saataville sähköisiä järjestelmiä;

iv) kunkin osapuolen on käytettävä tietotekniikkaa, jolla nopeutetaan tavaroiden luovutusmenettelyjä;

v) kunkin osapuolen on varmistettava, että sen tulliviranomaiset ja virastot, jotka osallistavat rajavalvontaan, tuonti-, vienti- ja kauttakuljetusasiat mukaan luettuina, tekevät yhteistyötä ja sovittavat toimintansa yhteen; ja

vi) kunkin osapuolen on annettava säädökset, joiden mukaan tulliasioitsijoiden käyttäminen on valinnaista;

b) tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevien vaatimusten ja menettelyiden on perustuttava kansainvälisiin kauppaa ja tullia koskeviin sääntöihin ja normeihin, jotka osapuolet ovat hyväksyneet;

i) tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevien vaatimusten ja menettelyiden perustana ovat kansainväliset kauppaa ja tullia koskevat säännöt ja normit, lukuun ottamatta tapauksia, joissa ne olisivat sopimaton tai tehoton keino oikeutettujen tavoitteiden saavuttamiseksi; ja

ii) käytetään ja sovelletaan asteittain tietovaatimuksia ja -prosesseja, jotka ovat maailman tullijärjestön, jäljempänä 'WCO', tullitietomallin ja siihen liittyvien WCO:n suositusten ja suuntaviivojen mukaisia;

c) vaatimusten ja menettelyiden on oltava avoimia ja ennakoitavia tuojille, viejille ja muille asianomaisille osapuolille;

d) kukin osapuolen on hyvissä avoin neuvoteltava kauppayhteisön ja muiden asianomaisten osapuolten kanssa, myös merkittävistä uusista tai muutetuista vaatimuksista ja menettelyistä ennen kuin ne hyväksytään;

e) riskinhallinnan periaatteita tai menettelyjä on sovellettava, jotta noudattamista tehostava toimet kohdistetaan liiketoimiin, jotka ovat huomionarvoisia;

f) kunkin osapuolen on toimittava yhteistyössä ja vaihdettava tietoja, jotta edistetään tämän sopimuksen mukaisesti hyväksytyjen

kauppaa helpottavien toimenpiteiden soveltamista ja noudattamista; ja

g) kauppaa helpottavilla toimenpiteillä ei saa rajoittaa oikeutettujen poliittisten tavoitteiden, kuten kansallisen turvallisuuden, terveyden ja ympäristön suojelun toteuttamista.

6.2 artikla

Tavaroiden luovutus

1. Kukin osapuoli hyväksyy ja soveltaa yksinkertaistettuja ja tehokkaita tullia koskevia ja muita kauppaan liittyviä vaatimuksia ja menettelyitä osapuolten välisen kaupan helpottamiseksi.

2. Edellä olevan 1 kohdan mukaisesti kukin osapuoli varmistaa, että sen tulliviranomaiset, rajavalvontalaitokset tai muut toimivaltaiset viranomaiset soveltavat vaatimuksia ja menettelyjä,

a) joilla säädetään tavaroiden luovuttamisesta sellaisen ajan kuluessa, joka ei ole pidempi kuin osapuolen tullia koskevien ja muiden kauppaan liittyvien lakien ja muodollisuuksien noudattaminen edellyttää. Kukin osapuoli jatkaa työtä, jotta luovuttamiseen tarvittavaa aikaa voidaan edelleen lyhentää;

b) joissa säädetään etukäteen tapahtuvasta tietojen sähköisestä toimittamisesta ja mahdollisesta käsittelystä ennen tavaroiden fyysistä saapumista, jäljempänä 'saapumista edeltävä käsittely', jotta tavarat voidaan luovuttaa niiden saapuessa;

c) joilla tehdään tuojille mahdolliseksi saada tavarat luovutetuiksi tullista, ennen kuin osapuolen tulliviranomaiset ovat lopullisesti määrittäneet sovellettavat tullit verot ja maksut, ja rajoittamatta niiden määritystä⁽³⁾; ja

d) joilla sallitaan tavaroiden luovutus vapaaseen liikkeeseen niiden saapumispaikassa ilman tilapäistä siirtoa varastoihin tai muihin tiloihin.

⁽³⁾ Osapuoli voi edellyttää, että tuoja tarjoaa riittävän takuun vakuutena, talletuksena tai jonakin muuna soveltuvana välineenä, joka kattaa tavaroiden tuonnin yhteydessä perittävien tullin, veron ja maksujen lopullisen määrän.

6.3 artikla

Yksinkertaistettu tullimenettely

Osapuolten on pyrittävä soveltamaan osapuolen määrittämät perusteet täyttäviin kauppiaisiin tai talouden toimijoihin yksinkertaistettuja tuonti- ja vientimenettelyitä, joilla mahdollisesta erityisesti tavaroiden nopeampi luovutus ja selvitys, myös etukäteen tapahtuva tietojen sähköinen toimittaminen ja käsittely ennen erien fyysistä saapumista, fyysisten tarkastusten vähäisempi tiheys sekä kaupan helpottaminen, esimerkiksi yksinkertaistettujen ilmoitusten osalta, joihin liittyy mahdollisimman vähän asiakirja-aineistoa.

6.4 artikla

Riskinhallinta

Kukin osapuoli soveltaa riskinhallintajärjestelmiä siinä määrin kuin mahdollista elektronisesti sellaista riskianalyysia ja kohdentamista varten, jonka avulla sen tulliviranomaiset voivat keskittää tarkastustoimintansa suuren riskin käsittäviin tavaroihin ja näin yksinkertaistaa pienen riskin käsittävien tavaroiden selvitystä ja liikkuvuutta. Kukin osapuoli hyödyntää riskinhallintamenettelyihin sä tullimenettelyjen yksinkertaistamista ja yhdenmukaistamista koskevaa tarkistettua yleissopimusta, jäljempänä 'Kioton yleissopimus', ja riskinhallintaa koskevia WCO:n suuntaviivoja.

6.5 artikla

Avoimuus

1. Kukin osapuoli varmistaa, että sen tullia koskevat ja muut kauppaan liittyvät lait, asetukset ja yleiset hallinnolliset menettelyt ja muut vaatimukset, maksut ja palkkiot mukaan luettuina, ovat helposti kaikkien asianomaisten osapuolien saatavilla virallisesti nimetyn välineen kautta ja mahdollisuuksien mukaan virallisen verkkosivuston kautta.

2. Kukin osapuoli ilmoittaa tai pitää yllä yhden tai useamman tiedustelua tai tiedotusta varten tarkoitetun yhteyspisteen, joka kä-

sittelee asianomaisten henkilöiden tullista ja muista kauppaan liittyvistä kysymyksistä esittämiä tiedusteluja.

3. Kukin osapuoli neuvottelee kauppayhteisön ja muiden asianomaisten osapuolten kanssa ja antaa niille tietoja. Tällaisten neuvotteluiden ja tiedotuksen on koskettava merkittäviä uusia tai muutettuja vaatimuksia ja menettelyjä, ja ennen niiden vahvistamista on tarjottava mahdollisuus huomioiden esittämiseen.

6.6 artikla

Ennakkopäätökset

1. Kauppiaiden kirjallisesta pyynnöstä kukin osapuoli antaa tulliviranomaistensa kautta ennen tavarantoimitusta sen alueelle omien lakiansa ja asetustensa mukaisesti kirjallisen ennakkopäätöksen, joka koskee tariffiluokitusta, alkuperää tai osapuolen päätöksen mukaisesti muita vastaavia seikkoja.

2. Omiin lakeihinsa ja asetuksiinsa mahdollisesti sisältyvien luottamuksellisuutta koskevien vaatimusten asettamisessa rajoissa kukin osapuoli julkaisee, esimerkiksi internetissä, tariffiluokitusta ja osapuolen päättämiä muita vastaavia seikkoja koskevat ennakkopäätöksensä.

3. Kaupan helpottamiseksi osapuolten on sisällytettävä kahdenväliseen vuoropuheluunsa säännöllisen ajan tasalle saattamisen, joka koskee niiden lainsäädännön muutoksia 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen seikkojen osalta.

6.7 artikla

Muutoksenhakumenettelyt

1. Kukin osapuoli varmistaa, että sen omista tulliasioita koskevissa määräyksissä ja muissa tuontiin, vientiin ja kauttakuljetuksiin liittyvissä vaatimuksissa ja menettelyissä asianomaisina olevilla on mahdollisuus hakea muutosta tällaisiin määräyksiin tai vaatimuksiin. Osapuoli voi edellyttää, että muutoksenhakua käsittelee ensin sama laitos, sen valvontaviranomainen tai jokin oikeusviranomainen, ennen kuin sitä käsittelee korkeam-

pi riippumaton elin, joka voi olla joko oikeusviranomainen tai hallintotuomioistuin.

2. Tuottaja tai viejä voi muutoksenhakuviranomaisen sille esittämästä pyynnöstä toimittaa tietoja suoraan sille osapuolelle, joka toteuttaa hallinnollisen uudelleentarkastelun. Tiedot toimittava viejä tai tuottaja voi pyytää uudelleentarkastelun toteuttavaa osapuolta käsittelemään näitä tietoja lakiansa ja asetustensa mukaisesti luottamuksellisina.

6.8 artikla

Luottamuksellisuus

1. Kaikkia osapuolen henkilöiden tai viranomaisten toisen osapuolen viranomaiselle tämän luvun määräysten nojalla toimittamia tietoja, myös 6.7 artiklan nojalla pyydettyjä, on käsiteltävä luottamuksellisina tai jakelutaan rajattuina kukin osapuolen soveltuvien lakien ja asetusten mukaisesti. Niitä koskee virallinen salassapitovelvollisuus ja niihin sovelletaan tiedot vastaanottaneen osapuolen lainsäädännössä ja asetuksissa vastaaville tiedoille säädettyä suojaa.

2. Henkilötietoja voidaan vaihtaa ainoastaan, jos tiedot vastaanottava osapuoli sitoutuu suojaamaan niitä vähintään samalla tavalla, kuin tietoja mahdollisesti toimittava osapuoli suojaisi niitä samassa tapauksessa. Tietoja toimittava henkilö ei saa asettaa vaatimuksia, jotka ovat ankarampia kuin sen omalla oikeudenkäyttöalueella sovellettavat vastaavat vaatimukset.

3. Tiedot vastaanottaneen osapuolen viranomaiset eivät ilman tiedot toimittaneen henkilön tai viranomaisen nimenomaista suostumusta saa käyttää 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on toimitettu.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei muutoin kuin tiedot toimittaneen henkilön tai viranomaisen suostumuksella saa julkaista tai muutoin paljastaa millekään henkilölle, paitsi jos tämä on oikeudellisten menettelyjen yhteydessä pakollista tai sallittua vastaanottaneen osapuolen lainsäädännön ja asetusten mukaisesti. Tiedot toimittaneelle henkilölle tai viranomaiselle on aina, kun se on mahdollista, ilmoitettava tällaisesta tietojen paljastamisesta etukäteen.

5. Kun osapuolen viranomainen pyytää tietoja tämän luvun määräysten nojalla, sen on ilmoitettava pyynnön kohteena oleville henkilöille tietojen mahdollisesta paljastamisesta oikeudenkäynnin yhteydessä.

6. Tietoja pyytävän osapuolen on, jolle tiedot toimittanut henkilö muuhun suostu, käytettävä tarvittaessa kaikkia kyseisen osapuolen sovellettavien lakien ja asetusten sallimia toimenpiteitä säilyttääkseen tietojen luottamuksellisuuden ja suojatakseen henkilötiedot kolmansien osapuolten tai muiden viranomaisten pyytäessä kyseisten tietojen paljastamista.

6.9 artikla

Maksut ja palkkiot

Kaikenlaisiin maksuihin ja palkkioihin, lukuun ottamatta tulleja ja eriä, jotka on suljettu 2.3 artiklan (Tulli) mukaisen, tuonnin tai viennin yhteydessä määrättävän tullin määritelmän ulkopuolelle, sovelletaan seuraavaa:

- a) maksuja ja palkkioita voidaan määrätä ainoastaan kyseisen tuonnin tai viennin yhteydessä tarjotuista palveluista tai mahdollisista muodollisuuksista, joita tällaisen tuonnin tai viennin toteuttaminen edellyttää;
- b) maksut ja palkkiot eivät saa ylittää tarjotun palvelun likimääräisiä kustannuksia;
- c) palkkioita ja maksuja ei saa periä arvoon perustuvina;
- d) palkkioita ja maksuja ei saa periä konsulipalveluista;
- e) tiedot maksuista ja palkkioista on julkaistava virallisesti nimetyn välineen ja mahdollisuuksien mukaan virallisen verkkosivuston kautta. Näihin tietoihin on sisällytettävä tarjotusta palvelusta perittävän maksun tai palkkion peruste, vastuussa oleva viranomainen, sovellettavat maksut tai palkkiot sekä maksun suoritusaika ja -tapa; ja
- f) uusia tai muutettuja maksuja ja palkkioita ei saa määrätä, ennen kuin e kohdan mukaiset tiedot on julkaistu ja saatettu helposti saataville.

6.10 artikla

Kuljetusta edeltävät tarkastukset

Kumpikaan osapuoli ei edellytä kuljetusta edeltävien tarkastusten tai vastaavien käyttämistä.

6.11 artikla

Selvityksen jälkeinen tarkastus

Kukin osapuoli tarjoaa kauppiaille mahdollisuuden hyödyntää tehokkaiden selvityksen jälkeisten tarkastusten käyttämistä. Selvityksen jälkeisten tarkastusten käyttäminen ei saa merkitä kauppiasiin kohdistuvia tarkoituksettomia tai perusteettomia vaatimuksia tai rasitusta.

6.12 artikla

Tullausarvon määrittäminen

Tullausarvoa koskeva sopimus liitetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin ja ilman sen 20 artiklassa ja liitteessä III olevissa 2–4 kohdassa ilmaistuja varauksia ja vaihtoehtoja.

6.13 artikla

Tulliyhteistyö

1. Osapuolet tehostavat yhteistyötään tullikysymyksissä ja tulliin liittyvissä asioissa.
2. Osapuolet sitoutuvat kehittämään kaupaa helpottavia toimia tullialalla ottaen huomioon kansainvälisten järjestöjen tekemän siihen liittyvän työn. Tähän voi sisältyä uusin tullimenettelyiden testaaminen.
3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tavaroiden laillisen liikkuvuuden helpottamiseen ja vaihtavat tullitekniikoiden ja menettelyjen sekä tietokonejärjestelmien kehittämistoimenpiteisiin liittyvää asiantuntemusta tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.
4. Osapuolet sitoutuvat
  - a) jatkamaan kaupassa käytettävien asiakirjojen ja tietojen yhdenmukaistamista kansainvälisten standardien mukaisesti helpottaakseen keskinäistä kauppavirtaansa tulliin liittyvissä asioissa, jotka koskevat tavaroiden tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta;

b) tehostamaan tullilaboratorioidensa ja teollisten osastojensa välistä yhteistyötä sekä pyrkimään yhdenmukaistettuihin tullilaboratoriomenetelmiin;

c) tullihenkilöstön vaihtoon;

d) järjestämään yhdessä tulliin liittyviä kysymyksiä käsitteleviä koulutusohjelmia virkamiehille, jotka suoraan osallistuvat tullimenettelyihin;

e) kehittämään tehokkaiden menetelmiä kauppaja- ja yritysmaailman kanssa tapahtuvaa viestintää varten;

f) avustamaan toisiaan, siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista, tariffiluokituksessa, tullausarvon määrittämisessä ja alkuperän määrittämisessä tuontitavaroiden tullietuuskohtelua varten;

g) edistämään tulliviranomaisten toteuttamaa lujaa ja tehokasta teollis- ja tekijänoikeuksien suojan täytäntöönpanoa tuonnin, viennin, jälleenviennin, kauttakuljetuksen, uudelleenlastauksen ja muiden tullimenettelyiden sekä erityisesti väärennettyjen tavaroiden osalta; ja

h) merikonttien ja muiden kuljetusten turvallisuuden parantamiseen samalla helpottamalla kauppaa kaikissa osapuolten kohteissa, joihin tuodaan tai joiden kautta tapahtuu uudelleenlastausta tai kauttakuljetusta. Osapuolet sopivat, että tehostetun ja laajennetun yhteistyön tavoitteisiin kuuluvat muiden muassa seuraavat:

i) yhteistyö tulliin liittyvien seikkojen lujittamiseksi kansainvälisen kaupan logistiikkaketjun turvaamista varten; ja

ii) näkökantojen sovittaminen mahdollisimman suuressa määrin yhteen kaikilla monenvälisillä foorumeilla, joilla voidaan tuoda asianmukaisesti esiin konttiturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja keskustella niistä.

5. Osapuolet tunnustavat, että niiden välinen tekninen yhteistyö on erityisen tärkeää, kun edistetään tässä sopimuksessa määrättyjen velvollisuuksien noudattamista ja pyritään helpottamaan merkittävästi kaupankäyntiä. Osapuolet sopivat tullihallintojensa välityksellä teknisen yhteistyöohjelman laatimisesta yhteisesti sovituin ehdoin, joilla määritellään tullin ja tulliin liittyvillä aloilla toteutettavien yhteistyötoimenpiteiden laajuus, ajoitus ja kustannukset.

6. Osapuolet tarkastelevat omien tullihallintojensa ja muiden rajavalvontaan liittyvien viranomaistensa välityksellä merkityksellisiä kaupan helpottamista koskevia kansainvälisiä aloitteita, kuten asiaankuuluvaa WTO:n ja WCO:n työtä, jotta voitaisiin tunnistaa aloja, joilla voidaan toteuttaa lisää yhteistoimia osapuolten välisen kaupan helpottamiseksi ja yhteisten monenvälisen tavoitteiden edistämiseksi. Osapuolet tekevät yhteistyötä omakseen mahdollisuuksien mukaan yhteisiä kantoja tullin ja kaupan helpottamisen alalla toimivissa kansainvälisissä järjestöissä, kuten WTO:ssa ja WCO:ssa.

7. Osapuolet avustavat toisiaan tämän luvun, käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan sekä omien tullilakiensa ja -asetustensa täytäntöönpanossa ja valvonnassa.

6.14 artikla

Keskinäinen hallinnollinen avunanto tulliasioissa

1. Osapuolet antavat toisilleen hallinnollista apua tullikysymyksissä keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

2. Kumpikaan osapuoli ei voi vedota tämän sopimuksen mukaisesti neljänteentoista lukuun (Riitojen ratkaiseminen) asioissa, jotka kuuluvat keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan 9.1 artiklan piiriin.

6.15 artikla

Tullin yhteyspisteet

1. Osapuolten on toimitettava toisilleen luettelot nimeämistään yhteyspisteistä, jotka käsittelevät tämän luvun sekä käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan alaan kuuluvia esille tulevia kysymyksiä.

2. Yhteyspisteiden on pyrittävä ratkaisemaan tämän alan piiriin kuuluvat toimintaan liittyvät kysymykset neuvotteluteitse. Jos yhteyspisteet eivät pysty ratkaisemaan asiaa, se

on annettava tässä luvussa tarkoitetun tullikomitean käsiteltäväksi.

6.16 artikla

Tullikomitea

1. Jäljempänä olevan 15.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) 1 kohdan nojalla perustettu tullikomitea varmistaa tämän luvun, käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan sekä keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan asianmukaisen toiminnan ja tarkastelee kaikkia niiden soveltamisesta johtuvia kysymyksiä. Tämän sopimuksen piiriin kuuluvissa asioissa se raportoi 15.1 artiklan (Kauppakomitea) 1 kohdan nojalla perustetulle kauppakomitealle.

2. Tullikomitea koostuu tulliviranomaisten ja osapuolten muiden toimivaltaisten viranomaisten edustajista, jotka vastaavat tulliin ja kaupan helpottamiseen liittyvistä asioista sekä käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan hallinnoinnista.

3. Tullikomitea hyväksyy työjärjestyksensä ja kokoontuu vuosittain vuorotellen kummankin osapuolen alueella.

4. Osapuolen pyynnöstä tullikomitea kokoontuu keskustelemaan kaikista erimielisyyksistä, joita osapuolten välillä mahdollisesti esiintyy tähän lukuun sekä käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevaan pöytäkirjaan ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevaan pöytäkirjaan sisältyvissä asioissa, mukaan lukien kaupan helpottaminen, tariffiluokitus, tavaroiden alkuperä ja keskinäinen hallinnollinen avunanto tulliasioissa, erityisesti niiden asioiden osalta, jotka liittyvät keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevan pöytäkirjan 7 ja 8 artiklaan, ja pyrkii ratkaisemaan nämä erimielisyydet.

5. Tullikomitea voi antaa päätöslauselmia ja laatia suosituksia tai lausuntoja, jotka se katsoo tarpeellisiksi yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tässä luvussa ja käsit-

teen 'alkuperätuotteet' määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevassa pöytäkirjassa ja keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevassa pöytäkirjassa luotujen järjestelyiden sujuvan toiminnan kannalta.

SEITSEMÄS LUKU

PALVELUKAUPPA, SIOJITTAUTUMINEN JA SÄHKÖINEN KAUPPA

A JAKSO

Yleiset määräykset

7.1 artikla

Tavoite, soveltamisala ja kattavuus

1. Osapuolet vahvistavat uudelleen WTO-sopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa sekä säätävät tarvittavista järjestelyistä, jotta palvelukauppa ja sijoittautuminen voidaan vapauttaa asteittain vastavuoroisesti ja jotta sähköisessä kaupassa voidaan tehdä yhteistyötä.

2. Tämän luvun määräysten ei voida tulkita johtavan minkäänlaisiin julkisia hankintoja koskeviin velvoitteisiin.

3. Tätä lukua ei sovelleta osapuolen myöntämiin tukiin tai avustuksiin, valtion tukemai-
lainat, takaukset ja vakuutukset mukaan luetuina.

4. Kukin osapuoli säilyttää tämän luvun mukaisesti oikeutensa säädellä ja ottaa käyttöön uusia säännöksiä oikeutettujen poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

5. Tätä lukua ei sovelleta osapuolen työmarkkinoille pyrkiviä luonnollisia henkilöitä koskeviin toimenpiteisiin eikä myöskään kansalaisuutta, asumista tai vakituista työpaikkaa koskeviin toimenpiteisiin.

6. Tämän luvun määräykset eivät estä osapuolta soveltamasta toimenpiteitä, joilla säädellään luonnollisten henkilöiden pääsyä sen alueelle tai heidän väliaikaista oleskeluaan sen alueella, mukaan lukien ne toimenpiteet, joita tarvitaan sen rajojen koskemattomuuden suojelemiseksi ja joilla varmistetaan luonnollisten henkilöiden asianmukainen liikkuvuus sen rajojen yli, sillä edellytyksellä, että tällai-

sia toimenpiteitä ei sovelleta siten, että ne tekisivät tyhjäksi ne edut, joita jokin osapuoli saa tämän luvun ja sen liitteiden erityisten sitoumuksen ehtojen mukaisesti, tai heikentäisivät näitä etuja ⁽⁴⁾.

7.2 artikla

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan

a) toimenpiteellä mitä tahansa osapuolen toimenpidettä, joka voi olla lain, asetuksen tai määräyksen, säännön, menettelyn, päätöksen tai hallinnollisen toimen muodossa tai missä tahansa muussa muodossa;

b) osapuolen käyttöön ottamalla tai voimassa pitämällä toimenpiteellä toimenpidettä, jonka toteuttavat

i) keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelimet ja viranomaiset; ja

ii) julkishallinnon ulkopuoliset elimet käytäessään keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelinten tai viranomaisten niille siirtämiä valtuuksia;

c) henkilöllä joko luonnollista tai oikeushenkilöä;

d) luonnollisella henkilöllä henkilöä, joka on Korean tai jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kyseisen maan kansalainen;

e) oikeushenkilöllä mitä tahansa sovellettavan lainsäädännön mukaan joko voiton tuottamiseksi tai muuta tarkoitusta varten asianmukaisesti perustettua tai muulla tavoin järjestettyä, yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevaa oikeussubjektia, kuten yritystä, säätiötä, henkilöyhtiötä, yhteisyritystä, yksityistä elinkeinonharjoittajaa tai yhdistystä;

f) osapuolen oikeushenkilöllä

i) Euroopan unionin jonkin jäsenvaltion tai Korean lainsäädännön mukaisesti perustettua oikeushenkilöä, jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto ⁽⁵⁾ tai päätoimipaikka

ka alueella, jolla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, tai Korean alueella. Jos oikeushenkilöllä on ainoastaan sääntömääräinen kotipaikka tai keskushallinto alueella, jolla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, tai Korean alueella, sitä ei katsota Euroopan unionin tai Korean oikeushenkilöksi, ellei sillä ole merkittäviä liiketoimia ⁽⁶⁾ alueella, jolla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, tai Korean alueella; tai

ii) kun kyseessä on 7.9 artiklan a kohdassa tarkoitettu sijoittautuminen, EU-osapuolen tai Korean luonnollisten henkilöiden tai i alakohdassa tarkoitetun Euroopan unionin tai Korean oikeushenkilön omistamaa tai hallitsemaa oikeushenkilöä.

Oikeushenkilö on

i) EU-osapuolen tai Korean henkilöiden omistama, jos yli 50 prosenttia sen pääomasta on EU-osapuolen tai Korean henkilöiden omistuksessa;

ii) EU-osapuolen tai Korean henkilöiden hallitsema, jos tällaisilla henkilöillä on valtuudet nimittää enemmistö sen johtajista tai muutoin laillisesti johtaa sen toimintaa;

iii) liitetty toiseen henkilöön, kun se hallitsee tuota toista henkilöä tai tuo toinen henkilö hallitsee sitä tai kun sekä sitä että tuota toista henkilöä hallitsee sama henkilö;

⁽⁶⁾ Euroopan yhteisön perustamissopimusta koskevan WTO:lle annetun ilmoituksensa mukaisesti (asiakirja WT/REG39/1) EU-osapuoli katsoo, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 48 artiklan kautta esille tuotu käsite 'tosiasiallinen ja jatkuva yhteys' jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion talouteen vastaa GATS-sopimuksen V artiklan 6 kohdassa tarkoitettuja 'merkittäviä liiketoimia'. Tämän mukaisesti EU-osapuoli myöntää oikeushenkilölle, joka on perustettu Korean lainsäädännön mukaisesti ja jolla on ainoastaan sääntömääräinen kotipaikka tai keskushallinto Korean alueella, tämän sopimuksen mukaiset edut vain, jos kyseisellä oikeushenkilöllä on tosiasiallinen ja jatkuva yhteys Korean talouteen.

⁽⁴⁾ Pelkästään sen seikan, että viisumi vaaditaan vain tiettyjen maiden luonnollisilta henkilöiltä, ei katsota mitätöivän tai rajoittavan tässä luvussa ja sen liitteissä määrättyjä, erityiseen sitoumukseen perustuvia etuja.

⁽⁵⁾ 'Keskushallinnolla' tarkoitetaan pääkonttoria, jossa lopullinen päätöksenteko tapahtuu.

g) Sen estämättä, mitä f alakohdassa määrätään, myös EU-osapuolen tai Korean ulkopuolelle asettautuneet meriliikenneyhtiöt, jotka ovat Euroopan unionin jonkin jäsenvaltion tai Korean kansalaisten määräysvallassa, kuuluvat tämän sopimuksen piiriin, jos niiden alukset on rekisteröity Euroopan unionin kyseisen jäsenvaltion tai Korean lainsäädännön mukaisesti ja ne purjehtivat Euroopan unionin jäsenvaltion tai Korean lipun alla ⁽⁷⁾;

h) talouden yhdentymissopimuksella sopimusta, jolla merkittävästi vapautetaan WTO:n sääntöjen, erityisesti GATS:in V ja V a artiklan mukaista palveluiden kauppaa ja sijoittautumista;

i) ilma-aluksen korjaus- ja huoltopalveluilta toimia, jotka on tehty ilma-alukseen tai sen osaan sen ollessa poissa liikenteestä, ja jotka eivät sisällä niin sanottua linjahuoltoa;

j) tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää koskevilla palveluilla tietojenkäsittelyjärjestelmällä tuotettuja palveluja, jotka sisältävät tietoja lentoyhtiöiden aikatauluista, tarjonnasta, hinnoista ja hintasäännöistä, ja jonka kautta voidaan tehdä varauksia tai myydä lippuja;

k) ilmakuljetuspalvelujen myynnillä ja markkinoinnilla kyseisen ilmakuljettajan mahdollisuuksia vapaasti myydä ja markkinoida ilmakuljetuspalvelujaan kaikki markkinoinnin osat, kuten markkinatutkimukset, mainonta ja jakelu mukaan luettuina. Nämä toimet eivät sisällä ilmakuljetuspalvelujen hinnoittelua eivätkä sovellettavia ehtoja; ja

l) palveluntarjoajalla henkilöä, joka tarjoaa tai haluaa tarjota palvelua, myös sijoittajana.

7.3 artikla

Palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevä komitea

1. Jäljempänä olevan 15.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) 1 kohdan nojalla perustettu palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevä komitea koostuu osapuolten edustajista. Osapuolen komiteassa toimivan pääedustajan on oltava tämän luvun täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen virkamies.

⁽⁷⁾ Tätä alakohtaa ei sovelleta sijoittautumiseen.

2. Komitea

a) valvoo ja arvioi tämän luvun täytäntöönpanoa;

b) tarkastelee tähän lukuun liittyviä kysymyksiä, jotka osapuoli on antanut sen käsiteltäväksi; ja

c) tarjoaa alan viranomaisille mahdollisuuden vaihtaa tietoja vakavaraisuusvaatimuksesta 7.46 artiklan osalta.

B JAKSO

Rajatyrittävä palvelujen tarjoaminen

7.4 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä jaksoa sovelletaan osapuolten toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat rajatyrittävään palveluiden tarjontaan lukuun ottamatta seuraavia:

a) audiovisuaalisen alan palvelut ⁽⁸⁾;

b) kansallinen meriliikenteen kabotaasi; ja

c) kotimaan ja kansainväliset lentoliikennepalvelut, mukaan luettuna sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyvät palvelut, eivät kuitenkaan seuraavat:

i) ilma-aluksen korjaus- ja huoltopalvelut;

ii) lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi;

iii) tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää koskevat palvelut; ja

iv) muut ilmaliikennepalvelujen liitännäispalvelut, kuten maahuolintapalvelut, ilma-alusten vuokrauspalvelut miehistöineen ja lentokentän hallintopalvelut.

2. Rajatyrittävään palvelujen tarjontaan vaikuttaviin toimenpiteisiin kuuluvat toimenpiteet, jotka vaikuttavat seuraaviin:

a) palvelun tuottaminen, jakelu, markkinointi, myynti ja toimittaminen;

b) palvelun ostaminen, maksaminen ja käyttäminen;

c) sellaisiin verkkoihin ja palveluihin pääsy ja niiden käyttö palvelun tarjoamisen yhtey-

⁽⁸⁾ Audiovisuaalisten palveluiden sulkeminen tämän jakson ulkopuolelle ei rajoita kulttuuriyhteistyötä koskevasta pöytäkirjasta johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.

dessä, joita osapuolet edellyttävät tarjottavan yleisesti; ja

d) toisen osapuolen palveluntarjoajan läsnäolo osapuolen alueella.

3. Tässä jaksossa

a) rajatylittävällä palveluiden tarjonnalla tarkoitetaan palveluiden tarjontaa

i) osapuolen alueelta toisen osapuolen alueelle; ja

ii) osapuolen alueella toisen osapuolen palvelunkäyttäjälle;

b) palvelut sisältävät kaikkien palvelualueiden kaikki palvelut lukuun ottamatta julkista valtaa käytettäessä tarjottavia palveluja; ja

c) julkista valtaa käytettäessä tarjotuilla palveluilla tarkoitetaan kaikkia palveluja, joita ei tarjota kaupallisesti eikä kilpailemalla yhden tai useamman palveluntarjoajan kanssa.

7.5 artikla

Markkinoille pääsy

1. Kun kyse on markkinoille pääsystä rajatylittävän palveluiden tarjonnan muodossa, kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin liitteessä 7-A olevissa erityisissä sitoumuksissa täsmennettyjen sovittujen ehtojen, rajoitusten ja edellytysten mukainen kohtelu.

2. Palvelualoilla, joilla on tehty markkinoillepääsyä koskevia sitoumuksia, osapuoli ei saa, ellei liitteessä 7-A toisin mainita, ottaa käyttöön tai pitää voimassa alueellisesti tai koko alueellaan seuraavia toimenpiteitä:

a) palvelujen tarjoajia koskevat määrälliset rajoitukset, joko lukumääräisten kiintiöiden, monopoliin, yksinomaisten palvelujen tarjoajien tai tarveharkinnan muodossa⁽⁹⁾;

b) palvelujen kaupan tai varojen kokonaisarvoa koskevat rajoitukset lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa; ja

c) palveluliiketoimien kokonaismäärää tai palvelutuotannon kokonaismäärää koskevat rajoitukset määrättyinä lukumääräisinä yksikköinä kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa⁽¹⁰⁾.

7.6 artikla

Kansallinen kohtelu

1. Osapuoli myöntää niillä aloilla, jotka on kirjattu liitteen 7-A markkinoillepääsyä koskevia sitoumuksiin, sekä siinä asetettujen edellytysten ja kelpoisuusehtojen mukaisesti toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille kaikkien rajatylittävään palvelujen tarjontaan vaikuttavien toimenpiteiden suhteen vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin omille vastaaville palveluilleen ja palveluntarjoajilleen.

2. Osapuoli voi täyttää 1 kohdan vaatimuksen myöntämällä toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille joko muodollisesti samanlaisen tai muodollisesti erilaisen kohtelun, kuin se myöntää omille vastaaville palveluilleen ja palveluntarjoajilleen.

3. Muodollisesti samanlaisen tai muodollisesti erilaisen kohtelun ei katsota olevan yhtä edullista, jos se muuttaa kilpailuedellytyksiä osapuolen palvelujen tai palveluntarjoajien eduksi verrattuna vastaaviin toisen osapuolen palveluihin tai palveluntarjoajiin.

4. Tämän artiklan nojalla tehdyt erityissitoumukset eivät velvoita osapuolta korvaamaan luontaista kilpailuhaittaa, joka johtuu asianomaisen palvelun tai palveluntarjoajan ulkomaalaisuudesta.

7.7 artikla

Sitoumusluettelot

1. Kunkin osapuolen tämän jakson mukaisesti vapauttamat alat sekä markkinoillepääsyn ja kansallisen kohtelun rajoitukset, joita näillä aloilla varausten muodossa sovelletaan toisen osapuolen palveluihin ja palve-

⁽⁹⁾ Tähän alakohtaan sisältyvät toimenpiteet, joissa rajatylittävän palveluiden tarjonnan ehtona edellytetään, että toisen osapuolen palveluntarjoaja on 7.9 artiklan a kohdassa tarkoitettulla tavalla sijoittautunut osapuolen alueelle tai asuu siellä.

⁽¹⁰⁾ Tämä alakohta ei koske sellaisia osapuolen toimenpiteitä, jotka rajoittavat rajatylittävän palvelun tarjoamiseen tarvittavia tuotantopanoksia.

luntarjoajiin, luetellaan liitteeseen 7-A sisältyvissä sitoumusluetteloissa.

2. Osapuoli ei voi ottaa käyttöön toisen osapuolen palveluita tai palvelun tarjoajia koskevia uusia toimenpiteitä, jotka ovat syrjiviä tai syrjivämpiä verrattuna 1 kohdan mukaisten erityisten sitoumusten nojalla myönnettyyn kohteluun.

7.8 artikla

Suosituimmuuskohtelu ⁽¹⁾

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, osapuoli myöntää kaikkien tämän jakson piiriin kuuluvien rajatylittävään palvelujen tarjontaan vaikuttavien toimenpiteiden osalta toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille kohteluun, joka on vähintään yhtä suotuisa kuin kohtelu, jonka se myöntää mille tahansa sellaisen kolmannen maan vastaaville palveluille ja palveluntarjoajille, joiden kanssa se allekirjoittaa sopimuksen taloudellisesta yhdistymisestä tämän sopimuksen tultua voimaan.

2. Kohtelu, joka johtuu alueellisesta yhdistymissopimuksesta, ja jonka osapuoli on myöntänyt kolmannen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille, suljetaan 1 kohdan velvoitteen ulkopuolelle ainoastaan, jos tällainen kohtelu myönnetään sellaisten alakohdaintaisten tai laaja-alaisien sitoumusten nojalla, joiden osalta alueellisessa yhdistymissopimuksessa määrätään merkittävästi korkeammasta velvoitteiden tasosta kuin sitoumuksissa, jotka on vahvistettu tässä jaksossa liitteessä 7-B esitetyn mukaisesti.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, 1 kohdasta johtuvia velvoitteita ei sovelleta kohteluun, joka on myönnetty

a) sellaisten toimenpiteiden nojalla, jotka koskevat pätevyyden, toimilupien tai vakavaraisuusvaatimusten tunnustamista GATS:n VII artiklan tai sen rahoituspalveluita koskevan liitteen nojalla;

b) jonkin kokonaan tai pääosin verotukseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen tai järjestelyn nojalla; tai

⁽¹⁾ Tämän artiklan määräyksiä ei saa tulkita siten, että laajennetaan tämän jakson soveltamisalaa.

c) liitteessä 7-C lueteltujen suosituimmuuskohtelun poikkeuksien piiriin kuuluvien toimenpiteiden nojalla.

4. Tätä lukua ei saa tulkita siten, että se estää osapuolta siirtämästä tai myöntämästä etuja naapurimaille helpottaakseen raja-alueelle rajoittuvaa paikallisesti tuotettujen ja kulutettujen palvelujen vaihtoa.

C JAKSO

Sijoittautuminen

7.9 artikla

Määritelmät

Tässä jaksossa

a) sijoittautumisella tarkoitetaan
i) oikeushenkilön perustamista, hankintaa tai ylläpitämistä ⁽¹²⁾; tai
ii) sivuliikkeen tai edustuston perustamista tai ylläpitämistä osapuolen alueella taloudellista toimintaa varten;

b) sijoittajalla tarkoitetaan henkilöä, joka aikoo harjoittaa tai harjoittaa taloudellista toimintaa sijoittautumisen kautta ⁽¹³⁾;

c) taloudelliseen toimintaan sisältyy kaikki luonteeltaan taloudellinen toiminta, julkista valtaa käytettäessä toteutettavaa toimintaa eli toimintaa, jota ei toteuteta kaupallisesti eikä yhden tai useamman talouden toimijan kanssa kilpaillen;

⁽¹²⁾ Käsitteillä oikeushenkilön 'perustaminen' ja 'hankinta' tarkoitetaan myös osallistumista oikeushenkilön pääomaan, kun tarkoituksena on luoda tai pitää yllä kestäviä taloudellisia yhteyksiä.

⁽¹³⁾ Jos taloudellista toimintaa ei harjoita oikeushenkilö suoraan vaan muiden sijoittautumismuotojen, kuten sivuliikkeen tai edustuston välityksellä, sijoittajalle, oikeushenkilö mukaan luettuna, on kuitenkin tällaisen sijoittautumisen johdosta myönnettävä tämän sopimuksen nojalla sijoittajille tarjottava kohtelu. Tällainen kohtelu on myönnettävä sijoittautumiselle, jonka kautta taloudellista toimintaa harjoitetaan, eikä sitä tarvitse myöntää millekään muulle sijoittajan osalle, joka sijaitsee sen alueen ulkopuolella, jossa taloudellista toimintaa harjoitetaan.

d) osapuolen oikeushenkilön tytäryhtiöllä tarkoitetaan kyseisen osapuolen toisen oikeushenkilön määräysvallassa tosiasiallisesti olevaa oikeushenkilöä; ja

e) oikeushenkilön sivuliikkeellä tarkoitetaan liiketoimintayksikköä, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa mutta jonka toiminta on luonteeltaan pysyvää, esimerkiksi emoyhtiön haarautumisen kautta perustettua liiketoimintayksikköä, jolla on itsenäinen johto ja aineelliset edellytykset käydä liikeneuvotteluja kolmansien osapuolten kanssa siten, että näiden kolmansien osapuolten ei tarvitse olla suoraan yhteydessä emoyhtiöön, vaikka ne ovatkin tietoisia tarvittaessa syntyvästä oikeussuhteesta emoyhtiöön, jonka pääkonttori on ulkomailla, vaan ne voivat harjoittaa liiketoimintaa tämän haarakonttorin muodostavan liiketoimintayksikön kanssa.

7.10 artikla

Soveltamisala

Sijoitusympäristön ja erityisesti sijoittautumiseen osapuolten välillä vaikuttavien edellytysten kehittämiseksi tätä jaksoa sovelletaan osapuolten toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat sijoittautumiseen ⁽¹⁴⁾ millä tahansa toimialalla seuraavia lukuun ottamatta:

- a) ydinaineiden kaivostoiminta, valmistus ja jalostus ⁽¹⁵⁾;
- b) aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotanto tai kauppa ⁽¹⁶⁾;
- c) audiovisuaalisen alan palvelut ⁽¹⁷⁾;

⁽¹⁴⁾ Sijoitusten suoja, sijoittajien ja valtion välinen riidanratkaisu mukaan luettuna, ei kuulu tämän luvun piiriin, lukuun ottamatta 7.12 artiklasta johdettavaa kohtelua.

⁽¹⁵⁾ Varmistuksena todetaan, että ydinmateriaalien jalostukseen kuuluu kaikki toiminta, joka sisältyy kaikkia toimialoja koskevaan kansainväliseen toimialaluokitusstandardiin, sellaisena kuin Yhdistyneiden Kansakuntien tilastokomissio on sen hyväksynyt (Statistical Papers, Series M, N o 4, ISIC REV 3.1, 2002, koodi 2330).

⁽¹⁶⁾ Sotatarvikkeet on rajattu tuotteiksi, jotka on tarkoitettu ja tuotettu ainoastaan sotilaskäyttöön sodan tai puolustustoiminnan yhteydessä.

⁽¹⁷⁾ Audiovisuaalisten palveluiden sulkeminen tämän jakson ulkopuolelle ei rajoita kulttuuriyh-

d) kansallinen meriliikenteen kabotaasi; ja
e) kotimaiset ja kansainväliset lentoliikennepalvelut, mukaan luettuna sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyvät palvelut, eivät kuitenkaan seuraavat:

- i) ilma-aluksen korjaus- ja huoltopalvelut;
- ii) lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi,
- iii) tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää koskevat palvelut; ja
- iv) muut ilmaliikennepalvelujen liitännäispalvelut kuten maahuolintapalvelut, ilma-alusten vuokrauspalvelut miehistöineen ja lentokentän hallintopalvelut.

7.11 artikla

Markkinoille pääsy

1. Kun kyse on markkinoille pääsystä sijoittautumisen muodossa, osapuoli myöntää toisen osapuolen sijoittautuneille yksiköille ja sijoittajille kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin liitteessä 7-A olevissa erityisissä sitoumuksissa esitettyjen sovittujen ehtojen, rajoitusten ja edellytysten mukainen kohtelu.

2. Aloilla, joilla on tehty markkinoillepääsyä koskevia sitoumuksia, osapuoli ei saa, ellei liitteessä 7-A toisin mainita, ottaa käyttöön tai pitää voimassa alueellisesti tai koko alueellaan seuraavia toimenpiteitä:

a) sijoittautumista koskevat määrälliset rajoitukset lukumääräisten kiintiöiden, monopolien, yksinoikeuksien tai muiden sijoittautumista koskevien vaatimusten, kuten tarveharkinnan, muodossa;

b) liiketoimien tai varojen kokonaisarvoa koskevat rajoitukset lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa;

c) liiketoimien tai tuotannon kokonaisuudessa koskevat rajoitukset määrättyinä lukumääräisinä yksikköinä kiintiöiden tai tarve-

teistyötä koskevasta pöytäkirjasta johtuvia oikeuksia ja velvoitteita.

harkintaa koskevien vaatimusten muodossa⁽¹⁸⁾;

d) ulkomaisen pääoman määrää koskevat rajoitukset ulkomaista omistussuutusta tai yksittäisten tai yhteenlaskettujen ulkomaisten sijoitusten kokonaisarvoa koskevan prosentuaalisen enimmäismäärän muodossa;

e) toimenpiteet, jotka edellyttävät tietyn-tyypistä oikeussubjektia tai yhteisyritystä, jonka kautta toisen osapuolen sijoittajat voivat harjoittaa taloudellista toimintaa, ja

f) lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa olevat rajoitukset, jotka koskevat niiden luonnollisten henkilöiden kokonaisu- määrää, jotka sijoittaja saa ottaa palvelukseen jollakin tietyllä alalla ja joiden toiminta liittyy välittömästi toimialaan, lukuun ottamatta 1.17 artiklassa määriteltyä avainhenkilöstöä ja korkeakoulututkinnon suorittaneita harjoit- telijoita.

7.12 artikla

Kansallinen kohtelu⁽¹⁹⁾

1. Sijoittautumisen osalta kukin osapuoli myöntää toisen osapuolen oikeushenkilöille ja luonnollisille henkilöille liitteessä 7-A kuvatuilla aloilla sekä siinä määrättyjä edelly- tyksiä ja kelpoisuusehtoja noudattaen yhtä edullisen kohtelun kuin omille samankaltaisille sijoittautuneille yksiköilleen ja sijoitta- jilleen.

2. Osapuoli voi täyttää 1 kohdan vaatimuk- sen myöntämällä toisen osapuolen sijoittau- tuneille yksiköille ja sijoittajille joko muo- dollisesti samanlaisen tai muodollisesti eri- laisen kohtelun, kuin se myöntää omille vas- taaville sijoittautuneille yksiköilleen ja sijoit- tajilleen.

3. Muodollisesti samanlaisen tai muodolli- sesti erilaisen kohtelun katsotaan olevan vä- hemmän edullista, jos se muuttaa kilpai-

luedellytyksiä osapuolen sijoittautuneiden yksiköiden tai sijoittajien eduksi verrattuna vastaaviin toisen osapuolen sijoittautuneisiin yksiköihin tai sijoittajiin.

4. Tämän artiklan nojalla tehdyt erityissi- toumukset eivät velvoita osapuolta korvaa- maan luontaista kilpailuhaittaa, joka johtuu asianomaisen sijoittautuneen yksikön tai si- joittajan ulkomaalaisuudesta.

7.13 artikla

Sitomusluettelot

1. Kunkin osapuolen tämän jakson mukai- sesti vapauttamat alat sekä markkinoille- pääsyn ja kansallisen kohtelun rajoitukset, joita näillä aloilla varausten muodossa sovel- letaan toisen osapuolen sijoittautuneisiin yk- siköihin ja sijoittajiin, luetellaan liitteeseen 7- A sisältyvissä sitomusluetteloissa.

2. Osapuoli ei voi ottaa käyttöön toisen osapuolen sijoittautuneita yksiköitä tai sijoit- taja koskevia uusia toimenpiteitä, jotka ovat syrjiviä tai syrjivämpiä verrattuna 1 kohdan mukaisten eritysten sitoumusten nojalla myönnettyyn kohteluun.

7.14 artikla

Suosituimmuuskohtelu⁽²⁰⁾

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, osapuoli myöntää kaikkien tämän jakson pii- riin kuuluvien, sijoittautumiseen vaikuttavien toimenpiteiden osalta toisen osapuolen sijoit- tautuneille yksiköille ja sijoittajille kohtelun, joka on vähintään yhtä suotuisa kuin kohtelu, jonka se myöntää mille tahansa sellaisen kolmannen maan vastaaville sijoittautuneille yksiköille ja sijoittajille, joiden kanssa se al- lekirjoittaa sopimuksen taloudellisesta yh- dentymisestä tämän sopimuksen voimaantu- lon jälkeen⁽²¹⁾.

⁽¹⁸⁾ Edellä oleva a–c alakohta ei koske toimenpi- teitä, jotka toteutetaan jonkin maataloustuotteen tuotannon rajoittamiseksi.

⁽¹⁹⁾ Tätä artiklaa sovelletaan toimenpiteisiin, joil- la säädellään sijoittautuneen laitoksen johtokun- nan kokoonpanoa, kuten kansallisuutta ja asuin- paikkaa koskeviin vaatimuksiin.

⁽²⁰⁾ Tämän artiklan määräyksiä ei saa tulkita siten, että laajennetaan tämän jakson.

⁽²¹⁾ Tästä kohdasta johtuvat velvoitteet eivät kata tämän luvun piiriin kuulumatonta sijoitusten suo- jaa, sijoittajien ja valtion välinen riidanratkaisu mukaan luettuna.

2. Kohtelu, joka johtuu alueellisesta yhdenyhtymissopimuksesta, jonka osapuoli on myöntänyt kolmannen osapuolen sijoittautuneille yksiköille ja sijoittajille, jää 1 kohdan velvoitteen soveltamisalan vain siinä tapauksessa, että tällainen kohtelu myönnetään sellaisen alakohtaisten tai laaja-alaisten sitoumusten nojalla, joiden osalta alueellisessa yhdenyhtymissopimuksessa määrätään merkittävästi korkeammasta velvoitteiden tasosta kuin sitoumuksissa, jotka on annettu tässä jaksossa liitteessä 7-B esitetyn mukaisesti.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, 1 kohdasta johtuvia velvollisuuksia ei sovelleta kohteluun, joka on myönnetty

a) sellaisten toimenpiteiden nojalla, jotka koskevat pätevyyden, toimilupien tai vakavaraisuusvaatimusten tunnustamista GATS:n VII artiklan tai sen rahoituspalveluita koskevan liitteen nojalla;

b) jonkin kokonaan tai pääosin verotukseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen tai järjestelyn nojalla; tai

c) liitteessä 7-C lueteltujen, jonkin suosituimmuuskohtelun poikkeuksen piiriin kuuluvien toimenpiteiden nojalla.

4. Tätä lukua ei saa tulkita siten, että se estää osapuolta siirtämästä tai myöntämästä etuja naapurimaille helpottaakseen raja-alueelle rajoittuvaa paikallisesti tuotettujen ja kulutettujen palvelujen vaihtoa.

7.15 artikla

Muut sopimukset

Tämän luvun määräysten ei saa katsoa

a) rajoittavan osapuolten sijoittajien oikeuksia hyötyä sellaisesta mahdollisesti edullisemmasta kohtelusta, joka voidaan myöntää nykyisillä tai tulevilla sijoituksia koskevilla kansainvälisillä sopimuksilla, joiden osapuoli jokin Euroopan unionin jäsenvaltio ja Korea ovat; eikä

b) poikkeavan osapuolten niistä kansainvälisistä oikeudellisista velvoitteista, joita niillä on sellaisten sopimuksen nojalla, joilla osapuolten sijoittajille myönnetään tämän sopimuksen mukaista suotuisampi kohtelu.

7.16 artikla

Sijoituksia koskevien oikeudellisten puitteiden uudelleentarkastelu

1. Osapuolet tarkastelevat viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen säännöllisin väliajoin sijoitusten oikeudellista kehystä⁽²²⁾, sijoitusympäristöä ja alueidensa välisiä sijoitusvirtoja kansainvälisissä sijoitussopimuksissa antamiensa sitoumusten mukaisesti, jolloin tavoitteena on sijoitusten asteittainen vapauttaminen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tarkastelun yhteydessä osapuolet arvioivat mahdollisesti todettuja sijoitusten esteitä ja käyvät neuvotteluja tällaisten esteiden poistamiseksi, jotta tämän luvun määräyksiä voitaisiin syventää, myös sijoituspuolten yleisten periaatteiden osalta.

D JAKSO

Liiketoimintaa varten tapahtuva luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu

7.17 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä lukua sovelletaan osapuolten toimenpiteisiin, jotka koskevat avainhenkilöstön, korkeakoulututkinnon suorittaneiden harjoittelijoiden, yrityspalveluiden myyjien, sopimusperusteisten palveluntarjoajien ja itsenäisten ammatinharjoittajien saapumista ja tilapäistä oleskelua niiden alueella, jollei 7.1 artiklan 5 kohdasta muuta johdu.

2. Tässä jaksossa

a) avainhenkilöstöllä tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka työskentelevät osapuolen sellaisen oikeushenkilön palveluksessa, joka ei ole voittoa tavoittelematon organisaatio, ja jotka ovat vastuussa sijoittautuneen yksikön perustamisesta tai sen asianmukaisesta valvonnasta, hallinnosta ja toiminnasta; avainhenkilöstöön kuuluvat liikematkalaiset,

⁽²²⁾ Tähän sisältyvät tämä luku sekä liitteet 7-A ja 7-C.

jotka ovat vastuussa sijoittautuneen yksikön perustamisesta, sekä yrityksen sisäisesti siirretyt;

i) liikematkalaisilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka työskentelevät johtotehtävissä ja ovat vastuussa sijoittautuneen yksikön perustamisesta. He eivät ole osallisina suorissa liiketoimissa suuren yleisön kanssa eivätkä saa korvausta isäntämaana olevassa osapuolella sijaitsevasta lähteestä; ja

ii) yrityksen sisäisesti siirretyillä tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat olleet osapuolen oikeushenkilön palveluksessa tai olleet sen kumppaneita (enemmistöosakkaita lukuun ottamatta) vähintään yhden vuoden ajan ja jotka on tilapäisesti siirretty sijoittautuneeseen yksikköön (sivuliike, tytäryhtiö ja sidosyritys mukaan luettuina) toisen osapuolen alueelle. Kyseisen luonnollisen henkilön on kuuluttava johonkin seuraavista ryhmistä:

Johtajat

Johtoasemassa olevat oikeushenkilön palveluksessa työskentelevät luonnolliset henkilöt, jotka ensisijaisesti vastaavat sijoittautuneen yksikön johtamisesta ja työskentelevät pääasiassa johtokunnan tai yrityksen osakkeenomistajien tai vastaavan elimen yleisen valvonnan alaisuudessa ja joiden toimenkuvaan kuuluu muun muassa:

A) sijoittautuneen yksikön tai sen osaston tai alaosaston johtaminen;

B) muun valvonta-, asiantuntija- tai johtotehtävissä toimivan henkilöstön työskentelyn ohjaus ja valvonta; ja

C) henkilöstön työhönotto ja irtisanominen tai työhönottoa ja irtisanomista koskevien suositusten antaminen taikka muiden tätä koskevien toimenpiteiden hyväksyminen heille annettujen valtuuksien nojalla;

Asiantuntijat

Oikeushenkilön palveluksessa työskentelevät luonnolliset henkilöt, joilla on sijoittautuneen yksikön tuotannon, tutkimuslaitteiden, tekniikan tai hallinnon kannalta erityisiä tietoja. Näitä tietoja arvioitaessa otetaan huomioon paitsi yrityksen sisäinen tieto myös henkilön huomattava pätevyys erityistä teknistä osaamista vaativassa työssä tai amma-

tissa, samoin kuin henkilön kuuluminen luvanvaraisten ammattien harjoittajiin;

b) korkeakoulututkinnon suorittaneilla harjoittelijoilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat olleet osapuolen jonkin oikeushenkilön palveluksessa vähintään yhden vuoden ajan, joilla on korkeakoulututkinto ja jotka tilapäisesti siirretään sijoittautuneeseen yksikköön toisen osapuolen alueelle urakehitystä varten tai liiketoiminnan tekniikoita tai menetelmiä koskevan koulutuksen saamiseksi⁽²³⁾;

c) yrityspalveluiden myyjillä tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka edustavat osapuolen palveluntarjoajaa ja hakevat tilapäistä pääsyä toisen osapuolen alueelle palveluiden myyntiä koskevien neuvottelujen käymiseksi tai kyseisen palveluntarjoajan palveluiden myyntiä koskevan sopimuksen tekemiseksi. He eivät osallistu suoraan suureen yhteisöön suuntautuvaan myyntitoimintaan eivätkä saa korvausta isäntämaana olevassa osapuolella sijaitsevasta lähteestä;

d) sopimusperusteisilla palveluntarjoajilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat osapuolen jonkin sellaisen oikeushenkilön palveluksessa, jolla ei ole sijoittautunutta yksikköä toisen osapuolen alueella ja joka on tehnyt vilpittömässä mielessä sopimuksen palveluiden tarjoamisesta viimeksi mainituksa osapuolella olevalle lopulliselle kuluttajalle, mikä edellyttää sen työntekijöiden tilapäistä läsnäoloa mainituksa osapuolella palveluiden tarjontaa koskevan sopimuksen täyttämiseksi⁽²⁴⁾; ja

e) riippumattomilla ammatinharjoittajilla tarkoitetaan osapuoleen itsenäisinä ammatinharjoittajina asettautuneita luonnollisia henkilöitä, jotka harjoittavat jonkin palvelun tarjontaa, joilla ei ole sijoittautunutta yksikköä toisen osapuolen alueella ja jotka ovat teh-

⁽²³⁾ Vastaanottavalta sijoittautumiselta voidaan edellyttää oleskeluajan kattavan koulutusohjelman esittämistä ennakkohyväksyntää varten. Koulutusohjelmasta on käytävä ilmi, että oleskelun tarkoituksena on koulutus, joka vastaa korkeakoulututkinnon tasoa.

⁽²⁴⁾ Tässä alakohdassa tarkoitettun palvelusopimuksen on oltava sen osapuolen lainsäädännön, asetusten ja vaatimusten mukainen, jossa sopimus pannaan täytäntöön.

neet vilpittömässä mielessä sopimuksen palveluiden tarjoamisesta viimeksi mainitussa osapuolella olevalle lopulliselle kuluttajalle, mikä edellyttää heidän tilapäistä läsnäoloaan mainitussa osapuolella palveluiden tarjontaa koskevan sopimuksen täyttämiseksi ⁽²⁵⁾.

7.18 artikla

Avainhenkilöstö ja korkeakoulututkinnon suorittaneet harjoittelijat

1. Jokaisen C jakson mukaisesti vapautetun alan osalta ja liitteessä 7-A mahdollisesti luetellut varaukset huomioon ottaen kukin osapuoli sallii toisen osapuolen sijoittajien siirtää omiin sijoittautuneisiin yksikköihinsä kyseisen toisen osapuolen luonnollisia henkilöitä sillä edellytyksellä, että työntekijät ovat

7.17 artiklassa määriteltäviä avainhenkilöstöä tai korkeakoulututkinnon suorittaneita harjoittelijoita. Tilapäinen saapuminen ja oleskelu on yrityksen sisäisesti siirrettyjen osalta rajattu enintään kolmeen vuoteen ⁽²⁶⁾, liikematkalaisten osalta 90 päivään minä hyvänsä 12 kuukauden jaksona ⁽²⁷⁾ ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden harjoittelijoiden osalta yhteen vuoteen.

2. Ellei liitteessä 7-A toisin mainita, osapuoli ei minkään C jakson mukaisesti vapautetun alan osalta saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka määrittävät lukumäärien kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa oleviksi syrjiviksi rajoituksiksi, jotka koskevat niiden luonnollisten henkilöiden kokonaismäärää, jonka sijoittaja saa ottaa palvelukseen avainhenkilöstönä ja korkeakoulu-

tutkinnon suorittaneina harjoittelijoina jollakin tietyllä alalla ⁽²⁸⁾.

7.19 artikla

Yrityspalveluiden myyjät

Kukin osapuoli sallii jokaisen B tai C jakson mukaisesti vapautetun alan osalta ja liitteessä 7-A mahdollisesti luetellut varaukset huomioon ottaen yrityspalveluiden myyjien tilapäisen saapumisen ja oleskelun enintään 90 päivän ajaksi minä hyvänsä 12 kuukauden jaksona. ⁽²⁹⁾

7.20 artikla

Sopimusperusteiset palveluntarjoajat ja riippumattomat ammatinharjoittajat

1. Osapuolet vahvistavat uudelleen omat velvoitteensa, jotka johtuvat niiden GATS:in mukaisista sitoumuksista, siltä osin kuin on kyse sopimusperusteisten palveluntarjoajien ja riippumattomien ammatinharjoittajien saapumisesta ja tilapäisestä oleskelusta.

2. Viimeistä kahden vuoden kuluttua GATS:n XIX artiklan ja WTO:n ministerikokouksen 14 päivänä marraskuuta 2001 antaman julistuksen nojalla käytävien neuvotteluiden päätöksen saamisesta kaupakomitea tekee päätöksen, johon sisältyy luettelo sitoumuksista, jotka koskevat osapuolen sopimusperusteisten palveluntarjoajien ja riippumattomien ammatinharjoittajien pääsyä toisen osapuolen alueelle. Sitoumuksissa otetaan huomioon näiden GATS-neuvotteluiden tulokset, ja niiden on oltava molemminpuolisesti hyödyttäviä ja kaupallisesti tarkoituksenmukaisia.

⁽²⁵⁾ Tässä alakohdassa tarkoitettua palvelusopimuksen on oltava sen osapuolen lainsäädännön, asetusten ja vaatimusten mukainen, jossa sopimus pannaan täytäntöön.

⁽²⁶⁾ Osapuoli voi sallia sallitun ajan pidentämisen sen alueella voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

⁽²⁷⁾ Tällä kohdalla ei rajoiteta oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat Korean ja jonkun Euroopan unionin jäsenvaltion välisistä viisumivapautta koskevista sopimuksista.

⁽²⁸⁾ Ellei liitteessä 7-A toisin määrätä, kumpikaan osapuoli ei voi edellyttää, että sijoittautuminen nimittää ylemmän johdon tehtäviin luonnollisia henkilöitä, joilla on tietty kansalaisuus tai joiden asuinpaikka on kyseisen osapuolen alueella.

⁽²⁹⁾ Tällä artiklalla ei rajoiteta oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat Korean ja jonkun Euroopan unionin jäsenvaltion välisistä viisumivapautta koskevista sopimuksista.

E JAKSO

Sääntelykehys

A l a j a k s o

**Yleisesti sovellettavat
määräykset**

7.21 artikla

Vastavuoroinen tunnustaminen

1. Tämän luvun määräykset eivät estä osapuolta vaatimasta, että luonnollisilla henkilöillä on sellainen tarvittava pätevyys ja/tai ammattikokemus, jota edellytetään asianomaisen toimialan osalta sillä alueella, jolla palvelua tarjotaan.

2. Osapuolet kannustavat alueellaan toimivia ammattialajärjestöjä laatimaan yhdessä ja antamaan kauppakomitealle vastavuoroista tunnustamista koskevia suosituksia, jotta palveluntarjoajat ja palvelualojen sijoittajat voisivat täyttää joko kokonaan tai osaksi ne perusteet, joita osapuolet soveltavat palveluntarjoajia ja palvelualan sijoittajia koskeviin lupa- ja lisenssimenettelyihin, toimintaan ja todistuksiin, erityisesti ammatillisten palveluiden alalla samoin kuin väliaikaisten toimilupien osalta.

3. Otettuaan vastaan 2 kohdassa tarkoitetun suosituksen kauppakomitea tarkastelee sitä kohtuullisen ajan kuluessa selvittääkseen, onko se tämän sopimuksen mukainen.

4. Jos 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen on todettu, että 2 kohdassa tarkoitettu suositus on tämän sopimuksen mukainen, ja osapuolten asiaan liittyvät säädökset vastaavat toisiaan riittävästi, osapuolet neuvottelevat tarkoituksin panna suositus täytäntöön toimivaltaisten viranomaistensa välityksellä vaatimusten, kelpoisuusehtojen, toimilupien ja muiden määräysten vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen.

5. Tällaisten sopimusten on oltava WTO-sopimuksen asiaa koskevien määräysten ja erityisesti GATS-sopimuksen VII artiklan mukaisia.

6. Jäljempänä olevan 15.3 artiklan (Työryhmät) 1 kohdan nojalla perustetaan vastavuoroista tunnustamista koskevaa sopimusta

käsittelyä työryhmä, joka toimii kauppakomitean alaisuudessa ja koostuu osapuolten edustajista. Jolleivät osapuolet toisin sovi, työryhmä kokoontuu vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta 2 kohdassa tarkoitetun toiminnan helpottamiseksi.

a) Työryhmän olisi palveluiden osalta yleisesti ja tarvittaessa yksittäisten palveluiden osalta tarkasteltava seuraavia kysymyksiä:

i) menettelyt, joilla kannustetaan asianomaisia niiden alueella olevia edustavia elimiä tarkastelemaan vastavuoroiseen tunnustamiseen sisältyviä etuja; ja

ii) menettelyt, joilla tuetaan vastavuoroista tunnustamista koskevien suositusten laatimista asianomaisissa edustavissa elimissä.

b) Työryhmä toimii yhteyspisteenä vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvissä kysymyksissä, joita osapuolen asianmukaiset ammatilliset elimet ovat tuoneet esiin.

7.22 artikla

Avoimuus ja luottamukselliset tiedot

1. Osapuolet käyttävät kahdennentoista luvun (Avoimuus) nojalla luotuja mekanismeja vastataksaan viipymättä kaikkiin toisen osapuolen pyyntöihin, jotka koskevat erityisiä tietoja

a) kansainvälisistä sopimuksista tai järjestelyistä, myös vastavuoroista tunnustamista koskevista, jotka kuuluvat tai vaikuttavat tämän luvun piiriin sisältyviin asioihin, ja

b) standardeista ja kriteereistä, joita sovelletaan palveluntarjoajien lupiin ja sertifiointiin, mukaan luettuna tiedot, jotka koskevat tällaisten standardien ja kriteerien osalta kuuluttavaa sääntely- tai muuta elintä. Näihin standardeihin ja kriteereihin sisältyvät koulutusta, tutkintoja, kokemusta, käytöstä ja etiikkaa, ammatillista kehitystä ja uudelleen-sertifiointia, toiminta- alaa, paikallistuntemusta ja kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset.

2. Tämän sopimuksen määräykset eivät velvoita osapuolta toimittamaan luottamuksellisia tietoja, joiden paljastaminen estäisi lainvalvontaa tai olisi muutoin yleisen edun vastaista tai joka vaarantaisi yksittäisen julkisen tai yksityisen yrityksen oikeutettuja kaupallisia etuja.

3. Kunkin osapuolen sääntelyviranomaisten on saatettava yleisesti saataville palveluiden tarjontaan liittyvien hakemusten laadintaan liittyvät vaatimukset mahdollisesti vaadittavine asiakirjoineen.

4. Osapuolen toimivaltaisen sääntelyviranomaisen on hakijan pyynnöstä ilmoitettava hakijalle, missä käsittelyvaiheessa tämän hakemus on. Jos viranomaisen tarvitsee lisätietoja hakijalta, sen on ilmoitettava tästä hakijalle ilman tarpeetonta viivytystä.

5. Sääntelyviranomaisen, joka on evännyt hakemuksen, on hylätyn hakijan pyynnöstä mahdollisuuksien mukaan ilmoitettava hakemuksen epäämisperusteet hakijalle.

6. Osapuolen sääntelyviranomaisen on 120 päivän kuluessa tehtävä hallinnollinen päätös toisen osapuolen sijoittajan tai rajatylittävien palveluiden tarjoajan toimittaman täydellisen hakemuksen johdosta, joka koskee palvelun tarjoamista, ja viipymättä ilmoitettava päätöksestä hakijalle. Hakemusta ei pidetä täydellisenä, ellei kaikkia asianmukaisia kuulemisia ole järjestetty ja kaikkia tarvittavia tietoja saatu. Jos päätöksen tekeminen ei ole mahdollista 120 päivän kuluessa, sääntelyviranomaisen on ilmoitettava tästä viipymättä hakijalle ja pyrittävä tekemään päätös kohtuullisen ajan kuluessa tämän jälkeen.

7.23 artikla

Kansallinen sääntely

1. Siinä tapauksessa, että sellaisen palvelun tarjoamiseen tai sijoittautumiseen, josta on annettu erityinen sitoumus, vaaditaan lupa, osapuolen asianomaisten viranomaisten on, kohtuullisen ajan kuluessa kansallisten lakien ja säännösten mukaan täydellisen hakemuksen jättämisen jälkeen, ilmoitettava hakijalle hakemusta koskevasta päätöksestä. Hakijan pyynnöstä osapuolen asianomaisten viranomaisten on ilman kohtuutonta viivytystä annettava tieto hakemuksen käsittelyvaiheesta.

2. Kukin osapuoli perustaa tai pitää yllä oikeudellisia, välitys- tai hallinnollisia tuomioistuimia tai menettelyjä, jotka mahdollistavat vahinkoa kärsineen sijoittajan tai palveluntarjoajan pyynnöstä asian nopean uudelleenkäsittelyn ja, jos se on perusteltua, asianmukai-

set muutoksenhakekeinot sellaisten hallinnollisten päätösten osalta, jotka koskevat sijoittautumista, rajatylittävää palveluntarjontaa tai liiketoimintaa varten tapahtuvaa luonnollisten henkilöiden tilapäistä oleskelua. Siinä tapauksessa, että edellä mainitut menettelytavat eivät ole riippumattomia elimestä, jolle on uskottu asianomaisen hallinnollisen päätöksen tekeminen, osapuolten on taattava, että menettelytavat turvaavat asian objektiivisen ja puolueettoman tarkastelun.

3. Jotta pätevyyttä koskeviin vaatimuksiin ja -menettelyihin, teknisiin standardeihin tai lupavaatimuksiin ja -menettelyihin liittyvät toimenpiteet eivät muodosta tarpeettomia palvelukaupan esteitä ja kun samalla tunnustetaan, että kullakin osapuolella on oikeutensa säädellä ja ottaa käyttöön uusia säännöksiä palveluiden tarjonnan alalla oikeutettujen poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi, kukin osapuoli pyrkii varmistamaan eri aloille soveltuvasti, että tällaiset toimenpiteet

a) perustuvat objektiivisiin ja avoimiin arvosteluperusteisiin, kuten pätevyyteen ja kykyyn tarjota palvelu; ja

b) lupamenettelyjen ollessa kyseessä eivät itsessään ole palvelun tarjoamisen este.

4. Tätä artiklaa on tarvittaessa muutettava osapuolten välisten neuvotteluiden jälkeen, jotta sopimuksen piiriin voidaan tuoda GATS:in VI artiklan 4 kohdan nojalla käytävien neuvotteluiden tulokset tai vastaavista, muilla sellaisilla monenvälisillä foorumeilla käytävistä neuvotteluista saatavat tulokset, joihin kumpikin osapuoli osallistuu, kun ne ovat tulleet voimaan.

7.24 artikla

Hallintotapa

Kukin osapuoli varmistaa, siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista, että rahoituspalvelualan sääntelyä ja valvontaa sekä veropetosten ja veronkierron torjuntaa koskevat kansainvälisesti sovitut standardit pannaan täytäntöön ja niitä sovelletaan sen alueella. Tällaisia kansainvälisesti sovittuja standardeja ovat Baselin pankkivalvontakomitean Core Principle for Effective Banking Supervision (pankkivalvontaa koskevat peruserätykset), kansainvälisen vakuutusval-

vojen järjestön Singaporessa 3 päivänä lokakuuta 2003 hyväksymä Insurance Core Principles and Methodology (vakuutuksen peruseriaatteen ja menetelmät), arvopaperipörssiä valvovien viranomaisten kansainvälisen järjestön Objectives and Principles of Securities Regulation (arvopaperikaupan sääntelyn tavoitteet ja periaatteet), taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön, jäljempänä 'OECD', tietojenvaihtoa veroasioissa koskeva sopimus, G20:n antama Statement on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes (lausuma avoimuudesta ja tietojenvaihdosta verotusta varten), sekä rahanpesuvastaisen kansainvälisen toimintaryhmän Forty Recommendations on Money Laundering (neljäkymmentä rahanpesuvastaista suositusta) ja Nine Special Recommendations on Terrorist Financing (yhdeksän terrorismin rahoituksen vastaista erityissuosituksia).

B a l a j a k s o

T i e t o k o n e p a l v e l u t

7.25 artikla

Tietokonepalvelut

1. Vapauttaessaan tietokonepalveluiden kauppaa B–D jakson mukaisesti osapuolet hyväksyvät seuraavissa kohdissa esitetyn yhteisen tulkinnan.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien koodi CPC⁽³⁰⁾ 84, jolla kuvataan tietojenkäsittelypalveluita ja niihin liittyviä palveluita, kattaa perustoiminnot, joilla tarjotaan kaikkia tietokonepalveluita ja niihin liittyviä palveluita, myös tietokoneohjelmat, jotka määrittellään ohjekokonaisuuksiksi, joita tietokoneiden toiminta ja viestintä (niiden kehittäminen ja toteuttaminen mukaan luettuina) edellyttävät, tietojenkäsittely ja tietojen tallentaminen sekä näihin liittyvät palvelut, kuten henkilöstön ja asiakkaiden konsulttipalvelut ja koulutus. Tekniikan kehitys on johtanut siihen, että

näitä palveluita tarjotaan yhä useammin toisiinsa liittyvien palveluiden kokonaisuutena tai pakettina, johon voi sisältyä kaikki tällaiset perustoiminnot tai joitain niistä. Esimerkiksi verkkosivujen tai verkkoalueen isännöinti, tietojen louhintapalvelut ja grid-laskenta koostuvat tietokonepalveluiden perustoimintojen yhdistelmästä.

3. Tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut, riippumatta siitä, tarjotaanko ne verkoston, myös internetin, kautta, sisältävät kaikki palvelut, joissa tarjotaan

a) tietokoneita tai tietokonejärjestelmiä koskevaa tai niitä varten tehtävää konsultointia, strategioita, analyysia, suunnittelua, määrittelyjä, tuotesuunnittelua, kehittämistä, asentamista, toteuttamista, integrointia, testausta, vianetsintää, päivitystä, tukea, teknistä apua tai hallinnointia;

b) tietokoneohjelmia sekä tietokoneohjelmia koskevaa tai niitä varten tehtävää konsultointia, strategioita, analyysia, suunnittelua, määrittelyjä, tuotesuunnittelua, kehittämistä, asentamista, toteuttamista, integrointia, testausta, vianetsintää, päivitystä, sopeuttamista, ylläpitoa, tukea, teknistä apua, hallinnointia tai käyttöä;

c) tietojenkäsittelyä, tietojen tallennusta, tietojen isännöintiä tai tietokantapalveluita;

d) toimistokoneiden ja -laitteiden sekä tietokoneiden korjauspalveluita; tai

e) tietokoneohjelmiin, tietokoneisiin tai tietokonejärjestelmiin liittyviä asiakkaiden henkilöstön koulutuspalveluita, ja muualle luokittelemattomia palveluita.

4. Tietojenkäsittelypalvelut ja niihin liittyvät palvelut mahdollistavat muiden palveluiden, kuten pankkipalveluiden, tarjonnan sähköisesti tai muilla keinoilla. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää erottaa toisistaan mahdollistava palvelu, kuten verkko- tai sovellusisännöinti, ja sisältö- tai ydinpalvelu, jota tarjotaan sähköisesti, kuten pankkipalvelu, ja että näissä tapauksissa sisältö- tai ydinpalvelu ei kuulu CPC 84:ään.

C a l a j a k s o

P o s t i - j a k u r i i r i p a l v e l u t

⁽³⁰⁾ CPC tarkoittaa yhteistä tavaraluokitusta sellaisena kuin Yhdistyneiden Kansakuntien tilastokomissio on sen hyväksynyt (Statistical Papers, Series M, No77, CPC prov, 1991).

7.26 artikla

Sääntelyperiaatteet

Jotta varmistettaisiin kilpailu niiden postija kuriiripalveluiden alalla, joita ei ole kussakin osapuolella varattu monopolille, kaupakomitea laatii viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta kyseisiin palveluihin sovellettavien sääntelykehysten periaatteet. Periaatteissa on pyrittävä käsittelemään esimerkiksi kilpailunvastaisten toimintatapojen, yleispalvelun, yksittäisten toimilupien ja sääntelyviranomaisen luonteen kaltaisia kysymyksiä⁽³¹⁾.

D a l a j a k s o

Televiestintäpalvelut

7.27 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tässä alajaksossa esitetään sääntelykehysten periaatteet, jotka koskevat tämän luvun B–D jakson mukaisesti vapautettuja perustelevisiointipalveluita⁽³²⁾, yleisradiotoimintaa lukuun ottamatta.

2. Tässä alajaksossa

a) televiestintäpalveluilla tarkoitetaan kaikkia palveluita, jotka koostuvat sähkömagneettisten signaalien lähettämisestä ja vastaanottamisesta, ja joihin eivät sisälly toimialat, jotka koostuvat sellaisen sisällön tarjoamisesta, jonka siirtäminen edellyttää televiestintää;

b) yleisellä televiestintäpalvelulla tarkoitetaan mitä tahansa televiestintäpalvelua, jonka osapuoli on nimenomaisesti tai implisiittisesti vaatinut tarjottavaksi yleisesti;

⁽³¹⁾ Lisävarmuuden tarjoamiseksi todetaan, että tämän artiklan määräysten ei saa tulkita tarkoittavan yksityisiä toimituspalveluiden tarjoajia sääntelyviranomaisen nykyisen sääntelyelimen sääntelykehysten muuttamista tämän sopimuksen voimaantulon yhteydessä.

⁽³²⁾ Tähän sisältyvät palvelut, jotka luetellaan asiakirjan MTN/GNS/W/120 viestintäpalveluja käsittelevän 2 luvun C kohdan (televiestintäpalvelut) a–g alakohdassa.

c) yleisellä televerkolla tarkoitetaan yleistä televiestintäinfrastruktuuria, joka mahdollistaa televiestinnän määrättyjen verkon liityntäpisteiden välillä ja parissa;

d) sääntelyviranomaisella tarkoitetaan televiestintäalalla yhtä tai useampaa elintä, jonka tehtävänä on säännellä tässä alajaksossa tarkoitettua televiestintää;

e) välttämättömillä televiestintälaitteilla tarkoitetaan julkisen televerkon ja -palvelun laitteita,

i) jotka tarjoaa ainoastaan tai pääasiassa yksi toimittaja tai rajallinen määrä toimittajia; ja

ii) joiden korvaaminen palvelun tarjoamista varten ei ole taloudellisesti tai teknisesti mahdollista;

f) suurella palveluntarjoajalla tarkoitetaan televiestintäalalla tarjoajaa, joka kykenee vaikuttamaan merkittävästi (hintaa ja tarjontaa koskeviin) osallistumisehtoihin asianomaisilla perustelepalveluiden markkinoilla, koska se hallitsee välttämättömiä televiestintälaitteita tai koska se voi käyttää markkina-asemaansa;

g) yhteenliittämällä tarkoitetaan yleisten televerkkojen tai televiestintäpalvelujen tarjoajien linkittämistä, jotta yhden tarjoajan palveluja käyttävät voivat olla yhteydessä toisen tarjoajan asiakkaisiin ja käyttää toisen tarjoajan palveluja, kun erityisiä sitoumuksia on tehty;

h) yleispalvelulla tarkoitetaan tietynlaatuista palvelukokonaisuutta, joka on tarjottava kaikille käyttäjille osapuolen alueella maantieteellisestä sijainnista riippumatta ja kohtuullisin hinnoin⁽³³⁾;

i) loppukäyttäjällä tarkoitetaan yleisen televiestintäpalvelun lopullista käyttäjää tai tilaajaa, mukaan luettuina muut palveluntarjoajat kuin yleisten televiestintäpalveluiden tarjoaja;

j) syrjimättömällä tarkoitetaan kohtelua, joka on yhtä edullinen kuin muille yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden käyttäjille samanlaisissa olosuhteissa myönnetty kohtelu; ja

k) numeron siirrettävyydellä tarkoitetaan yleisten televiestintäpalveluiden loppukäyttä-

⁽³³⁾ Yleispalvelun laajuudesta ja täytäntöönpanosta päättää kukin osapuoli.

jälle tarjottavaa mahdollisuutta säilyttää puhelinnumeronsa vaihtaessaan samantasoisten yleisten televiestintäpalveluiden tarjoajaa samassa sijaintipaikassa ilman palvelun laatuun, luotettavuuteen tai käyttömukavuuteen kohdistuvaa haittaa.

7.28 artikla

Sääntelyviranomaisen

1. Telepalvelualan sääntelyviranomaisen on oltava oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton kaikista televiestintäpalvelujen tarjoajista.

2. Sääntelyviranomaisella on oltava riittävät valtuudet televiestintäpalveluiden alan sääntelyyn. Sääntelyviranomaisen tehtävät on julkaistava helposti saatavilla olevassa ja selkeässä muodossa, erityisesti jos tehtävät on osoitettu useammalle kuin yhdelle elimelle.

3. Sääntelyviranomaisen päätösten ja sen käyttämien menettelyjen on oltava tasapuoliset kaikkien markkinaosapuolten kannalta.

7.29 artikla

Lupa televiestintäpalveluiden tarjoamiseen

1. Lupa palveluiden tarjoamiseen on myönnettävä yksinkertaistetun lupamenettelyn perusteella, siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista.

2. Toimilupaa voidaan edellyttää, jotta taa-juuksien, numeroiden ja reititysoikeuksien myöntämiseen liittyvät kysymykset voidaan ratkaista. Tällaisten toimilupien ehdot on annettava julkisesti saataville.

3. Jos toimilupa vaaditaan,

a) kaikki toimiluvan myöntämiseen liittyvät perusteet sekä kohtuullinen aika, joka yleensä vaaditaan toimilupahakemusta koskevan päätöksen tekemiseen, on julkistettava;

b) toimiluvan epäämisperusteet on pyynnöstä ilmoitettava hakijalle kirjallisesti; ja

c) lupamaksut⁽³⁴⁾, jotka osapuoli vaatii luvan myöntämisestä, eivät saa ylittää hallin-

⁽³⁴⁾ Lupamaksuihin eivät sisälly huutokaupasta, tarjouskilpailusta tai muusta syrjittämättömästä

nollisia kustannuksia, jotka tavanomaisesti koituvat soveltuvien lupien hallinnosta, valvonnasta ja täytäntöönpanosta⁽³⁵⁾.

7.30 artikla

Kilpailun suojaaminen suurilta palveluntarjoajilta

Käytössä on oltava asianmukaisia toimenpiteitä sen estämiseksi, etteivät palveluntarjoajat, jotka joko yksin tai yhdessä ovat suuria palveluntarjoajia, ota käyttöön kilpailua rajoittavia toimintatapoja tai jatka sellaisten soveltamista. Tällaisia kilpailua rajoittavia käytäntöjä ovat erityisesti

a) kilpailua rajoittavien ristikkäistukien käyttö⁽³⁶⁾;

b) kilpailijoilta saatujen tietojen käyttö kilpailua rajoittavasti; ja

c) se, ettei muiden palveluntarjoajien käyttöön anneta ripeästi teknisiä tietoja tarvittavista laitteista eikä kaupallisesti tärkeitä tietoja, joita ne tarvitsevat voidakseen tarjota palveluja.

7.31 artikla

Verkkojen yhteenliittäminen

1. Kukin osapuoli varmistaa, että yleisten televerkkojen tai -palveluiden tarjoajat sen alueella myöntävät suoraan tai epäsuorasti samalla alueella toisen osapuolen yleisten televerkkojen tai -palveluiden tarjoajille oikeuden neuvotella verkkojen yhteenliittämisestä. Verkkojen yhteenliittämisestä on periaatteessa sovittava kyseisten yritysten kaupallisten neuvottelujen pohjalta.

2. Sääntelyviranomaisten on varmistettava, että toimittajat, jotka verkkojen yhteenliittämisjärjestelyjä koskevien neuvottelujen myö-

---

toimiluvan myöntämistavasta johtuvat maksut eivät kä pakolliset suoritukset yleispalvelun tarjoamiseksi.

⁽³⁵⁾ Tätä alakohtaa aletaan soveltaa viimeistään viisi vuotta tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen. Kukin osapuoli varmistaa, että lupamaksut määrätään ja niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla tämän sopimuksen tullessa voimaan.

⁽³⁶⁾ Tai hintaruuvi EU-osapuolen kohdalla.

tä saavat tietoja toisilta yrityksiltä, käyttävät tällaisia tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu, ja huolehtivat aina toimitettujen tai tallennettujen tietojen luottamuksellisuudesta.

3. Verkon yhteenliittäminen suuren palveluntarjoajan kanssa on varmistettava kaikissa verkon kohdissa, joissa se on teknisesti mahdollista. Yhteenliittäminen toteutetaan

a) syrjimättömin ehdoin ja edellytyksin (mukaan luettuina tekniset standardit ja eritelvät) ja syrjimättömin hinnoin sekä laatuvaatimuksin, jotka ovat yhtä edulliset tai korkeatasoiset kuin ne, joita sovelletaan sen omiin vastaaviin palveluihin tai siihen vailla sidosyhteyttä olevien palveluntarjoajien taikka sen tytäryhtiöiden tai muiden sidosyritysten tarjoamiin vastaaviin palveluihin;

b) joutuisasti ja soveltaen ehtoja ja edellytyksiä (mukaan luettuina tekniset standardit ja eritelvät) ja kustannusperustaisia maksuja, jotka ovat avoimia, taloudelliseen toteutettavuuteen nähden kohtuullisia ja riittävän eriteltyjä, jotta palveluntarjoajan ei tarvitse maksaa sellaisista verkon osista tai toiminneista, joita se ei tarvitse palvelunsa tarjoamiseen; ja

c) käyttäjien enemmistölle tarjottujen verkon liityntäpisteiden lisäksi pyynnöstä myös muissa pisteissä sellaista maksua vastaan, joka perustuu tarvittavien lisätoimintojen rakentamiskustannuksiin.

4. Menettelyt, joilla yhteenliittäminen suureen palveluntarjoajaan toteutetaan, on julkistettava.

5. Suurten palveluntarjoajien on julkaistava joko yhteenliittämissopimuksensa tai yhteenliittämistarjouksensa malli ⁽³⁷⁾.

7.32 artikla

Numeron siirrettävyys

Kukin osapuoli varmistaa, että – lukuun ottamatta puheensiirtopalveluja internet-yhteyksikäytännön avulla tarjoavia toimijoita – yleisten televiestintäpalveluiden tarjoajat mahdollistavat sen alueella numeron siirret-

tävyyden, siinä määrin kuin se on teknisesti mahdollista sekä kohtuullisin ehdoin ja edellytyksin.

7.33 artikla

Rajallisten voimavarojen myöntäminen ja käyttö

1. Kaikki menettelyt, jotka koskevat rajallisten voimavarojen, kuten taajuuksien, numeroiden ja reititysoikeuksien, myöntämistä ja käyttöä, on toteutettava puolueettomasti, viivytyksettä, avoimesti ja syrjimättömästi.

2. Myönnettyjen taajuuskaistojen kulloinkin tilanne on julkaistava, mutta yksityiskohtaisia tietoja julkishallinnon erityisiin käyttötarkoituksiin myönnettyistä taajuuksista ei edellytetä.

7.34 artikla

Yleispalvelu

1. Kullakin osapuolella on oikeus määritellä, minkälaiset yleispalveluvelvoitteet se haluaa pitää voimassa.

2. Tällaisia velvoitteita ei sinänsä pidetä kilpailunvastaisina sillä edellytyksellä, että niitä hallinnoidaan avoimesti, objektiivisesti ja syrjimättömästi. Tällaisten velvoitteiden hallinnoinnin on myös oltava kilpailun suhteen neutraalia, eikä se saa olla raskaampaa, kuin on tarpeen kunkin osapuolen määrittelemää yleispalvelutyyppejä varten.

7.35 artikla

Tietojen luottamuksellisuus

Kukin osapuoli varmistaa palvelukauppaa rajoittamatta julkisessa televerkossa tapahtuvan ja julkisesti saatavilla olevia televiestintäpalveluita käyttävän televiestinnän ja siihen liittyvien liikennetietojen luottamuksellisuuden.

7.36 artikla

Televiestintäriitojen ratkaiseminen

Hallinnollinen oikaisu

⁽³⁷⁾ Kukin osapuoli panee tämän vaatimuksen täytäntöön oman, soveltuvan lainsäädäntönsä mukaisesti.

1. Kukin osapuoli varmistaa, että
a) palveluntarjoajat voivat vedota osapuolen sääntelyviranomaiseen tai muuhun asiaa käsittelevään elimeen riitojen ratkaisemiseksi palveluntarjoajien välillä tai palveluntarjoajien ja käyttäjien välillä tässä alajaksossa esitettyjen seikkojen osalta; ja

b) jos yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajien välillä ilmenee riita, joka liittyy tästä alajaksosta syntyviin oikeuksiin ja velvoitteisiin, kansallisen sääntelyviranomaisen on riidan jommankumman osapuolen pyynnöstä annettava sitova päätös, jolla riita ratkaistaan mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa kohtuullisessa ajassa.

Muutoksenhaku ja oikeudellinen uudelleen-tarkastelu

2. Kaikilla palveluntarjoajilla, joiden laillisesti suojattuihin etuihin sääntelyviranomaisen antama määräys tai päätös vaikuttaa kielteisesti

a) on oltava oikeus hakea muutosta tähän määritykseen tai päätökseen muutoksenhakuelimessä⁽³⁸⁾. Jos muutoksenhakuelin ei ole luonteeltaan oikeudellinen, sen määritykset ja päätökset on aina perusteltava kirjallisesti ja sen määrityksistä ja päätöksistä on lisäksi voitava valittaa puolueettomalle ja riippumattomalle oikeudelliselle viranomaiselle. Muutoksenhakuelinten määritysten ja päätösten noudattamista on valvottava tehokkaasti; ja

b) on oltava mahdollisuus saada osapuolen puolueettoman ja riippumattoman oikeudellisen viranomaisen toteuttama määrityksen tai päätöksen uudelleen tarkastelu. Osapuoli ei saa sallia sitä, että muutoksenhaku oikeuttaisi sääntelyviranomaisen tekemän määrityksen tai päätöksen noudattamatta jättämisen, ellei asianmukainen oikeudellinen elin keskeytä tällaisen määrityksen tai päätöksen soveltamista.

⁽³⁸⁾ Palveluntarjoajien välisissä tai palveluntarjoajien ja käyttäjien välisissä riidoissa muutoksenhakuelimen on oltava riippumaton riidan osapuolista.

E l a j a k s o

R a h o i t u s p a l v e l u t

7.37 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tässä alajaksossa vahvistetaan kaikkien B–D jakson nojalla vapautettujen rahoituspalveluiden sääntelykehyksen periaatteet.

2. Tässä alajaksossa rahoituspalvelulla tarkoitetaan mitä tahansa osapuolen rahoituspalvelujen tarjoajan tarjoamaa rahoitusluonteista palvelua. Rahoituspalveluihin kuuluvat seuraavat toiminnot:

a) Vakuutuspalvelut ja niiden oheispalvelut:

i) ensivakuutus (mukaan luettuna rinnakkaisvakuutus):

A) henkivakuutus;

B) vahinkovakuutus;

ii) jälleenvakuutus ja edelleenvakuutus;

iii) vakuutusten välittäminen, kuten vakuutusmeklarien ja -asiamiesten toiminta; ja

iv) vakuutusten liitännäispalvelut, kuten neuvonta-, aktuaari-, riskinarviointi- ja vahingonkäsittelypalvelut; ja

b) Pankkipalvelut ja muut rahoituspalvelut (lukuun ottamatta vakuutuspalveluja):

i) talletusten ja muiden takaisinmaksettavien varojen vastaanotto yleisöltä;

ii) kaikentyyppinen luotonanto, mukaan lukien kulutusluotot, kiinnitysluotot, factoring-rahoitus ja liiketoimien rahoitus;

iii) rahoitusleasing;

iv) kaikki maksu- ja rahansiirtopalvelut, mukaan luettuina luotto- ja maksukortit, matkasekit ja pankkivekselit;

v) takaukset ja sitoumukset;

vi) kaupankäynti omaan tai asiakkaiden lukuun pörssissä, OTC-markkinoilla tai muuten seuraavilla välineillä:

A) rahamarkkinavälineet (mukaan lukien sekkit, vekselit ja talletustodistukset);

B) ulkomaanvaluutta;

C) johdannaistuotteet, esimerkiksi futuurit ja optiot;

D) valuuttakursseihin ja korkoihin liittyvät välineet, mukaan lukien sellaiset tuotteet kuin swap-sopimukset ja korkotermiinit;

E) siirtokelpoiset arvopaperit; ja

F) muut markkinakelpoiset välineet ja rahoitusomaisuus, mukaan lukien jalometalliharkot;

vii) osallistuminen asiamiehenä (julkisesti tai yksityisesti) kaikytyypisten arvopapereiden liikkeeseenlaskuun, myös merkintävastuuseen ja sijoitukseen, ja liikkeeseenlaskuun liittyvien palvelujen tarjoaminen;

viii) välitystoiminta rahamarkkinoilla;

ix) varainhoito, kuten käteisvarojen tai arvopaperisalkun hoito, kaikytyypinen yhteissijoitusten hoito, eläkerahastojen hoito, säilytys- ja notariaattipalvelut;

x) rahoitusvaroihin kuten arvopapereihin, johdannaistuotteisiin ja muihin siirtokelpoisiin välineisiin liittyvät maksu- ja selvityspalvelut;

xi) rahoitustietojen antaminen ja siirto, rahoitukseen liittyvä tietojenkäsittely ja siihen liittyvät ohjelmistot; ja

xii) neuvonta, välitys ja muut i–xi alakohdassa lueteltujen toimintamuotojen liitännäisrahoituspalvelut, mukaan lukien luottotiedot ja luottotietoanalyysit, sijoituksiin ja arvopaperisalkkuihin liittyvä tutkimus ja neuvonta, yritysostoihin sekä yritysten uudelleenjärjestelyyn ja strategiaan liittyvä neuvonta; rahoituspalvelujen tarjoajalla tarkoitetaan mitä tahansa osapuolen luonnollista tai oikeushenkilöä, joka haluaa tarjota tai tarjoaa rahoituspalveluita, mutta siihen eivät kuulu julkiset elimet; julkisella elimellä tarkoitetaan

a) osapuolen viranomaisia, keskuspankkia tai rahapolitiikasta vastaavaa viranomaista taikka osapuolen omistuksessa tai valvonnassa olevaa elintä, jonka pääasiallisena tehtävänä on hoitaa julkisia tehtäviä tai suorittaa julkishallintoon kuuluvia toimintoja, ei kuitenkaan elintä, joka pääasiallisesti tarjoaa rahoituspalveluja kaupallisin ehdoin; tai

b) yksityistä elintä, joka hoitaa tehtäviä, joita yleensä hoitaa keskuspankki tai rahapoliittinen viranomainen, silloin kuin se hoitaa näitä tehtäviä;

uudella rahoituspalvelulla tarkoitetaan luonteeltaan rahoitukseen liittyvää palvelua, jota mikään rahoituspalvelujen tarjoaja ei tarjoa osapuolen alueella mutta jota tarjotaan toisen osapuolen alueella, mukaan lukien palvelut, jotka liittyvät olemassa oleviin ja uusiin tuotteisiin tai tuotteen toimitustapaan.

7.38 artikla

Vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskeva poikkeus⁽³⁹⁾

1. Kukin osapuoli voi vakautta ja luotettavuutta koskevista syistä⁽⁴⁰⁾ hyväksyä tai ylläpitää toimenpiteitä, joita ovat muun muassa seuraavat:

a) sijoittajien, tallettajien, vakuutuksenottajien tai sellaisten henkilöiden, joiden omaisuudenhoidosta vastaa rahoituspalvelujen tarjoaja, suojele; ja

b) osapuolen rahoitusjärjestelmien luotettavuuden ja vakauden turvaaminen.

2. Tällaiset toimenpiteet eivät saa olla raskaampia, kuin niiden tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeen, ja jos ne eivät ole tämän sopimuksen muiden määräysten mukaisia, niitä ei saa käyttää keinona, jolla vältettäisiin kullekin osapuolelle tällaisista määräyksistä johtuvia sitoumuksia tai velvollisuuksia.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei saa tulkita siten, että osapuoli olisi velvoitettu paljastamaan yksittäisten kuluttajien liiketoimiin ja tileihin liittyviä tietoja tai julkisten elinten hallussa olevia luottamuksellisia tai yksityisiä tietoja.

4. Osapuoli voi vaatia toisen osapuolen rajatylittävien rahoituspalvelujen tarjoajien ja rahoitusvälineiden rekisteröintiä, sanotun kuitenkin rajoittamatta rahoituspalveluiden rajatylittävään kauppaan liittyvien muiden, toiminnan vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen tarkoitettujen sääntelykeinojen käyttöä.

⁽³⁹⁾ Kaikki toimenpiteet, joita sovelletaan osapuolen alueelle sijoittautuneisiin rahoituspalveluiden tarjoajiin ja jotka eivät ole osapuolen finanssivalvontaviranomaisen säätelyssä ja valvonnassa, katsottaisiin tätä sopimusta sovellettaessa vakautta ja luotettavuutta turvaavaksi varotoimenpiteeksi. Lisävarmuuden tarjoamiseksi kaikki tällaiset toimenpiteet on toteutettava tämän artiklan kanssa yhteensopivalla tavalla.

⁽⁴⁰⁾ Ilmaisulla 'vakautta ja luotettavuutta koskevat syyt' voidaan tarkoittaa yksittäisten rahoituspalveluiden tarjoajien toiminnan turvallisuuden, vakauden, rehellisyyden tai siihen liittyvä taloudellisen vastuun ylläpitämistä.

*7.39 artikla***Avoimuus**

Osapuolet tunnustavat, että rahoituspalveluiden tarjoajien toimintaa koskevat avoimet sääntelykeinot ja toimintalinjat ovat tarpeen, kun helpotetaan ulkomaisten rahoituspalveluiden tarjoajien pääsyä toistensa markkinoille ja toimintaa näillä markkinoilla. Kukin osapuoli sitoutuu edistämään sääntelyn avoimuutta rahoituspalveluiden alalla.

*7.40 artikla***Itsesääntelyorganisaatiot**

Jos osapuoli edellyttää liittymistä tai osallistumista tai pääsyä johonkin itsesääntelyorganisaatioon, arvopaperi- tai futuuripörssiin tai markkinoihin, selvitystoimistoon tai muihin organisaatioon tai yhdistykseen, jotta toisen osapuolen rahoituspalvelujen tarjoaja saisi tarjota rahoituspalveluja samoista lähtökohdista kuin osapuolen omat rahoituspalvelujen tarjoajat, tai jos osapuoli välittömästi tai välillisesti tarjoaa tällaisille elimille oikeuksia tai etuja rahoituspalveluiden tarjonnassa, osapuolen on varmistuttava siitä, että tällaiset itsesääntelyorganisaatiot noudattavat 7.6, 7.8, 7.12 ja 7.14 artiklassa vahvistettuja velvoitteita.

*7.41 artikla***Maksu- ja selvitysjärjestelmät**

Niillä ehdoilla ja edellytyksillä, joilla myönnetään kansallinen kohtelu, kunkin osapuolen on sallittava alueelleen sijoittautuneiden toisen osapuolen rahoituspalvelujen tarjoajien päästä osalliseksi julkisten elinten ylläpitämiin maksu- ja selvitysjärjestelmiin, sekä sellaisiin virallisiin rahoitus- ja jälleenrahoitusmahdollisuuksiin, jotka ovat käytettävissä tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä. Tällä artiklalla ei ole tarkoitus päästää näitä rahoituspalvelujen tarjoajia osallisiksi osapuolen viimekäden rahoittajan ("lender of last resort") mahdollisuuksiin.

*7.42 artikla***Uudet rahoituspalvelut**

Kukin osapuoli sallii alueelleen sijoittautuneen toisen osapuolen rahoituspalvelujen tarjoajan tarjota samantyyppisiä uusia rahoituspalveluja kuin ne, joita osapuolen omat rahoituspalvelujen tarjoajat saavat kansallisen lainsäädännön nojalla tarjota vastaavissa olosuhteissa, sillä edellytyksellä, että uusi rahoituspalvelu ei edellytä uutta lainsäädäntöä tai nykyisen lainsäädännön muuttamista. Osapuoli voi määrätä sen institutionaalisen ja oikeudellisen muodon, jonka kautta palvelua voidaan tarjota, ja se voi edellyttää, että palvelun tarjoamiseen hankitaan lupa. Jos lupa vaaditaan, päätös sen antamisesta on tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa ja lupa saadaan evätä vain vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen liittyvistä syistä.

*7.43 artikla***Tietojenkäsittely**

Viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta eikä missään tapauksessa myöhemmin kuin muista taloudellisista yhdyntymissopimuksista johtuvien vastaavien sitoumusten voimaantulopäivänä

a) kukin osapuoli sallii alueelleen sijoittautuneen toisen osapuolen rahoituspalvelujen tarjoajan siirtää tietojenkäsittelyssä tarvittavia tietoja sähköisesti tai muussa muodossa alueelleen ja sieltä pois, jos tällainen tietojenkäsittely on tarpeen rahoituspalvelujen tarjoajan tavanomaisessa liiketoiminnassa; ja

b) kukin osapuoli vahvistaa sitoutumisensa⁽⁴¹⁾ perusoikeuksien ja henkilöiden vapauden suojaamiseen ja ottaa käyttöön riittäviä suo-

⁽⁴¹⁾ Lisävarmuuden tarjoamiseksi tässä sitoumuksessa tarkoitetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, tietokoneistettujen henkilötiedostojen sääntelyä koskevissa suuntaviivoissa (Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 14. joulukuuta 1990 antama päätöslauselma 45/95) ja tietosuojaa ja kansainvälisiä tiedonsiirtoja koskevissa OECD:n ohjeissa (OECD:n neuvoston 23 päivänä syyskuuta 1980 antama) vahvistettuja oikeuksia ja vapauksia.

jatoimenpiteitä yksityisyyden suojaamiseksi erityisesti henkilötietojen siirron osalta.

7.44 artikla

Erityiset poikkeukset

1. Tämän luvun määräysten ei saa tulkita estävän osapuolta tai sen julkisia elimiä harjoittamasta yksinoikeudella alueellaan yleiseen eläkejärjestelmään tai lakisäätöiseen sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvaa toimintaa tai tarjoamasta siihen liittyviä palveluja, paitsi jos tällaista toimintaa voivat kansallisten säännösten mukaisesti harjoittaa myös julkisten elinten tai yksityisten laitosten kanssa kilpailevat rahoituspalvelujen tarjoajat.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä ei sovelleta keskuspankin, rahapoliittisen viranomaisen tai muun julkisen elimen raha- ja valuuttakurssipolitiikan yhteydessä toteuttamiin toimiin.

3. Tämän luvun määräysten ei saa tulkita estävän osapuolta, sen julkiset elimet mukaan luettuina, toteuttamasta tai tarjoamasta alueellaan yksinomaista toimintaa tai palveluita osapuolen puolesta tai sen takaamana tai osapuolen rahavarjoja käyttäen, paitsi jos kyseistä toimintaa voivat harjoittaa kansallisten säännösten mukaisesti myös julkisten elinten tai yksityisten laitosten kanssa kilpailevat rahoituspalvelujen tarjoajat.

7.45 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Rahoituspalveluita koskeviin riitoihin, jotka kuuluvat ainoastaan tämän luvun piiriin, sovelletaan neljännen luvun (Riitojen ratkaiseminen) määräyksiä, jollei tässä artiklassa toisin määrätä.

2. Kauppakomitea laatii kuuden kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta luettelon 15 henkilöstä. Kumpikin osapuoli ehdottaa viittä henkilöä, minkä lisäksi osapuolet valitsevat viisi henkilöä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana. Näillä henkilöillä on oltava asiantuntemusta tai kokemusta rahoituspalveluita koskevasta lainsäädännöstä tai rahoituspalvelu-

toiminnasta, mihin voi sisältyä myös rahoituspalveluiden tarjoajien sääntely, ja heidän on toimittava liitteen 14-C (Välimiespaneelin jäsenten ja sovittelijoiden käytäntönsääntö) mukaisesti.

3. Kun paneelin jäsenet valitaan arvalla 14.5 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) 3 kohdan, 14.9 artiklan (Välitystuomioiden noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika) 3 kohdan, 14.10 artiklan (Välitystuomion noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 3 kohdan, 14.11 artiklan (Välitystuomioiden noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) 4 kohdan, 14.12 artiklan (Välimiespaneelin tuomioiden noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu velvoitteiden keskeyttämisen jälkeen) 3 kohdan tai liitteessä 14-B (Välimiesmenettelyn työjärjestys) olevien 6.1, 6.3 ja 6.4 artiklan (Korvaaminen) nojalla, valinta tehdään 2 kohdan mukaisesti laaditusta luettelosta.

4. Sen estämättä, mitä 14.11 artiklassa määrätään, jos paneeli toteaa, että toimenpide ei ole tämän sopimuksen kanssa yhteensopiva ja riidanalainen toimenpide vaikuttaa rahoituspalveluun ja mahdollisesti muihin aloihin, valituksen tehnyt osapuoli voi suspendoida rahoituspalvelualalla edut, jotka vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteen vaikutusta sen rahoituspalveluun. Jos tällainen toimenpide vaikuttaa ainoastaan johonkin muuhun kuin rahoituspalveluun, ei valituksen tehnyt osapuoli voi suspendoida etuja rahoituspalvelualalla.

7.46 artikla

Tunnustaminen

1. Osapuoli voi tunnustaa toisen osapuolen vakautta ja luotettavuutta turvaavat toimenpiteet päättäessään, kuinka tämän rahoituspalveluihin liittyviä toimenpiteitä on sovellettava. Tällaisen tunnustamisen, joka voidaan toteuttaa yhdenmukaistamalla tai muulla tavoin, perustana voi olla osapuolten välinen sopimus tai järjestely tai siitä voidaan päättää yksipuolisesti.

2. Osapuolen, joka on jonkin kolmannen osapuolen kanssa tehdyin 1 kohdan mukaisen sopimuksen tai järjestelyn osapuoli joko tä-

män sopimuksen voimaan tullessa tai sen jälkeen, on tarjottava toiselle osapuolelle asianmukainen mahdollisuus neuvotella liittymisestäään tällaiseen sopimukseen tai järjestelyyn tai neuvotella vastaava sopimus tai järjestely sen kanssa siten, että sääntely, valvonta ja sääntelyn täytäntöönpano sekä tarpeen vaatiessa sopimuksen tai järjestelyn osapuolten välistä tiedottamista koskevat menettelyt ovat vastaavat. Jos osapuoli päättää tunnustamisesta yksipuolisesti, sen on tarjottava toiselle osapuolelle asianmukainen mahdollisuus osoittaa, että nämä edellytykset täyttyvät.

F a l a j a k s o

K a n s a i n v ä l i s e t m e r i l i i k e n n e p a l v e l u t

7.47 artikla

Soveltamisala, määritelmät ja periaatteet

1. Tässä alajaksossa vahvistetaan periaatteet, jotka koskevat kansainvälisten meriliikennepalveluiden vapauttamista B–D jakson nojalla.

2. Tässä alajaksossa

a) kansainväliseen meriliikenteeseen sisältyvät ovelta ovelle -kuljetukset, joilla tarkoitetaan tavaroiden kuljettamista useammalla kuin yhdellä liikennemuodolla, joihin sisältyy meriosuus, ja ainoastaan yhdellä kuljetusasiakirjalla, minkä vuoksi tähän sisältyy oikeus tehdä suoraan sopimuksia muiden liikennemuotojen tarjoajien kanssa;

b) meriliikenteen lastinkäsittelypalveluilla tarkoitetaan ahtausyritysten, myös terminaalien operaattoreiden, harjoittamaa toimintaa, mutta siihen ei sisälly satamatyöläisten välitön toiminta, jos tällainen työvoima on järjestetty ahtausyrityksistä ja terminaalien operaattoriyrityksistä riippumattomasti. Tähän sisältyvät seuraavien vaiheiden järjestely- ja valvontatoiminta:

i) lastin lastaaminen laivaan / purkamisen laivasta;

ii) lastin kiinnittäminen/irrottaminen; ja

iii) lastin vastaanottaminen/toimittaminen ja säilyttäminen ennen laivausta tai purkamisen jälkeen;

c) tulliselvityspalveluilla (vaihtoehtoisesti 'tullitoimipaikan asiamiespalvelut') tarkoitetaan toimia, jotka koostuvat rahdin tuontiin, vientiin tai kauttakuljetukseen liittyvien tullimuodollisuuksien täyttämistä toisen osapuolen puolesta riippumatta siitä, onko tämä palvelu kyseisen palveluntarjoajan päätoimiala vai sen päätoimialaa täydentävä muu toimintamuoto;

d) konttiasema- ja varastopalveluilla tarkoitetaan konttien säilyttämistä satama-alueilla niiden pakkaamiseksi/purkamiseksi ja korjaamiseksi sekä niiden saattamiseksi liikennekelloiksi; ja

e) varustamon edustajan palveluilla tarkoitetaan yhden tai useamman laivayhtiön tai varustamon kaupallisten etujen edustamista tietyllä maantieteellisellä alueella seuraavia tarkoituksia varten:

i) meriliikenteen ja siihen liittyvien oheispalvelujen markkinointiin ja myyntiin liittyvät toimet hinnoittelusta laskutukseen sekä konossementtien laatiminen yhtiöiden puolesta, tarvittavien oheispalvelujen ostaminen ja jälleenmyynti, asiakirjojen laatiminen ja liiketoimintaa koskevien tietojen toimittaminen; ja

ii) aluksen satamassakäynnin järjestävien tai tarvittaessa rahdin haltuunotosta huolehtivien yritysten puolesta toimiminen.

3. Ottaen huomioon kansainvälisten meriliikennepalvelujen nykyisen vapauttamisen asteen osapuolten välillä

a) osapuolet soveltavat tosiasiallisesti periaatetta, jonka mukaan kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja meriliikenteeseen on rajoittamaton pääsy kaupallisin ehdoin ja syrjimättömästi; ja

b) kukin osapuoli myöntää toisen osapuolen lipun alla toimiville tai sen palveluntarjoajien liikennöimille aluksille yhtä edullisen kohtelun kuin omille aluksilleen muun muassa satamiin pääsyn, satamien infrastruktuurin ja merenkulun tukipalvelujen käytön ja niistä johtuvien maksujen ja palkkioiden, tullipalvelujen ja laituripaikkojen sekä lastausta ja purkamista varten osoitettavien tilojen ja välineiden osalta.

4. Soveltaessaan näitä periaatteita osapuolet

a) eivät sisällytä tuleviin, kolmansien osapuolten kanssa meriliikennepalveluista tehtä-

viin kahdenvälisiin sopimukseen lastinjakojärjestelyitä, kuivan ja nestemäisen irtolastin kuljetukset ja linjaliikenne mukaan luettuina, eivätkä ota käyttöön tällaisia lastinjakojärjestelyjä, jos niitä on aiemmissa kahdenvälisissä sopimuksissa; ja

b) poistavat tämän sopimuksen voimaan tullessa kaikki yksipuoliset toimenpiteet sekä hallinnolliset, tekniset tai muut esteet, jotka voisivat rajoittaa vapaata ja tervettä kilpailua tai merkitä peiteltyä kansainvälisten meriliikennepalvelujen vapaan tarjoamisen rajoittamista tai vaikuttaa niihin syrjivästi, ja pidättäytyvät ottamasta tällaisia käyttöön.

5. Kumpikin osapuoli sallii toisen osapuolen kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien sijoittautumisen alueelleen sitoumusluetteloonsa kirjattujen edellytysten mukaisesti yhtä edullisin sijoittautumis- ja toimintaedellytyksin kuin ne, jotka se tarjoaa joko omille tai minkä tahansa kolmannen osapuolen palvelujen tarjoajille sen mukaan, kummat näistä edellytyksistä ovat paremmat.

6. Kukin osapuoli antaa toisen osapuolen kansainvälisen meriliikenteen kuljetuspalveluiden tarjoajien saataville kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin seuraavat satamapalvelut:

- a) luotsaus;
- b) hinaus ja vetoapu;
- c) muonitus;
- d) polttoaineen ja veden toimitus;
- e) jätehuolto ja painolastin hävittäminen;
- f) satamakapteenipalvelut;
- g) navigointilaitteet; ja
- h) alusten käytön kannalta ratkaisevan tärkeitä maissa sijaitsevat käyttöpalvelut, kuten viestintä-, vesi-, ja sähköpalvelut, korjausvälineet hätätapauksia varten, ankkurointi, ankkuripaikka ja ankkurointipalvelut.

F JAKSO

Sähköinen kaupankäynti

7.48 artikla

Tavoitteet ja periaatteet

1. Osapuolet tunnustavat, että sähköinen kauppa lisää talouskasvun ja kaupankäynnin mahdollisuuksia, että on tärkeää välttää säh-

köisen kaupan käytön ja kehityksen esteitä ja että WTO-sopimusta voidaan soveltaa sähköiseen kauppaan vaikuttaviin toimenpiteisiin, ja sopivat edistävänsä sähköistä kaupankäyntiä välillään tekemällä yhteistyötä erityisesti sähköisen kaupankäynnin alalla esille tulevista tämän luvun piiriin kuuluvissa kysymyksissä.

2. Osapuolet sopivat, että sähköisen kaupan kehityksen on oltava täysin yhteensopivaa kansainvälisten tietosuojastandardien kanssa, jotta varmistetaan sähköisen kaupan käyttäjien luottamus.

3. Osapuolet sopivat, että ne eivät määrää tulleja, jotka koskevat sähköisin keinoin tapahtuvia toimituksia⁽⁴²⁾.

7.49 artikla

Yhteistyö sääntelykysymyksissä

1. Osapuolet ylläpitävät sähköisen kaupan esille nostamista sääntelykysymyksistä vuoropuhelua, jossa käsitellään muuan muassa seuraavia seikkoja:

- a) yleisölle annettujen elektronisten allekirjoitusten varmenteiden tunnustaminen ja rajatylittävien varmennepalveluiden helpottaminen;
- b) välittävien palveluntarjoajien vastuu tiedon toimittamisen tai tallentamisen osalta;
- c) ei-toivotun sähköisen kaupallisen viestinnän käsittely;
- d) kuluttajansuoja sähköisen kaupan alalla;
- e) paperittoman kaupankäynnin kehittäminen; ja
- f) kaikki muut sähköisen kaupan kehityksen kannalta merkitykselliset seikat.

2. Vuoropuhelu voi tapahtua tiedonvaihtona, joka koskee osapuolten lainsäädäntöä näissä kysymyksissä ja tällaisen lainsäädännön täytäntöönpanoa.

⁽⁴²⁾ Sähköistä kauppaa koskevien määräysten sisällyttäminen tähän lukuun ei vaikuta Korean kantaan siihen, ovatko sähköisin keinoin tapahtuvat toimitukset katsottava palvelu- vai tavara-kaupaksi.

G J A K S O

Poikkeukset

7.50 artikla

Poikkeukset

Edellyttäen, että toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään sellaisten maiden välillä, joissa vallitsevat samankaltaiset olosuhteet, taikka sijoittautumisen tai rajatylittävän palveluntarjoannon peiteltyyn rajoittamiseen, tämän luvun määräysten ei voida tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai soveltamasta toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen yleisen turvallisuuden ja yleisen moraalin suojelemiseksi tai yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi⁽⁴³⁾;

b) ovat tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi;

c) liittyvät ehtyvien luonnonvarojen suojeleluun, jos tällaisten toimenpiteiden toteuttamisen ohella rajoitetaan kotimaisia sijoituksia tai kotimaista palveluiden tuotantoa tai kulu-
tusta;

d) ovat tarpeen taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi;

e) ovat välttämättömiä sellaisten lakien tai määräysten noudattamisen turvaamiseksi, jotka eivät ole ristiriidassa tämän luvun määräysten kanssa, mukaan lukien seuraavia koskevat:

i) harhaanjohtavien ja vilpillisten toimintatapojen ehkäiseminen tai sopimusten noudattamatta jättämisen seurauksista huolehtiminen;

ii) henkilöiden yksityisyyden suojaaminen henkilötietojen käsittelyssä ja levittämisessä sekä henkilöä koskevien tiedostojen ja tilitietojen luottamuksellisuuden turvaaminen;

iii) turvallisuus;

f) eivät ole yhteensopivia 7.6 ja 7.12 artiklan kanssa, edellyttäen että erilaisen kohtelun tarkoituksena on varmistaa välittömien vero-

jen tasapuolinen tai tehokas⁽⁴⁴⁾ määrääminen tai kantaminen toisen osapuolen taloudellisen toiminnan, sijoittajien tai palveluntarjoajien osalta.

KAHDEKSAS LUKU

MAKSUT JA PÄÄOMANLIIKKEET

⁽⁴⁴⁾ Toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on turvata välittömien verojen määrääminen tai kantaminen tasapuolisesti tai tehokkaasti, kuuluvat osapuolen verojärjestelmänsä mukaisesti suoritettavat toimenpiteet,

a) joita sovelletaan sellaisiin sijoittajiin ja palveluntarjoajiin, jotka eivät asu kyseisellä alueella, tunnustaen, että sellaisten henkilöiden, jotka eivät asu kyseisellä alueella, verovelvollisuus määritetään sellaisten erien perusteella, joiden lähde on tai jotka sijaitsevat osapuolen alueella;

b) joita sovelletaan sellaisiin henkilöihin, jotka eivät asu osapuolen alueella, verojen määräämisen tai kantamisen turvaamiseksi osapuolen alueella;

c) joita sovelletaan sellaisiin henkilöihin, jotka asuvat tai eivät asu kyseisellä alueella, verojen välttämisen tai kiertämisen estämiseksi, niihin luetuina menettelyyn liittyvien määräysten noudattaminen;

d) joita sovelletaan toisen osapuolen alueella tai alueelta hankittujen palvelujen kuluttajiin tarkoituksena turvata osapuolen alueella olevista lähteistä olevien verojen määrääminen sellaisille kuluttajille tai kantaminen sellaisilta kuluttajilta;

e) joilla erotetaan toisistaan maailmanlaajuisesti veronalaisista eristään verovelvolliset sijoittajat ja palvelujen tarjoajat sekä muut sijoittajat ja palvelujen tarjoajat tunnustaen heidän veropohjansa välisen erilaisuuden; tai

f) joilla määrätään, kohdennetaan tai jaetaan osapuolen alueella asuvien henkilöiden tai sivukonttoreiden taikka etuyhteydessä keskenään olevien henkilöiden tai saman henkilön sivukonttoreiden välinen tulo, voitto, tappio, vähennys tai hyvitys tarkoituksena turvata osapuolen veropohja. Tässä kohdassa ja tässä alaviitteessä olevat verotustermit ja -käsitteet määräytyvät toimenpiteen suoritettavan osapuolen sisäisen lainsäädännön mukaisen verotuksen määritelmien ja käsitteiden tai vastaavien tai samankaltaisten määritelmien ja käsitteiden mukaisesti.

⁽⁴³⁾ Yleistä järjestystä koskevaan poikkeukseen voidaan vedota ainoastaan silloin, kun aito ja riittävä vakava uhka vaarantaa jonkin yhteiskunnan oleellisen edun.

*8.1 artikla***Juoksevat maksut**

Kansainvälisen valuuttarahaston perustamissopimuksen mukaisesti osapuolet sitoutuvat siihen, että ne sallivat kaikki juoksevat maksut osapuolten asukkaiden välillä vapaasti vaihdettavassa valuutassa eivätkä rajoita niitä millään tavoin.

*8.2 artikla***Pääomanliikkeet**

1. Osapuolet sitoutuvat siihen, että ne eivät rajoita millään tavalla maksutaseen pääomajärjestystä koskevien suoritusten osalta pääoman vapaata liikkuvuutta sellaisissa suorissa sijoituksissa, jotka on tehty vastaanottavan maan lainsäädännön mukaisesti, eivätkä sijoituksissa ja muissa suorituksissa, jotka on vapautettu seitsemännen luvun (Palvelukauppa, sijoittautuminen ja sähköinen kauppa) määräysten mukaisesti, eivätkä näiden sijoitusten ja niistä saatujen voittojen rahaksi muuttamista ja kotiuttamista.

2. Rajoittamatta tämän sopimuksen muiden määräysten soveltamista osapuolet varmistavat vastaanottavan maan lainsäädännön mukaisesti sellaisten maksutaseen pääomajärjestystä koskevien suoritusten osalta, jotka eivät kuulu 1 kohdan piiriin, toisen osapuolen sijoittajien pääoman vapaan liikkuvuuden, kun kyse on muun muassa

a) luotoista, jotka liittyvät liiketoimiin, mukaan lukien palveluntarjonta, jossa on osallisena henkilö, jonka kotipaikka on jomankumman osapuolen alueella,

b) rahoituslainoista ja -luotoista; tai

c) osallistumisesta oikeushenkilön pääomaan, kun tarkoituksena ei ole luoda tai pitää yllä kestäviä taloudellisia yhteyksiä.

3. Osapuolet eivät ota käyttöön osapuolten alueella asuvien välisiin pääomanliikkeisiin ja juokseviin maksuihin liittyviä uusia rajoituksia, eivätkä tiukenna olemassa olevia määräyksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen muiden määräysten soveltamista.

4. Osapuolet voivat neuvotella keskenään helpottaakseen edelleen pääomanliikkeitä vä-

lillään ja edistääkseen näin tämän sopimuksen tavoitteita.

*8.3 artikla***Poikkeukset**

Edellyttäen, että toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään sellaisten maiden välillä, joissa vallitsevat samankaltaiset olosuhteet, taikka pääomanliikkeiden peiteltyyn rajoittamiseen, tämän luvun määräysten ei saa tulkita estävän kumpaakaan osapuolta ottamasta käyttöön tai soveltamasta toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen yleisen turvallisuuden ja yleisen moraalien suojelemiseksi tai yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi; tai

b) ovat välttämättömiä sellaisten lakien tai määräysten noudattamisen turvaamiseksi, jotka eivät ole ristiriidassa tämän luvun määräysten kanssa, mukaan lukien

i) rikosten torjunta, harhaanjohtavien ja vilpillisten toimintatapojen ehkäiseminen tai sopimusten noudattamatta jättämisen seurauksista huolehtiminen (konkurssi, maksukyvyttömyys ja velkojien oikeuksien suojeleminen);

ii) hyväksytyt tai voimassa pidetyt toimenpiteet, joilla varmistetaan osapuolen rahoitusjärjestelmän luotettavuus ja vakaus;

iii) arvopapereiden, optioiden, futuurien tai muiden johdannaisten liikkeeseenlasku, niillä käytävä kauppa tai niiden välittäminen;

iv) siirtoja koskevat rahoitustiedot tai kirjanpito, kun se on tarpeen lain täytäntöönpanon valvonnan tai rahoitusalan sääntelyviranomaisten avustamiseksi; tai

v) oikeus- tai hallintomenettelyissä annettujen määräysten tai tuomioiden noudattamisen varmistaminen.

*8.4 artikla***Suojatoimenpiteet**

1. Jos osapuolten väliset maksut ja pääomanliikkeet poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia raha- tai valuuttakurssipolitiikan

⁽⁴⁵⁾ toteuttamiselle Koreassa tai yhdessä tai useammassa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, kyseinen osapuoli ⁽⁴⁶⁾ voi toteuttaa pääomanliikkeitä koskevia suojatoimenpiteitä enintään kuuden kuukauden ajan ⁽⁴⁷⁾, jos mainitut toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen ⁽⁴⁸⁾.

2. Kauppakomitealle on viipymättä ilmoitettava mahdollisen suojatoimenpiteen käytönotosta ja mahdollisimman pian sen poistamisaikataulusta.

YHDEKSÄS LUKU

JULKISET HANKINNAT

⁽⁴⁵⁾ 'Vakavat vaikeudet valuuttakurssipolitiikan tai rahapolitiikan toteuttamiselle' sisältävät muun muassa vakavat maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyvät ongelmat, eikä tämän artiklan mukaisia suojatoimenpiteitä saa soveltaa suoriin ulkomaisiin sijoituksiin.

⁽⁴⁶⁾ Euroopan unionin tai Euroopan unionin jäsenvaltiot tai Korea.

⁽⁴⁷⁾ Sillä edellytyksellä, että suojatoimenpiteiden alkuperäisenä antamisaikana vallinneet olosuhteet tai muut vastaavat olosuhteet ovat edelleen voimassa, kyseinen osapuoli voi kerran jatkaa suojatoimenpiteiden soveltamista yhdellä kuuden kuukauden jaksolla. Sellaisissa erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa osapuoli haluaa tämän jälkeen edelleen jatkaa suojatoimenpiteitä, sen on kuitenkin koordinoitava ehdotetun jatkamisen täytäntöönpanoa koskeva toiminta etukäteen toisen osapuolen kanssa.

⁽⁴⁸⁾ Tässä artiklassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä on erityisesti sovellettava siten, että ne

- a) eivät ole takavarikoivia;
- b) eivät johda kaksin- tai monikertaiseen valuuttakurssikäytäntöön;
- c) eivät muutoin haittaa sijoittajien mahdollisuutta saada kaikista rajoitetuista varoista markkinahintainen tuotto suojatoimenpiteet toteuttaneen osapuolen alueella;
- d) niissä vältetään tarpeettoman vahingon aiheuttamista toisen osapuolen kaupallisille, taloudellisille ja rahoitukseen liittyville eduille;
- e) ne ovat tilapäisiä ja poistetaan asteittain, kun niitä edellyttänyt tilanne parantuu; ja
- f) valuuttakurssipolitiikasta vastaava toimivaltainen viranomainen julkaisee ne viipymättä.

9.1 artikla

Yleiset määräykset

1. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvoitteensa, jotka ovat WTO-sopimuksen liitteeseen 4 sisältyvän julkisia hankintoja koskevan sopimuksen, jäljempänä 'GPA 1994', mukaisia, ja vahvistavat, että on niiden edun mukaista jatkaa kahdenvälisen kauppamahdollisuuksien laajentamista kummankin osapuolen julkisten hankintojen markkinoilla.

2. Osapuolet tunnustavat yhteisen etunsa, joka niille aiheutuu julkisten hankintojen markkinoiden vapauttamisen edistämisestä sääntöihin perustuvan maailmankauppajärjestelmän puitteissa. Osapuolet jatkavat yhteistyötään GPA 1994:n XXIV artiklan 7 kohdan mukaisessa tarkastelussa ja muilla soveltuvilla kansainvälisillä foorumeilla.

3. Tämän luvun määräysten ei saa tulkita poikkeavan GPA 1994:n tai sen korvaavan sopimuksen mukaisista osapuolta koskevista oikeuksista tai velvoitteista.

4. Kaikkien tämän luvun piiriin kuuluvien hankintojen osalta osapuolet soveltavat väliaikaisesti hyväksyttyä tarkistettua GPAsopimuksen tekstiä ⁽⁴⁹⁾, jäljempänä 'tarkistettu GPA', lukuun ottamatta seuraavia:

a) minkä tahansa muun osapuolen tavaroiden, palveluiden ja tarjoajien suosituimmuuskohtelua (tarkistetun GPA:n IV artiklan 1 kohdan b alakohta ja 2 kohta);

b) kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelu (tarkistetun GPA:n V artikla);

c) osallistumisehdot (tarkistetun GPA:n VIII artiklan 2 kohta), jotka korvataan seuraavalla: "ei aseta osapuolen toimittajalle julkiseen hankintaan osallistumisen tai sopimuksen myöntämisen ehdoksi sitä, että toisen osapuolen hankintayksikkö on aikaisemmin myöntänyt kyseiselle toimittajalle yhden tai useamman sopimuksen tai että toimittajalla on kyseisen osapuolen alueella hankittua aikaisempaa työkokemusta, paitsi jos aiempi työkokemus on olennaisen tärkeää hankinnan vaatimusten täyttämiseksi";

d) toimielimet (tarkistetun GPA:n XXI artikla); ja

⁽⁴⁹⁾ Sisältyy WTO:n asiakirjaan negs 268(Job No[1].8274), joka on päivätty 19.11.2007.

e) loppumääräykset (tarkistetun GPA:n XXII artikla).

5. Tarkistetun GPA:n soveltamiseksi 4 kohdan mukaisesti

a) tarkistetun GPA:n ilmauksella 'sopimus' tarkoitetaan 'lukua', paitsi, että ilmauksella 'maat, jotka eivät ole tämän sopimuksen sopimuspuolia' tarkoitetaan 'muuta kuin osapuolia' ja 'sopimuspuolella' tarkoitetaan 'osapuolta';

b) tarkistetun GPA:n ilmauksella 'muut osapuolet' tarkoitetaan 'toista osapuolta'; ja

c) tarkistetun GPA:n ilmauksella 'komitea' tarkoitetaan 'työryhmää'.

9.2 artikla

Soveltamisala

1. Tämän luvun piiriin kuuluvaa hankintaa on kaikki hankinta, joka kuuluu kunkin osapuolen GPA 1994:n liitteiden ja niihin mahdollisesti liitettyjen ilmoitusten alaan, mukaan luettuina niiden muutokset tai korvaukset.

2. Tässä sopimuksessa "build-operate-transfer"-sopimuksiin, jäljempänä 'BOT-sopimukset', ja julkisiin käyttöoikeussopimuksiin, sellaisina kuin ne on määriteltä liitteessä 9, sovelletaan liitettä 9.

9.3 artikla

Julkisten hankintojen työryhmä

Julkisten hankintojen työryhmä, joka perustetaan 15.3 artiklan (Työryhmät) 1 kohdan nojalla, kokoontuu yhteisen sopimuksen mukaan tai osapuolen pyynnöstä

a) tarkastelemaan julkisiin hankintoihin ja BOT-sopimukseen tai julkisiin käyttöoikeussopimukseen liittyviä kysymyksiä, jotka osapuoli on antanut sen käsiteltäväksi;

b) vaihtamaan tietoja mahdollisuuksista, jotka liittyvät kunkin osapuolen julkisiin hankintoihin ja BOT-sopimukseen tai julkisiin käyttöoikeussopimukseen; ja

c) keskustelemaan kaikista muista tämän luvun toimintaan liittyvistä seikoista.

KYMMENES LUKU

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET

A JAKSO

Yleiset määräykset

10.1 artikla

Tavoitteet

Tämän luvun tavoitteena on

a) helpottaa osapuolten innovatiivisten ja luovien tuotteiden tuotantoa ja kauppaa; ja

b) saavuttaa riittävä ja tehokas teollis- ja tekijänoikeuksien suojan taso ja täytäntöönpano.

10.2 artikla

Velvoitteiden luonne ja soveltamisala

1. Osapuolet varmistavat sellaisten teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien kansainvälisten sopimusten, joiden sopimuspuolia ne ovat, myös teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen, joka sisältyy WTO-sopimuksen liitteeseen 1C, jäljempänä 'TRIPS-sopimus', riittävän ja tehokkaan täytäntöönpanon. Tämän luvun määräyksillä täydennetään ja yksilöidään osapuolten välisiä TRIPS-sopimuksen mukaisia oikeuksia ja velvoitteita.

2. Tässä sopimuksessa teollis- ja tekijänoikeuksilla tarkoitetaan

a) tekijänoikeutta, mukaan luettuina tietokoneohjelmien ja tietokantojen tekijänoikeudet, sekä lähioikeuksia;

b) patenteihin liittyviä oikeuksia;

c) tavaramerkkejä;

d) palvelumerkkejä;

e) malleja;

f) integroitujen piirien piirimalleja (topografioita);

g) maantieteellisiä merkintöjä;

h) kasvilajikkeita; ja

i) julkistamattoman tiedon suoja.

3. Teollis- ja tekijänoikeuksien suoja sisältää myös suojan vilpillistä kilpailua vastaan vuonna 1967 tehdyn teollisoikeuden suojelemista koskevan Pariisin yleissopimuksen,

jäljempänä 'Pariisin yleissopimus', 10 a artiklan mukaisesti.

10.3 artikla

Teknologian siirto

1. Osapuolet sopivat teknologian siirtoon vaikuttavia toimintatapojaan ja -linjojaan koskevien näkemysten ja tietojen vaihdosta sekä oman alueensa sisällä että kolmansien maiden kanssa. Tähän sisältyvät erityisesti toimenpiteet, joilla helpotetaan tiedonkulkua, yrityskumppanuuksia, lisenssien myöntämistä ja alihankintaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä edellytyksiin, jotka ovat tarpeen teknologian siirron riittävässä määrin mahdollistavan ympäristön luomiseksi isäntämaissa, muun muassa inhimillisen pääoman ja oikeudellisten puitteiden kehittämisen kaltaiset kysymykset mukaan luettuina.

2. Kukin osapuoli toteuttaa tarvittaessa toimenpiteitä, jotta torjutaan tai valvotaan teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä lupamenettelyjä tai -ehtoja, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti kansainväliseen teknologian siirtoon ja jotka merkitsevät oikeudenhaltijoiden toteuttamaa teollis- ja tekijänoikeuksien väärinkäyttöä.

10.4 artikla

Sammuminen

Osapuolet voivat vapaasti määrätä omista säännöksistään, jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeuksien sammumista.

B JAKSO

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat normit

A alajakso

Tekijänoikeus ja lähioikeudet

10.5 artikla

Annettava suoja

Osapuolet noudattavat seuraavia:

a) esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyrietysten suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (1961), jäljempänä 'Rooman yleissopimus', 1–22 artikla;

b) kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (1971), jäljempänä 'Bernin yleissopimus', 1–18 artikla;

c) maailman henkisen omaisuuden järjestön, jäljempänä 'WIPO', tekijänoikeussopimuksen (1996) 1–14 artikla; ja

d) WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen (1996) 1–23 artikla.

10.6 artikla

Tekijänoikeuksien voimassaoloaika

Kunkin osapuolen on säädettävä, jos teoksen suojan voimassaoloaika on laskettava luonnollisen henkilön eliniän perusteella, että tämä voimassaoloaika ei saa olla lyhyempi kuin tekijän elinikä ja 70 vuotta tekijän kuoleman jälkeen.

10.7 artikla

Yleisradio-organisaatiot

1. Yleisradio-organisaatioiden oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua lähetyksen ensimmäisestä yleisradioinnista, riippumatta siitä, tapahtuuko lähetys johtimia pitkin vai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, myös kaapelin tai satelliitin välityksellä.

2. Osapuoli ei saa sallia televisiosignaalien (lähettäen ne sitten maanpäällisen antenniverkon, kaapeliverkon tai satelliitin välityksellä) uudelleenlähettämistä internetissä ilman signaalin sisällön ja signaalin mahdollisen oikeudenhaltijan tai mahdollisten oikeudenhaltijoiden suostumusta⁽⁵⁰⁾.

⁽⁵⁰⁾ Tässä kohdassa uudelleenlähettämistä osapuolen alueella suljetulle ja määritellylle tilaajaverkolle, johon ei ole pääsyä osapuolen alueen ulkopuolelta, ei pidetä uudelleenlähettämisenä internetissä.

*10.8 artikla***Oikeuksien kollektiivista hallinnointia koskeva yhteistyö**

Osapuolet pyrkivät helpottamaan sellaisia järjestelyjä omien yhteisvalvontajärjestöjensä välillä, joilla taataan vastavuoroisesti sisällön helpompi saanti ja jakelu osapuolten välillä ja joilla voidaan varmistaa osapuolten teosten tai muiden tekijänoikeudella suojattujen kohteiden käytöstä maksettavien rojalttien keskinäinen siirto. Osapuolet pyrkivät järjeistämään yhteisvalvontajärjestöjen toimintaa mahdollisimman pitkälle sekä lisäämään niiden avoimuutta.

*10.9 artikla***Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle**

1. Tässä artiklassa tarkoitetaan:

a) yleisradioinnilla ilman johdinta tapahtuvaa äänien, kuvien ja äänien tai niitä edustavien merkkien lähettämistä yleisön vastaanotettavaksi; myös sellaisten lähettäminen satelliitin välityksellä on ”yleisradiointi”; satelittujen signaalien lähettäminen on yleisradiointiä, jos yleisradio-organisaatio tai joku muu sen luvalla toimittaa yleisölle salauksen purkamiseen tarvittavat laitteet; ja

b) yleisölle välittämällä millä tahansa välineellä paitsi yleisradioinnalla tapahtuvaa esityksen äänien tai äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien välittämistä yleisölle. Kun sovelletaan 5 kohtaa, ”yleisölle välittäminen” sisältää äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin.

2. Kunkin osapuolen on säädettävä, että esittäjillä on yksinoikeus sallia tai kieltää esitystensä yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä ja niiden välittäminen yleisölle, paitsi jos esitys jo sinänsä on yleisradioitu esitys tai on peräisin tallenteelta.

3. Kunkin osapuolen on säädettävä, että esittäjillä ja äänitetuottajilla on oikeus kertaikkiseen kohtuulliseen korvaukseen, jos äänite julkaistaan kaupallisessa tarkoituksessa tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan

yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle.

4. Kunkin osapuolen on lainsäädännössään säädettävä, että esittäjä tai äänitetuottaja tai molemmat voivat vaatia kertakaikkista kohtuullista korvausta käyttäjältä. Osapuolet voivat säätää lainsäädännössään, että esittäjien ja äänitetuottajien välisen sopimuksen puuttuessa määritellään ne ehdot, joiden mukaan esittäjät ja äänitetuottajat jakavat kertaikkisen kohtuullisen korvauksen.

5. Kunkin osapuolen on säädettävä, että yleisradio-organisaatioilla on yksinoikeus sallia tai kieltää

a) lähetystensä uudelleenlähettäminen;

b) lähetystensä tallennus; ja

c) lähetystensä välittäminen yleisölle, jos tämä välittäminen tapahtuu paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan. Tämän oikeuden suojaamisen edellytykset määritellään sen valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa oikeutta pyydetään suojaamaan.

*10.10 artikla***Taiteilijalla oleva oikeus taideteoksen jälleenmyyntiin**

Osapuolet sopivat taitelijan jälleenmyyntioikeuteen vaikuttavia toimintatapojaan ja -linjojaan koskevien näkemysten ja tietojen vaihdosta. Kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolet ryhtyvät neuvottelemaan uudelleen siitä, onko aiheellista ja toteuttamiskelpoista ottaa käyttöön taiteilijan taideteosten jälleenmyyntioikeus Koreassa.

*10.11 artikla***Rajoitukset ja poikkeukset**

Osapuolet voivat lainsäädännössään säätää rajoituksia tai poikkeuksia 10.5–10.10 artiklassa tarkoitetuilla oikeudenhaltijoilla oleviin oikeuksiin tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.

*10.12 artikla***Teknisten toimenpiteiden suojaaminen**

1. Osapuolten on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta, jolla torjutaan sellaisten tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämistä, jota asianomainen henkilö suorittaa tietäen tai niin että hänellä on riittävät perusteet tietää pyrkivänsä mainittuun tavoitteeseen.

2. Osapuolten on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta, jolla torjutaan sellaista laitteiden, tuotteiden tai komponenttien valmistamista, maahantuontia, jakelua, myyntiä, vuokrausta, myytäväksi tai vuokrattavaksi ilmoittelua taikka kaupallisiin tarkoituksiin hallussa pitoa tai sellaisten palvelujen tarjoamista,

a) joita markkinoidaan, mainostetaan tai pidetään kaupan tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämiseksi;

b) joiden tarkoituksella tai käytöllä on tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen lisäksi vain vähäistä muuta kaupallista merkitystä; tai

c) jotka on pääasiallisesti suunniteltu, tuotettu, mukautettu tai toteutettu siten, että niiden tarkoituksena on mahdollistaa tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertäminen tai helpottaa sitä.

3. Tässä sopimuksessa teknisellä toimenpiteellä tarkoitetaan tekniikkaa, laitetta tai komponenttia, joka on suunniteltu normaalisissa käyttötarkoituksessaan estämään tai rajoittamaan teoksiin tai muuhun aineistoon kohdistuvia tekoja, joihin ei ole saatu lupaa laissa säädettyjen tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien haltijalta kunkin osapuolen lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Teknisiä toimenpiteitä pidetään tehokkaina, jos oikeudenhaltijat valvovat suojatun teoksen tai muun aineiston käyttöä jonkin sellaisen pääsynvalvonta- tai suojauskeinon avulla, jolla tavoiteltu suoja saavutetaan ja joita ovat esimerkiksi teoksen tai muun aineiston salaus, muuntaminen tai muunlainen muuttaminen taikka kopioinnin valvontajärjestelmä.

4. Kukin osapuoli voi säätää poikkeuksista ja rajoituksista 1 ja 2 kohdan täytäntöönpanotoimiin lainsäädäntönsä ja 10.5 artiklassa tar-

koitettujen asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

*10.13 artikla***Oikeuksien hallinnointitietojen suoja**

1. Kunkin osapuolen on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta sellaista henkilöä vastaan, joka tietoisesti suorittaa luvatta jonkin seuraavista teoista:

a) oikeuksien sähköisten hallinnointitietojen poistaminen tai muuttaminen; tai

b) tämän sopimuksen nojalla suojattujen teosten tai muun aineiston levittäminen, maahantuonti levitystä varten, yleisradiointi, yleisölle välittäminen tai yleisön saataviin saattaminen niin, että sähköiset oikeuksien hallinnointitiedot on poistettu tai niitä on muutettu luvatta; jos tällainen henkilö tietää tai hänen voidaan kohtuudella olettaa tietävän aiheuttavansa, mahdollistavansa tai salaavansa asianomaisen jäsenvaltion laissa säädetyn tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien loukkaamisen taikka helpottavansa sitä.

2. Tässä sopimuksessa oikeuksien hallinnointitiedoilla tarkoitetaan kaikkia oikeudenhaltijoiden toimittamia tietoja, joilla tunnustetaan tässä sopimuksessa tarkoitettu teos tai muu aineisto, tekijä tai muu oikeudenhaltija, tai tietoja teoksen tai muun aineiston käyttöehdoista ja -edellytyksistä sekä numeroita tai koodeja, jotka edustavat tällaista tietoa.

3. Edellä olevaa 2 kohtaa sovelletaan, jos jokin näistä tiedoista on liitetty tässä sopimuksessa tarkoitettun teoksen tai muun aineiston kappaleeseen tai ilmenee mainittua teosta tai aineistoa yleisölle välitettäessä.

*10.14 artikla***Siirtymäsäännös**

Korean on noudatettava täysimääräisesti 10.6 ja 10.7 artiklassa olevia velvoitteita kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

B a l a j a k s o

T a v a r a m e r k i t

*10.15 artikla***Rekisteröintimenettely**

Euroopan unioni ja Korea perustavat tavaramerkkien rekisteröintijärjestelmän, jossa tavaramerkin rekisteröinnin hylkäävän päätöksen perustelut ilmoitetaan kirjallisesti ja voidaan toimittaa sähköisesti hakijalle, jolla on mahdollisuus riitauttaa hylkäävä päätös ja mahdollisuus hakea oikeusteitse muutosta lopulliseen hylkäävään päätökseen. Euroopan unioni ja Korea ottavat lisäksi käyttöön asianomaisille osapuolille mahdollisuuden vastustaa tavaramerkkien rekisteröintihakemuksia. Euroopan unioni ja Korea tarjoavat yleisesti saataville sähköisen tietokannan tavaramerkkihakemuksista ja tavaramerkkien rekisteröinneistä.

*10.16 artikla***Kansainväliset sopimukset**

Euroopan unioni ja Korea noudattavat tavaramerkkioikeutta koskevaa sopimusta (1994) ja pyrkivät kaikkiin kohtuullisiin keinoin noudattamaan Singaporen sopimusta tavaramerkkioikeudesta (2006).

*10.17 artikla***Poikkeukset tavaramerkillä myönnettyihin oikeuksiin**

Kunkin osapuolen on säädettävä kuvaavien termien oikeudenmukaisesta käytöstä rajoitettuna poikkeuksena tavaramerkkioikeuksiin, ja ne voivat säätää muista rajoitetuista poikkeuksista edellyttäen, että sellaisissa rajoitetuissa poikkeuksissa otetaan huomioon tavaramerkin omistajan ja kolmansien osapuolien oikeutettu etu.

C a l a j a k s o**Maantieteelliset merkinnät**⁽⁵¹⁾⁽⁵²⁾

⁽⁵¹⁾ 'Maantieteellisellä merkinnällä' tarkoitetaan tässä alajaksossa

a) maantieteellisiä merkintöjä, alkuperänimityk-

*10.18 artikla***Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden ja viinien maantieteellisten merkintöjen tunnustaminen**

1. Tarkasteltuaan Korean maataloustuotteiden laadun valvontaa koskevaa lakia (Agricultural Products Quality Control Act) sekä sen täytäntöönpanosääntöjä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen rekisteröinnin, valvonnan ja suojelun osalta Euroopan unioni toteaa, että tämä lainsäädäntö on 6 kohdan määräysten mukainen.

2. Tarkasteltuaan neuvoston asetusta (EY) N:o 510/2006 sekä sen täytäntöönpanosääntöjä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen rekisteröinnin, valvonnan ja suojelun osalta Euroopan unionissa sekä viinin yhteisestä markkinajärjestelystä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1234/2007 Korea toteaa, että tämä lainsäädäntö on 6 kohdan määräysten mukainen.

3. Tarkasteltuaan niitä liitteessä 10-A lueteltuja Korean maantieteellisiä merkintöjä vastaavien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden eritelmiä koskevaa yhteenvetoa, jotka Korea on rekisteröinyt 1 kohdassa tarkoitettun lainsäädännön mukaisesti, Euroopan unioni

siä, määritellyllä alueella tuotettuja laatuviinejä ja maantieteellisellä merkinnällä varustettuja pöytäviinejä, joita tarkoitetaan 20 päivänä maaliskuuta 2006 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 510/2006, 15 päivänä tammikuuta 2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 110/2008, 10 päivänä kesäkuuta 1991 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1601/1991, 17 päivänä toukokuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1493/1999 ja 22 päivänä lokakuuta 2007 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 tai nämä asetukset korvaavissa säännöksissä; ja

b) maantieteellisiä merkintöjä sellaisina kuin ne ovat Korean maataloustuotteiden laadun valvontaa koskevassa laissa (laki n:o 9759, 9 päivänä kesäkuuta 2009) ja alkoholiverolaissa (laki n:o 8852, 29 päivänä helmikuuta 2008).

⁽⁵²⁾ Tässä alajaksossa tarkoitettu maantieteellisen merkinnän suoja ei rajoita muita tämän sopimuksen muiden määräysten soveltamista.

sitoutuu suojelemaan liitteessä 10-A lueteltuja Korean maantieteellisiä merkintöjä sillä suojan tasolla, josta tässä luvussa määrätään.

4. Tarkasteltuaan niitä liitteessä 10-A lueteltuja Euroopan unionin maantieteellisiä merkintöjä vastaavien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden eritelmiä koskevaa yhteenvetoa, jotka Euroopan unioni on rekisteröinyt 2 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaisesti, Korea sitoutuu suojelemaan liitteessä 10-A lueteltuja Euroopan unionin maantieteellisiä merkintöjä sillä suojan tasolla, josta tässä luvussa määrätään.

5. Edellä olevaa 3 kohtaa sovelletaan viinien maantieteellisiin merkintöihin 10.24 artiklan mukaisesti lisättyjen maantieteellisten merkintöjen osalta.

6. Euroopan unioni ja Korea sopivat, että 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun rekisteröinnin ja maantieteellisten merkintöjen valvonnan osatekijät ovat seuraavat:

a) rekisteri, jossa on kirjattuna osapuolen alueiden suojatut maantieteelliset merkinnät;

b) hallinnollinen menettely, jolla varmennetaan, että maantieteellisillä merkinnöillä tunnistetaan tavaran olevan peräisin tietyltä osapuolen alueelta, seudulta tai paikkakunnalta, jos kyseisen tavaran laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään;

c) vaatimus, jonka mukaan rekisteröidyn nimen on vastattava tiettyä tuotetta tai tiettyjä tuotteita, joille on vahvistettu tuote-eritelmä, jota voidaan muuttaa vain asianmukaisessa hallinnollisessa menettelyssä;

d) valvontasäännökset, joita sovelletaan valmistukseen;

e) lainsäädäntö, jonka mukaan rekisteröityä nimeä voivat käyttää kaikki sitä vastaavan eritelmän mukaisia maataloustuotteita tai elintarvikkeita kaupan pitävät toimijat; ja

f) vastaväitteiden esittämistä koskeva menettely, jonka avulla nimien aiempien käyttäjien oikeudet edut voidaan ottaa huomioon siitä riippumatta, ovatko nämä nimet teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattuja.

10.19 artikla

Viinien⁽⁵³⁾, maustettujen viinien⁽⁵⁴⁾ ja väkevien alkoholijuomien⁽⁵⁵⁾ maantieteellisten merkintöjen tunnustaminen

1. Koreassa suojataan liitteessä 10-B luetellut Euroopan unionin maantieteelliset merkinnät niiden tuotteiden osalta, joissa käytetään näitä maantieteellisiä merkintöjä Euroopan unionin maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

2. Euroopan unionissa suojataan liitteessä 10-B luetellut Korean maantieteelliset merkinnät niiden tuotteiden osalta, joissa käytetään

(⁵³) Tässä alajaksossa viineillä tarkoitetaan tuotteita, jotka kuuluvat HS-nimikkeeseen 22.04 ja jotka

a) ovat 22 päivänä lokakuuta 2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007, 10 päivänä heinäkuuta 2009 annetun komission asetuksen (EY) N:o 606/2009 ja 14 päivänä heinäkuuta 2009 annetun komission asetuksen (EY) N:o 607/2009 tai tämän korvaavan lainsäädännön mukaisia; tai

b) ovat Korean maataloustuotteiden laadun valvontaa koskevan lain (laki n:o 9759, 9 päivänä kesäkuuta 2009) ja alkoholiverolain (laki n:o 8852, 29 päivänä helmikuuta 2008) mukaisia.

(⁵⁴) Tässä alajaksossa maustetuilla viineillä tarkoitetaan tuotteita, jotka kuuluvat HS-nimikkeeseen 22.05 ja jotka:

a) ovat 10 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1601/91 tai sen korvaavan lainsäädännön mukaisia; tai

b) ovat Korean maataloustuotteiden laadun valvontaa koskevan lain (laki n:o 9759, 9 päivänä kesäkuuta 2009) ja alkoholiverolain (laki n:o 8852, 29 päivänä helmikuuta 2008) mukaisia.

(⁵⁵) Tässä alajaksossa väkevilla alkoholijuomilla tarkoitetaan tuotteita, jotka kuuluvat HS-nimikkeeseen 22.08 ja jotka

a) ovat 15 päivänä tammikuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 ja 24 päivänä huhtikuuta 1990 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1014/90 tai tämän korvaavan lainsäädännön mukaisia; tai

b) ovat Korean maataloustuotteiden laadun valvontaa koskevan lain (laki n:o 9759, 9 päivänä kesäkuuta 2009) ja alkoholiverolain (laki n:o 8852, 29 päivänä helmikuuta 2008) mukaisia.

tään näitä maantieteellisiä merkintöjä Korean maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

10.20 artikla

Käyttöoikeus

Tämän alajakson mukaisesti suojattua nimeä saavat käyttää kaikki sitä vastaavan eritelmän mukaisia maataloustuotteita, elintarvikkeita, viinejä, maustettuja viinejä tai väkeviä alkoholijuomia kaupan pitävät toimijat.

10.21 artikla

Suojan soveltamisala

1. Edellä 10.18 ja 10.19 artiklassa tarkoitettuja maantieteellisiä merkintöjä suojataan seuraavilta:

a) mikä tahansa tapa merkitä tai esittää tuote, joka osoittaa tai antaa ymmärtää, että kyseessä oleva tuote on peräisin muulta maantieteelliseltä alueelta kuin sen todelliselta lähtöpaikalta tavalla, joka johtaa yleisöä harhaan tuotteen maantieteellisen alkuperän osalta;

b) maantieteellisen merkinnän käyttö, jolla yksilöidään vastaavaksi tuotteeksi⁽⁵⁶⁾, joka ei ole peräisin kyseisen maantieteellisen merkinnän osoittamasta paikasta, vaikka tuotteen oikea alkuperä ilmoitetaan tai maantieteellinen merkintä osoitetaan käännoksessä tai siihen on liitetty sellaiset merkinnät kuin ”laatuinen”, ”tyyppinen”, ”tyylinen”, ”jäljitelmä”, tai muu vastaava merkintä; ja

c) mikä tahansa muu käyttö, jota voidaan pitää Pariisin yleissopimuksen 10 a artiklan tarkoittamana vilpillisenä kilpailuna.

2. Tämä sopimus ei millään tavoin estä ketään käyttämästä kaupallisiin tarkoituksiin

omaa tai edeltäjänsä nimeä tavalla, joka ei johda kuluttajaa harhaan.

3. Jos osapuolten maantieteelliset merkinnät ovat homonyymiset, kullekin merkinnälle myönnetään suoja sillä edellytyksellä, että niitä on käytetty hyvässä uskossa. Maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä voi päättää niistä käytännön edellytyksistä, joilla homonyymiset maantieteelliset merkinnät erotetaan toisistaan, kun otetaan huomioon tarve varmistaa kyseisten tuottajien tasapuolinen kohtelu ja se, että kuluttajia ei johdeta harhaan. Jos tämän sopimuksen nojalla suojattu maantieteellinen merkintä on homonyyminen jonkin kolmannen maan maantieteellisen merkinnän kanssa, kumpikin osapuoli päättää niistä käytännön edellytyksistä, joilla homonyymiset maantieteelliset merkinnät erotetaan toisistaan, kun otetaan huomioon tarve varmistaa kyseisten tuottajien tasapuolinen kohtelu ja se, että kuluttajia ei johdeta harhaan.

4. Mikään tämän sopimuksen määräys ei velvoita Euroopan unionia tai Koreaa suojaamaan maantieteellistä merkintää, jota ei suojata tai jonka suoja lakkaa alkuperämaassa tai jonka käyttö on asianomaisessa maassa lopetettu.

5. Tämän artiklan mukainen maantieteellisen merkinnän suoja ei rajoita sellaisen tavaramerkin käytön jatkamista, jota koskeva hakemus on tehty tai joka on rekisteröity tai joka on vakiinnutettu osapuolen alueella tapahtuneella käytöllä, jos sellainen on asianomaisen lainsäädännön mukaan mahdollista, ennen päivää, jona maantieteellisen merkinnän suoja tai tunnustamista on haettu, jos tavaramerkin mitättömyys- tai menettämisperusteita ei ole olemassa kyseisen osapuolen lainsäädännössä. Maantieteellisen merkinnän suojan tai tunnustamisen soveltamispäivä määritetään 10.23 artiklan 2 kohdan mukaan.

10.22 artikla

Suojan täytäntöönpano

Osapuolet toteuttavat 10.18–10.23 artiklassa määrätyn suojan oma-aloitteisesti viranomaistensa asianmukaisella toiminnalla. Ne toteuttavat tämän suojan myös asiaan osallisen pyynnöstä.

⁽⁵⁶⁾ Kaikkien tuotteiden osalta ilmaus ’vastaava tuote’ on tulkittava samalla tavalla kuin TRIPS-sopimuksen 23 artiklan 1 kohdassa, joka koskee maantieteellisten merkintöjen käyttöä yksilöimään viinejä, jotka eivät ole kyseessä olevan alkuperämerkinnän osoittamasta paikasta, tai väkeviä alkoholijuomia, jotka eivät ole kyseisen maantieteellisen merkinnän osoittamasta paikasta.

*10.23 artikla***Suhde tavaramerkkeihin**

1. Osapuolten on hylättävä tai mitätöitävä sellaisen tavaramerkin rekisteröinti, joka vastaa jotakin 10.21 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tilannetta, joka koskee suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiä vastaavalle tuotteelle, jos tavaramerkkihakemus on tehty sen päivän jälkeen, jona kyseisen alueen maantieteellisen merkinnän suojaa tai tunnustamista on haettu.

2. Edellä 1 kohtaa sovellettaessa tarkoitetaan

a) artiklassa 10.18 ja 10.19 tarkoitettujen maantieteellisten merkintöjen osalta suojan tai tunnustamisen hakemispäivällä tämän sopimuksen voimaantulopäivää; ja

b) artiklassa 10.24 tarkoitettujen maantieteellisten merkintöjen osalta suojan tai tunnustamisen hakemispäivällä sitä päivää, jolloin osapuoli vastaanottaa toiselta osapuolelta pyynnön suojata tai tunnustaa maantieteellinen merkintä.

*10.24 artikla***Maantieteellisten merkintöjen lisääminen suojan piiriin ⁽⁵⁷⁾**

⁽⁵⁷⁾ Jos esityksen tekee

a) Korea niiden alkuperä tuotteiden osalta, jotka kuuluvat 10.18 artiklan 2 kohdan ja 10.19 artiklan alaviitteissä tarkoitettun Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisalaan, tai

b) Euroopan unioni niiden alkuperä tuotteiden osalta, jotka kuuluvat 10.18 artiklan 1 kohdan ja 10.19 artiklan alaviitteissä tarkoitettun Korean lainsäädännön soveltamisalaan, sellaisen alkuperänimityksen lisäämiseksi tähän sopimukseen, jonka kumpi tahansa osapuoli on tunnustanut TRIPS-sopimuksen 22.1 artiklassa tarkoitettuksi maantieteelliseksi merkinnäksi jommankumman osapuolen muun kuin 10.18 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 10.19 artiklan alaviitteessä tarkoitettun lainsäädännön mukaisesti, osapuolet sopivat tarkastelevansa, voidaanko kyseinen maantieteellinen merkintä lisätä tähän sopimukseen tämän alajakson mukaisesti.

1. Euroopan unioni ja Korea sopivat lisävänsä suojeltavia maantieteellisiä merkintöjä liitteisiin 10-A ja 10-B 10.25 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

2. Euroopan unioni ja Korea sopivat käsittelevänsä viipymättä toisen osapuolen tekemät pyynnot suojeltavien maantieteellisten merkintöjen lisäämisestä liitteisiin.

3. Nimeä ei saa rekisteröidä maantieteelliseksi merkinnäksi, jos se on ristiriidassa kasvilajikkeen, myös rypälelajikkeen, tai eläinrodun nimen kanssa ja on sen seurauksena omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän osalta.

*10.25 artikla***Maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä**

1. Jäljempänä olevan 15.3 artiklan (Työryhmät) 1 kohdan mukaisesti perustettu maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä kokoontuu keskinäisen sopimuksen mukaisesti tai osapuolen pyynnöstä osapuolten välisen yhteistyön ja maantieteellisiä merkintöjä koskevan keskustelun tehostamiseksi. Työryhmä voi antaa suosituksia, ja se tekee päätökset yksimielisesti.

2. Kokoukset pidetään vuorotellen kummankin osapuolen alueella sijaitsevalla paikakunnalla. Työryhmän kokous pidetään sellaiseen aikaan, sellaisessa paikassa ja sellaisella tavalla (myös videoneuvotteluna), jonka osapuolet ovat keskenään sopineet, kuitenkin viimeistään 90 päivän kuluttua pyynnöstä.

3. Työryhmä voi päättää

a) muuttaa liitteitä 10-A ja 10-B niin, että niihin lisätään Euroopan unionin tai Korean yksittäisiä maantieteellisiä merkintöjä, jotka ovat läpäisseet 10.18 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun asiaankuuluvan menettelyn, jonka jälkeen myös toinen osapuoli on tarvittaessa määrittänyt ne maantieteellisiksi merkinnöiksi, jolloin ne saavat suojan kyseisen toisen osapuolen alueella;

b) muuttaa ⁽⁵⁸⁾ a alakohdassa tarkoitettuja liitteitä niin, että niistä poistetaan yksittäisiä maantieteellisiä merkintöjä, jotka lakkaavat kuulumasta alkuperäosapuolen ⁽⁵⁹⁾ suojan piiriin tai jotka sovellettavan lainsäädännön mukaisesti eivät enää ole niiden ehtojen mukaisia, joiden nojalla niitä voitaisiin pitää maantieteellisinä merkintöinä toisessa osapuolella; ja

c) että tässä sopimuksessa olevaa lakiviitasta olisi pidettävä viittauksena tuohon lainsäädäntöön, sellaisena kuin se on voimassa muutettuna ja korvattuna tietynä ajankohdana tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen.

4. Työryhmä varmistaa myös tämän alajakson moitteettoman soveltamisen, ja se voi tarkastella kaikkia sopimuksen täytäntöönpanoon ja toimintaan liittyviä kysymyksiä. Sen tehtävänä on erityisesti

a) vaihtaa tietoja maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön ja politiikan kehityksestä;

b) vaihtaa yksittäisiä maantieteellisiä merkintöjä koskevia tietoja, jotta voidaan harkita niiden suojaamista tämän sopimuksen mukaisesti; ja

c) vaihtaa tietoja tämän sopimuksen toiminnan optimoimiseksi.

5. Työryhmä voi keskustella mistä tahansa yhteistä etua koskevasta aiheesta maantieteellisten merkintöjen alalla.

10.26 artikla

Maantieteellisten merkintöjen suojan soveltamista koskevat yksittäiset hakemukset

⁽⁵⁸⁾ Tällä viitataan maantieteellisen merkinnän muuttamiseen sellaisenaan, nimi ja tuoteluokka mukaan luettuina. Eritelmien, sellaisina kuin niihin viitataan 10.18 artiklan 3 ja 4 kohdassa, muutokset tai 10.18 artiklan 6 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen vastuullisten valvontaelinten muutokset säilyvät sen osapuolen, josta maantieteellinen merkintä on peräisin, yksinomaisella vastuulla. Tällaiset muutokset voidaan ilmoittaa tiedoksi. ⁽⁵⁹⁾ Päätös, joka koskee maantieteellisen merkinnän suojan päättymistä, säilyy sen osapuolen, josta maantieteellinen merkintä on peräisin, yksinomaisella vastuulla.

Tämän alajakson määräykset eivät estä käyttämästä oikeutta hakea maantieteellisen merkinnän tunnustamista ja suojaa Euroopan unionin ja Korean asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti.

D a l a j a k s o

M a l l i t

10.27 artikla

Rekisteröityjen mallien suoja

1. Euroopan unioni ja Korea säätävät sellaisten itsenäisesti luotujen mallien suojasta, jotka ovat uusia ja omaperäisiä tai joilla on yksilöllinen luonne ⁽⁶⁰⁾.

2. Tällainen suoja on tarjottava rekisteröinnillä, ja sillä myönnetään niiden haltijoille yksinoikeudet tämän alajakson mukaisesti.

10.28 artikla

Rekisteröinnillä saavutettavat oikeudet

Suojatun mallin omistajalla on oltava oikeus estää kolmansia osapuolia ilman hänen suostumustaan ainakaan valmistamasta, myytäväksi tarjoamasta, myymästä, tuomasta maahan, maasta viemästä tai käyttämästä esineitä, joissa on tai jotka muodostavat suojatun mallin, milloin sellaisiin toimiin ryhdy-

⁽⁶⁰⁾ Korea katsoo, että malli ei ole uusi, jos identtinen tai samanlainen malli on ollut yleisesti tiedossa tai sitä on yleisesti käytetty ennen mallin rekisteröintiä koskevan hakemuksen jättämistä. Korea katsoo, että mallit eivät ole omaperäisiä, jos ne olisi voitu luoda helposti yhdistelemällä yleisesti tunnettuja malleja tai yleisesti muokattuja malleja ennen mallihakemuksen jättämistä. Euroopan unioni katsoo, että mallit eivät ole uusia, jos identtinen malli on saatettu yleisön saataville ennen mallin rekisteröintiä koskevan hakemuksen jättämistä tai ennen kuin rekisteröimätön malli on tullut tunnetuksi. Euroopan unioni katsoo, että mallia ei pidetä luonteeltaan yksilöllisenä, jos asiantuntevan käyttäjän siitä saama yleisvaikutelma ei eroa yleisvaikutelmasta, jonka hän on saanut muista tunnetuista malleista.

tään kaupallisessa tarkoituksessa, toimet kohtuuttomasti haittaavat mallin tavanomaista käyttöä tai ne eivät ole hyvän kauppatavan mukaisia.

10.29 artikla

Rekisteröimättömälle ulkomuodolle myönnettävä suoja

Euroopan unionin ja Korean säätävät oikeudellisista keinoista, joilla voidaan estää tuotteen rekisteröimättömän ulkomuodon käyttö vain, jos riitautettu käyttö on seurausta kyseisen tuotteen rekisteröimättömän ulkomuodon kopioimisesta ⁽⁶¹⁾. Tällaisella käytöllä tarkoitetaan muun muassa tavaroiden esittelyä ⁽⁶²⁾, maahan tuontia tai maasta vientiä.

10.30 artikla

Suoja-aika

1. Osapuolissa rekisteröinnin jälkeen saatavilla olevan suojan keston on oltava vähintään 15 vuotta.

2. Euroopan unionissa ja Koreassa rekisteröimättömän ulkomuodon suojan keston on oltava vähintään kolme vuotta.

10.31 artikla

⁽⁶¹⁾ Tätä artiklaa sovellettaessa Euroopan unioni ja Korea katsovat, että ilmaukset 'rekisteröimätön malli' ja 'rekisteröimättömän ulkomuoto' tarkoittavat samaa. 'Rekisteröimättömän mallin' ja 'rekisteröimättömän ulkomuodon' suojan edellytyksistä säädetään seuraavissa säädöksissä:

a) Koreassa vilpillisen kilpailun ehkäisemistä ja liikesalaisuuksien suojaa koskevassa laissa (Unfair Competition Prevention and Trade Secret Protection Act, N:o 8767, 21 päivänä joulukuuta 2007), ja

b) Euroopan unionissa yhteisömallista 12 päivänä joulukuuta 2001 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 6/2002, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 18 päivänä joulukuuta 2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1891/2006.

⁽⁶²⁾ Tätä artiklaa sovellettaessa Euroopan unioni katsoo, että 'esittely' tarkoittaa 'tarjoamista' tai 'markkinoille saattamista', ja Korea katsoo, että 'esittely' tarkoittaa 'luovutusta, liisausta tai näytelyä luovutusta tai liisausta varten'.

Poikkeukset

1. Euroopan unioni ja Korea voivat säätää rajoitettuja poikkeuksia mallisuojaan edellyttäen, että tällaiset poikkeukset eivät ole kohtuuttomasti ristiriidassa suojattujen mallien normaalin käytön kanssa eivätkä kohtuuttomasti vahingoita mallin omistajan oikeutettuja etuja, ottaen huomioon kolmansien osapuolien oikeudet.

2. Mallisuoja ei ulotu malleihin, jotka määräytyvät olennaisesti teknisten tai toiminnallisten seikkojen perusteella.

3. Mallioikeutta ei myönnetä malliin, joka on yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastainen.

10.32 artikla

Suhde tekijänoikeuteen

Tämän alajakson mukaisesti Euroopan unionissa tai Koreassa rekisteröityä mallia koskevalla oikeudella suojattu malli voidaan suojata myös osapuolten alueella sovellettavan tekijänoikeuslain nojalla siitä päivästä lähtien, jona malli on luotu tai saatettu johonkin muotoon ⁽⁶³⁾.

E a l a j a k s o

P a t e n t i t

10.33 artikla

Kansainvälinen sopimus

Osapuolet pyrkivät kaikin kohtuullisin keinoin noudattamaan patenttilainsäädäntöä koskevan sopimuksen (2000) 1–16 artiklaa.

10.34 artikla

Patentit ja kansanterveys

⁽⁶³⁾ Tekijänoikeuslain mallisuoja ei myönnetä automaattisesti, vaan se myönnetään vain, jos malli täyttää suojan edellytykset tekijänoikeuslain mukaisesti.

1. Osapuolet tunnustavat merkityksen, joka on 14 päivänä marraskuuta 2001 WTO:n ministerikokouksessa annetulla TRIPS-sopimuksesta ja kansanterveydestä annetulla julistuksella, jäljempänä 'Dohan julistus'. Tämän alajakson oikeuksia ja velvoitteita tulkittaessa ja täytäntöönpannassa osapuolilla on oikeus nojautua Dohan julistukseen.

2. Kukin osapuoli osallistuu WTO:n yleisneuvoston 30 päivänä elokuuta 2003 Dohan julistuksen 6 artiklasta tekemän päätöksen ja TRIPS-sopimuksen muuttamisesta Genevessä 6 päivänä joulukuuta 2005 tehdyn pöytäkirjan täytäntöönpanoon ja noudattaa niitä.

10.35 artikla

Patenttisuoja myönnettyjen oikeuksien keston pidentäminen

1. Osapuolet tunnustavat, että niiden alueilla patentilla suojatuille farmaseuttisille tuotteille ⁽⁶⁴⁾ ja kasvinsuojelutuotteille ⁽⁶⁵⁾ on

⁽⁶⁴⁾ Sellaisina kuin ne on määritelty liitteessä 2-D (Farmaseuttiset tuotteet ja lääkinnälliset laitteet).

⁽⁶⁵⁾ Kasvinsuojelutuotteet sisältävät käyttäjälle toimitettavassa muodossa tehoaineita, suojaaineita tai tehosteaineita tai ne koostuvat niistä, ja ne on tarkoitettu johonkin seuraavista käyttötarkoituksista:

- a) kasvien tai kasvituotteiden suojele kaikkia kasvintuhojia vastaan tai tällaisten tuhoajien toiminnan ehkäiseminen, jollei kyseisten aineiden päätarkoituksena katsota pikemminkin hygieeniset syyt kuin kasvien tai kasvituotteiden suojele;
- b) kasvien elintoimintoihin vaikuttaminen, esimerkiksi niiden kasvuun muutoin kuin ravinteina vaikuttavien aineiden avulla;
- c) vaikuttamaan kasvituotteiden säilyvyyteen, jolleivät nämä aineet tai tuotteet ole Euroopan unionin säilöntäaineita koskevien erityissäännösten alaisia;
- d) epätoivottujen kasvien tai kasvinosien tuhoaminen, lukuun ottamatta leviä, jollei tuotteita käytetä maaperässä tai vedessä kasvien suojelemiseksi; tai
- e) kasvien epätoivotun kasvun rajoittaminen tai estäminen, lukuun ottamatta leviä, jollei tuotteita käytetä maaperässä tai vedessä kasvien suojelemiseksi.

hankittava hallinnollinen lupa tai ne on rekisteröitävä ennen markkinoille saattamista.

2. Osapuolet myöntävät patentin omistajan pyynnöstä pidennyksen patenttisuoja myönnettyjen oikeuksien keston hyvityksenä patentinomistajalle sen tosiasiallisen patentin suoja-ajan lyhentymisestä, joka johtuu ensimmäisestä luvasta saattaa tuote niiden markkinoille. Patenttisuoja myönnettävien oikeuksien keston jatkaminen ei voi ylittää viittä vuotta ⁽⁶⁶⁾.

10.36 artikla

Farmaseuttisia tuotteita ⁽⁶⁷⁾ koskevan myyntiluvan hankkimiseksi toimitettujen tietojen suoja

1. Osapuolet takaavat niiden tietojen luotamuksellisuuden, salassapidon ja riippumattomuuden, jotka on toimitettu farmaseuttisen tuotteen markkinoille saattamista koskevan luvan saamiseksi.

2. Tätä tarkoitusta varten osapuolten on varmistettava lainsäädännössään, että sellaista turvallisuutta ja tehokkuutta koskevaa tietoa, sellaisena kuin siihen viitataan TRIPS-sopimuksen 39 artiklassa, jonka hakija toimittaa ensimmäistä kertaa saadakseen myyntiluvan uudelle farmaseuttiselle tuotteelle osapuolen alueella, ei käytetä myyntiluvan myöntämiseksi toiselle farmaseuttiselle tuotteelle ilman näyttöä siitä, että myyntiluvan haltijalta on saatu nimenomainen suostumus käyttää kyseisiä tietoja.

3. Kauden, jonka ajan tietoja suojataan, olisi oltava vähintään viisi vuotta ensimmäisen myyntiluvan saamisesta osapuolen alueella.

10.37 artikla

Kasvinsuojelutuotteita koskevan myyntiluvan hankkimiseksi toimitettujen tietojen suoja

⁽⁶⁶⁾ Tämä ei rajoita lastenlääkkeitä koskevan patentin keston jatkamista, jos osapuolet niin säätyvät.

⁽⁶⁷⁾ Sellaisina kuin ne on määritelty liitteessä 2-D (Farmaseuttiset tuotteet ja lääkinnälliset laitteet).

1. Osapuolten on määritettävä turvallisuutta ja tehokkuutta koskevat vaatimukset ennen kasvinsuojelutuotteiden asettamista markkinoilleen.

2. Osapuolten on varmistettava, että kolmas osapuoli tai asianomaiset viranomaiset eivät käytä hakijan kasvinsuojelutuotteita koskevan myyntiluvan hakemisen yhteydessä ensi kertaa toimittamia testejä, tutkimusraportteja ja tietoja kenenkään toisen henkilön eduksi, jonka tavoitteena on saada myyntilupa kasvinsuojelutuotteelle, ilman näyttöä siitä, että ensimmäiseltä hakijalta on saatu nimenomainen suostumus käyttää kyseisiä tietoja. Tätä suojaa nimitetään jäljempänä tietosuojaksi.

3. Tietosuojan keston olisi oltava vähintään 10 vuotta siitä, kun ensimmäinen osapuolella myönnetty myyntilupa on saatu.

10.38 artikla

Täytäntöönpano

Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tässä alajaksossa määrätyn suojan täyden tehokkuuden ja tekevät aktiivisesti yhteistyötä sekä käyvät rakentavaa vuoropuhelua tältä osin.

F a l a j a k s o

M u u t m ä ä r ä y k s e t

10.39 artikla

Kasvilajikkeet

Kukin osapuoli säättää kasvilajien suojasta ja noudattaa uusien kasvilajikkeiden suojaimista koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (1991).

10.40 artikla

Geenivarat, perinteinen tieto ja kansanperinne

1. Osapuolet kunnioittavat, suojelevat ja ylläpitävät kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen sellaista tietämystä, sellaisia keksintöjä

ja sellaista käytäntöä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävästi käytön kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin, sekä edistävät ja laajentavat niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen suostumuksella ja myötävaikutuksella, sekä rohkaisevat tällaisesta tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöstä saadun hyödyn tasapuolista jakoa.

2. Osapuolet sopivat säännöllisestä näkemysten ja tietojen vaihdosta merkittävien monenkeskisten neuvottelujen osalta

a) WIPOssa kysymyksistä, joita käsitellään WIPO:n hallitustenvälisessä komiteassa, joka käsittelee geenivarjoja, perinteistä tietoa ja kansanperinnettä;

b) WTO:ssa kysymyksistä, jotka liittyvät TRIPS-sopimuksen ja biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen väliseen suhteeseen sekä perinteisen tiedon ja kansanperinteen suojeluun; ja

c) biologista monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa geneettisten resurssien saatavuutta ja hyödyn jakoa koskevaan kansainväliseen järjestelmään liittyvistä seikoista.

3. Sen jälkeen, kun 2 kohdassa tarkoitettua asiaa koskevat monenkeskiset neuvottelut on saatu päätökseen, osapuolet sopivat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä tarkastelevansa tätä artiklaa uudelleen kauppakomiteassa tällaisten monenkeskisten neuvottelujen tulosten ja päätelmän perusteella. Kauppakomitea voi tehdä minkä tahansa tarpeellisen päätöksen uudelleentarkastelun täytäntöönpanemiseksi.

C JAKSO

Teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano

10.41 artikla

Yleiset velvoitteet

1. Osapuolet vahvistavat uudelleen TRIPS-sopimuksen ja varsinkin sen III osan mukaiset velvoitteensa ja varmistavat, että jäljempänä kuvatut täydentävät toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot ovat niiden lainsäädännön mukaan käytettävissä, jotta

voidaan tehokkaasti toimia tämän sopimuksen mukaisten teollis- ja tekijänoikeuksien⁽⁶⁸⁾ loukkaamista vastaan.

2. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on

a) sisällettävä joutuisat oikeuskeinot loukkausten torjumiseksi ja oikeuskeinot vastaisen loukkausten ehkäisemiseksi;

b) oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia;

c) oltava tarpeeksi yksinkertaisia ja kohtuuhintaisia, eikä niille saa asettaa kohtuuttomia määräaikoja tai aiheettomia viiveitä; ja

d) oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja välttämättä on sovellettava siten, että vältetään luomasta esteitä lailliselle kaupankäynnille ja että luodaan takeet niiden väärinkäytön estämiseksi.

10.42 artikla

Oikeutetut hakijat

Kunkin osapuolen on myönnettävä oikeus hakea tässä jaksossa ja TRIPS-sopimuksen III osassa tarkoitettujen toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista seuraaville:

a) sovellettavan lainsäädännön mukaisesti teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoille;

b) kaikille muille henkilöille, joilla on oikeus käyttää näitä oikeuksia, erityisesti käyttöluvan haltijoille, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii, ja mainitun lainsäädännön mukaisesti;

c) teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoiville elimille, joilla on säännönmukaisesti tunnustettu oikeus edustaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii, ja mainitun lainsäädännön mukaisesti; ja

d) liitolle tai yhdistykselle, jolla on lakiin perustuva oikeus ja toimivalta ottaa nimiinsä sellaisia oikeuksia, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii, ja mainitun lainsäädännön mukaisesti.

A l a j a k s o

Yksityisoikeudelliset

⁽⁶⁸⁾ Sellaisina kuin ne on määritelty 10.2 artiklan 2 kohdan a–h alakohdassa.

toimenpiteet, menettelyt ja oikeussuojakeinot

10.43 artikla

Todistusaineisto

Jos teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaus on toteutettu kaupallisessa laajuudessa, kunkin osapuolen on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat tarvittaessa antaa osapuolen pyynnöstä määräyksen toimittaa pankki-, rahoitus- tai kaupallisia asiakirjoja, jotka ovat vastapuolen hallussa, edellyttäen, että luottamuksellisten tietojen suoja taataan.

10.44 artikla

Väliaikaiset toimet todistusaineiston suojaamiseksi

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat jo ennen pääasiaa koskevan kanteen nostamista sen osapuolen hakemuksesta, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olevaa todistusaineistoa tukeakseen väitteitään teollis- tai tekijänoikeutensa loukkaamisesta tai tällaisen loukkaamisen uhasta, määrätä nopeita ja tehokkaita väliaikaisia toimia väitetyyn loukkaamiseen liittyvän asiaankuuluvan todistusaineiston suojaamiseksi edellyttäen, että luottamuksellisten tietojen suoja taataan.

2. Kukin osapuoli voi säätää, että tällaiset toimet voivat sisältää riidanalaisten tavaroiden yksityiskohtaisen kuvaamisen ja mahdollisen näytteiden oton, tai riidanalaisten tavaroiden ja soveltuviissa tapauksissa näiden tavaroiden valmistuksessa tai jakelussa käytettyjen materiaalien ja välineiden sekä tavaroihin liittyvien asiakirjojen haltuun ottamisen. Nämä toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa toista osapuolta kuulematta, erityisesti jos mahdollisesta viiveestä voi koitua korvaamattomia haittaa oikeudenhaltijalle tai jos todistusaineiston hävittämisen vaara on ilmeinen.

10.45 artikla

Tiedonsaantioikeus

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat teollis- tai tekijänoikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä kantajan perustellusta ja oikeasuhteisesta pyynnöstä määrätä, että teollis- tai tekijänoikeuksia loukkanneen ja/tai kenen tahansa henkilön, joka on oikeudenkäynnin osapuolena tai todistajana, on annettava tietoja sellaisten tavaroiden ja palvelujen alkuperästä ja jakeluverkosta, jotka loukkaavat teollis- tai tekijänoikeutta.

a) Tässä kohdassa 'kuka tahansa henkilö' tarkoittaa henkilöä,

i) jonka on todettu pitävän hallussaan riidanalaisia tavaroita kaupallisessa laajuudessa;

ii) joka on tavattu käyttämästä riidanalaisia palveluja kaupallisessa laajuudessa;

iii) jonka on todettu tarjoavan loukkaavassa toiminnassa käytettäviä palveluja kaupallisessa laajuudessa; tai

iv) jonka tässä alakohdassa tarkoitettu henkilö on osoittanut osallistuneen kyseisten tavaroiden tuottamiseen, valmistukseen tai jakeluun tai näiden palvelujen tarjoamiseen.

b) Tietoihin sisältyvät tapauksen mukaan

i) tuotteen tai palvelujen tuottajien, valmistajien, jakelijoiden, toimittajien ja muiden aikaisempien haltijoiden sekä aiottujen tukku- ja vähittäiskauppiainien nimet ja osoitteet; tai

ii) tiedot tuotettujen, valmistettujen, toimitettujen, vastaanotettujen tai tilattujen tavaroiden taikka palveluiden määrästä sekä kyseisistä tavaroista tai palveluista saaduista hinnoista.

2. Tätä artiklaa sovelletaan rajoittamatta soveltamasta muita laissa annettuja säännöksiä, jotka

a) antavat oikeuden haltijalle oikeuden saada laajempia tietoja;

b) koskevat tämän artiklan nojalla ilmoitettujen tietojen käyttöä rikos- tai siviilioikeudellisessa menettelyssä;

c) koskevat vastuuta tiedonsaantioikeuden väärinkäytöstä;

d) antavat mahdollisuuden kieltäytyä sellaisten tietojen antamisesta, jotka pakottaisivat 1 kohdassa tarkoitettun henkilön myöntämään oman tai lähisukulaisensa osallistumisen teollis- tai tekijänoikeuden loukkaukseen; tai

e) koskevat tietolähteiden luottamuksellisuuden suojaa tai henkilötietojen käsittelyä.

10.46 artikla

Turvaamis- ja säilyttämistoimenpiteet

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että oikeusviranomaiset voivat määrätä hakijan pyynnöstä väliaikaisen kiellon, jonka tarkoituksena on estää teollis- tai tekijänoikeuden välittömät loukkaukset tai kieltää väliaikaisesti ja, jos sen lainsäädäntö sen mahdollistaa, tarvittaessa uhkasakon uhalla kyseisen oikeuden väitettyjen loukkausten jatkaminen tai asettaa jatkamisen ehdoksi oikeudenhaltijalle kuuluvan korvauksen takaamiseen tarkoitetut vakuudet. Väliaikainen kiello voidaan myös antaa sellaista välittäjää⁽⁶⁹⁾ vastaan, jonka palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden, lähioikeuksien, tavaramerkkien tai maantieteellisten merkintöjen rikkomiseen.

2. Väliaikaisella kiellolla voidaan myös määrätä takavarikoitaviksi sellaiset tavarat, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, jotta voidaan estää niiden saattaminen jakelukanavien piiriin tai levittäminen jakelukanavia pitkin.

3. Kaupallisessa laajuudessa tehtyjen loukkausten osalta kunkin osapuolen on varmistettava, että jos hakija osoittaa olosuhteet, jotka ovat omiaan uhkaamaan vahingonkorvauksen maksamista, oikeusviranomaiset voivat määrätä väitetyn loukkaajan irtainta ja kiinteää omaisuutta asetettavaksi hukkaamiskieltoon sekä myös pankkitilit ja muut varat jäädytettäväksi.

10.47 artikla

Korjaavat toimenpiteet

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että niiden toimivaltaiset oikeusviranomaiset voi-

⁽⁶⁹⁾ Tätä kohtaa sovellettaessa termin 'välittäjä' soveltamisala määritellään kunkin osapuolen lainsäädännön mukaisesti, mutta siihen on kuuluttava oikeutta loukkaavien tavaroiden toimittajat ja jakelijat sekä tarvittaessa myös verkkopalvelun tarjoajat.

vat antaa hakijan pyynnöstä määräyksen ja oikeudenhaltijalle loukkauksen johdosta kuuluvia vahingonkorvauksia rajoittamatta ja ilman minkäänlaista korvausta, sellaisten tavaroiden, joiden ne ovat todenneet loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta, hävittämisestä tai niiden muilla keinoin tapahtuvasta lopullisesta markkinointikanavasta poistamisesta. Toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat tarvittaessa määrätä myös näiden tavaroiden luomisessa tai valmistuksessa pääasiassa käytettyjen materiaalien ja välineiden hävittämisestä.

2. Oikeusviranomaisten on määrättävä, että nämä toimenpiteet toteutetaan oikeudenloukkaajan kustannuksella, jollei tämän esteeksi vedota erityisiin syihin.

3. Korjaavia toimenpiteitä koskevaa pyyntöä harkittaessa on otettava huomioon sekä loukkauksen vakavuus ja määrättyjen oikeus- suojakeinojen välinen suhde että kolmansien osapuolien edut.

10.48 artikla

Kieltotuomiot

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että kun teollis- tai tekijänoikeuden loukkauksen toteava oikeudellinen päätös on tehty, toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat antaa loukkaajaa vastaan kieltotuomion, jonka tarkoituksena on kieltää loukkauksen jatkamisen.

2. Jos lainsäädäntö sen sallii, kieltotuomion noudattamatta jättämisestä voidaan tarvittaessa määrätä uhkasakko tuomion noudattamisen varmistamiseksi. Kunkin osapuolen on myös varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaisia välittäjiä ⁽⁷⁰⁾ vastaan, joiden palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden, lähioikeuksien, tavaramerkkien tai maantieteellisten merkintöjen rikkomiseen.

⁽⁷⁰⁾ Tätä kohtaa sovellettaessa termin 'välittäjä' soveltamisala määritellään kunkin osapuolen lainsäädännön mukaisesti, mutta siihen on kuuluttava oikeutta loukkaavien tavaroiden toimittajat ja jakelijat sekä tarvittaessa myös verkkopalvelun tarjoajat.

10.49 artikla

Vaihtoehtoiset toimenpiteet

Kukin osapuoli voi säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat soveltuviissa tapauksissa määrätä sen henkilön pyynnöstä, johon 10.47 tai 10.48 artiklassa säädetyt toimenpiteet voivat kohdistua, että vahingon kärsineelle osapuolelle maksetaan 10.47 tai 10.48 artiklassa mainittujen toimenpiteiden soveltamisen sijasta rahallinen hyvitys, jos kyseinen henkilö on toiminut ilman tuottamusta tai laiminlyöntiä, jos kyseisten toimenpiteiden täytäntöönpano aiheuttaisi tälle henkilölle suhteetonta vahinkoa ja jos vahingon kärsineelle osapuolelle maksettavaa rahallista hyvitystä voidaan kohtuudella pitää tyydyttävänä.

10.50 artikla

Vahingonkorvaukset

1. Kunkin osapuolen on varmistettava, että kun oikeusviranomaiset määräävät vahingonkorvauksista,

a) ne ottavat huomioon kaikki asianmukaiset näkökohdat, kuten vahingon kärsineelle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, saamatta jäänyt voitto mukaan lukien, loukkaajaan saama perusteeton etu ja soveltuviissa tapauksissa muita kuin taloudellisia tekijöitä, kuten oikeudenhaltijalle loukkauksen johdosta aiheutunut aineeton vahinko; tai

b) vaihtoehtona a alakohdan määräykselle oikeusviranomaiset voivat soveltuviissa tapauksissa määrittää vahingot kiinteänä määränä esimerkiksi vähintään niiden rojaltien tai maksujen määrän perusteella, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut suorittamaan, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta.

2. Jos oikeudenloukkaaja ei ole tietoisesti ryhtynyt loukkaavaan tekoon tai ryhtyi loukkaavaan tekoon ilman, että hänellä oli riittävät perusteet tietää ryhtyvänsä siihen, osapuolet voivat säätää, että oikeusviranomaiset voivat määrätä voitot perittäviksi takaisin tai maksettavaksi vahingonkorvauksen, joka voi olla ennalta määrätty.

3. Yksityisoikeudellisissa menettelyissä kukin osapuoli voi vahvistaa tai pitää voimassa säädöksen ennalta määrätystä vahingonkorvauksesta, joka on oikeudenhaltijan saatavilla hänen valintansa mukaan, ainakin kun kyse on tekijänoikeudella tai lähioikeudella suojatuista teoksista, äänitteistä ja esityksistä tai tavaramerkkiväärennöksistä.

10.51 artikla

Oikeudenkäyntikulut

Kunkin osapuolen on varmistettava, että kohtuulliset ja oikeasuhteiset oikeudenkäyntikulut ja muut oikeudenkäynnin voittaneelle osapuolelle aiheutuneet kulut kuuluvat yleensä oikeudenkäynnin hävinneen maksettaviksi, jollei se ole kohtuutonta.

10.52 artikla

Tuomioistuinten päätösten julkistaminen

Kunkin osapuolen on varmistettava, että oikeusviranomaiset voivat teollis- tai tekijänoikeuden loukkauksen yhteydessä hakijan pyynnöstä ja loukkaajan kustannuksella määrätä tarvittaessa toteutettaviksi soveltuvia toimenpiteitä päätöstä koskevien tietojen levittämiseksi, mukaan lukien päätöksen julkistaminen ja sen julkaiseminen kokonaan tai osittain. Kunkin osapuoli voi erityisolosuhteiden perusteella säätää muita tarkoituksenmukaisia julkistamistoimenpiteitä, näkyvät ilmoitukset mukaan lukien.

10.53 artikla

Olettama tekijänoikeudesta

Kunkin osapuolen on säädettävä tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevissa yksityisoikeudellisissa oikeudenkäyntimenettelyissä sovellettavasta olettamasta, jonka mukaan se henkilö tai taho, jonka nimi on merkitty teoksen tai aineiston tekijäksi tai lähioikeuden haltijaksi tavanomaisella tavalla, on kyseisen teoksen tai aineiston nimetty oikeudenhaltija, jollei toisin osoiteta.

B a l a j a k s o

**Rikosoikeudellinen
täytäntöönpano**

*10.54 artikla***Rikosoikeudellisen täytäntöönpanon soveltamisala**

Kunkin osapuolen tulee säätää rikosprosessista ja rangaistuksista, joita sovelletaan ainakin niihin tapauksiin, joissa on kysymys kaupallisessa laajuudessa tapahtuvasta harkitusta tavaramerkkiväärennösten kaupasta tai tekijänoikeuteen tai lähioikeuksiin ⁽⁷¹⁾ kohdistuvasta piratismista.

*10.55 artikla***Maantieteellisten merkintöjen ja mallien väärentäminen**

Kunkin osapuolen on harkittava sellaisten säädösten antamista, jotka koskevat maantieteellisten merkintöjen ja mallien väärentämisestä johtuvaa rikosvastuuta, jollei sen kansallisesta lainsäädännöstä, perustuslaista tai asetuksista muuta johdu.

*10.56 artikla***Oikeushenkilöiden vastuu**

1. Kunkin osapuolen on tarpeen vaatiessa annettava oikeusperiaatteidensa mukaisia säädöksiä, joilla vahvistetaan oikeushenkilöiden vastuu 10.54 artiklassa tarkoitetuista rikoksista.

2. Tällainen vastuu ei rajoita niiden luonnollisten henkilöiden rikosoikeudellista vastuuta, jotka ovat rikokset suorittaneet.

*10.57 artikla***Avunanto ja yllytys**

Tämän alajakson määräyksiä sovelletaan 10.54 artiklassa tarkoitettujen rikosten avunantoon ja yllytykseen.

⁽⁷¹⁾ Kukin osapuoli määrittelee ilmauksen 'lähioikeudet' kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

*10.58 artikla***Takavarikointi**

Kun on kyse 10.54 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, kunkin osapuolen on säädettävä, että sen viranomaiset ovat toimivaltaisia antamaan määräyksen tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan piraattituotteen, minkä tahansa kyseisen epäillyn rikoksen suorittamiseen pääasiassa käytettyjen materiaalien ja välineiden, epäiltyyn rikokseen liittyvien kirjallisten todisteiden sekä loukkaavasta teosta peräisin olevien tai sen ansiosta välittömästi tai välillisesti saatujen varojen takavarikointista.

*10.59 artikla***Seuraamukset**

Niiden rikosten osalta, joihin viitataan 10.54 artiklassa, kunkin osapuolen on säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, ja niihin on kuuluttava vankeus- ja/tai sakkorangaistuksia.

*10.60 artikla***Menetetyksi tuomitseminen**

1. Niiden rikosten osalta, joihin viitataan 10.54 artiklassa, kunkin osapuolen on säädettävä, että sen viranomaisilla on toimivalta antaa määräys tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan piraattituotteen, tavaramerkkioikeutta loukkaavan tuoteväärännöksen tai tekijänoikeutta loukkaavan piraattituotteen luomiseen pääasiassa käytettyjen materiaalien ja välineiden sekä loukkaavasta teosta peräisin olevien tai sen ansiosta välittömästi tai välillisesti saatujen varojen menetetyksi tuomitsemisesta ja/tai hävittämisestä.

2. Kunkin osapuolen on varmistettava siinä tapauksessa, että tämän artiklan mukaisesti menetetyksi tuomittuja tavaramerkkioikeutta loukkaavia tuoteväärännöksiä tai tekijänoikeutta loukkaavia piraattituotteita ei hävitetä, ne poistetaan markkinoilta, paitsi jos ne ovat

vaaraksi ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle.

3. Kunkin osapuolen on lisäksi varmistettava, että tämän artiklan mukainen menetetyksi tuomitseminen ja hävittäminen suoritetaan ilman, että vastaajalle suoritetaan mitään korvauksia.

4. Kunkin osapuoli voi säätää, että sen oikeusviranomaisilla on toimivalta tuomita menetetyksi varoja, joiden määrä vastaa loukkaavasta teosta peräisin olevia tai sen ansiosta välittömästi tai välillisesti saatuja varoja.

*10.61 artikla***Kolmansien osapuolten oikeudet**

Kunkin osapuolen on varmistettava kolmansien osapuolten oikeuksien suoja ja niiden takeet.

C a l a j a k s o

**V e r k k o p a l v e l u n t a r j o a j i e n
v a s t u u***10.62 artikla***Verkkopalvelun tarjoajien ⁽⁷²⁾ vastuu**

Osapuolet ovat tietoisia, että kolmannet osapuolet voivat käyttää välittäjien palveluita loukkaavaan toimintaan. Kunkin osapuolen on säädettävä 10.63–10.66 artiklassa määrätystä toimista, jotka koskevat välittäviä palveluntarjoajia silloin, kun ne eivät ole missään tekemisissä välitettävien tietojen kanssa, jotta voidaan varmistaa tietopalvelujen vapaa liikkuvuus sekä teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano digitaalisessa ympäristössä.

⁽⁷²⁾ Jäljempänä 10.63 artiklassa tarkoitetun toiminnan osalta palveluntarjoajalla tarkoitetaan digitaalisen verkossa tapahtuvan viestinnän tiedonsiirto-, reititys- tai yhteyspalvelujen tarjoajaa, kun viestin sisältöä ei muuteta käyttäjän, joka on valinnut itse aineiston, määrittämien pisteiden välillä tai kyseisissä pisteissä. Jäljempänä 10.64 ja 10.65 artiklassa tarkoitetun toiminnan osalta palveluntarjoajalla tarkoitetaan verkkopalvelujen tai verkkoyhteyden välineiden tarjoajaa tai operaattoria.

*10.63 artikla***Verkkopalvelun tarjoajien vastuu: 'pelkkä siirtotoiminta'**

1. Osapuolten on varmistettava, että jos tarjottava tietoyhteiskunnan palvelu muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa tai viestintäverkoyhteyden tarjoamisesta, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa siirretyistä tiedoista, edellyttäen, että palvelun tarjoaja

- a) ei ole siirron alkuunpanija;
- b) ei valitse siirron vastaanottajaa; ja
- c) ei valitse eikä muuta siirrettäviä tietoja.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin siirtoon ja yhteyden tarjoamiseen liittyvät toiminnot käsittelevät siirrettyjen tietojen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallentamisen, sikäli kuin tallentamisessa on kyse yksinomaan siirron suorittamisesta viestintäverkossa eikä tallentamisen kesto ylitä siirtoon tarvittavaa kohtuullista aikaa.

3. Tämä artikla ei vaikuta oikeus- tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia osapuolten oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään oikeudenloukkaukset.

*10.64 artikla***Verkkopalvelun tarjoajien vastuu: 'välimuistiin tallentaminen'**

1. Osapuolten on varmistettava, että jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa tämän tiedon sellaisen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallentamisen osalta, jonka suorittamisen ainoana tavoitteena on muille palvelun vastaanottajille niiden pyynnöstä myöhemmin tehtävän tiedonsiirron tehostaminen, edellyttäen, että palvelun tarjoaja

- a) ei muuta tietoja;
- b) noudattaa tietoihin pääsyä koskevia ehtoja;
- c) noudattaa tiedon päivitystä koskevia sääntöjä, jotka on ilmoitettu toimialalla laajalti hyväksytyllä ja käytetyllä tavalla;

d) ei puutu toimialalla laajalti hyväksytyyn ja käytetyn teknologian lailliseen käyttöön saadakseen tietoja tallennetun tiedon käytöstä; ja

e) toimii viipymättä tallentamansa tiedon poistamiseksi tai sen saannin estämiseksi heti, kun hän on saanut tosiasiallisesti tietoonsa sen, että tieto on poistettu sieltä, missä se alun perin oli verkossa, tai että kyseisen tiedon saanti on estetty taikka oikeus- tai hallintoviranomainen on määrännyt poistamaan kyseisen tiedon tai estämään sen saannin.

2. Tämä artikla ei vaikuta oikeus- tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia osapuolten oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään oikeudenloukkaukset.

*10.65 artikla***Verkkopalvelun tarjoajien vastuu: säilytys ('hosting')**

1. Jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen, osapuolten on varmistettava, että palvelun tarjoaja ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennettujen tietojen osalta, edellyttäen, että

a) palvelun tarjoajalla ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai tiedoista eikä hänen tiedossaan vahingonkorvausvaatimuksen kyseessä ollen ole tosiasioita tai olosuhteita, joiden perusteella toiminnan tai tietojen laittomuus on ilmeistä; tai

b) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta, kun palvelun vastaanottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena.

3. Tämä artikla ei vaikuta oikeus- tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia osapuolten oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään oikeudenloukkaukset, eikä se myöskään vaikuta osapuolten mahdollisuuteen vahvistaa menettelyjä, joita sovelletaan tietojen poistamiseen tai niihin pääsyn estämiseen.

*10.66 artikla***Yleisen valvontavelvoitteen puuttuminen**

1. Osapuolet eivät aseta palvelun tarjoajille 10.63–10.65 artiklassa tarkoitettujen palvelujen toimittamisen osalta yleistä velvoitetta valvoa siirtämäään ja tallentamia tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkii aktiivisesti saamaan selville laittomia toimia osoittavia tosiasioita ja olosuhteita.

2. Osapuolet voivat asettaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajille velvoitteen ilmoittaa välittömästi toimivaltaisille viranomaisille palvelun vastaanottajien toteuttamista laittomiksi väitetyistä toimista tai näiden antamista laittomiksi väitetyistä tiedoista, tai ilmoittaa toimivaltaisille viranomaisille niiden pyynnöstä tiedot, joiden avulla voidaan tunnistaa niiden palvelujen vastaanottajat, joiden kanssa niillä on säilytyssovimuksia.

D a l a j a k s o

M u u t m ä ä r ä y k s e t*10.67 artikla***Toimenpiteet rajalla**

1. Jollei muualla tässä jaksossa toisin määrätä, osapuolet hyväksyvät menettelyjä⁽⁷³⁾, joilla varmistetaan, että oikeudenhaltija, jolla on pätevät perusteet epäillä, että voi tapahtua teollis- tai tekijänoikeutta loukkaavien tavaroiden⁽⁷⁴⁾ tuontia, vientiä, jälleenvientiä, tul-

⁽⁷³⁾ Tämä on ymmärrettävä siten, että mitään velvoitetta soveltaa tällaisia menettelyjä ei ole sellaisten tavaroiden maahantuonnin osalta, jotka on asetettu markkinoille toisessa maassa joko oikeudenhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan.

⁽⁷⁴⁾ Tässä artiklassa teollis- ja tekijänoikeutta loukkaavilla tavaroilla tarkoitetaan:

a) väärennetyjä tavaroita, jotka ovat
i) tavaroita, mukaan luettuina niiden pakkaukset, jotka on luvattomasti varustettu tavaramerkillä, joka on samanlainen kuin tällaisille tavaroille asianmukaisesti rekisteröity merkki, tai jota ei olennaisten tuntomerkkiensä perusteella voida erottaa tällaisesta tavaramerkistä ja joka siten loukkaa tavaramerkin haltijan oikeuksia;

lipassitusta, uudelleenlastausta, viemistä vapaa-alueelle⁽⁷⁵⁾ tai asettamista suspensiomenettelyyn⁽⁷⁶⁾ taikka tullivarastoon, voi tehdä toimivaltaisille hallinto- tai oikeusviranomaisille kirjallisen hakemuksen, jonka mukaan tulliviranomaisten olisi keskeytettävä tällaisen tavaroiden luovutus vapaaseen liikkeeseen tai pidätettävä ne.

2. Osapuolten on säädettävä, että kun tulliviranomaisilla on toimintansa kautta, ennen kuin oikeudenhaltija on jättänyt hakemuksen tai se on hyväksytty, riittävät perusteet epäillä, että tavarat loukkaavat teollis- ja tekijänoikeutta, ne voivat lykätä kyseisten tavaroiden päästämistä tullin valvonnasta tai pidättää ne, jotta oikeudenhaltija voi tehdä hakemuksen toimenpiteitä varten 1 kohdan mukaisesti.

3. TRIPS-sopimuksen III osan 4 jakson täytäntöönpanon yhteydessä vahvistettuja

ii) mitä tahansa tavaramerkkiä (logo, etiketti, tarra, esite, käyttöohje, takuutodistus), erilläänkin esitettynä, samoin edellytyksin kuin a alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja tavaroita; tai
iii) pakkauksia, jotka on varustettu väärennetyt tavarat merkillä, yksinään esitettynä, samoin edellytyksin kuin a alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja tavaroita;

b) tekijänoikeutta loukkaavia piraattituotteita, jotka ovat tai jotka sisältävät ilman tekijänoikeuden tai lähioikeuden haltijan tai oikeudenhaltijan kyseisen tavarat valmistajamaassa asianmukaisesti valtuuttaman henkilön suostumusta tehtyjä jäljennöksiä riippumatta siitä, onko se rekisteröity kunkin osapuolen lainsäädännössä; tai

c) tavaroita, jotka sen osapuolen, jossa tulliviranomaisten toimenpiteitä koskeva hakemus on tehty, lainsäädännön mukaan loukkaavat

i) patenttia;
ii) kasvinjalostajanoikeutta;
iii) rekisteröityä mallia; tai
iv) maantieteellistä merkintää.

⁽⁷⁵⁾ 'Tullipassitus, uudelleenlastaus, vieminen vapaa-alueelle' sellaisenaan se on määriteltyinä Kioton yleissopimuksessa.

⁽⁷⁶⁾ Korean osalta 'asettaminen suspensiomenettelyyn' sisältää väliaikaisen tuonnin ja tullivalvonnassa olevan tehtaan. Euroopan unionin osalta 'asettaminen suspensiomenettelyyn' sisältää väliaikaisen tuonnin, sisäisen jalostuksen ja tullivalvonnassa tapahtuvan valmistuksen.

tuojaa koskevia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan myös viejään tai tarpeen vaatiessa tavaroiden haltijaan ⁽⁷⁷⁾.

4. Korean on noudatettava täysimääräisesti 1 ja 2 kohdassa olevia velvoitteita 27 alaviitteen c kohdan i ja iii alakohdan osalta kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

10.68 artikla

Käytännesäännöt

Osapuolet rohkaisevat

a) ammattialan tai ammatillisia järjestöjä tai -liittoja laatimaan teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtäviä käytännesääntöjä, erityisesti suosittelamalla, että optisiin levyihin merkitään niiden valmistuspaikan tunnistamisen mahdollistava koodi; ja

b) käytännesääntöjen luonnosten ja tällaisten käytännesääntöjen soveltamista koskevien arviointien toimittamista osapuolten toimivaltaisille viranomaisille.

10.69 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä tukeakseen tämän luvun nojalla tehtyjen sitoumusten ja velvoitteiden täytäntöönpanoa. Yhteistyö koskee muun muassa seuraavia toimintoja:

a) tietojen vaihto teollis- ja tekijänoikeuksia sekä suojele- ja täytäntöönpanosääntöjä koskevasta oikeudellisesta kehiksestä; lainsäädännön kehittämisestä saatujen kokemusten vaihto;

b) teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanosta saatujen kokemusten vaihto;

c) tullin, poliisin sekä hallinto- ja oikeuselinten keskushallinnon ja keskushallinnon tasolla ja sen alapuolella täytäntöönpanosta saatujen kokemusten vaihto; väärennettyjen tavaroiden viennin estämiseen tähtävään toi-

minnan yhteensovittaminen, myös muiden maiden kanssa;

d) toimintaedellytysten kehittäminen; ja

e) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan tiedon edistäminen ja levittäminen muun muassa yritysmaailmaan ja kansalaisyhteiskuntaan; kuluttajien ja oikeudenomistajien tietoisuuden lisääminen.

2. Rajoittamatta 1 kohdan soveltamista ja sitä täydentäen Euroopan unioni ja Korea sopivat, että ne aloittavat ja ylläpitävät teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan tehokkaan vuoropuhelun, jonka aiheena ovat tässä luvussa tarkoitettujen teollis- ja tekijänoikeuksien suojele ja täytäntöönpano sekä muut olennaiset kysymykset.

YHDESTOISTA LUKU

KILPAILU

A JAKSO

Kilpailu

11.1 artikla

Periaatteet

1. Osapuolet tunnustavat vapaan ja vääristymättömän kilpailun merkityksen kauppasuhteissaan. Osapuolet sitoutuvat soveltamaan kilpailulainsäädäntöään niin, että tavaraj- ja palvelukaupan sekä sijoittautumisen vapauttamista koskevan prosessin tuomia etuja ei pureta tai poisteta kilpailunvastaisella liiketoiminnalla tai liiketoimilla.

2. Osapuolet pitävät alueillaan voimassa kattavan kilpailulainsäädännön, jonka avulla torjutaan tehokkaasti yhden tai useamman yrityksen rajoittavia sopimuksia, yhdenmukaistettuja menettelytapoja ⁽⁷⁸⁾ ja määräävän aseman väärinkäyttöä ja jossa säädetään yrityskeskittymien tehokkaasta valvonnasta.

3. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, että seuraavat kilpailua rajoittavat toiminnot eivät ole yhteensopivia tämän sopimuksen moit-

⁽⁷⁷⁾ Mukaan luettuna ainakin tavaroiden omistaja tai henkilö, joka voi määrätä niistä omistajan tavoin.

⁽⁷⁸⁾ Tämän artiklan soveltaminen yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin määritetään kunkin osapuolen kilpailulainsäädännön mukaisesti.

teettoman toiminnan kanssa, siltä osin kuin ne voivat vaikuttaa niiden väliseen kauppaan:

a) yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yhdenmu-
kaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena
tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen osapuolen alueella kokonaisuudessaan tai sen merkittävällä osalla;

b) yhden tai useamman yhtiön määrävän aseman väärinkäyttö osapuolen koko alueella taikka sen merkittävällä osalla; tai

c) yrityskeskittymät, jotka haittaavat merkittävästi tehokasta kilpailua erityisesti määrävän aseman luomisen tai vahvistumisen seurauksena osapuolen koko alueella taikka sen merkittävällä osalla.

11.2 artikla

Määritelmät

Tässä jaksossa kilpailulainsäädännöllä tarkoitetaan

a) Euroopan unionin osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101, 102 ja 106 artiklaa, yrityskeskittymien valvonnasta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 139/2004 ja niiden täytäntöönpanoasetuksia ja muutoksia;

b) Korean osalta monopoliasetusta ja hyvää kauppatapaa koskeva lakia (Monopoly Regulation and Fair Trade Act) ja niiden täytäntöönpanoasetuksia ja muutoksia; ja

c) kaikkia muutoksia, joita tässä artiklassa tarkoitettuihin säädöksiin voi kohdistua tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen.

11.3 artikla

Täytäntöönpano

1. Osapuolet ylläpitävät viranomaista tai viranomaisia, joiden vastuulla on 11.2 artiklassa tarkoitetun kilpailulainsäädännön täytäntöönpano ja joilla on siihen asianmukaiset välineet.

2. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää soveltaa niiden kilpailulainsäädäntöä avoimesti, viivytyksettä ja syrjimättömästi noudattaen oikeudenmukaisen menettelyn ja asi-

anomaisten osapuolten puolustautumisoikeuksien periaatteita.

3. Osapuolen on toisen osapuolen pyynnöstä toimitettava pyynnön esittäneelle osapuolelle julkiset tiedot, jotka koskevat sen kilpailulainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa ja tässä jaksossa tarkoitettuihin velvoitteisiin liittyvää lainsäädäntöä.

11.4 artikla

Julkiset yritykset ja yritykset, joille on myönnetty erityis-⁽⁷⁹⁾ tai yksinoikeuksia

1. Julkisten yritysten ja niiden yritysten osalta, joille on myönnetty erityis- tai yksinoikeuksia

a) kumpikaan osapuoli ei ota käyttöön eikä pidä voimassa 11.1 artiklassa olevien periaatteiden vastaisia toimenpiteitä; ja

b) osapuolten on varmistettava, että 11.2 artiklassa tarkoitettu kilpailulainsäädäntö koskee tällaisia yrityksiä; sikäli kuin näiden periaatteiden ja kilpailulainsäädännön soveltaminen ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä suorittamasta niille määrättyjä erityistehtäviä.

2. Mitkään 1 kohdan määräykset eivät voi estää osapuolta perustamasta tai ylläpitämästä julkista yritystä, myöntämästä yrityksille erityis- tai yksinoikeuksia taikka ylläpitämistä tällaisia oikeuksia.

11.5 artikla

Valtion monopolit

1. Kunkin osapuolen on mukautettava kaikki valtion kaupalliset monopolit varmistukseen, että tavaroiden hankinnan ja kaupan pitämisen edellytyksissä ei esiinny syrji-

⁽⁷⁹⁾ Osapuoli myöntää erityisoikeuksia silloin, kun se nimeää ne yritykset, jolla on lupa tarjota tavaroita tai palveluja, tai rajoittaa niiden määrän kahteen tai useampaan, perusteina, jotka eivät ole puolueettomia, suhteellisia ja ketään syrjimättömiä, tai myöntää yrityksille lainsäädännöllisiä tai sääntelyyn liittyviä etuja, jotka vaikuttavat olennaisesti muiden yritysten kykyyn tarjota samoja palveluja.

viä toimenpiteitä ⁽⁸⁰⁾ osapuolten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden välillä.

2. Mitkään 1 kohdan määräykset eivät estä osapuolta perustamasta tai ylläpitämästä valtion monopolia.

3. Tämä artikla ei rajoita yhdeksännessä luvussa (Julkiset hankinnat) määrättyjen oikeuksien ja velvoitteiden soveltamista.

11.6 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat, että niiden kilpailuviranomaisten yhteistyö ja yhteensovittaminen on tärkeää, jotta voidaan entisestään tehostaa kilpailuoikeuden tehokasta täytäntöönpanoa ja saavuttaa tämän sopimuksen tavoitteet edistämällä kilpailua ja karsimalla kilpailunvastaista liiketoimintaa tai liiketoimia.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä täytäntöönpanoa koskevien toimintalinjojen ja kilpailulainsäädännön täytäntöönpanon osalta myös kilpailunvastaista toimintaa koskevasta yhteistyöstä 23 päivänä toukokuuta 2009 allekirjoitetun Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan hallituksen väliseen sopimukseen perustuvien täytäntöönpanoyhteistyön, ilmoitusten, neuvottelujen ja muiden kuin luottamuksellisten tietojen vaihdon kautta.

11.7 artikla

Neuvottelut

1. Jos 11.6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sopimuksessa ei ole asiasta erityisiä määräyksiä, osapuolen on toisen osapuolen pyynnöstä aloitettava neuvottelut toisen osapuolen tekemän valituksen johdosta keskinäisen ymmärryksen vaalimiseksi tai tässä jaksossa tarkoitettujen erityisten kysymysten ratkaisemiseksi. Toisen osapuolen on pyynnössään ilmoitettava, miten asia vaikuttaa

⁽⁸⁰⁾ Syrjivällä toimenpiteellä tarkoitetaan toimenpidettä, joka ei ole kansallisen kohtelun mukainen, sellaisena kuin se on esitetty tämän sopimuksen asiaa koskevissa määräyksissä, sen asiaa koskevissa liitteissä esitetyt ehdot ja edellytykset mukaan luettuina.

osapuolten väliseen kauppaan, jos tällä on merkitystä.

2. Osapuolet neuvottelevat viipymättä kumman tahansa osapuolen pyynnöstä kysymyksistä, jotka koskevat tämän jakson tulkintaa tai soveltamista.

3. Kunkin osapuolen on pyrittävä toimittamaan toisella osapuolelle olennaiset muut kuin luottamukselliset tiedot neuvottelujen helpottamiseksi.

11.8 artikla

Riitojen ratkaiseminen

Osapuolet eivät voi turvautua neljännen toista luvun mukaiseen (Riitojen ratkaiseminen) menettelyyn tähän jaksoon liittyvissä kysymyksissä.

B JAKSO

Tuet

11.9 artikla

Periaatteet

Osapuolet sopivat, että ne pyrkivät kaikin tavoin korjaamaan tai poistamaan kilpailulainsäädäntöään soveltamalla tai muuten kilpailun vääristymät, jotka ovat aiheutuneet tuista, sikäli kuin ne vaikuttavat kansainväliseen kauppaan, ja ehkäisemään tällaisten tilanteiden esiintymisen.

11.10 artikla

Tuen ja erityisyyden määritelmät

1. Tuki on toimenpide, joka täyttää tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 1.1 artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Tuki on erityinen, jos se on tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2 artiklan mukainen. Tätä jaksoa sovelletaan tukeen vain, jos se on erityinen tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2 artiklan mukaisesti.

*11.11 artikla***Kielletyt tuet** ⁽⁸¹⁾, ⁽⁸²⁾

Seuraavia tukia on pidettävä erityisinä tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2 artiklan mukaisesti, ja ne on kiellettävä tätä sopimusta sovellettaessa siltä osin, kuin ne vaikuttavat osapuolten kansainväliseen kauppaan ⁽⁸³⁾ kielteisesti:

a) tuet, jotka on myönnetty minkä tahansa oikeudellisen järjestelyn kautta, jossa hallitus tai muu julkinen elin on vastuussa tiettyjen yritysten veloista tai vastuista tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2.1 artiklassa tarkoitettulla tavalla ilman mitään oikeudellisia tai tosiasiallisia rajoituksia, jotka koskevat näiden velkojen tai vastuiden määrää tai kyseisen vastuun ajallista kestoa; ja

b) tuet (kuten lainat ja vakuudet, käteistuet, pääomalisäykset, varojen tarjoaminen markkinahinnan alittavaan hintaan tai verovapautukset), jotka annetaan maksukyvyttömille tai huonossa kunnossa oleville yrityksille ilman uskottavaa ja realistisiin oletuksiin perustuvaa rakenneuudistusohjelmaa maksukyvyttömän tai huonossa kunnossa olevan yrityksen palauttamiseksi kohtuullisessa aikataulussa elinkelpoiseksi pitkällä aikavälillä ja ilman, että yritys itse osallistuu rakenneuudistuksen kustannuksiin. Tämä ei estä osapuolia tarjoamasta tukia tilapäisenä maksuvalmiustukena sellaisen lainatakuun tai lainan muodossa, joka on rajoitettu siihen määrään, joka tarvitaan huonossa kunnossa olevan yrityksen toiminnan jatkamiseksi rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen saakka. Tätä alakohtaa ei sovelleta tukiin, jotka myönnetään korvauksena julkisen palvelun velvoitteiden suorittamisesta ja hiiliteollisuudelle.

⁽⁸¹⁾ Osapuolet sopivat, että tätä artiklaa sovelletaan vain sellaisiin tukiin, jotka on saatu tämän sopimuksen tultua voimaan.

⁽⁸²⁾ Tätä sopimusta sovellettaessa tuet, jotka on myönnetty pienille ja keskisuurille yrityksille tukia ja tasoitustulleja koskevan sopimuksen 2.1 artiklan b kohdan ja siinä olevan 2 alaviitteen mukaisesti objektiivisten perusteiden tai ehtojen mukaisesti, eivät kuulu tämän artiklan soveltamisalaan.

⁽⁸³⁾ Osapuolten kansainvälinen kauppa sisältää kotimaan ja vientimarkkinat.

sen palvelun velvoitteiden suorittamisesta ja hiiliteollisuudelle.

*11.12 artikla***Avoimuus**

1. Osapuolet varmistavat tukien avoimuuden. Tätä varten kumpikin osapuoli toimittaa vuosittain toiselle osapuolelle kertomuksen niiden tukien kokonaismäärästä, tyypistä ja alakohtaisesta jakautumisesta, jotka ovat erityisiä ja voivat vaikuttaa kansainväliseen kauppaan. Kertomuksissa on oltava tiedot hallituksen tai muun julkisen elimen myöntämän tuen tavoitteesta, muodosta, määrästä tai talousarviosta ja jos mahdollista, vastaanottajasta.

2. Tämä kertomus katsotaan toimitetuksi, jos se on lähetetty toiselle osapuolelle tai jos olennaiset tiedot ovat saatavilla julkisella internet-sivustolla 31 päivään joulukuuta mennessä seuraavana kalenterivuonna.

3. Osapuolen on toisen osapuolen pyynnöstä toimitettava lisätietoja tukijärjestelmistä ja yksittäisistä tukitapauksista, jotka ovat erityisiä. Osapuolet vaihtavat näitä tietoja salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden sallimissa rajoissa.

*11.13 artikla***Suhde WTO-sopimukseen**

Tämän jakson määräyksiä sovelletaan rajoittamatta osapuolen WTO-sopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisia oikeuksia, jotka koskevat kaupan oikeussuojakeinoja tai riidanratkaisua tai muita asianmukaisia toimia, jotka on suunnattu toisen osapuolen myöntämää tukea vastaan.

*11.14 artikla***Seuranta ja arviointi**

Osapuolet arvioivat tässä jaksossa tarkoitettuja seikkoja jatkuvasti. Kukin osapuoli voi kääntyä kauppakomitean puoleen näissä asioissa. Osapuolet sopivat arvioivansa tämän jakson täytäntöönpanon edistymistä joka

toinen vuosi tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen, jolleivät osapuolet sovi toisin.

11.15 artikla

Soveltamisala

1. Edellä olevaa 11.9–11.14 artiklaa sovelletaan tavaroiden tukiin lukuun ottamatta kalastusalan tukia, maataloutta koskevan sopimuksen 1 liitteessä tarkoitettujen tuotteiden tukia ja muita maataloudesta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettuja tukia.

2. Osapuolet pyrkivät parhain mahdollisin tavoin laatimaan palvelujen tukiin sovellettavia sääntöjä, monenvälisen tason kehitys huomioon ottaen, ja vaihtamaan tietoja jommankumman osapuolen pyynnöstä. Osapuolet sopivat vaihtavansa näkemyksiä palvelujen tuista kolmen vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

KAHDESTOISTA LUKU

AVOIMUUS

12.1 artikla

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan

yleisesti sovellettavalla toimenpiteellä mitä tahansa yleistä tai käsitteellistä tekoa, menettelyä, tulkintaa tai muuta tarvetta, myös muita kuin sitovia toimia. Sillä ei tarkoiteta päätöstä, joka koskee yksittäistä henkilöä; ja asianomaisella henkilöllä luonnollista tai oikeushenkilöä, jolla voi olla yleisesti sovellettavan toimenpiteen vuoksi oikeuksia tai veloituksia 12.2 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

12.2 artikla

Kohde ja soveltamisala

Osapuolet tunnustavat sen vaikutuksen, joka niiden sääntelyjärjestelmällä voi olla niiden väliseen kauppaan, ja pyrkivät siihen, että talouden toimijoita koskeva sääntelyjärjestelmä on tehokas ja ennakoitavissa oleva varsinkin osapuolten alueilla toimivien pienten

yrittysten osalta. Osapuolet, jotka vahvistavat uudelleen sitoutuneensa velvoitteisiin, joista on määrätty WTO-sopimuksessa, hyväksyvät selvennyksiä ja parannettuja järjestelyjä, jotka koskevat yleisesti sovellettavien toimenpiteiden avoimuutta, kuulemista ja parempaa hallintoa, siltä osin kuin ne vaikuttavat tässä sopimuksessa käsiteltäviin seikkoihin.

12.3 artikla

Julkaiseminen

1. Kukin osapuoli varmistaa, että yleisesti sovellettavat toimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta tässä sopimuksen piiriin kuuluviin seikkoihin,

a) ovat asianomaisten henkilöiden saatavilla helposti ja syrjimättömästi virallisesti nimetyn välineen avulla, ja jos mahdollista sähköisesti niin, että asianomaiset henkilöt ja toinen osapuoli voivat tutustua niihin;

b) tarjoavat selityksen tällaisten toimenpiteiden tavoitteesta ja sen perusteluista; ja

c) ovat sellaisia, että niiden julkaisemisen ja voimaantulon välinen aika on riittävä oikeusvarmuuden, oikeutettujen odotusten ja suhteellisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

2. Kunkin osapuolen on

a) pyrittävä julkaisemaan ennakoita kaikki yleisesti sovellettavat toimenpiteet, joita se ehdottaa toteutettavaksi tai muutettavaksi, ja selvityksen ehdotuksen tavoitteesta ja sen perusteluista;

b) annettava asianomaisille henkilöille riittävästi mahdollisuuksia esittää huomautuksia kyseisistä ehdotetuista toimenpiteistä erityisesti niin, että näille mahdollisuuksille on riittävästi aikaa; ja

c) pyrittävä ottamaan huomioon asianomaisten henkilöiden kyseisestä ehdotetusta toimenpiteestä esittämät huomautukset.

12.4 artikla

Tiedustelu- ja yhteyspisteet

1. Kunkin osapuolen on vahvistettava tai pidettävä voimassa mekanismeja, joilla vastataan asianomaisten henkilöiden esittämiin tiedusteluihin, jotka koskevat yleisesti sovel-

lettavaa toimenpidettä, joka voi vaikuttaa tämän sopimuksen piiriin kuuluviin seikkoihin ja jota on ehdotettu tai joka on voimassa, ja sitä, miten sitä on tarkoitus soveltaa. Tiedustelut voidaan esittää tämän sopimuksen mukaisesti perustettujen tiedustelu- tai yhteyspisteiden kautta tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

2. Osapuolet tunnustavat, ettei 1 kohdassa tarkoitettu vastaus ole välttämättä lopullinen tai oikeudellisesti sitova, vaan se on annettu vain tiedoksi, jollei niiden lainsäädännössä toisin säädetä.

3. Osapuolen pyynnöstä toinen osapuoli toimittaa viipymättä tietoja ja vastaa kysymyksiin, jotka koskevat voimassa olevaa tai ehdotettua yleisesti sovellettavaa toimenpidettä, joka pyynnön esittäneen osapuolen mukaan voi vaikuttaa tämän sopimuksen toimintaan, riippumatta siitä, onko pyynnön esittäneelle osapuolelle aiemmin ilmoitettu kyseisestä toimenpiteestä.

4. Kummankin osapuolen on pyrittävä nimeämään tai järjestämään toisen osapuolen asianomaisille henkilöille tiedustelu- tai yhteyspisteitä, joiden tehtävänä on pyrkiä tehokkaasti ratkaisemaan ongelmia, joita yleisesti sovellettavat toimenpiteet saattavat aiheuttaa. Tällaisten menettelyiden olisi oltava helposti saatavilla, aikatauluun sidottuja, tulossuuntautuneita ja avoimia. Ne eivät rajoita osapuolten vahvistamien tai voimassa pitämien valitus- tai muutoksenhakumenettelyiden soveltamista. Ne eivät myöskään rajoita neljännen luvun (Riitojen ratkaiseminen) ja 14-A liitteen (Muita kuin tariffitoimenpiteitä koskeva sovittelujärjestelmä) mukaisten osapuolten oikeuksien ja velvoitteiden soveltamista.

12.5 artikla

Hallinnolliset menettelyt

Jotta kaikkia yleisesti sovellettavia toimenpiteitä, jotka voivat vaikuttaa tässä sopimuksessa käsiteltäviin seikkoihin, hallinnoidaan johdonmukaisesti, puolueettomasti ja kohtuullisesti, osapuoli, joka soveltaa tällaisia toimenpiteitä toisen osapuolen yksittäisiin henkilöihin, tavaroihin tai palveluihin erityisissä tapauksissa,

a) pyrkii tarjoamaan toisen osapuolen asianomaisille henkilöille, joita menettely välittömästi koskee, menettelyjen aloittamisen jälkeen kohtuullisessa määräajassa menettelysääntöjensä mukaisesti selvityksen siitä oikeusviranomaisesta, jossa menettely on aloitettu, ja yleisen kuvauksen riidan aiheista sekä menettelyn luonteesta;

b) antaa asianomaisille henkilöille kohtuullisen mahdollisuuden esittää tosiasioita ja väitteitä näkemystensä tueksi ennen lopullista hallinnollista tointa, jos siihen on aikaa ja jos menettelyjen luonne ja yleinen etu sen sallivat; ja

c) varmistaa, että sen menettelyt perustuvat sen lainsäädäntöön ja ovat lainsäädännön mukaisia.

12.6 artikla

Uudelleentarkastelu ja muutoksenhaku

1. Kunkin osapuolen on perustettava tai pidettävä voimassa yleisiä tuomioistuimia, niihin verrattavia tuomioistuimia tai hallinnollisia tuomioistuimia tai menettelyjä, joiden tarkoituksena on tarkastella pikaisesti uudelleen ja, jos on aiheita, korjata tässä sopimuksessa käsiteltäviin seikkoihin liittyviä hallinnollisia toimenpiteitä. Näiden tuomioistuinten on oltava puolueettomia ja riippumattomia hallinnollisesta toimeenpanosta vastaavasta viranomaisesta, eikä niille saa koitua merkittävää etua asian lopputuloksesta.

2. Kunkin osapuolen on varmistettava, että menettelyjen osapuolilla on näiden tuomioistuinten tai menettelyjen osalta oikeus

a) kohtuulliseen mahdollisuuteen tukea tai puolustaa kantojaan; ja

b) ratkaisuun, joka perustuu näyttöön ja esitettyihin asiakirjoihin tai, jos sen lainsäädäntö niin edellyttää, hallintoviranomaisen kokoamiin asiakirjoihin.

3. Kunkin osapuolen on varmistettava, että kyseessä olevasta hallinnollisesta toimesta vastaava viranomainen panee kyseisen ratkaisun täytäntöön ja noudattaa sitä, sen mukaan kuin sen omassa lainsäädännössä säädetään muutoksenhausta tai uudelleentarkastelusta.

*12.7 artikla***Sääntelyn laatu ja toimivuus sekä hyvä hallintotapa**

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä sääntelyn laadun ja toimivuuden parantamiseksi muun muassa vaihtamalla tietoja ja parhaita toimintatapoja, jotka koskevat niiden sääntelyn uudistamismenettelyä ja sääntelyn vaikutusten arviointeja.

2. Osapuolet sitoutuvat hyvän hallintotavan periaatteisiin ja sopivat edistävänsä sitä muun muassa tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihdon avulla.

*12.8 artikla***Syrjimättömyys**

Osapuolen on sovellettava toisen osapuolen asianomaisiin henkilöihin avoimuussääntöjä, jotka ovat vähintään yhtä suotuisat kuin sen omiin asianomaisiin henkilöihin, kolmannen valtion asianomaisiin henkilöihin tai kolmansiin valtioihin sovellettavat säännöt sen mukaan, mikä vaihtoehto tuottaa parhaan lopputuloksen.

KOLMASTOISTA LUKU

KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS*13.1 artikla***Taustaa ja tavoitteet**

1. Osapuolet palauttavat mieliin vuoden 1992 ympäristöä ja kehitystä koskevan Agenda 21:n, vuoden 2002 kestävä kehitys-koskevan Johannesburgin täytäntöönpanosuunnitelman sekä YK:n talous- ja sosiaalineuvoston ministerikokouksen vuonna 2006 täystyöllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä antaman julistuksen ja vahvistavat uudelleen sitoumuksensa edistää kansainvälisen kaupan kehitystä niin, että siitä on hyötyä kestävä kehityksen tavoitteen saavuttamiseksi, ja pyrkivät kaikkiin tavoin varmistamaan, että tämä tavoite sisältyy ja näkyy kaikilla tasoilla niiden kauppasuhteissa.

2. Osapuolet tunnustavat, että taloudellinen kehitys, sosiaalinen kehitys ja ympäristönsuojelu ovat toisistaan riippuvaisia ja toinen toistaan vahvistavia kestävä kehityksen osatekijöitä. Ne korostavat kauppaan liittyvien sosiaalisten ja ympäristökysymysten piirissä tehdyn yhteistyön hyötyä osana kaupan ja kestävä kehityksen globaalia lähestymistapaa.

3. Osapuolet tunnustavat, että niiden tarkoituksena ei tämän luvun johdosta ole yhdenmukaistaa osapuolten työ- tai ympäristönormeja, vaan kehittää niiden kauppasuhteita ja yhteistyötä niin, että siitä on hyötyä kestävälle kehitykselle 1 ja 2 kohdassa esitetyillä tavoilla.

*13.2 artikla***Soveltamisala**

1. Jollei tässä luvussa toisin säädetä, tätä lukua sovelletaan osapuolten käyttöön ottamaan tai voimassa pitämään toimenpiteeseen, joka vaikuttaa kauppaan liittyviin työelämän⁽⁸⁴⁾ ja ympäristökysymysten näkökohtiin 13.1 artiklan 1 ja 2 kohdan yhteydessä.

2. Osapuolet korostavat, että ympäristöä ja työelämää koskevia säännöksiä ei saa käyttää protektionistisiin tarkoituksiin kaupankäynnissä. Osapuolet toteavat, että niiden suhteellista etua ei saa mitenkään vaarantaa.

*13.3 artikla***Oikeus sääntelyyn ja suojan tasot**

Osapuolet tunnustaa toisen osapuolen oikeuden vahvistaa omat ympäristönsuojelun ja työsuojelun tasonsa ja antaa tai muuttaa vastaavasti asiaa koskevaa lainsäädäntöään ja toimintalinjojaan ja pyrkii varmistamaan, että sen omassa lainsäädännössä ja toimintalin-

⁽⁸⁴⁾ Kun tässä luvussa viitataan työhön, se sisältää Kansainvälisessä työjärjestössä, jäljempänä 'ILO', vahvistettuun ihmisarvoista työtä koskevaan ohjelmaan sekä YK:n talous- ja sosiaalineuvoston ministerikokouksen vuonna 2006 täystyöllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä antamaan julistukseen sisältyvät olennaiset seikat.

joissa määrätään korkeatasoisesta ympäristön suojelusta ja työsuojelusta ja tuetaan sitä 13.4 ja 13.5 artiklassa tarkoitettujen kansainvälisesti tunnustettujen normien tai sopimusten mukaisesti, ja pyrkii jatkuvasti parantamaan tällaista lainsäädäntöä ja toimintalinjoja.

13.4 artikla

Monenväliset työelämää koskevat normit ja sopimukset

1. Osapuolet tunnustavat työllisyyttä ja työelämää koskevan kansainvälisen yhteistyön ja sopimusten merkityksen kansainvälisen yhteisön vastauksena talouden, työllisyyden ja yhteiskunnan haasteille ja mahdollisuuksille, jotka ovat maailmanlaajuistumisen seurauksena. Ne sitoutuvat keskustelemaan tarpeen vaatiessa kauppaaan liittyvistä työelämän ja työllisyyden kysymyksistä, jotka koskevat yhteistä etua, ja tekemään niitä koskevaa yhteistyötä.

2. Osapuolet vahvistavat uudelleen sitoutuvansa YK:n talous- ja sosiaalineuvoston ministerikokouksen vuonna 2006 täystyöllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä antaman julistuksen mukaisesti tunnustamaan, että täysi ja tuottava työllisyys ja ihmisarvoinen työ kaikille ovat kestävän kehityksen tärkeimpiä osatekijöitä kaikkien maiden kannalta sekä kansainvälisen yhteistyön ensisijaisia tavoitteita, sekä edistämään kansainvälisen kaupan kehittymistä tavalla, joka tukee täyttä ja tuottavaa työllisyyttä ja kelpollisia työoloja kaikille, miehet, naiset ja nuoret mukaan luetuina.

3. Osapuolet sitoutuvat ILO:n jäsenyyden mukaisten ja Kansainvälisen työkonferenssin 86. kokouksessa 1998 annettuun työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista annetun ILO:n julistuksen ja sen seurannan velvoitteiden mukaisesti kunnioittamaan, edistämään ja toteuttamaan lainsäädännössä ja käytännössä seuraavia perusoikeuksia koskevia periaatteita:

- a) järjestäytymisoikeus ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tehokas tunnustaminen;
- b) pakkotyön tai muun pakollisen työn kaikkien muotojen poistaminen;
- c) lapsityövoiman tehokas poistaminen; ja

d) työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistaminen.

Osapuolet vahvistavat uudelleen sitoutuvansa panemaan tehokkaasti täytäntöön Korean ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden ratifioimat ILO:n yleissopimukset. Osapuolet pyrkivät jatkuvasti ja hellittämättömästi ratifioimaan ILO:n keskeiset yleissopimukset sekä muut yleissopimukset, jotka ILO on luokitellut ajan tasalla oleviksi.

13.5 artikla

Monenväliset ympäristösopimukset

1. Osapuolet tunnustavat kansainvälisen ympäristöhallinnon ja sopimusten merkityksen kansainvälisen yhteisön vastauksena maailmanlaajuisiin tai alueellisiin ympäristö-ongelmiin ja ne sitoutuvat keskustelemaan ja tekemään yhteistyötä tarpeen vaatiessa niiden neuvottelujen osalta, jotka koskevat kauppaaan liittyviä molempia osapuolia kiinnostavia ympäristökysymyksiä.

2. Osapuolet vahvistavat uudelleen sitoumuksensa panna tehokkaasti täytäntöön lainsäädännöissään ja käytännöissään monenväliset ympäristösopimukset, joiden osapuolia ne ovat.

3. Osapuolet vahvistavat uudelleen sitoumuksensa pyrkiä saavuttamaan Yhdistyneiden Kansakuntien ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen ja sen Kioton pöytäkirjan lopullisen tavoitteen. Ne sitoutuvat tekemään yhteistyötä tulevan kansainvälisten ilmastomuutostoimien kehittämiseksi Balin toimintasuunnitelman⁽⁸⁵⁾ mukaisesti.

13.6 artikla

Kestävää kehitystä suosiva kauppa

1. Osapuolet vahvistavat uudelleen, että kaupan olisi tuettava kestävää kehitystä sen kaikista näkökulmista. Osapuolet tunnustavat keskeisten työelämän perusnormien ja ihmis-

⁽⁸⁵⁾ Ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen osapuolten konferenssin kolmannentoista kokouksen tekemä UNFCCC:n päätös 1/CP.13.

arvoisen työn myönteisen vaikutuksen talouden tehokkuuden, innovaatioiden ja tuottavuuden kannalta sekä korostavat keskenään entistä johdonmukaisempien toimintalinjojen suurta merkitystä yhtäältä kauppapolitiikan ja toisaalta työllisyyttä ja työelämää koskevan politiikan osalta.

2. Osapuolet pyrkivät helpottamaan ja edistämään ympäristöhyödykkeiden ja palveluiden kauppaa ja suoria ulkomaisia sijoituksia, mukaan luettuina ympäristöteknologiat, kestävä ja uusiutuva energia, energiatehokkaat tuotteet ja palvelut sekä ympäristömerkillä varustetut tavarat, ja myös tutkimalla niihin liittyviä muita kuin tullisteitä. Osapuolet pyrkivät helpottamaan ja edistämään kestävästä kehitystä tukevaa tavaroiden kauppaa, joka tukee kestävästä kehitystä. Tämä sisältää myös tavarat, jotka kuuluvat esimerkiksi reilun ja eettisen kaupan järjestelmiin, ja joihin liittyvät yritysten sosiaaliset velvollisuudet ja vastuullisuus.

13.7 artikla

Suojan tason säilyttäminen sovellettaessa ja täytäntöönpannaessa lakeja, asetuksia ja säännöksiä

1. Osapuoli ei saa lyödä laimin ympäristö- ja työlaainsäädäntönsä tehokasta täytäntöönpanoa toimimalla jatkuvasti tai toistuvasti tai olemalla toimimatta, tavalla, joka vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan tai sijoituksiin.

2. Osapuoli ei saa heikentää tai vähentää lainsäädännössään olevaa ympäristön suojelua tai työsuojelua kaupan tai sijoitusten kannustamiseksi jättämällä soveltamatta lakeja, asetuksia ja säännöksiä tai muuten poikkeamalla niistä taikka tarjoutumalla jättämästä soveltamatta tai muuten poikkeamasta niistä tavalla, joka vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan tai sijoituksiin.

13.8 artikla

Tieteellinen tieto

Osapuolet tunnustavat, että valmisteltaessa ja pannaessa täytäntöön ympäristön ja sosiaalisten olojen suojeluun tähtäviä toimenpiteitä, jotka vaikuttavat osapuolten väliseen

kauppaan, on tärkeää ottaa huomioon tieteellinen ja tekninen tieto sekä soveltuvat kansainväliset standardit, suuntaviivat tai suosittelukset.

13.9 artikla

Avoimuus

Osapuolet sitoutuvat omien kansallisten lakien mukaisesti kehittämään, ottamaan käyttöön ja panemaan täytäntöön avoimella tavalla kaikki ympäristön ja työolojen suojelemiseen tähtäävät toimenpiteet, jotka vaikuttavat osapuolten väliseen kauppaan, ja ottamaan asianmukaisesti huomioon julkisen kuulemisen sekä muiden kuin valtiollisten toimijoiden, myös yksityisen sektorin, soveltuvan ja oikea-aikaisen kuulemisen ja sille tiedottamisen.

13.10 artikla

Kestävän kehityksen vaikutusten uudelleenarviointi

Osapuolet sitoutuvat tarkastelemaan uudelleen, valvomaan ja arvioimaan tämän sopimuksen täytäntöönpanon vaikutusta kestäväan kehitykseen, mukaan luettuna ihmisarvoisen työn edistäminen, sekä niiden omien että tällä sopimuksella perustettujen osallistumisprosessien ja instituutioiden välityksellä ja esimerkiksi kauppaan liittyvien kestäväan kehitystä koskevien vaikutusten arviointien avulla.

13.11 artikla

Yhteistyö

Osapuolet tunnustavat kauppaan liittyvien sosiaalisten ja ympäristökysymysten piirissä tehdyn yhteistyön merkityksen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja sitoutuvat aloittamaan liitteessä 13 määrätty yhteistyötoimet.

13.12 artikla

Institutionaalinen järjestelmä

1. Kumpikin osapuoli nimeää hallinnostaan yksikön, joka toimii toisen osapuolen yhteyspisteenä tätä lukua sovellettaessa.

2. Jäljempänä 15.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) 1 kohdan mukaisesti perustetun kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevän komitean jäsenet ovat osapuolten korkean tason hallintovirkamiehiä.

3. Komitea kokoontuu vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen tarvittaessa tarkastelemaan tämän luvun ja liitteen 13 mukaisesti toteutettujen yhteistyötoimien täytäntöönpanoa.

4. Kumpikin osapuoli perustaa (ympäristön ja työelämän) kestävästä kehitystä käsittelevän kansallisen neuvoo-antavan ryhmän tai ryhmiä, joiden tehtävänä on antaa neuvoja tämän luvun täytäntöönpanemiseksi.

5. Kansallinen neuvoo-antava ryhmä tai ryhmät koostuvat riippumattomista ja edustavista kansalaisyhteiskunnan järjestöistä, joissa ympäristö-, työ- ja liike-elämän organisaatiot ja muut asianomaiset sidosryhmät ovat tasapainoisesti edustettuina.

13.13 artikla

Kansalaisyhteiskunnan keskustelun mekanismi

1. Kummankin osapuolen kansallinen neuvoo-antava ryhmä tai ryhmät kokoontuvat kansalaisyhteiskunnan foorumille keskustellakseen osapuolten kauppasuhteisiin liittyvistä kestävästä kehityksen kysymyksistä. Kansalaisyhteiskunnan foorumi kokoontuu kerran vuodessa, jolleivät osapuolet muuta sovi. Osapuolet sopivat kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevän komitean päätöksellä kansalaisyhteiskunnan foorumin toiminnasta viimeistään vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta.

2. Kansallinen neuvoo-antava ryhmä tai ryhmät valitsevat jäsentensä joukosta edustajat niin, että asianomaiset sidosryhmät ovat tasapainoisesti edustettuina, kuten 13.12 artiklan 5 kohdassa määrätään.

3. Osapuolet voivat antaa kansalaisyhteiskunnan foorumille ajan tasalla olevan selvityksen tämän luvun täytäntöönpanosta. Kansalaisyhteiskunnan foorumin näkemykset, lausunnot tai havainnot voidaan toimittaa

osapuolille suoraan tai kansallisen neuvoo-antavan ryhmän tai ryhmien kautta.

13.14 artikla

Valtioiden väliset neuvottelut

1. Osapuoli voi ehdottaa neuvotteluja toisen osapuolen kanssa mistä tahansa yhteistä etua koskevasta tämän luvun mukaisesta kysymyksestä, kuten 13.12 artiklassa tarkoitettuista kansallisen neuvoo-antavan ryhmän tai ryhmien tiedonannoista, toimittamalla kirjallisen pyynnön toisen osapuolen yhteyspisteeseen. Neuvottelut aloitetaan viipymättä sen jälkeen kun osapuoli on toimittanut neuvottelupyynnön.

2. Osapuolet pyrkivät kaikin tavoin pääsemään asiassa molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. Osapuolten on varmistettava, että lopputulos on ILO:n tai asianomaisten monenvälisten ympäristöjärjestöjen tai elinten toiminnan suuntainen, jotta voidaan edistää yhteistyötä ja johdonmukaisuutta osapuolten ja näiden organisaatioiden työssä. Tarvittaessa ja osapuolten sopimuksesta osapuolet voivat pyytää neuvoo näiltä järjestöiltä tai elimiltä.

3. Jos osapuoli katsoo, että asiasta on keskusteltava edelleen, osapuoli voi pyytää, että kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevä komitea kokoontuu tarkastelemaan asiaa toimittamalla kirjallisen pyynnön toisen osapuolen yhteyspisteeseen. Komitean on kokoonnuttava viipymättä, ja sen on pyrittävä löytämään asiaan ratkaisu. Komitean ratkaisu julkaistaan, jollei komitea toisin päättä.

4. Komitea voi pyytää neuvoo kansalliselta neuvoo-antavalta ryhmältä tai ryhmiltä, ja kumpikin osapuoli voi pyytää neuvoo omalta kansalliselta neuvoo-antavalta ryhmältä tai ryhmiltä. Osapuolen kansallinen neuvoo-antava ryhmä voi myös antaa tiedonantoja omasta aloitteestaan kyseiselle osapuolelle tai komitealle.

13.15 artikla

Asiantuntijaneeli

1. Jolleivät osapuolet muuta sovi, osapuoli voi 90 päivän kuluttua 13.14 artiklan 1 koh-

dan mukaisen neuvottelupyynnön toimittamisen jälkeen pyytää, että asiantuntijapaneeli kutsutaan koolle tarkastelemaan asiaa, jota ei ole tyydyttävästi käsitelty valtioiden välisissä neuvotteluissa. Osapuolet voivat tehdä esityksiä asiantuntijapaneelille. Asiantuntijapaneelin olisi pyydettävä osapuolilta, kansalliselta neuvoo-antavalta ryhmältä tai ryhmältä tai 13.14 artiklassa tarkoitetuilta kansainvälisiltä järjestöiltä asianmukaisiksi katsomiensa tietoja ja neuvoja. Asiantuntijapaneelin on kokoonnuttava kahden kuukauden kuluessa osapuolen pyynnöstä.

2. Jäljempänä 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti valittu asiantuntijapaneeli antaa asiantuntija-apuaan tämän luvun soveltamiseksi. Jolleivät osapuolet toisin sovi, asiantuntijapaneeli esittää kertomuksensa osapuolille 90 päivän kuluessa viimeisen asiantuntijan nimeämisestä. Osapuolet pyrkivät parhaansa mukaan noudattamaan asiantuntijapaneelin neuvoja tai suosituksia, jotka koskevat tämän luvun täytäntöönpanoa. Kauppaa ja kestävä kehitystä käsittelevä komitea valvoo asiantuntijapaneelin suositusten täytäntöönpanoa. Asiantuntijapaneelin kertomukset toimitetaan osapuolten kansallisten neuvoo-antavien ryhmien saataville. Luottamuksellisen tiedon osalta sovelletaan liitteen 14-B (Välimiesmenettelyn työjärjestys) periaatteita.

3. Tämän sopimuksen tullessa voimaan osapuolet laativat yhdessä luettelon vähintään 15 henkilöstä, jotka ovat tässä luvussa tarkoitettujen kysymysten asiantuntijoita. Näistä vähintään viiden henkilön on oltava sellaisia, ettei heillä ole kummankaan osapuolen kansalaisuutta, ja he toimivat asiantuntijapaneelin puheenjohtajana. Asiantuntijat ovat riippumattomia eikä heillä saa olla sidoksia kumpaankaan osapuoleen tai kansallisessa neuvoo-antavassa ryhmässä tai ryhmässä edustettuun organisaatioon, eivätkä he saa ottaa näiltä ohjeita. Kumpikin osapuoli valitsee listalta yhden asiantuntijan 30 päivän kuluessa asiantuntijapaneelin perustamista koskevan pyynnön vastaanottamisesta. Jos osapuoli ei valitse asiantuntijaansa tuossa määräajassa, toinen osapuoli valitsee listalta asiantuntijan, joka on sen osapuolen kansalainen, joka on jättänyt valitsematta asiantuntijan. Valitut kaksi asiantuntijaa valitsevat

puheenjohtajan, joka ei voi olla kummankaan osapuolen kansalainen.

13.16 artikla

Riitojen ratkaiseminen

Tätä lukua koskevissa kysymyksissä osapuolet voivat turvautua vain 13.14 ja 13.15 artiklassa määrättyihin menettelyihin.

NELJÄSTOISTA LUKU

RIITOJEN RATKAISEMINEN

A JAKSO

Tavoite ja soveltamisala

14.1 artikla

Tavoite

Tämän luvun tavoitteena on välttää ja ratkaista osapuolten väliset tämän sopimuksen vilpittömässä mielessä tapahtuvaa soveltamista koskevat riidat ja saavuttaa yhteisesti hyväksytty ratkaisu, jos se on mahdollista.

14.2 artikla

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan tämän sopimuksen määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa esiintyviin erimielisyyksiin, jollei toisin määrätä.⁽⁸⁶⁾

B JAKSO

Neuvottelut

14.3 artikla

Neuvottelut

⁽⁸⁶⁾ Kulttuuriyhteistyötä koskevaan pöytäkirjaan liittyvissä riita-asioissa kaikki tämän luvun viittaukset kauppakomiteaan tulkitaan niin, että ne tarkoittavat kulttuuriyhteistyökomiteaa.

1. Osapuolet pyrkivät ratkaisemaan kaikki 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat käymällä vilpittömässä mielessä neuvotteluja siten, että tavoitteena on päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

2. Osapuolen on pyydettävä neuvotteluja esittämällä toiselle osapuolelle kirjallinen pyyntö, jossa nimetään kyseessä oleva toimenpide sekä ne sopimuksen määräykset, joita sen mielestä olisi sovellettava. Kauppakomitealle toimitetaan jäljennös neuvottelupyynnöstä.

3. Neuvottelut on pidettävä 30 päivän kuluessa pyynnön esittämispäivästä, ja ne on käytävä, jolleivät osapuolet muuta sovi, valituksen kohteena olevan osapuolen alueella. Neuvottelut katsotaan loppuun suoritetuiksi 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä, jolleivät osapuolet sovi jatkavansa neuvotteluja. Kaikki neuvottelujen aikana annetut tiedot ovat luottamuksellisia.

4. Kiireellisiä asioita, myös niitä, jotka koskevat pilaantuvia tai kausitavaroita ⁽⁸⁷⁾, koskevat neuvottelut on järjestettävä 15 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä, ja ne katsotaan loppuun suoritetuiksi 15 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

5. Jos neuvotteluja ei järjestetä edellä 3 tai 4 kohdassa määrätyissä määräajoissa tai jos neuvottelut on saatettu päätökseen, mutta yhteisesti hyväksytyyn ratkaisuun ei ole päästy, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin muodostamista 14.4 artiklan mukaisesti.

C JAKSO

Riitojenratkaisumenettelyt

A l a j a k s o

V ä l i m i e s m e n e t t e l y

14.4 artikla

Välimiesmenettelyn aloittaminen

⁽⁸⁷⁾ Kausitavarat ovat tavaroita, joiden vienti edustavana ajanjaksona ei jakaudu ympäri vuoden, vaan se keskittyy tiettyihin aikoihin vuodes-
sa kausivaihtelun seurauksena.

1. Jos osapuolet eivät ole onnistuneet ratkaisemaan riitaa 14.3 artiklassa määrättyjen neuvottelujen avulla, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

2. Välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö on tehtävä kirjallisesti valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä kauppakomitealle. Valituksen tehneen osapuolen on pyynnössään nimettävä kohteena oleva erityinen toimenpide ja selitettävä, millä tavoin tämä toimenpide rikkoo 14.2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä.

14.5 artikla

Välimiespaneelin asettaminen

1. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.

2. Osapuolet kuulevat toisiaan sopiakseen välimiespaneelin kokoonpanosta 10 päivän kuluessa siitä, kun kauppakomitealle on toimitettu pyyntö välimiespaneelin asettamisesta.

3. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen sen välimiespaneelin kokoonpanosta 2 kohdan mukaisessa määräajassa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää kauppakomitean puheenjohtajaa tai tämän valtuuttamaa henkilöä valitsemaan arvalla kaikki kolme jäsentä 14.18 artiklan mukaisesti laaditusta luettelosta siten, että yksi valitaan valituksen tehneen osapuolen ehdokkaista, yksi valituksen kohteena olevan osapuolen ehdokkaista ja yksi osapuolten puheenjohtajiksi valitsemista välimiehistä. Jos osapuolet pääsevät sopimukseen yhdestä tai useammasta välimiespaneelin jäsenestä, kaikki jäljelle jäävät jäsenet valitaan samalla menettelyllä.

4. Välimiespaneelin asettamispäivä on päivä, jona sen kolme välimiestä valitaan.

14.6 artikla

Paneelin väliraportti

1. Välimiespaneelin on annettava osapuolille 90 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä väliraportti, jossa esitetään selvitettyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä päätelmien ja an-

nettavien suositusten tärkeimmät perustelut. Jos paneeli katsoo, että määräaika ei pystytä noudattamaan, paneelin puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille sekä kauppakomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivä, jona paneeli aikoo antaa väliraporttinsa. Väliraportti olisi joka tapauksessa annettava viimeistään 120 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi 14 päivän kuluessa väliraportin esittämisestä toimittaa välimiespaneelille kirjallisen pyynnön tutkia tiettyjä väliraportin kohtia uudelleen.

3. Kiireellisissä tapauksissa, esimerkiksi silloin kun kyse on pilaantuvista tai kausitavaroista, välimiespaneelin olisi kaikin keinoin pyrittävä antamaan väliraporttinsa, ja osapuolet voivat tehdä välimiespaneelille kirjallisen pyynnön tarkastella uudelleen väliraportin määriteltyjä kohtia määräajassa, joka on puolet 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista määräajoista.

4. Tarkasteltuaan osapuolten väliraporttia koskevia kirjallisia lausumia välimiespaneeli voi muuttaa raporttiaan ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan lisätutkimuksia. Lopullisessa välitystuomiossa on käsiteltävä alustavassa tutkintavaiheessa esitetyt väitteet.

14.7 artikla

Välitystuomio

1. Välimiespaneeli antaa tuomionsa osapuolille ja kauppakomitealle 120 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Jos paneeli katsoo, että määräaika ei pystytä noudattamaan, paneelin puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille sekä kauppakomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivämäärä, jona paneeli aikoo antaa tuomionsa. Välitystuomio olisi joka tapauksessa annettava viimeistään 150 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tai kausitavaroita koskevat tapaukset, välimiespaneelin olisi kaikin keinoin pyrittävä antamaan tuomionsa 60 päivän kuluessa paneelin asettamispäivästä. Välitystuomio olisi joka tapauksessa annettava vii-

meistään 75 päivän kuluttua paneelin asettamispäivästä. Välimiespaneeli voi tehdä 10 päivän kuluessa asettamispäivästään välipäätöksen siitä, katsotaanko asia kiireelliseksi.

B a l a j a k s o

Välitystuomioiden noudattaminen

14.8 artikla

Välitystuomioiden noudattaminen

Kummankin osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet välitystuomion noudattamiseksi hyvässä uskossa, ja osapuolet pyrkivät sopimaan välitystuomioiden noudattamista koskevasta määräajasta.

14.9 artikla

Välitystuomioiden noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle sekä kauppakomitealle viimeistään 30 päivän kuluttua välitystuomion osapuolille antamisesta aika, jonka se tarvitsee sen noudattamiseksi.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä välitystuomion noudattamisen edellyttämästä kohtuullisesta määräajasta, valituksen tehneen osapuolen on 20 päivän kuluessa valituksen kohteena olevan osapuolen tekemästä 1 kohdan mukaisesta ilmoituksesta pyydyttävä kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia määrittämään kohtuullisen määräajan pituus. Pyyntöä on ilmoitettava toiselle osapuolelle ja kauppakomitealle. Välimiespaneeli antaa ratkaisunsa osapuolille ja kauppakomitealle 20 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

3. Jos joku alkuperäisen välimiespaneelin jäsenistä ei ole enää käytettävissä, sovelletaan 14.5 artiklassa määrättyä menettelyä. Määräaika ratkaisun antamiselle on 35 päivää 2 kohdassa tarkoitettua pyynnön esittämisestä.

4. Valituksen kohteena oleva osapuoli ilmoittaa valituksen tehneelle osapuolelle kir-

jällisesti välimiestuomion noudattamisen edistymisestä viimeistään kuukautta ennen kohtuullisen määräajan umpeutumista.

5. Kohtuullista määräaikaa voidaan jatkaa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

14.10 artikla

Välitystuomion noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle sekä kauppakomitealle ennen kohtuullisen määräajan päättymistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitystuomion noudattamiseksi.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä toimenpiteen olemassaolosta tai 1 kohdan nojalla ilmoitettujen toimenpiteiden yhteensopivuudesta 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällaisessa pyynnössä on mainittava kyseinen toimenpide ja selostettava, miksi se ei ole yhteensopiva 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa. Välimiespaneelin on annettava ratkaisunsa 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

3. Jos joku alkuperäisen välimiespaneelin jäsenistä ei ole enää käytettävissä, sovelletaan 14.5 artiklassa määrättyä menettelyä. Määräaika ratkaisun antamiselle on 60 päivää 2 kohdassa tarkoitettua pyynnön esittämisestä.

14.11 artikla

Välitystuomioiden noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet

1. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli ei ilmoita välitystuomion noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä ennen kohtuullisen määräajan päättymistä tai jos välimiespaneeli päättää, ettei mitään toimenpiteitä välitystuomion noudattamiseksi ei ole toteutettu tai 14.10.1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide ei ole 14.2 artiklassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvien osapuolen velvoittei-

den mukainen, valituksen kohteena olevan osapuolen on valituksen tehneen osapuolen tätä vaatiessa tarjottava väliaikaista korvausta.

2. Jos korvauksesta ei päästä sopimukseen 30 päivän kuluessa kohtuullisen määräajan päättymisestä tai 14.10 artiklan nojalla annetusta välimiespaneelin tuomiosta, jonka mukaan mitään toimenpiteitä välitystuomion noudattamiseksi ei ole tai 14.10 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide ei ole 14.2 artiklassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvien osapuolen velvoitteiden mukainen, valituksen tehneellä osapuolella on oikeus keskeyttää 14.2 artiklassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen rikkomisesta johtuvien mitätöivien tai heikentävien vaikutusten tasoa vastaavassa määrin ilmoitettuaan tästä valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä kauppakomitealle. Ilmoituksessa on eriteltävä niiden velvoitteiden taso, joiden täyttämisen valituksen tehnyt osapuoli aikoo keskeyttää. Valituksen tehnyt osapuoli voi aloittaa keskeytyksen 10 päivän kuluttua ilmoituksesta, jollei valituksen kohteena oleva osapuoli ole pyytänyt välimiesmenettelyä 4 kohdan mukaisesti.

3. Velvoitteiden keskeyttämisen yhteydessä valituksen tehnyt osapuoli voi valintansa mukaan nostaa tullessaan muihin WTO:n jäseniin sovellettavalle tasolle kaupan määrään, joka määritellään siten, että kaupan määrä kerrottuna tullin korotuksella on yhtä kuin rikkomisesta johtuvan mitätöinnin tai heikentämisen arvo.

4. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli katsoo, että keskeytyksen taso ei vastaa rikkomisesta johtuvia mitätöiviä tai heikentäviä vaikutuksia, se voi pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällainen pyyntö on annettava tiedoksi valituksen tehneelle osapuolelle ja kauppakomitealle ennen 2 kohdassa tarkoitettua 10 päivän määräajan umpeutumista. Alkuperäisen välimiespaneelin on annettava velvoitteiden keskeyttämisen tasoa koskeva ratkaisunsa osapuolille ja kauppakomitealle 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Velvoitteita ei saa keskeyttää, ennen kuin alkuperäinen välimiespaneeli on antanut ratkaisunsa, ja keskeytys on toteutettava välimiespaneelin ratkaisua noudattaen.

5. Jos joku alkuperäisen välimiespaneelin jäsenistä ei ole enää käytettävissä, sovelletaan 14.5 artiklassa määrättyä menettelyä. Määräaika välimiesten ratkaisun antamiselle on 45 päivää 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.

6. Velvoitteiden keskeytyksen on oltava tilapäinen, ja sitä voidaan jatkaa ainoastaan siihen asti kun 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa ristiriidassa olevaksi katsottu toimenpide peruutetaan tai sitä muutetaan sen saattamiseksi mainittujen määräysten mukaiseksi 14.12 artiklassa määrätyllä tavalla tai kun osapuolet ovat sopineet riidan ratkaisemisesta.

14.12 artikla

Välimiespaneelin tuomioiden noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden uudelleentarkastelu velvoitteiden keskeyttämisen jälkeen

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle ja kauppakomitealle toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitystuomion noudattamiseksi, ja pyynnöstään valituksen tehneen osapuolen soveltaman velvoitteiden keskeyttämisen lopettamiseksi.

2. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen ilmoitetun toimenpiteen yhteensopivuudesta 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten kanssa 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Pyyntöstä on ilmoitettava valituksen kohteena olevalle osapuolelle ja kauppakomitealle. Välimiespaneeli antaa ratkaisunsa osapuolille ja kauppakomitealle 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos välimiespaneeli päättää, että paneelin tuomion noudattamiseksi toteutettu toimenpide on 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukainen, velvoitteiden keskeytys on lopetettava.

3. Jos joku alkuperäisen välimiespaneelin jäsenistä ei ole enää käytettävissä, sovelletaan 14.5 artiklassa määrättyä menettelyä. Määräaika välimiesten ratkaisun antamiselle on 60 päivää 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.

C a l a j a k s o

Y h t e i s e t m ä ä r ä y k s e t

14.13 artikla

Yhteisesti sovittu ratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun tähän lukuun liittyvässä riidassa. Niiden on ilmoitettava kauppakomitealle kaikista tällaisista ratkaisuista. Kun yhteisesti sovitusta ratkaisusta on ilmoitettu, menettely päätetään.

14.14 artikla

Työjärjestys

1. Tämän luvun mukaisiin riitojenratkaisumenettelyihin sovelletaan liitettä 14-B.

2. Välimiespaneelin istunnot ovat julkisia liitteen 14-B mukaisesti.

14.15 artikla

Tiedot ja tekninen apu

Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan hankkia tietoja kaikista lähteistä, myös riidan osapuolina olevilta osapuolilta, jos se pitää sitä asianmukaisena välimiespaneelimenettelyn kannalta. Välimiespaneelilla on myös oikeus hankkia asianmukaiseksi katsomansa asiantuntijalausunnat. Kaikki tällä tavoin saadut tiedot on ilmoitettava molemmille osapuolille, jotka voivat esittää huomautuksia. Muut osapuolten luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, joita asia koskee, saavat toimittaa amicus curiae -lausumia välimiespaneelille liitteen 14-B mukaisin edellytyksin.

14.16 artikla

Tulkintasäännöt

Välimiespaneelin on tulkittava 14.2 artiklassa tarkoitettuja määräyksiä yleisen kansainvälisen oikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen mukaisesti, mukaan lukien ne, jotka on kodifioitu valtiosopimus-oikeutta kos-

kevaan Wienin yleissopimukseen. Kun tämän sopimuksen mukainen velvoite on sama kuin WTO-sopimuksessa oleva velvoite, välimiespaneelin on vahvistettava tulkinta, joka on yhdenmukainen WTO:n riitojenratkaisuelimen antamien asiaa koskevien tulkintojen kanssa. Välimiespaneelin tuomioilla ei voida lisätä eikä vähentää 14.2 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukaisia oikeuksia ja velvoitteita.

14.17 artikla

Välimiespaneelin ratkaisut ja tuomiot

1. Välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä tekemään kaikki päätökset yhteisymmärryksessä. Jos päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä yhteisymmärryksessä, asiasta on päätettävä annettujen äänten enemmistöllä. Välimiesten eriäviä mielipiteitä ei missään tapauksessa julkaista.

2. Kaikki välimiespaneelin ratkaisut sitovat osapuolia. Ratkaisut eivät luo minkäänlaisia oikeuksia tai velvoitteita luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille. Väilystuomioissa esitetään selvitetty tosiseikat, tämän sopimuksen asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä selvitettyjen seikkojen ja niihin pohjautuvien päätelmien perustelut. Kauppakomitea asettaa välimiespaneelin tuomiot kokonaisuudessaan yleisön saataville, jollei se toisin päättä.

D JAKSO

Yleiset määräykset

14.18 artikla

Välimiesten luettelo

1. Kauppakomitea laatii kuuden kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta luettelon 15 henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan välimiehinä. Kumpikin osapuoli valitsee viisi henkilöä toimimaan välimiehinä. Osapuolet valitsevat myös viisi henkilöä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana. Kauppakomi-

tea varmistaa, että luettelo on aina mainitun suuruinen.

2. Välimiehillä on oltava erityistä asiantuntemusta tai kokemusta oikeudellisista kysymyksistä ja kansainvälisestä kaupasta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava yksilöinä, he eivät saa ottaa riita-asiaan liittyviä ohjeita miltään organisaatiolta tai minkään osapuolen hallitukselta eikä heillä ei saa olla sidoksia näihin, ja heidän on noudatettava liitteen 14-C määräyksiä.

14.19 artikla

Suhde Maailman kauppajärjestön asettamiin velvoitteisiin

1. Turvautuminen tämän luvun riitojenratkaisua koskeviin määräyksiin ei rajoita mahdollisia WTO-sopimukseen perustuvia toimia, riitojen ratkaiseminen mukaan luettuna.

2. Jos osapuoli on aloittanut tiettyä toimenpidettä koskevan riitojenratkaisumenettelyn joko tämän luvun tai WTO-sopimuksen mukaisesti, se ei voi kuitenkaan aloittaa samaa toimenpidettä koskevaa riitojenratkaisumenettelyä toisella foorumilla ennen ensimmäisen menettelyn päättymistä. Osapuoli ei myöskään saa hakea hyvitystä molemmilta foorumeilta tapauksessa, jossa on rikottu velvoitetta, joka on samanlainen sekä tämän sopimuksen että WTO-sopimuksen mukaisesti. Kun riitojenratkaisumenettely on käynnistetty, osapuoli ei saa tällöin esittää toisella foorumilla hyvitysvaatimusta saman velvoitteen rikkomisen vuoksi toisen sopimuksen nojalla, paitsi jos valittu foorumi ei pysty menettelyllisten tai toimivaltaan liittyvien syiden vuoksi tutkimaan kyseisen velvoitteen rikkomista koskevaa korvausvaatimusta.

3. Edellä olevan 2 kohdan soveltamiseksi

a) WTO-sopimuksen mukaisen riitojenratkaisumenettelyn katsotaan käynnistyneen, kun osapuoli pyytää paneelin asettamista WTO-sopimuksen liitteessä 2 olevan riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen, jäljempänä 'riitojen ratkaisua koskeva sopimus', 6 artiklan mukaisesti, ja päättäneen, kun riitojenratkaisuelin hyväksyy paneelin raportin ja, tapauksen mukaan, valituselimen raportin riitojen rat-

kaisua koskevan sopimuksen 16 ja 17.14 artiklan mukaisesti; ja

b) tämän luvun mukaisen riitojenratkaisumenettelyn katsotaan käynnistyneen, kun osapuoli pyytää välimiespaneelin asettamista 14.4 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja päättyneen, kun välimiespaneeli antaa tuomionsa osapuolille ja kauppakomitealle 14.7 artiklan mukaisesti.

4. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolta soveltamasta riitojenratkaisuelimen hyväksymää velvoitteiden keskeyttämistä. WTO-sopimukseen ei voida vedota siinä tarkoituksessa, että estetään toista osapuolta keskeyttämästä tämän luvun mukaisia velvoitteitaan.

14.20 artikla

Määräajat

1. Tässä luvussa vahvistetut määräajat, myös välimiespaneelille välitystuomion antamista varten asetettu määräaika, lasketaan kalenteripäivinä alkaen sitä tointa tai toiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne liittyvät.

2. Osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella pidentää mitä tahansa tässä luvussa mainittua määräaika.

VIIDESTOISTA LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

15.1 artikla

Kauppakomitea

1. Osapuolet perustavat kauppakomitean⁽⁸⁸⁾, joka koostuu EU-osapuolen ja Korean edustajista.

⁽⁸⁸⁾ Kulttuuriyhteistyötä koskevan pöytäkirjan mukaisesti kauppakomitea ei ole toimivaltainen kyseistä pöytäkirjaa koskevissa kysymyksissä, ja kulttuuriyhteistyökomitea käsittelee kaikki kyseistä pöytäkirjaa koskevat kysymykset, jos niillä on merkitystä pöytäkirjan täytäntöönpanolle.

2. Kauppakomitea kokoontuu kerran vuodessa vuoroin Brysselissä tai Soulissa tai toisen osapuolen pyynnöstä. Kauppakomitean puheenjohtajina toimivat yhdessä Korean kauppaministeri ja kauppapolitiikasta vastaava Euroopan komission jäsen tai heidän nimeämänsä henkilöt. Kauppakomitea sopii itse kokoontumisaikataulunsa ja asialistansa.

3. Kauppakomitea

a) varmistaa, että tämä sopimus toimii moitteettomasti;

b) valvoo ja helpottaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista, ja edistää sen yleisiä tavoitteita;

c) valvoo kaikkien tämän sopimuksen mukaisesti perustettujen erikoistuneiden komiteoiden, työryhmien ja muiden elinten työskentelyä;

d) tarkastelee tapoja, joilla voitaisiin entisestään syventää osapuolten kauppasuhteita;

e) etsii asianmukaisia tapoja ja menetelmiä ennakoita ongelmia, jotka voivat ilmetä tämän sopimuksen kattamilla aloilla, tai ratkaista riitoja, jotka voivat ilmetä tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sanotun kuitenkin vaikuttamatta neljännessä toista luvussa (Riitojen ratkaiseminen) ja liitteessä 14-A (Muita kuin tariffitoimenpiteitä koskeva sovittelujärjestelmä) annettuihin oikeuksiin;

f) tutkii osapuolten välisen kaupan kehittymistä; ja

g) tarkastelee muita seikkoja, jotka liittyvät tämän sopimuksen aloihin.

4. Kauppakomitea voi

a) päättää vahvistaa ja siirtää toimivaltuuksia erikoistuneille komiteoille, työryhmille ja muille elimille;

b) pitää yhteyttä kaikkiin asianomaisiin osapuoliin, yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt mukaan luettuina;

c) harkita muutoksia tähän sopimukseen tai muuttaa tämän sopimuksen määräyksiä tässä sopimuksessa erityisesti määräytyissä tilanteissa;

d) antaa tulkintoja tämän sopimuksen määräyksistä;

e) antaa suosituksia tai tekee päätöksiä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti;

f) vahvistaa oman työjärjestyksensä; ja

g) toteuttaa sellaisia muita toimia tehtävään suorittaessaan, joita osapuolet voivat hyväksyä.

5. Kauppakomitean on raportoitava sekakomitealle omista ja erikoistuneiden komiteoidensa, työryhmien ja muiden elinten toiminnasta kussakin sekakomitean säännönmukaisessa kokouksessa.

6. Kumpikin osapuoli voi saattaa kauppakomitean käsiteltäväksi kaikki tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat kysymykset, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta neljännessätoista luvussa (Riitojen ratkaiseminen) ja liitteessä 14-A (Muita kuin tariffitoimenpiteitä koskeva sovittelujärjestelmä) annettuihin oikeuksiin.

7. Kun osapuoli toimittaa lainsäädännösäännön luottamuksellisesti luokiteltuja tietoja kauppakomitealle, erikoistuneille komiteoille, työryhmille ja muille elimille, toisen osapuolen on käsiteltävä näitä tietoja luottamuksellisina.

8. Osapuolet tunnustavat avoimuuden merkityksellisyyden, ja vahvistavat, että niiden käytäntönä on ottaa huomioon suuren yleisön mielipiteet, jotta ne voivat tarkastella tämän sopimuksen soveltamista monesta eri näkökulmasta.

15.2 artikla

Erikoistuneet komiteat

1. Kauppakomitean alaisuuteen perustetaan seuraavat erikoistuneet komiteat:

a) tavarakauppakomitea 2.16 artiklan (Tavarakauppakomitea) mukaisesti;

b) terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea 5.10 artiklan (Terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea) mukaisesti;

c) tullikomitea 6.16 artiklan (Tullikomitea) mukaisesti. Niissä kysymyksissä, joissa on sovellettava yksinomaisesti tullisopimusta, tullikomitea toimii tuon sopimuksen mukaan perustettuna tulliyhteistyösekkakomiteana;

d) palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevä komitea 7.3 artiklan (Palvelukauppaa, sijoittautumista ja sähköistä kauppaa käsittelevä komitea) mukaisesti;

e) kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevä komitea 13.12 artiklan (Institutionaalinen järjestelmä) mukaisesti; ja

f) Korean niemimaan ulkoisen jalostuksen vyöhykkeitä käsittelevä komitea 'alkuperä-tuotteiden' ('peräisin olevat tuotteet') määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan liitteen IV mukaisesti. Perustettujen erikoistuneiden komiteoiden toimeksianto ja tehtävät määritellään tämän sopimuksen niitä koskevissa luvuissa ja pöytäkirjoissa.

2. Kauppakomitea voi päättää perustaa muita erikoistuneita komiteoita avustamaan itseään tehtäviensä hoitamisessa. Kauppakomitea määrittelee tämän artiklan nojalla perustettujen erikoistuneiden komiteoiden kokoonpanon, tehtävät ja toiminnan.

3. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, erikoistuneet komiteat kokoontuvat tavallisesti kerran vuodessa tarkoituksenmukaisella tasolla vuoroin Brysselissä ja Soulissa tai toisen osapuolen tai kauppakomitean pyynnöstä, ja niiden puheenjohtajina toimivat Korean ja Euroopan unionin edustajat. Erikoistuneet komiteat sopivat itse kokoontumisaikataulunsa ja asialistansa.

4. Erikoistuneet komiteat ilmoittavat aika- ja asialistansa kauppakomitealle riittävän hyvissä ajoin ennen kokouksiaan. Ne raportoivat kauppakomitealle toiminnastaan kussakin kauppakomitean säännönmukaisessa kokouksessa. Erikoistuneen komitean perustaminen tai olemassaolo ei estä kumpaakaan osapuolta tuomasta mitään kysymystä suoraan kauppakomitean käsiteltäväksi.

5. Kauppakomitea voi päättää muuttaa tai ottaa itselleen erikoistuneelle komitealle määrätyn tehtävän tai hajottaa minkä tahansa erikoistuneen komitean.

15.3 artikla

Työryhmät

1. Kauppakomitean alaisuuteen perustetaan seuraavat työryhmät:

a) moottoriajoneuvoja ja niiden osia käsittelevä työryhmä liitteessä 2-C olevan 9.2 artiklan (Moottoriajoneuvoja ja niiden osia käsittelevä työryhmä) mukaisesti;

b) farmaseuttisia tuotteita ja lääkinnällisiä laitteita käsittelevä työryhmä liitteessä 2-D (Farmaseuttiset tuotteet ja lääkinnälliset laitteet) olevan 5.3 artiklan (Yhteistyö sääntelyn alalla) mukaisesti;

c) kemikaalityöryhmä liitteessä 2-E (Kemikaalit) olevan 4 artiklan mukaisesti;

d) yhteistyötä kauppapoliittisten suojakeinojen alalla käsittelevä työryhmä 3.16 artiklan (Yhteistyötä kauppapoliittisten suojakeinojen alalla käsittelevä työryhmä) 1 kohdan mukaisesti;

e) vastavuoroista tunnustamista koskevaa sopimusta käsittelevä työryhmä 7.21 artiklan (Vastavuoroinen tunnustaminen) 6 kohdan mukaisesti;

f) julkisten hankintojen työryhmä 9.3 artiklan (Julkisten hankintojen työryhmä) mukaisesti; ja

g) maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä 10.25 artiklan (Maantieteellisiä merkintöjä käsittelevä työryhmä) mukaisesti.

2. Kauppakomitea voi päättää perustaa muita työryhmiä erityistä tehtävää tai aihetta varten. Kauppakomitea määrittelee työryhmien kokoonpanon, tehtävät ja toiminnan. Kaikkia osapuolten välisiä säännöllisiä tai ad hoc -kokouksia, joissa käsitellään tässä sopimuksessa olevia kysymyksiä, pidetään tämän artiklan tarkoittamina työryhminä.

3. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, työryhmät kokoontuvat tarkoituksenmukaisella tasolla, kun tilanne sitä vaatii, tai toisen osapuolen tahi kauppakomitean pyynnöstä. Niiden puheenjohtajina toimivat Korean ja Euroopan unionin edustajat. Työryhmät sopivat itse kokoontumisaikataulunsa ja asialistansa.

4. Työryhmät ilmoittavat aikataulunsa ja asialistastansa kauppakomitealle riittävän hyvissä ajoin ennen kokouksiaan. Ne raportoivat kauppakomitealle toiminnastaan kussakin kauppakomitean säännönmukaisessa kokouksessa. Työryhmän perustaminen tai olemassaolo ei estä kumpaakaan osapuolta tuomasta mitään kysymystä suoraan kauppakomitean käsiteltäväksi.

5. Kauppakomitea voi päättää muuttaa tai ottaa itselleen työryhmälle määrätyn tehtävän tai hajottaa minkä tahansa työryhmän.

15.4 artikla

Päätöksenteko

1. Kauppakomitealla on tässä sopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi valta käyttää päätösvaltaa kaikissa kysymyksissä, jotka koskevat tässä sopimuksessa määrättyjä asioita.

2. Tehdyt päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava päätösten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Kauppakomitea voi tarvittaessa myös antaa suosituksia.

3. Kauppakomitea tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

15.5 artikla

Muutokset

1. Osapuolet voivat kirjallisesti sopia muutoksista tähän sopimukseen. Muutos tulee voimaan osapuolten sopimana päivänä sen jälkeen kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat täyttäneet asiaa koskevat oikeudelliset vaatimuksensa ja menettelynsä.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, kauppakomitea voi päättää tehdä muutoksia tämän sopimuksen liitteisiin, lisäyksiin, pöytäkirjoihin ja huomautuksiin. Osapuolet voivat tehdä päätöksen oikeudellisten vaatimustensa ja menettelyjensä mukaisesti.

15.6 artikla

Yhteyspisteet

1. Jotta helpotetaan tietojenvaihtoa ja varmistetaan tämän sopimuksen tehokas täytäntöönpano, osapuolet nimeävät koordinaattorit tämän sopimuksen tullessa voimaan. Koordinaattoreiden nimeäminen ei rajoita tämän sopimuksen yksittäisten lukujen mukaista toimivaltaisten viranomaisten nimenomaista nimeämistä.

2. Osapuolen koordinaattori ilmoittaa toisen osapuolen pyynnöstä kaikista tämän sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista vastaavan viraston tai virkailijan ja antaa

tarvittavaa apua helpottaakseen yhteydenpitoa pyynnön esittäneen osapuolen kanssa.

3. Siinä määrin kuin se on sen lainsäädännön mukaan mahdollista, osapuoli antaa toisen osapuolen pyynnöstä koordinaattoreidensa välityksellä tietoa ja vastaa viipymättä kaikkiin toisen osapuolen kysymyksiin, jotka liittyvät voimassa olevaan tai ehdotettuun toimenpiteeseen, joka saattaa vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan.

15.7 artikla

Verotus

1. Tätä sopimusta sovelletaan verotuksellisiin toimenpiteisiin vain, jos tällainen soveltaminen on tarpeen sopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi.

2. Tällä sopimuksella ei ole vaikutusta kummankaan osapuolen oikeuksiin ja velvoitteisiin, jotka johtuvat Korean ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä verotussopimuksista. Jos tämä sopimus ja tällainen verotussopimus ovat keskenään ristiriidassa, sovelletaan siltä osin verotussopimusta. Jos Korean ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä on verotussopimus, sen mukaisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on yksinomainen vastuu päättää yhdessä, onko tämän sopimuksen ja kyseisen verotussopimuksen välillä ristiriita.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida tulkita siten, että se estäisi osapuolia verolainsäädäntönsä asiaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tekemästä eroa veronmaksajien välillä, joiden tilanne on erilainen erityisesti näiden asuinpaikan osalta tai sen osalta, missä he ovat sijoittaneet pääomansa.

4. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida tulkita siten, että se estäisi minkään sellaisen toimenpiteen käyttöönottoa tai toteuttamista, jonka tarkoituksena on estää verojen välttäminen tai kiertäminen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten tai muiden verotusjärjestelyjen tai verotusta koskevien kansallisen verolainsäädännön säännösten mukaisesti.

15.8 artikla

Maksutaseeseen liittyvät poikkeukset

1. Jos osapuolella on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyviä ongelmia tai sellaisten uhka on olemassa, se voi hyväksyä tai pitää voimassa tavara- ja palvelukauppaan ja asettautumiseen liittyviä rajoitettavia toimenpiteitä.

2. Osapuolet pyrkivät välttämään 1 kohdassa tarkoitettujen rajoittavien toimenpiteiden soveltamisen. Tämän artiklan nojalla hyväksytyt tai voimassa pidetyt rajoittavat toimenpiteet eivät saa olla syrjiviä, niiden on oltava kestoaltaan rajallisia eikä niiden vaikutus saa olla suurempi, kuin maksutasetta ja ulkoista rahoitusta koskevien ongelmien korjaamiseksi on tarpeen. Niiden on oltava WTO-sopimuksessa vahvistettujen edellytysten ja tarvittaessa Kansainvälisen valuuttarahaston perustamissopimuksen mukaisia.

3. Rajoittavat toimenpiteet hyväksyneen tai niitä voimassa pitävän taikka niihin muutoksia tehneen osapuolen on ilmoitettava asiasta viipymättä toiselle osapuolelle ja esitettävä mahdollisimman pian aikataulu niiden lopettamiselle.

4. Jos rajoituksia hyväksytään tai ne pidetään voimassa, kauppakomiteassa on neuvotteltava asiasta viipymättä. Neuvotteluissa arvioidaan asianomaisen osapuolen maksutasetilanne ja tämän artiklan nojalla hyväksytyt tai voimassa pidetyt rajoitukset ottaen huomioon muun muassa seuraavat tekijät:

a) maksutaseeseen ja ulkoiseen rahoitukseen liittyvien ongelmien luonne ja laajuus;

b) taloudelliset ja kaupankäyntiin liittyvät ulkoiset olosuhteet; tai

c) mahdollisesti käytettävissä olevat vaihtoehtoiset korjaavat toimenpiteet. Neuvotteluissa käsitellään sitä, ovatko rajoittavat toimenpiteet 3 ja 4 kohdan mukaisia. Kaikki Kansainvälisen valuuttarahaston esittämät valuuttaan, rahavarantoon ja maksutaseeseen liittyvät tilastolliset ja muut tiedot otetaan huomioon, ja päätelmien perustana käytetään Kansainvälisen valuuttarahaston arviota asianomaisen osapuolen maksutasetta ja ulkoista rahoitusta koskevasta tilanteesta.

15.9 artikla

Turvallisuuteen perustuvat poikkeukset

Mikään tässä sopimuksessa ei

a) velvoita osapuolta paljastamaan tietoja, joiden paljastamista se pitää tärkeiden turvallisuuskäytäntönsä vastaisina;

b) estä osapuolta toteuttamasta toimia, joita se pitää välttämättöminä keskeisten turvallisuusasetustensa suojelemiseksi ja jotka

i) liittyvät aseiden, ammusten tai sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan tai liittyvät taloudelliseen toimintaan, jonka tarkoituksena on suoraan tai välillisesti sotilaallisen laitoksen varustaminen;

ii) liittyvät fissioituvaan ja fuusioituvaan materiaaliin tai materiaaleihin, joista edellä mainitut ovat peräisin; tai

iii) toteutetaan sodan tai muun kansainvälisissä suhteissa ilmenevän hätätilanteen aikana; tai

c) estä osapuolia toteuttamasta toimia täyttääkseen kansainväliset velvoitteensa rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

15.10 artikla

Voimaantulo

1. Osapuolet hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan 60 päivää sen jälkeen, kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat täyttäneet asiaa koskevat oikeudelliset vaatimukset ja menettelyt, tai jonain muuna osapuolten sopimana päivänä.

3. Sen estämättä mitä 2 ja 5 kohdassa määrätään, osapuolet soveltavat kulttuuriyhteistyötä koskevaa pöytäkirjaa sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien, jona Korea on tallettanut kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä 20 päivänä lokakuuta 2005 Pariisissa tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifioimisasiakirjansa Unescon Pariisissa sijaitsevaan sihteeristöön, paitsi jos Korea on tallettanut Unescon yleissopimuksen ratifioimisasiakirjansa ennen 2 ja 5 kohdassa tarkoitettua ilmoitusten vaihtoa.

4. Ilmoitukset lähetetään Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille sekä Korean ulko- ja kauppaministeriölle tai sen seuraajalle.

5. a) Tätä sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sitä seuraavan kuukauden ensimmäises-

tä päivästä lähtien, jona EU-osapuoli ja Korea ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa asiaa koskevat menettelynsä päätökseen.

b) Jos tämän sopimuksen tiettyjä määräyksiä ei voida soveltaa väliaikaisesti, se osapuoli, joka ei voi suorittaa väliaikaista soveltamista, ilmoittaa toiselle osapuolelle niistä määräyksistä, joita ei voida soveltaa väliaikaisesti. Sen estämättä, mitä a alakohdassa määrätään, jos toinen osapuoli on suorittanut tarpeelliset menettelyt eikä vastusta väliaikaista soveltamista 10 päivän kuluessa ilmoituksesta, jonka mukaan tiettyjä määräyksiä ei voida soveltaa väliaikaisesti, niitä tämän sopimuksen määräyksiä, joista ei ole tehty ilmoitusta, sovelletaan väliaikaisesti ilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien.

c) Osapuoli voi lopettaa väliaikaisen soveltamisen ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle osapuolelle. Soveltamisen lopettaminen tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

d) Jos tätä sopimusta tai sen tiettyjä määräyksiä sovelletaan väliaikaisesti, ilmauksella 'tämän sopimuksen voimaantulo' tarkoitetaan väliaikaisen soveltamisen alkamispäivää.

15.11 artikla

Kesto

1. Tämä sopimus on voimassa määrittelemättömän ajan.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus.

3. Irtisanominen tulee voimaan kuusi kuukautta 2 kohdan mukaisen ilmoituksen jälkeen.

15.12 artikla

Velvoitteiden täyttäminen

1. Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen. Ne huolehtivat, että tässä sopimuksessa määrättyt tavoitteet saavutetaan.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi välittömästi toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä kansainvälisen oikeuden mukaisesti, jos kyse on tämän sopimuksen irtisanomisesta, joka ei ole sallittua kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen perusteella.

15.13 artikla

Liitteet, lisäykset, pöytäkirjat ja huomautukset

Tämän sopimuksen liitteet, lisäykset, pöytäkirjat ja huomautukset ovat sen erottamaton osa.

15.14 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

1. Jollei toisin määrätä, tällä sopimuksella ei korvata tai päätetä Euroopan unionin ja/tai Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja/tai Euroopan unionin ja Korean välisiä aiempia sopimuksia.

2. Tämä sopimus on erottamaton osa kaikkia kahdenvälisiä suhteita, sellaisina kuin niitä säännellään puitesopimuksella. Se on erityissopimus, jolla pannaan täytäntöön kauppaa koskevat määräykset puitesopimuksessa tarkoitettulla tavalla.

3. Keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskeva pöytäkirja korvaa tullisopimuksen keskinäistä hallinnollista avunantoa koskevien määräysten osalta.

4. Osapuolet sopivat, ettei mikään tässä sopimuksessa edellytä niiden toimivan tavalla, joka ei olisi yhteensopiva niiden WTO-sopimuksen mukaisten velvoitteiden kanssa.

15.15 artikla

Alueellinen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta niissä määrättyin edellytyksin, sekä Korean alueeseen. Tämän sopimuksen viittaukset 'alueeseen' on tulkittava tällä tavoin, jollei nimenomaisesti määrätä toisin.

2. Tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten osalta tätä sopimusta sovelletaan myös niihin EU:n tullialueeseen sisältyviin alueisiin, jotka eivät kuulu 1 kohdan soveltamisalaan.

15.16 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus on laadittu kahtena kappaletta bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalilain, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja korean kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.